

Přehled zpráv

Chudoba potřebuje systémové řešení.....	7
31.3.2017 Haló noviny ~ str. 01 ~ Titulní strana (jad)	
Velmoci soupeří o Arktidu	8
30.3.2017 ČT 24 ~ str. 02 ~ 21:31 Horizont	
AUTORI	10
30.3.2017 Xantypa ~ str. 03 ~	
Profily uchazečů o vedení ČT: Tomáš Kopečný chce čelit ztrátě důvěry.....	10
30.3.2017 digizone.cz ~ str. 00 ~ Jan Brychta	
Plzeň 1953 První protikomunistický protest	12
30.3.2017 Xantypa ~ str. 62 ~ Kniha ZDENĚK RABOCH	
Repolonizace, nebo „pisizace“?	15
29.3.2017 ČRo Plus ~ str. 05 ~ 18:10 Názory a argumenty	
Michaela Rozšafná.....	16
29.3.2017 Vlasta ~ str. 46 ~ v práci MICHALA JENDRUCHOVÁ	
O přátelství a přátelství	17
29.3.2017 Vlasta ~ str. 53 ~ fejeton EVA KADLČÁKOVÁ	
S Janem Charvátlem o frustraci, nenávisti a setrvačnosti.....	18
29.3.2017 A2 ~ str. 21 ~ Rozhovor	
Budova Pedagogické fakulty v Hradci Králové slaví 120. narozeniny. Do světa vypustila tisíce učitelů ..	20
29.3.2017 ČRo - hradec.cz ~ str. 00 ~ navstivilinas Jakub Schmidt	
GASTRO NIRVÁNA Martina Škody	22
28.3.2017 Barbar! ~ str. 06 ~ Rozhovor - Martin Škoda ALENA VOLFOVÁ	
Rozhovor s Františkem Vaničkem	28
28.3.2017 ČRo Hradec Králové ~ str. 01 ~ 08:35 Host ve studiu	
Protivládní protest v Moskvě.....	33
27.3.2017 ČRo Radiožurnál ~ str. 01 ~ 18:10 Ozvěny dne - publicistika	

Přestupy.....	34
27.3.2017 Euro ~ str. 63 ~ Light - Lidé a podniky	
PROČ JSOU DĚTI VÁLKY ŠTĚDRÉ A INDICKÉ MATKY TRPĚLIVÉ	36
27.3.2017 INDEX LN ~ str. 40 ~ Rozhovor <i>Petr Kain, Jan Klesla</i>	
Jak číst protesty v Rusku? Jedno video 'zloděje' Medveděva nezboří, ale naleptá moc vlády	39
27.3.2017 zpravy.rozhlas.cz ~ str. 00 ~ svet <i>Magdalena Slezáková</i>	
Británie prochází ústavní krizí, říká Jan Váška z pražského Institutu mezinárodních studií	40
24.3.2017 idnes.cz - blog ~ str. 00 ~ <i>Stisk</i>	
„Každý by musel mít svého policistu.“ 4 důvody, proč nelze předejít útokům jako v Londýně	42
23.3.2017 info.cz ~ str. 00 ~ Svět <i>Adam Kotrbatý</i>	
Boj proti terorismu.....	43
22.3.2017 ČT 24 ~ str. 09 ~ 20:00 90' ČT24	
Stupňující se hrozby Turecka.....	47
22.3.2017 ČT 24 ~ str. 13 ~ 20:00 90' ČT24	
Štěrnosti se lidé musí naučit.....	50
22.3.2017 Lidové noviny ~ str. 12 ~ Ekonomika <i>PETR KAIN</i>	
Zemřel prof. Mečislav Borák.....	51
21.3.2017 REGION OPAVSKO ~ str. 06 ~ Zpravodajství <i>(dat)</i>	
Anexe Krymu.....	52
21.3.2017 ČRo Plus ~ str. 01 ~ 12:30 Radioforum	
Černý den pro Andreje Babiše. Podle politologů ho ale skandály mohou paradoxně i posílit.....	58
21.3.2017 info.cz ~ str. 00 ~ Česko <i>Aneta Bednářová</i>	
Zapojte se do výzkumu individuálního dárcovství v ČR	60
20.3.2017 neziskovky.cz ~ str. 00 ~ <i>Mgr Alexandru McGehee</i>	
Nebezpečná paralela v debatě o terorismu.....	60
20.3.2017 Lidové noviny ~ str. 11 ~ Názory <i>ONDŘEJ DITRYCH</i>	

Kniha "Ale snad i pro toto jsme žili, ne?"	61
19.3.2017 ČRo Plus ~ str. 07 ~ 17:10 Den podle...	
Lidský i vědecký osud profesora Mečislava Boráka.....	63
18.3.2017 Frýdecko-míšecký a třinecký deník ~ str. 04 ~ Zprávy BOLESLAV NAVRÁTIL	
Donald Trump přijal Angelu Merkelovou.....	64
17.3.2017 ČRo Plus ~ str. 02 ~ 21:10 Den v 60 minutach	
Zemřel historik Mečislav Borák.....	65
17.3.2017 Frýdecko-míšecký a třinecký deník ~ str. 02 ~ zprávy z regionu (mif)	
Zemřel historik Mečislav Borák.....	66
17.3.2017 Moravskoslezský deník ~ str. 03 ~ zprávy z ostravy (mif)	
Zpovídač brilantních mozků	66
17.3.2017 Téma ~ str. 20 ~ Rozhovor Silvie Špačková	
Zemřel historik Mečislav Borák.....	71
16.3.2017 opavsky.denik.cz ~ str. 00 ~ Moje Opavsko Milan Freiberg	
Parlamentní volby v Nizozemsku	72
16.3.2017 ČRo Plus ~ str. 01 ~ 12:30 Radioforum	
Zeman ve stopách Komorowského	80
16.3.2017 ČRo Plus ~ str. 05 ~ 18:10 Názory a argumenty	
Zemřel historik a odborník na dějiny Slezska Mečislav Borák	80
16.3.2017 echo24.cz ~ str. 00 ~ Domov, Krátké zprávy Echo24, čtk	
Boj o moderní polské dějiny.....	81
16.3.2017 ČRo Plus ~ str. 01 ~ 15:35 Zaostřeno	
Budoucnost NATO. Napětí mezi Západem a Tureckem.....	86
16.3.2017 ČT 24 ~ str. 09 ~ 22:00 Události, komentáře	
Zemřel historik Mečislav Borák, autor prací o Katyni či holokaustu	92
15.3.2017 patriotmagazin.cz ~ str. 00 ~ Jaroslav Baďura	
Ostře sledované nizozemské volby	93

15.3.2017 ČT 24 ~ str. 04 ~ 20:00 90' ČT24

Novela zákona o ochraně utajovaných informací	103
13.3.2017 ČRo Radiožurnál ~ str. 02 ~ 12:08 Ozvěny dne - publicistika	
Kdy skončí v koalici spor o korunové dluhopisy?	105
13.3.2017 ČRo Plus ~ str. 01 ~ 21:10 Den v 60 minutach	
BLOG: Když si radní pletou dluhopisy s akciemi, aneb RRTV ve službách politika	109
13.3.2017 ct24.cz ~ str. 00 ~ Názory <i>mericka</i>	
Jak to vidí komentátor Ivan Hoffman	114
13.3.2017 ČRo Dvojka ~ str. 01 ~ 08:30 Jak to vidí	
Dlabáčková partnerem v Best Communications	119
12.3.2017 mediar.cz ~ str. 00 ~ Články <i>Ondřej Aust</i>	
Klíčové tahy ve francouzských volbách	119
12.3.2017 ČT 24 ~ str. 07 ~ 21:05 Horizont	
Den žen: výzvy roku 2017	121
12.3.2017 ČT 24 ~ str. 10 ~ 21:05 Horizont	
Yiannis Koreček: Dnešní řecký stát by si neměl přát, aby všechny daně byly zaplacený. Neměl by pak kdo podnikat.....	125
12.3.2017 ct24.cz ~ str. 00 ~ Ekonomika <i>ginterovam</i>	
V posledním týdnu se začala u Donalda Trumpa projevovat mírná paranoia, říká v rozhovoru pro SECURITY magazin amerikanista Kryštof Kozák.....	129
11.3.2017 securitymagazin.cz ~ str. 00 ~ Zprávy <i>Mgr. Petr Duchoslav</i>	
Spisovatel Dan Hrubý převzal Cenu Prahy 1	131
11.3.2017 prazskypatriot.cz ~ str. 00 ~ Pražský život <i>red</i>	
Jak a komu slouží elity: pravé elity, anebo toxičtí vůdci?	132
11.3.2017 nazory.aktualne.cz ~ str. 00 ~ 1078 <i>Pohled zblízka</i>	
K předvolebnímu politickému pábení.....	133
10.3.2017 kurzy.cz ~ str. 00 ~ Investice	

Vývoj ceny emisních povolenek v roce 2016 a budoucnost emisního obchodování v Evropské unii	134
9.3.2017 PRO-ENERGY ~ str. 46 ~ Ekologie - hospodárnost <i>Matěj Procházka</i>	
Jak to vidí Jan Jirák.....	139
9.3.2017 ČRo Dvojka ~ str. 01 ~ 08:30 Jak to vidí	
Je Donald jako Ronald?	148
9.3.2017 ČRo Plus ~ str. 06 ~ 18:10 Názory a argumenty	
Dlabáčková je partner v Best Communications	148
9.3.2017 Lidové noviny ~ str. 15 ~ Ekonomika	
TurkStream.....	149
9.3.2017 PRO-ENERGY ~ str. 38 ~ Plynárenství <i>Alexandra Antonenko</i>	
Média jsou nebezpečnou zbraní. Uvědomuje si to Rusko, EU i česká vláda	150
9.3.2017 euractiv.cz ~ str. 00 ~ <i>Lukáš Hendrych</i>	
K nám se musíte propít	152
9.3.2017 Ekonom ~ str. 24 ~ Rozhovor <i>JAKUB HORÁČEK</i>	
Budoucnost českých uhelných elektráren	156
9.3.2017 PRO-ENERGY ~ str. 32 ~ Elektroenergetika <i>Markéta Nováková</i>	
Panel volebního auditu - Praha	159
8.3.2017 denik.cz ~ str. 00 ~ Praha <i>Redakce</i>	
Schůzka Zemana s Kellnerem demonstruje sílu. Jde o oboustranně výhodný vztah, říká politolog	161
8.3.2017 zpravy.rozhlas.cz ~ str. 00 ~ domaci <i>Kristýna Novotná</i>	
Vzdělání na druhém místě. Kdo je brzdou pokroku?.....	161
8.3.2017 Hospodářské noviny ~ str. 14 ~ Kariéra & vzdělávání - vzdělávání digitální generace <i>Zuzana Arnadová</i>	
Vzdělání na druhém místě. Kdo je brzdou pokroku?.....	163
8.3.2017 iHNed.cz ~ str. 00 ~ <i>Zuzana Arnadová</i>	
Snahy o regulaci sociálních sítí	164
7.3.2017 ČT 24 ~ str. 09 ~ 22:00 Události, komentáře	
Zeman přijal na Hradě miliardáře Kellnera. Mluvili o byznysu s USA, Čínou a Ruskem.....	169

7.3.2017	zpravy.rozhlas.cz ~ str. 00 ~ domaci <i>Anna Kottová, ČTK</i>	
Ostudně nízké mzdy akademických pracovníků humanitních fakult Univerzity Karlovy		169
7.3.2017	nazory.aktualne.cz ~ str. 00 ~ 370 <i>Václav Hořejší</i>	
Karolína Kašparová: Americký sen a jeho čeští snílci		171
7.3.2017	e15.cz ~ str. 00 ~ Agora	
Bára Nesvadbová: Máme velký rozdíl mezi postavením žen a mužů		174
5.3.2017	ctidoma.cz ~ str. 00 ~ Zpravodajství <i>Karolína Saviová</i>	
Tajemství pražských dvorků.....		176
4.3.2017	ČT 1 ~ str. 11 ~ 12:00 Z metropole	
Bára Nesvadbová: Máme velký rozdíl mezi postavením žen a mužů		178
4.3.2017	ctidoma.cz ~ str. 00 ~ Zpravodajství <i>Karolína Saviová</i>	
Majitel na několik dní zpřístupnil Winternitzovu vilu		180
4.3.2017	ČT 1 ~ str. 01 ~ 12:00 Z metropole	
Boj s dezinformacemi je běh na dlouhou trať		181
3.3.2017	mediaguru.cz ~ str. 00 ~ Internet & Mobil <i>Mediaguru</i>	
Ministr spravedlnosti USA lhal.....		183
2.3.2017	ČRo Radiožurnál ~ str. 02 ~ 12:08 Ozvěny dne - publicistika	
Barbora Dlabáčková se stává partnerem v Best Communications		184
2.3.2017	Kariera.iHNed.cz ~ str. 00 ~ <i>-rkp</i>	
Visegrádskou skupinu nejvíce rozděluje Putin a Ukrajina		185
2.3.2017	euractiv.cz ~ str. 00 ~ <i>Lukáš Hendrych, Jakub Šimkovič, Krzysztof Kokoszczyński, Edit Zgut</i>	
O auditu vzdělávacího systému 2016		189
1.3.2017	Řízení školy ~ str. 06 ~ Vzdělávání <i>PhDr. Ondřej Neumajer, Ph. D.</i>	

Plné znění zpráv

Chudoba potřebuje systémové řešení

31.3.2017 Haló noviny str. 01 Titulní strana
(jad)

Zhruba 1,02 milionu obyvatel ČR žije podle oficiálních statistik pod hranicí příjmové chudoby. Skutečnost je ale podstatně horší. Shodli se na tom účastníci včerejší konference na téma Rizika budoucnosti – nové trendy chudoby a nerovnosti v ČR, která se uskutečnila v Senátu.

»Mzdy rostou, průměrné příjmy se zvyšují a dá se říci, že zřejmě nikdy v historii jsme se neměli tak dobře jako dnes,« uvedl na úvod konference předseda Senátu Milan Štěch (ČSSD). I přes rostoucí ekonomiku a nízkou nezaměstnanost je ale téma chudoby podle něho stále aktuální. Až příliš často se totiž díváme na společnost přes čísla, která sice mohou růst, to ale neznamená, že rostou u všech stejně. Štěch varoval, že často stačí malá neopatrnost a lidé se ocitnou na hranici životního minima. »Nikdo nežije v chudobě proto, že by si to přál, nikdo si ji nevybral jako způsob života,« uvedl předseda Senátu.

Realita je horší než čísla

Stínová ministryně práce a sociálních věcí KSČM Hana Aulická Jírovcová potvrdila, že KSČM vnímá chudobu a nerovnost jako velmi závažný problém společnosti. »Uvědomujeme si, že čísla, která jsou oficiálně uváděna, jsou ve skutečnosti mnohem vyšší, protože o spoustě lidí, kteří žijí pod hranicí chudoby systém ani neví. Rovněž skutečnost, že se neustále zvyšuje počet vyplácených sociálních dávek, nám ukazuje, že v České republice je ten problém chudoby hodně veliký,« řekla Aulická Haló novinám. Je přesvědčena, že jde o problematiku, která potřebuje systémové řešení, nikoliv dílčí úpravy. »Obávám se ale, že současná politická garnitura nějakého systémového řešení už není schopna. Věřím, že po volbách se sejdeme v názoru, že chudoba

v ČR je velký problém, který je potřeba řešit systémově,« dodala. Aulická připomněla, že KSČM opakovaně upozorňuje na to, že současná výše minimální mzdy je nedostačující, podle představ KSČM by měla dosahovat zhruba 50 procent průměrné mzdy. Výrazným problémem, který je podle ní potřeba řešit, je také problematika exekucí, které se stále častěji týkají mladých lidí, často už čerstvých absolventů škol.

Nízký rozdíl mezi příjmy a dávkami

»Čísla jsou velmi nízká, což vedlo k tomu, že se chudoba podceňovala.

Je jí proto třeba vnímat v širších souvislostech

než přes čísla,« řekla ekonomka Ilona Švihlíková. »Minulé vlády dokonce říkaly, že chudoba je tak nízká, že klidně může růst,« dodala. Chudobu a nerovnost je podle ní potřeba politicky brát velmi vážně.

Lucie Trlifajová z **Fakulty sociálních věd** připomněla, že o dávky v hmotné nouzi v roce 2014 požádalo 2,7 procent domácností. Pod hranicí životního minima však žije 4,3 % domácností, což znamená, že řada z nich o dávky vůbec nepožádá. »9,7 % obyvatel žije pod hranicí chudoby, 6,7 % je ohroženo těžkou materiální deprivací, 40 % domácností není schopno zaplatit nečekaný výdaj ve výši 10 tisíc korun,« vyčetla Trlifajová. Zároveň upozornila na skutečnost, že vstup do zaměstnání mění pouze zdroje příjmu, nikoliv jejich celkový objem. »Je velmi nízký rozdíl mezi příjmy ze zaměstnání a dávkami.

Důležité je, aby lidé nedostávali za práci tak nízkou mzdu,« dodala.

Souvislost mezi chudobou a násilím

Alena Křížková ze Sociologického ústavu AV ČR upozornila na genderové nerovnosti. Uvedla, že chudobu a sociálním vyloučením je v ČR ohroženo 12,3 % mužů a 15,6 % žen, ve věku nad 65 let to je 6,1 % mužů a 14,4 % žen. Výrazné rozdíly jsou podle ní ve výši průměrných mezd mužů a žen. Tento rozdíl činí až 22,5 % a Českou republiku to řadí na druhé místo v Evropě.

Křížková upozornila také na studii poukazující na souvislost mezi chudobou a násilím. »Dochází k vyššímu výskytu násilí na ženách v chudých domácnostech nebo v domácnostech, kde se prudce zhoršila životní úroveň a když ženy vydělávají více než jejich partneři oproti situacím, kdy vydělávají méně,« uvedla Křížková.

Velmoci soupeři o Arktidu

30.3.2017 ČT 24 str. 02 21:31 Horizont

Linda BARTOŠOVÁ, moderátorka

Zpět k tématu Horizontu. Rusko rozehrává o tento region vysokou hru. Do oblastí kolem Severního pólu plánuje obří investice. Na takzvanou zemi Nikoho, spolu s jejími nalezišti ropy a plynu, si ale dělají nárok i ostatní severské země. Kanada, Dánsko, Norsko a taky Spojené státy. Všechny navíc chtějí rozšířit své teritoriální vody. Zatím jde o budoucnost. Zásoby surovin teď leží hluboko pod hladinou Severního ledového oceánu.

David MIŘEJOVSKÝ, redaktor

Třicet stupňů pod nulou a silný vítr. Prezident Vladimir Putin i přes nepříznivé počasí přilétá na souostroví země Franze Josefa v Severním ledovém oceánu. Zamrzlé ostrovy mají pro Rusko obrovský význam. Budovaná vojenská základna ochrání zájmy Moskvy před možnými narušiteli. Chystají se sem i těžaři, které lákají obří zásoby ropy a plynu.

Vladimir PUTIN, ruský prezident

Arktida otevírá novou kapitolu svých dějin, kterou můžeme nazvat věkem průmyslové revoluce.

David MIŘEJOVSKÝ, redaktor

Severské země vyjednávají o rozšíření teritorií. Dnes si mohou nárokovat území do vzdálenosti 370 kilometrů od pobřeží. Rády by ale šly ještě dál. Tuto ruskou představu o hranicích ostatní, v čele s Dánskem, odmítají. A žádají pro sebe větší díl. Už před 10 lety ruští vědci umístili na dno oceánu, přímo na severní pól, vlajku své země. Snažili se dokázat, že podmořský Lomonosův hřbet je součástí jejich kontinentálního šelfu. A podpořit tak územní nároky Moskvy. Rusko má velké plány. Stavba potřebných plavidel a budování infrastruktury na moři i na souši ale vyžaduje mnoho peněz. Podle odhadů si rozvoj arktického regionu vyžádá v příštích dvou dekádách investice ve výši několika desítek bilionů českých korun. A to je suma, kterou nezvládne státní rozpočet žádné země na světě. V ruské části Arktidy se proto počítá se zapojením soukromého kapitálu i spoluprací s dalšími státy.

Borge BRENDE, norský ministr zahraničních věcí

Arktida je většinou oceán a jeho ekonomické využití je velmi slibné pro investice, rozvoj a zaměstnanost.

David MIŘEJOVSKÝ, redaktor

Aby lidé mohli v Arktidě pracovat, potřebují přesnou předpověď počasí. Rusko vybudovalo síť 50 meteorologických stanic. A plánuje další. Stavěl ji i polárník Aleksandr Driker. Nehostinné ledové pláně díky tomu dobře poznal. Po ostrovech i zamrzlém oceánu prošel tisíce kilometrů.

Aleksandr DRIKER, polárník, meteorolog

Všechny cyklony se formují v Arktidě a pak pomalu směřují na pevninu. Informace o nich jsou velmi důležité pro letectví, námořní plavbu i zemědělství.

David MIŘEJOVSKÝ, redaktor

Rusko rozvoj Arktidy přirovnává co do významu a náročnosti k vesmírnému programu. Zároveň přiznává, že uskutečnění těchto plánů vyjde draž, než lety do kosmu. David Miřejovský, Česká televize, Archangelsk.

Linda BARTOŠOVÁ, moderátorka

Ve studiu už vítám Jana Hornáta, pardon, z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dobrý večer.

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Dobrý večer.

Linda BARTOŠOVÁ, moderátorka

Je to tedy skutečně tak, že Arktida může být dalším místem pro studenou válku, jak naznačují někteří vaši kolegové?

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Já bych to nenaznačoval jako studenou válku, nicméně vlastně co nám může nastínit budoucí vývoj v Arktidě, je vlastně současný stav v Jihočínském moři. Protože zde se nachází mnoho paralel, teda podobností. Stejně, jako v Arktidě, je vlastně v Jihočínském moři řada teritoriálních, překrývajících se teritoriálních zájmů, teda Číny, Filipín, Vietnamu a tak dále. Dochází v Jihočínském moři také k určité militarizaci té, toho regionu. Je to region, teda Arktida, který je potencionální vlastně nositel obchodních tras námořních, velice strategických. A zároveň je v Arktidě výrazné, jsou výrazné zásoby ropy a zemního plynu. Takže ty paralely jsou zde jasné. A vlastně v Jihočínském moři, co dnes vidíme, je veliké napětí geopolitické, teritoriální a tak dále. Takže toto nám může do jisté míry naznačovat vlastně, jak by teoreticky Arktida mohla v budoucnosti vypadat. Nicméně v tuto chvíli vlastně to tání ledu neustupuje tak rychle, což znamená, že státy v regionu mají možnost vlastně před tím, než veškerý led případně roztaje, tak mají možnost vlastně tyto nejasnosti vyrovnat mezi sebou a nastavit jakýsi mezinárodní režim, podle kterého se všichni budou následně, následně chovat. Který se vlastně nepovedlo implementovat v tom Jihočínském moři.

Linda BARTOŠOVÁ, moderátorka

A časový horizont takové dohody?

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Tak ta dohoda, ono v podstatě ta dohoda už existuje. Vychází vlastně z mezinárodního práva. Teda konkrétně úmluvy OSN o mořském právu. Vlastně tato úmluva poměrně jasně definuje oblasti teritoria, které náleží regionálním státům. Teda Kanadě, Dánsku, Rusku a tak dále. A to vlastně skrz takzvané exkluzivní ekonomické zóny, teritoriální vody, to jsou všechno vlastně aspekty, které to mezinárodní právo už zná, definuje, je relativně jasně, není tam moc prostoru pro právní interpretace. Tudíž vlastně ten, ten prostor v té Arktidě, podle toho mezinárodního práva už je v podstatě rozparcelován. Pak jsou zde vlastně otázky takzvaného rozšířeného kontinentálního šelfu, na čemž se musí pak následně shodnou vlastně komise, vědecká komise OSN a tam vlastně mohou, mohou nastat jakési problémy, v tom vlastně rozšíření té, takzvané exkluzivní ekonomické zóny těch daných států. Ale v podstatě to rozparcelování už stanovuje mezinárodní právo.

Linda BARTOŠOVÁ, moderátorka

Ještě vás poprosím na závěr. Nacházíme se teď v podobné situaci jako ve 20. letech minulého století, kdy Rusko, vylučované mezinárodním společenstvím, vyhlásilo jako hlavní cíl právě dobytí Arktidy. Opakuje se historie v tomto smyslu?

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Je to zajímavá paralela, samozřejmě. Nicméně to, ten ruský zájem o Arktidu je dlouhodobější. Nenastal teda, až teda v době, kdy přišly ty západní sankce. Samozřejmě ty sankce do jisté míry uškodily ruským zájmům v tom smyslu, že ruské firmy, které vlastně v této oblasti figurují, tak ztratily vlastně přístup ke kapitálu západnímu, teda, jak jsme slyšeli v reportáži, kdy vlastně ty projekty jsou velice nákladné. Takže Rusko se v tomto smyslu začalo obracet například na Čínu, ale i na Indii. Takže Rusko přichází o ty, o ten kapitál, ale i o technologie západních firem, takže do jisté míry i ty sankce vlastně uspíšily možná ten ruský, ruský obrat vůči té Arktidě, kdy si uvědomila, že skutečně je ekonomicky a geopoliticky velice důležitá oblast a si na ní nemůže nechat šahat.

Linda BARTOŠOVÁ, moderátorka

Jan Hornát. Děkujeme za analýzu.

Jan HORNÁT, Institut mezinárodních studií **FSV UK**

Děkuji.

AUTORI

30.3.2017 Xantypa str. 03

Magdalena Šebestová je publicistka, tlumočnice a překladatelka z angličtiny. V dětství zpívala v Semaforu, příležitostně hrála v divadle i ve filmu. Pro Xantypu zpovídala galeristu, zakladatele DOXu Leoše Válku.

Marcel Koláček je český fotograf, zaměřující se na černobílou reportážní, dokumentární, street a portrétní fotografii, jeho tématem je především realita každodenního života. Cestování a poznávání rozdílných kultur je jeho celoživotní vášní. Tentokrát navštívil slum v Kibeře a podává o něm svědectví slovem i obrazem.

Lucie Pantazopoulou Drahoňovská je germanistka. Jako nezávislá publicistka se ve svých příspěvcích věnuje převážně kultuře, léta o ní píše pro německou menšinu v Čechách. Ráda navštěvuje výstavy a literární akce. Pro Xantypu si povídala s tvůrcem komiksu Karlem Jeriem.

Juraj Kaman je fotograf a reportér na volné noze, který procestoval přes sedmdesát zemí světa. Po narození druhého potomka se více soustřeďuje na poznávání méně vzdálených a dostupnějších cílů. Snaží se ukázat, že zajímavá místa nemusejí být daleko. V tomto čísle nás zavede na oslavu velikonočních svátků do Horní a Dolní Lužice.

Kristina Žantovská je dramaturgyně a publicistka. Spolupracovala s různými médii, i s několika pražskými divadly. Dlouhodobě působila v Českém rozhlasu. V televizi se podílí dramaturgicky na řadě filmových a televizních scénářů. V Xantypě vzpomíná na někdejšího ministra Jána Lángoše a povídala si s Alexandrem Baloghem, jenž o něm napsal knihu.

Veronika Pechová publikuje články o našich i zahraničních hercích. Kromě psaní se věnuje malování a pravidelně pracuje jako sezónní pracovnice v Památníku obětem zla - meditační zahradě v Plzni. V Xantypě přibližuje slavnou anglickou filmovou herečku Keiru Knightley.

Jindřich Rosendorf je absolventem **Fakulty sociálních věd** UK a jedním z pravidelných autorů Xantypy. Tentokrát hovořil s českým mladíkem usilujícím o naplnění svého velkého snu znovu postavit legendární Titanic, od jehož tragédie letos uplyne už 105 let, a za šest let s ním vyplout na moře.

Foto popis|

Profily uchazečů o vedení ČT: Tomáš Kopečný chce čelit ztrátě důvěry

30.3.2017 digizone.cz str. 00

Jan Brychta

Třetím představeným kandidátem je PR manažer Tomáš Kopečný. Za největší problém veřejnoprávní televize považuje její klesající důvěryhodnost spolu s absencí potřebné sebereflexe.

V úterý oznámila Rada České televize jména dvanácti uchazečů, kteří splnili podmínky výběrového řízení na pozici generálního ředitele. První kolo volby by mělo proběhnout ve středu 12. dubna a o čtrnáct dní později by

měli radní oznámit jméno nového šéfa veřejnoprávní televize. Server DigiZone oslovil všechny kandidáty a kandidátky s prosbou o zodpovězení několika otázek, které poslouží pro představení kandidátských projektů jednotlivých uchazečů.

PODROBNOSTI: Na pozici generálního ředitele České televize se hlásí dvanáct kandidátů

Česká televize musí nahradit slova reálnými činy

Jako třetí z oslovených kandidátů zaslal své odpovědi majitel PR agentury Topart Media Tomáš Kopečný. Je absolventem **Fakulty sociálních věd** pražské Univerzity Karlovy a posledních patnáct let se aktivně věnuje poskytování tiskového servisu a služeb public relations pro řadu institucí v oblasti kultury, zdravotnictví nebo neziskového sektoru. Jako reference mohu s čistým svědomím uvést úspěšné spolupráce s doktorem Ondřejem Měšťákem, Malostranskou besedou nebo neziskovou organizací Život dětem, vypočítává své klienty Kopečný.

Tomáš Kopečný se profesně věnuje oblasti public relations.

Sám o sobě říká, že se o dění kolem České televize dlouhodobě zajímá. Sleduji její vývoj, a to po všech stránkách. Bohužel je toho více, s čím jsem po řadu let nespokojený. Přes řadu slibů a vizí se v mnoha ohledech Česká televize nikam neposunula. A je třeba se o ten posun pokusit, ale prostřednictvím činů, a nikoliv pouze slovními deklaracemi, tvrdí Kopečný.

PROFIL MILANA VACKA: Milanu Vackovi vadí bezradnost veřejnoprávní televize

Z činností, které Kopečný považuje za charakteristické pro Českou televizi, jsou mu nejbližší otázky týkající programu a zpravodajství. Jsem si vědom, že to jsou jen dvě z mnoha kostek, které ve výsledku tvoří skládačku nesoucí značku Česká televize. Asi čekáte, že řeknu, že cíle, se kterými do výběrového řízení vstupuji, se týkají hospodaření nebo programu. To je samozřejmé, že tomu tak je, ale přál bych si především, aby se za mého působení stala Česká televize bezpodmínečnou první volbou českého diváka, plánuje Kopečný.

Největším problémem je ztráta důvěryhodnosti

Po případném zvolení do funkce generálního ředitele České televize by se chtěl Kopečný zaměřit na zdánlivou marginálii a až pak by měly přijít na řadu záležitosti, jako je program nebo hospodaření veřejnoprávní televize. Možná si to ani Česká televize sama neuvědomuje, ale jedním z největších problémů, které má, je ztráta důvěryhodnosti. Stav, ve kterém se v tomto ohledu Česká televize v současné době nachází, nepovažuji jen za vážný, ale za přímo kritický, nešetří silnými slovy Kopečný.

Tomáš Kopečný považuje sám sebe za outsidera volby a tento status by chtěl využít ve svůj prospěch.

Kopečnému je jasné, že změna vnímání České televize bude během na dlouhou trať, ale je podle něj bezpodmínečně nutné konečně z veřejnoprávní televize vybudovat sebevědomou instituci, která bude požívat celospolečenské prestiže. Takovou prioritu si mohou dovolit zmínit už proto, že oproti ostatním uchazečům jsem pro širší i odbornou veřejnost outsiderem výběrového řízení. Já tento fakt ale považuji spíše za svou výhodu. Nemám co ztratit, mohu jen přesvědčit potřebný počet radních, kteří budou pro moji vizi České televize hlasovat, těší se Kopečný.

PROFIL GABRIELY FROŇKOVÉ DOUSKOVÉ: Gabriela Froňková Dousková chce stavět na osobnostech

Podle Kopečného je znepokojující, že za pokles důvěryhodnosti viní Česká televize primárně vnější vlivy. Ze strany České televize postrádám aspoň minimální špetku sebereflexe. To samozřejmě neznamená, že by veřejnoprávní televize neměla vůbec žádná pozitiva, naopak jich má celou řadu. Jen je bohužel zase stírá takovými pro někoho možná nepodstatnými faktory, jakou je třeba její důvěryhodnost, vysvětluje Kopečný.

Dvořák dokázal stabilizovat Českou televizi po ekonomické i personální stránce

Kdo si ale podle Kopečného kritiku nezaslouží, je současný ředitel České televize Petr Dvořák. Asi mnohé překvapím, já nejsem a nebudu z těch, kteří budou kydat na hlavu současného šéfa České televize Petra Dvořáka jakoukoli špínu. Myslím, že po letech to byl první ředitel, který dokázal udržet Českou televizi jako

ekonomicky a personálně stabilní instituci, uznává Kopečný. To vše se podle Kopečného současnému vedení povedlo i navzdory faktu, že Česká televize byla za Dvořákova působení nucena vyzkoušet si, jak bude fungovat bez příjmů ze spotové reklamy. A tuto podstatnou změnu pravidel navíc dokázala veřejnoprávní televize zvládnout bez výraznějšího propadu ve svém hospodaření.

ANALÝZA: Dubnová volba ředitele – Radě České televize nikdo nenařizuje, který termín má zvolit

Co se podle Kopečného současnému managementu České televize určitě také povedlo, je rozjezd kanálů ČT :D a ČT art. Mám-li mluvit o negativěch, pak se musím nutně opakovat, protože jde o již zmíněný propad důvěryhodnosti, za který si navíc Česká televize může primárně sama, rekapituluje Kopečný. Z pozice generálního ředitele by z České televize rád vybudoval skutečné médium veřejné služby, pro které bude veřejnost, tedy divák a koncesionář, vždy na tom prvním místě.

URL| <http://www.digizone.cz/clanky/profily-uchazecu-o-vedeni-ct-tomas-kopecny-chce-celit-ztrate-duvery/>

Plzeň 1953 První protikomunistický protest

30.3.2017 Xantypa str. 62 Kniha
ZDENĚK RABOCH

Vratislav Maňák (nar. 1988) pochází ze západočeského Stříbra. Vystudoval žurnalistiku a mediální studia na **Fakultě sociálních věd** UK, kde nyní přednáší. Zároveň pracuje v České televizi jako redaktor zpravodajského webu ČT24.cz. Za sbírku povídek ŠATY z IGELITU získal v roce 2012 Cenu Jiřího Orteny, groteska MUŽ z HODIN mu vynesla nominaci na Magnesii Literu. RUBIKOVA KOSTKA je jeho pátá kniha.

* Vyrostl jste ve Stříbře, vystudoval v Praze a svůj první román jste napsal o Plzni. Nenašel jsem ale žádnou zmínku o tom, že byste k ní měl nějaký vztah - kromě toho, že je to ze Stříbra třicet kilometrů. Čím si Plzeň získala vaši pozornost?

Vlastně právě tím, že jsem ji ve svém životě přeskočil. Jako regionální centrum totiž Plzeň vždycky byla město, ke kterému jsem se vztahoval, nebo musel vztahovat, ale protože jsem odešel do Prahy, minuli jsme se, místo abychom se seznámili. Po čase - a zejména v momentech, kdy jsem byl z pražské anonymity a spěchu otrávený - mi přišlo hloupé, že se z Plzně stala jenom zastávka na cestě k rodičům, tím spíš, že jsem se ke svému krajskému městu často hlásil. Stříbro totiž skoro nikdo neznal, a když se ostatní ptali, odkud jsem, ve zkratce jsem odpovídal, že „od Plzně“. A protože jsem to město znal jenom povšechně, rostl ve mně pocit, že tady leží a roste nějaký nesplacený dluh. Románem RUBIKOVA jsem chtěl svůj plzeňský účet zaplatit.

* A povedlo se to? Protože to, o čem mluvíte, je celkem osobní motivace...

Máte pravdu, je to osobní motivace a kdekomu může oprávněně připadat dost praštěná, kromě ní jsou tu samozřejmě i literární důvody. A jestli se to povedlo? Myslím, že ano. Víte, já mám moc rád jeden výraz od spisovatelky Daniely Fischerové, která neříká „zamilovat se“, ale „v milovat se“. A já jsem se při psaní RUB/KOVY KOSTKY do Plzně v miloval a určitým způsobem jsem si ji zvnitřnil. Ale nezůstával bych jen u toho.

* Ano, už jste naznačil, že jste měl i jiné důvody věnovat se zrovna Plzni. Můžete je přiblížit?

Vlastně jsem se snažil o literární portrét města - o takový příběh, v němž město není jenom zaměnitelná kulisa, ale téměř jedna z postav. Podobné portréty nejsou nic neobvyklého, romány z Polska mluví o Gdaňsku nebo Lodži, německá literatura nezná jenom Berlín, ale i Kolín a Lübeck, u nás v poslední době vznikl krásný románový portrét Zlína od Antonína Bajaj. Chtěl jsem zkusit vystavit Plzni takovou literární vizitku, která by si mohla získat pozornost širšího publika, než je to regionální. Jít by to mohlo, napřič Českem se čtou Hájičkovy jihočeské romány, z Páralových severních Cech se maturuje - a v obou případech hraje prostor nezaměnitelnou roli. Plzeň si navíc větší zájem objektivně zaslouží, protože má výjimečný životopis, a i když RUBIKOVA KOSTKA není historický román, s plzeňskou historií se v ní dalo dobře autorsky pracovat.

* Zaměřil jste se hlavně na červen 1953, kdy se v Plzni ve velkém protestovalo proti tehdejší měnové reformě. Kdy jste se o těchto událostech dozvěděl poprvé a napadlo vás hned, že by se daly literárně zpracovat?

Po pravdě nevím, kdy jsem o červnové Plzni roku 1953 poprvé slyšel, ale určitě jsem nad ní tehdy nepřemýšlel jako nad literárním tématem. O slovo si řekla teprve v průběhu práce na RUBIKOVĚ KOSTCE, když jsem z hlavní postavy - čtyřadvacetiletého Ondřeje - udělal začínajícího učitele dějepisu. V tu chvíli začala do příběhu prosakovat plzeňská minulost a bylo jasné, že pokud je potřeba nějaký okamžik literárně zachytit, bude to výjimečná reakce na reformu. Je přece nevídané, aby se v tuhých padesátých letech vzbouřilo proti zřízení jedno z největších měst v republice. V první chvíli musela být Praha v šoku, celý východní blok byl ještě rozkymácený nedávnou smrtí Stalina a z Plzně najednou přicházejí zprávy o mnoha tisícové proti režimní demonstraci, kterou ke všemu nevyvolali studenti, ale dělníci, což v Cechách není zvykem. Pro československé komunisty to nebyl jenom politický problém, ale i velký problém ideologický, protože komunistická propaganda z dělníků vytvořila novodobé světce, a najednou se proti KSC postavila velká část Škodovky. To se projevilo i ve chvíli, kdy došlo k soudu, protože se žádný očekávatelný monstr proces nekonal. Režim místo toho případ rozdrolil do paralelních řízení, a aby se odpor dělníků ještě víc zakryl, mluvilo se o nich jako o živlech v modrých halenách.

* Jak se stane, že se člověk narozený v roce 1988 rozhodne psát o záležitosti staré víc než šedesát let?

Pokud jde o padesátá léta, trpím zvláštní obsesí. Věnoval jsem se jim už na vysoké, psal o nich diplomku; držím se názoru, že pro pochopení toho, co se děje dneska, je potřeba vědět, co se stalo dřív. Takže jestliže se naše země od listopadu 1989 snaží nějak vypořádat s tím, co se dělo předchozích čtyřicet let, jsou pro mě padesátá léta tím Míčovým obdobím, kdy si socialismus kopal základy. A co se měnové reformy týče, každý spisovatel si snaží najít nezorané pole, a v mém případě jím byla Plzeň v červnu 1953, protože se o tehdejších událostech mimo město moc neví a navíc se Plzni s výjimkou románu Jaromíra Šestáka BABYLONSKÁ VĚŽ až dosud nikdo nevěnoval.

* Čeští spisovatelé přitom mají historická témata rádi a například odsunu Němců se tuzemská produkce věnovala opakovaně. Čím si vysvětlujete, že se na plzeňské události nedostalo?

Netroufnu si mluvit za Plzeň, ale z celorepublikového pohledu je to asi proto, že ; zdejší revolta působí jako regionální epizoda. To je přitom celkem falešná představa. Červnové bouře svým významem ve skutečnosti přesáhly hranice kraje i republiky, protože od začátku studené války šlo o první velký protikomunistický protest v celém východním bloku. On se sice tehle prim většinou připisuje berlínskému povstání v červnu třiapadesát, i k němu ale došlo až čtrnáct dní po Plzni a v prvním dni bylo s Plzní početně srovnatelné, jenom se ho na rozdíl od Československa nepodařilo hned protlačit. Ale abych nefušoval historikům do řemesla, i ten hlavní důvod, proč se na Plzeň nedostalo, podle mě leží trochu jinde - v tom, že se Češi rádi vidí jako oběti a na vlastní hrdinství si nepotrpí.

* Jak to myslíte?

Stačí se podívat, jaké okamžiky si veřejně připomínáme: Mnichov o nás bez nás, vypálení Lidic, popravu Milady Horákové, srpnovou invazi, smrt Jana Palacha. Vždy jde o událost, ze kterých vycházíme jako oběti, a podle všeho se jako beránci vidíme rádi, protože například Palachová posmrtná maska visí na pražské Filozofické fakultě už od devadesátého roku, zatímco Gabčík s Kubišem se pomníku za atentát na Heydricha dočkali teprve před osmi lety. Já samozřejmě nevolám po přepjatém kultu národních hrdinů, to smrdí národovectvím, ale kdybychom vlastní hrdiny víc vnímali, možná by zesláblo sebe pojetí Cechů jako slabého, ustrašeného a utiskovaného národa. Plzeňské bouře byly minimálně projevem občanské odvahy - půl roku před nimi přece strana popravila i vlastního generálního tajemníka - já jsem se ale snažil vyhnout patosu, protože by mi čeští čtenáři přepálené hrdinství neuvěřili, a ani já bych si nevěřil. Navíc mám za to, že během protestů Plzeňáci ani neuvažovali způsobem: Tak, a teď jsme odvážní.

* Nakolik jste studoval historické prameny? Popsané události působí velice věrohodně...

S archivními materiály a vzpomínkami pamětníků jsem samozřejmě pracoval, hledal informace o průběhu protestů, názvy a lokace tehdejších hospod nebo fotografie, jak město vypadalo před normalizační asanací, ale rozhodně to neznamená, že bych trávil dny v archivech. Chystal jsem se na román, ne na historickou studii, a získané informace byly pořád jenom zdroj, který můžu kdykoliv překreslit ve prospěch

příběhu. Nakonec mě samotného překvapilo, že to nemusím dělat příliš často, protože bizarních situací, o které jsem měl zájem, se v reálu odehrálo tolik, že si je nebylo třeba vymýšlet. Když se herci na podporu režimu navlečou do kostýmů dělníků a jdou popravit sochu Masaryka, může představitost běžet na neutrální, stačí jenom dobře skládat slova. Obecnou zprávu o tom, co se v Plzni po reformě všechno seběhlo, tak román vlastně zachovává — a bájí hlavně v detailech.

* Dnes žijeme v době, kdy za součást svobody považujeme i to, že hlavu státu můžeme kritizovat, mnohdy i urážet. Objevily se v roce 1953 nějaké konkrétní protesty proti prezidentovi Antonínu Zápotockému, který v rozhlase v pátek před reformou tvrdil, že nic takového nebude, ale v pondělí bylo všechno jinak?

Výhrady proti Zápotockému lži často zaznívají ve vzpomínkách reálných pamětníků, ale protest namířený přímo proti hlavě státu jsem v dobových pramenech nezaznamenal. Hesla, která tehdy zněla v plzeňských ulicích, byla obecnější a vysmívala se KSČ jako celku, například skandováním „Kupředu levá, my chceme chleba!“ Ještě častěji se nostalgicky obracela k předchozím prezidentům, k Masarykovi a hlavně k Benešovi, zněly pokřiky „Plzeň černá, Benešovi věrná!“ nebo „Tady se to vidí, že nám Beneš chybí!“. To ale neznamená, že nikdo proti Zápotockému neřekl slovo, možné a pravděpodobné to je.

* Napadá mě kacířská otázka, jestli to všechno, o čem mluvíme, může být pro dnešní čtenáře zajímavé. Nejsou padesátá léta už moc vzdálená a neměli by spisovatelé hledat aktuálnější témata?

To je složité. České literatuře se na jednu stranu vytýká, že často utíká do minulosti, na druhou stranu si čtenáři v knihovnách nejčastěji půjčují Vondruškovy středověké romány nebo ŽITKOVSKÉ BOHYNĚ Kateřiny Tučkové, které s minulostí pracují taky. Takže čtenářům historické výlety zjevně nevadí. Naše minulost je navíc co chvíli rukojmí ve veřejné debatě, přeme se o Peroutku, odsun, spolupráci s StB nebo o církevní majetek, a jestliže máme takovou potřebu se pořád nimrat v dějinách, není divu, že se historii věnuje i literatura. Od spisovatelů je to přece přirozený příspěvek do diskuse.

* Takže podle vás je to v pořádku.

Z velké části ano. Tučkovou a Radku Denemarkovou za jejich romány o odsunu nedávno ocenil i německý prezident Gauck, takže taková práce zjevně smysl má. To ale neříkám proto, že se RUBIKOVA minulosti věnuje taky. Měnová reforma tvoří v románu jen třetinu příběhu, hlavní dějová linka se odehrává v současnosti, na konci hospodářské krize. Historické pasáže jsou v první řadě svérázným komentářem k tomu, co se děje v hlavním příběhu.

* Pokud bych mluvil s muzikantem, zeptal bych se, co si pro sebe doma pouští za muziku. Vás se zeptám, jaké knihy čtete, když máte čas?

Mám hodně rád knížky, které si nevystačí s obyčejným světem. To je asi ta nejobecnější spojnice. Na jedné straně může jít o báje, mýty nebo netradičně pojaté pohádky, na druhé straně o příběhy, ve kterých se objevují fantastické, nadreálné prvky - jako je to třeba u Michaila Bulgakova nebo Güntera Grasse. Také rád sáhnu po polských reportérech, kteří konečně vycházejí knižně v Čechách i na Slovensku. Čtenáři asi budou znát GOTTLAND od Mariusze Szczygiela, ale podobných autorů má Polsko mnoho a je radost se s nimi seznamovat, protože bez špetky fikce vyšvihnou reportáž, která si v ničem nezadá s povídkou.

* Povídkami jste začínal, vaše sbírka ŠATY z IGLITU získala v roce 2012 Cenu Jiřího Ortena. Teď, když máte zkušenost s RUBIKOVOU KOSTKOU, můžete porovnávat. Je těžší napsat povídku, nebo román?

Říká se, že povídka je náročnější než román, protože autor musí být úsporný a dobře pracovat se zkratkou. Já se cítím v povídkách pohodlněji, a to i jako čtenář, takže román. Jednak, logicky, spolkně obrovské množství času, a pak je u něj potřeba stále hlídat styl, tedy jestli se jako autor vyjadřujete stále stejně. Při práci na RUBIKOVĚ KOSTCE jsem dlouho váhal, vůbec dokážu rozsáhlý příběh odvyprávět tak, aby si dokázal udržet napětí a aby se mi nerozsypal pod rukama, a po pravdě mám pochyby doteď. A tak se sám sebe ptám: Co jsi to vyvedl? A povedlo se to?

* Pracujete jako novinář. Promítá se to nějak do vašeho psaní?

Asi méně, než by se dalo očekávat. Je pravda, že žurnalistika a literatura byly dlouhou dobu propojené nádoby a že se řada spisovatelů - z těch nejnámějších Karel Čapek nebo Karel Poláček, v Rakousku Joseph Roth - živila jako novináři. Ta blízkost ale už zdaleka není taková, protože média stále častěji upřednostňují předávání informací obrazem, fotkami nebo videi, a pro psané slovo je místa méně. Sám se navíc věnuji hlavně domácí politice, a tam žádné inspirativní téma najít neumím. Drobnější motivy, obrázky nebo momentky si ale z práce odnáším, to je pravda.

* V rozhovorech slyšíme umělce všech žánrů mluvit o tom, že jim učitelé byli k ničemu, nebo naopak vyzdvihovat a jmenovat ty, kdož je na cestě k úspěchu ovlivnili či podpořili. Jak je to ve vašem případě?

Rozhodně patřím do druhé skupiny. Nebýt pobídek od Jany Kutné, která mě na stříbrském gymnáziu učila literaturu, možná bych nikdy nezačal psát. A bez zájmu Jany Čeňkové, která mi literaturu přednášela na fakultě, by v brněnském nakladatelství Host nikdy nemusela vyjít moje první knížka, povídky ŠATY Z ITELITU, a v důsledku tedy ani RUBIKOVA KOSTKA. Vyučující literatury byly v mém případě ty nejdůležitější osoby.

Pro československé komunisty to byl velký problém ideologický, protože komunistická propaganda z dělníků vytvořila novodobé světce, a najednou se proti KSČ postavila velká část Škodovky. Při práci na RUBIKOVĚ KOSTCE jsem dlouho váhal, jestli vůbec dokážu rozsáhlý příběh odvyprávět tak, aby si dokázal udržet napětí.

Foto autor| FOTO ČTK A ARCHIV

Foto popis| Hlavní hrdina skládá úlomky paměti jako barevné stěny Rubikovy kostky. Rodinné příběhy se mísí s osudem rodného města.

Foto popis| Vratislav Maňák

Repolonizace, nebo „pisizace“?

29.3.2017 ČRo Plus str. 05 18:10 Názory a argumenty

Ondřej KONRÁD, moderátor

Vládní strana Právo a spravedlnost disponující absolutní většinou v obou komorách polského parlamentu poukazuje na to, že je v tamních médiích příliš velký majetkový podíl zahraničního kapitálu, hlavně německého a především v regionálním tisku, který by podle politiků PiS měl přejít zpět do polských rukou. Ovšem, jak poznamenává Josef Mlejnek z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy, do rukou blízkých právě straně Jaroslawa Kaczyńskiego, která má na zřeteli jak volby komunální letos na podzim, tak parlamentní v příštím roce.

Josef MLEJNEK, politolog, **FSV UK**

Jedno z hlavních politických témat současného Polska tvoří otázka takzvané repolonizace médií. Obrovský skandál vyvolal dopis, který polským zaměstnancům koncernu Ringier Axel Springer zaslal jeho ředitel Marek Dekan. Reaguje v něm na opětovné zvolení Donalda Tuska do čela Evropské rady nehlédě na odpor polské vlády, což hodnotí jako vítězství proevropsky smýšlející většiny Poláků. Na zaměstnance své firmy pak apeluje, aby nezapomínali na hodnoty, které koncern ve své mediální politice hodlá prosazovat: demokracii, právní stát a sjednocenou Evropu. Podobné dopisy jsou pochopitelně dosti diskutabilní, neboť se jedná o politickou instruktáž lidí, kteří by se měli spoléhat především na vlastní, fakty podložený úsudek. Vládní tábor však zmíněné psaní ředitele švýcarsko-německého koncernu vášnivě líčí jako důkaz německého mocenského ovlivňování polské politiky, ba coby součást spiknutí s cílem svržení stávající vlády. Řada představitelů vládní strany Právo a spravedlnost, polskou zkratkou PiS, nyní poukazuje na velmi vysoký podíl zahraničního, konkrétně zejména německého kapitálu v polských médiích, především v segmentu regionálního tisku, a hovoří o nutnosti změny, tedy přivedení médií opět do polských rukou. Zapomínají však dodat, že nejspíše do polských rukou blízkých PiSu. Repolonizace tak za současných polských poměrů může snadnou splynout s "pisizací". Motivů k repolonizaci jsou pravděpodobně hlubší a v zásadě vnitropolitické mocenské povahy - čili Dekanův dopis nutno vnímat spíše jako vítanou záminku, nikoliv coby skutečný důvod současné kampaně. Po vítězství ve volbách v

roce 2015 začala strana PiS ovládat rovněž veřejnoprávní rozhlas a televizi. Soukromá, k vládě PiSu často kritická média, se nezdá nacházet v rukou zahraničních vlastníků, a vláda je tedy nemůže kontrolovat. Majitelům proto hodlá nabídnout odkoupení jejich podílů, ale zároveň hrozí, že využije i jakékoliv jiné legální příležitosti. A náměstek ministra kultury Jaroslaw Sellin již avizoval též přijetí nové mediální legislativy. PiS má nyní obzvláště spadeno na regionální média, vlastněná zahraničními subjekty údajně z 90 procent. Pomalu se totiž blíží komunální volby, plánované na podzim 2018. A sám předseda PiS Jaroslaw Kaczyński se nechal slyšet, že úspěch v komunálních volbách bude klíčový i pro vítězství ve volbách parlamentních v roce 2019. K výraznému posílení pozic PiSu v polských obcích a městech má kromě ovládnutí regionální mediální scény napomoci též změna volebního zákona, zejména doložka, že mandát starosty lze vykonávat pouze dvě volební období po sobě. PiS by se tak předem zbavilo mnoha populárních starostů a primátorů, kteří jsou nezávislí, nebo patří k některé z celostátně opozičních stran. Demokracie v Polsku je tudíž opravdu v ohrožení.

Michaela Rozšafná
29.3.2017 Vlasta str. 46 v práci
MICHALA JENDRUCHOVÁ

PR manažerka

Pětadvacetiletá Míša je žena činu. Sedět osm hodin denně v kanceláři? „To bych se zbláznila,“ směje se blondýnka. Potřebuje neustále něco řešit, organizovat, být v kontaktu s lidmi a ze všeho nejraději psát. Ideální předpoklady pro PR manažerku, tedy člověka, který má na starosti styk s veřejností a s médii. Už jako malá organizovala pro ostatní děti z vesnice všelijaké soutěže jako pohádkové dny v lese nebo vědomostní hry typu Riskuj. „Na základní škole jsme s kamarádkou vydávaly ručně psaný časopis. Strašně nás to bavilo. Náklad byl asi dvacet kusů, co časopis, to originál, a prodávaly jsme je našim rodinám a kamarádům za pět korun,“ usmívá se při vzpomínce na dětství. „Odmala jsem si neustále něco zapisovala. Dodnes rodiče vzpomínají, jak jsem si zaznamenávala třeba přesné výsledky mistrovství světa v hokeji. Nebo jsem v páté třídě sledovala první řadu Superstar a veškerý průběh soutěže si do detailu zapisovala. Na táborech jsem si psala, co jsme který den dělali, a jeden čas jsem si vedla i deník. Doma mám velké sešity plné zápisků stále ještě schované,“ směje se svému dětskému nadšení.

V televizi od gymnázia

Elán pro psaní Míšu neopustil ani později.

Na gymnázium byla členkou redakční rady školní televize GymTV a aktivně se celé čtyři roky zapojovala do vysílání. „Naučila jsem se připravovat televizní reportáže, které jsme si sami natáčeli, moderovali, ale také si k nim sami psali scénáře a články na web.“ Tehdy už přispívala i do regionálních periodik a odtud už zbýval jen krůček k vysněnému studiu žurnalistiky na vysoké škole. „Žurnalistika pro mě byla jasný favorit. Věděla jsem, že chci být novinářka.“ Šla si za svým snem a jako jedna z mála se napoprvé dostala na tento obor na **Fakultě sociálních věd** UK. „Myslím si, že mi v tom hodně pomohla právě ta středoškolská praxe,“ uvažuje Míša.

Nadšení pro novinářinu bylo tak silné, že si od prvního ročníku hledala praxi v oboru. „Nemusela jsem pracovat kvůli tomu, abych se užívala. Já jsem prostě chtěla. Bavilo mě to.“ A tak sbírala zkušenosti v regionálním deníku, webovém zpravodajství, má za sebou i praxi v televizi. „Hodně jsem se takzvaně vypsala. Na zpravodajském serveru jsem dělala klasické domácí zpravodajství a nad rámec práce jsem mohla psát to, co mě nejvíc naplňovalo, a to je kultura – reportáže z kulturních akcí, rozhovory se zpěváky či herci a tak dále. Ke kulturním tématům jsem se však dostala, až když zbyl čas, většinou po večerech. Čím dál víc jsem však zjišťovala, že tohle je moje cesta,“ zamýšlí se Míša, která na Univerzitě Karlově právě odpromovala.

Po celá studia spolupracovala jakožto novinářka i s mnoha mediálními a PR agenturami. Jedna z nich – 2media.cz se jí stala osudnou. „Nadchly mě kulturní projekty, na kterých se agentura podílela. Chodila jsem sem dělat rozhovory s osobnostmi, které mi zprostředkoval vždy pozitivně naladěný kolektiv PR manažerek. Jako novinářka jsem oceňovala i jejich osobní přístup,“ říká Míša. A tak když dostala nabídku na práci, neváhala ani vteřinu. Od září 2015 se tedy dostala na druhý břeh – od novinářiny k public relation. „Máme na starosti klienty, kteří si objednájí naše služby, protože chtějí či potřebují, aby se o nich psalo či mluvilo v médiích. Jsem takovým prostředníkem mezi klientem a novináři,“ popisuje svoji pozici s tím, že jí vyhovuje pestrost práce i uvolněná pracovní atmosféra v krásných nekancelářských prostorách na Starém Městě.

Stále na příjmu

Plné znění zprávy

„Naše práce vyžaduje nasazení a potřebu být neustále na příjmu. Na druhou stranu nemusíme dennodenně sedět osm hodin v kanceláři mezi čtyřmi stěnami. To vnímám jako nesmírný benefit a mám pocit, že jsem tak daleko efektivnější a práce mi nezevšední. Každý pracovní den je úplně jiný,“ říká Míša, která se mimo jiné stará o medializaci zajímavých knižních novinek a knižních autorů, divadelních souborů, charitativních projektů a kulturních akcí. Zastupuje i osobnosti – třeba houslového virtuosa Pavla Šporcla, herečku Hanu Vagnerovou nebo vítěze soutěže Stardance Zdeňka Piškulu.

Plánuje a organizuje

Vstává plus minus kolem sedmé ráno a nejlépe se nastartuje hodinou v bazénu. „Plavání mě skvěle nabije, celý den je potom úplně jiný.

Kolem deváté začínám pracovat, píši tiskové zprávy, komunikuji s novináři a klienty a mám hodně osobních schůzek. Rozhodně to není práce od stolu. S klienty se domlouváme, jaká bude náplň a realizace kampaní, dávám dohromady tiskové zprávy, zařizuji rozhovory, focení atd. Novinářům i klientům připravuji kompletní servis.“ Vyvrcholením její práce bývají takzvané press dny, které často připravuje až měsíc dopředu. „Oslovuji konkrétní novináře, pro jejichž cílovou skupinu je daná osobnost či kulturní projekt, kniha, divadlo a tak dále zajímavá. Zašlu jim veškeré materiály a pozvu je na novinářský den.

V tento den je daná osobnost celý den v naší agentuře k dispozici novinářům a poskytuje individuální rozhovory,“ vysvětluje Míša.

Tím její práce nekončí. Všechny rozhovory s novináři autorizuje a pak monitoruje výstupy v médiích.

Hlavu si čistí na kole a na zámku

„Nejraději na tom všem mám pestrost. Klienti se střídají, objednájí si nás na konkrétní kampaň, pracujeme na aktuálních akcích, sezonních věcech,“ pochvaluje si Míša. Že by na své práci nenašla jedinou stinnou stránku? „Snad jen, když někteří klienti mají nereálné nároky,“ zamýšlí se. Práce má dost a klienti ji obrazně řečeno tu a tam budí i v noci.

„Samozřejmě se občas nevyhnu tomu, že na práci myslím i v posteli. Asi je to i tím, že všechno dělám naplno. A tak mě občas moji klienti, vzbudí třeba ve čtyři hodiny ráno.

Ale uvědomuji si, jak důležitá je kompenzace a jiné činnosti vedle práce. Cíleně si ji nastoluji, čistím si hlavu v přírodě nebo v bazénu a nejvíce nápadů obvykle získávám při celodenních turistických či cyklistických výletech,“ směje se Míša, která se ve volném čase občasně věnuje také provázení na zámku v Dobříši, především ale tráví hodně času s rodinou, přáteli a hlavně s přítelem. „Díky tomu všemu mě moje práce baví, naplňuje a nejsem z ní zahořklá,“ dodává s úsměvem. *

VIZITKA * Narodila se v Příbrami. * Vystudovala gymnázium v Příbrami a **Fakultu sociálních věd** UK v Praze. * Pracuje v PR agentuře 2media v Praze. * Žije s přítelem. * Miluje plavání, turistiku, jízdu na kole, ve volném čase také provádí na zámku v Dobříši. Píšu tiskové zprávy, komunikuji s novináři a klienty a mám hodně osobních schůzek. Rozhodně to není práce od stolu. S klienty se domlouváme, jaká bude náplň kampaní, dávám dohromady tiskové zprávy, zařizuji rozhovory, focení...

Foto autor| FOTO ARCHIV

Foto autor| FOTO ARCHIV

Foto popis| Dělá reklamu knihám, divadlu, umělcům... Její práce není od do, občas telefonuje s klienty i po nocích.

O přátelství a přátelství

29.3.2017 Vlasta str. 53 fejeton
EVA KADLČÁKOVÁ

K pochopení rozdílu v titulku tohoto fejetonu je potřeba intonačně rozlišit přátelství upřímné a přátelství klamavé. Obě si totiž říkají stejně, znamenají ale něco docela jiného. A je jich dokonce víc než dvě.

Zaprvé přátelství opravdové. To si nemusíme vysvětlovat. Každý si ho přeje a každý po něm touží, zrovna tak jako po lásce. Přátelství totiž je forma lásky. Je to blízkost, ve které nám není zatěžko pomoci, pomačkat, vyslechnout, vynadat i odpustit. Je to společně trávený čas, i kdyby jenom nad vzájemnou korespondencí. Která nás, tak jak to u přátelství obvykle bývá, provází celý život. Ale nemusí.

Měla jsem kamarádku, nejlepší přítelkyni, kterou jsem znala od jeslí. A měly jsme se moc rády. Trávily jsme spolu skoro každou volnou chvíli, a jak to malé i větší holky dělají, svěřovaly si svá tajemství. Jednoho krásného dne mě má kamarádka pozvala na kafe, to už jsme byly dospělé, a oznámila mi, že se mnou rozvazuje všechny styky. Zírala jsem na ni jako hloupé tele. Ukázalo se, že měla v životě ještě jedno tajemství, tak temné, že mi o něm dosud neřekla. A že se teď snaží za minulostí spálit mosty. To se dá samozřejmě chápat. Ale proč se zbavuje i mě?

Holt, patřila jsem k tomu smutnému období.

A i když jsme se později ještě pokusily na naše přátelství navázat, už to vždycky skřípalo. Písek nedůvěry v soukolí zůstal.

Pak tu máme „přátelství“ mezi mužem a ženou.

Za nás se říkalo, to je můj kluk. Teď se říká, to je můj přítel. Jaký přítel?!, pomyslí si pokaždé a někdy to i řeknu, jestli spolu spíte, tak jacípak vy dva jste přátelé?! Milostný vztah totiž přátelství poměrně silně poškozuje. Byť se uvádí, že z kamarádství vznikají nejspolehlivější partnerství a že skutečná láska je právě až to přátelství, které nastoupí poté, co zamilovanost pominula, milenci prostě nejsou přátelé. Jsou to milenci, manželé, životní partneři. A ti z nich, kteří se se svou někdejší přítelkyní nebo přítelem jiného krásného dne ve víru zloby a nenávisti rozešli, snad už toto pojmenování přehodnotili.

Se mnou si nedávno dal jeden muž spicha, zase v kavárně. A ukázalo se, že má potřebu mi vysvětlit, že jsem nikdy nebyla jeho holka, že jsem byla jen jakási přítelkyně, že to, co mezi námi vřelo, nebyla vášeň, ale „slabost“. Řekl.

Slabost. A tímto označením moje „přátelství“ k němu nadobro uhaslo.

Teď mám jiného kluka. Je fajn. Zajímá se o mne a o moje kamarádky, máš jich hodně, povídá tuhle, otázkou je, jestli jsou to jen kamarádky, nebo opravdové přítelkyně. „To víš,“ já na to, „to poznáš až při lámání chleba.“ A kdo by se byl nadál, za jak krátkou dobu rozložíme bochník my dva.

Předkopnu to: existuje Kunderův termín sexuální kamarádka. V moderní verzi „kámoška s výhodami“. Byla jsem šťastná, když jsem o nich slyšela někoho povídat, že se mě tento pojem netýká. Takže asi chápete, že teď už ano. Zatraceně.

Začnete s někým chodit a myslíte si, že postupujete malými kroky od okouzlení k lásce, a zatím, ten druhý s vámi nechodí, on s vámi jen spí. „Je to drsný,“ reagovala moje skutečná kamarádka, „ale musíš vzít v potaz i druhou část sdělení. Rád si s tebou povídá.“

A tak jsme se s kámošem domluvili, že si na to sednem. Ke kafi. Jakýpak šálek, hořký, trpký, či sladký si vypiju tentokrát? Zkušenost mi říká: nelez tam a nepij žádný. Ale moje dobrá víra v život a lidi mi velí: jen tam jdi. Možná to nebude lahodně chutnat, ale stojíš za to zkusit. O přátelství a lásku je potřeba se pokoušet pořád a pořád...

Eva Kadlčáková • Absolventka žurnalistiky na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. • Působila v rozhlasových a televizních médiích a v reklamě. • Dnes pracuje v Českém rozhlase. Její fejetony můžete slyšet o víkendech v pořadu Kolotoč na Dvojce anebo na stanici Český rozhlas České Budějovice.

Foto autor| FOTO ARCHIV

Foto autor| ILUSTRACE GABRIELA RYŠKOVÁ

S Janem Charvátlem o frustraci, nenávisti a setrvačnosti

29.3.2017 A2 str. 21 Rozhovor

Netvrdím, že tito lidé se nemohou časem přidat k různým protestům, ale zatím jsou vidět jen občas.

* Podobný pocit prohry zaznamenal ve své knize Retour a Reims (Návrat do Remeše, 2009) francouzský sociolog Didier Eribon. U jeho rodičů z ryze dělnického prostředí vedl až k tomu, že se z dlouholetých voličů komunistů stali stoupenci Národní fronty. Nakonec jak brexit, tak vítězství Donalda Trumpa lze označit za příklady, kdy často chudí lidé volí v nevědomém masochismu sami proti sobě. Proč se to děje?

U nás se fenoménem podobné volby zabírá Jan Keller. Má skvělý postřeh, že lidé u nás volí, jako by byli střední třídou, a následně jsou překvapeni, že dotyčná strana jedná proti jejich zájmům. Typickým příkladem byli studentští voliči TOP 09, kteří se divili, když strana chtěla zavést placené školné. Je to takzvaná teorie referenční skupiny. Vy sice nejste jejím členem, ale velmi byste chtěl být, takže se chováte, jako byste jím byl. Někteří francouzští Arabové volí Národní frontu, protože chtějí ukázat, že se maximálně integrovali do většinové společnosti. Komunistický volič, jenž začne volit Národní frontu, navíc není nic překvapivého a nutno říct, že u nás si lze podobnou variantu představit ještě lépe, protože současná Komunistická strana Čech a Moravy je nacionalistická, konzervativní a dávno neřeší sociální problematiku.

* Od doby Sládkových republikánů není v Česku krajně pravicová strana, která by aspirovala na vstup do parlamentu. Znamená to, že je česká politická scéna zdravější, než je tomu jinde v Evropě, nebo že nenávisťou a xenofobní rétorikou úspěšně privatizují tradiční velké strany?

Zodpovězení této otázky by si vyžádalo hloubkový výzkum krajní pravice v Evropě. Skutečnost, že mainstreamové strany přebírají agendu krajně pravicových stran, lze sledovat už od sedmdesátých let. Nikdo ale neví, co to může znamenat, neboť se zdá, že často jde hlavně o rétorickou rovinu, protože jinak by dnes Francie vypadala úplně jinak. Něco podobného vidíme ve všech zemích Evropy, takže Česko je spíše výjimka. České prostředí je na určité úrovni velmi maloměstské a konformní. Lidem se možná líbí radikální názory, ale nakonec raději hodí hlas Občanské demokratické straně nežli Sládkovi. Být aktivistou se považuje za něco divného, ale přitom je zjevné, že v rámci antiislamistického hnutí mnoho lidí prvně zažívá pocit pospolitosti, něčeho, co je spojuje a zároveň baví. Historik Michal Pullmann si všiml, že tito lidé by o sobě měli mluvit jako o aktivistech, ale přitom právě na aktivismus nadávají. Jsou chycení v terminologické pasti. Součástí české politické kultury nacionalismus nikdy nebyl, jeho poslední velké vypětí lze datovat do vzniku státu v roce 1918. Česká politická kultura je defi nována pragmatismem a izolacionismem. Chováme v sobě pocit malého národa, o němž často rozhodují jiní. Výsledkem je, že se necítíme pány svého osudu. Po roce 1989 nacionalismus čas od času někdo z politiků sice vytáhl, ale nikdy příliš silně nefungoval, což platí i o našich předešlých dějinách. V podstatě si myslím, že „průměrný český volič“ je orientován umírněně sociálnědemokraticky.

* Proč se ale i sociální demokracie přizívuje na vlně strachu a nenávisti?

Sociální demokracie vůbec není schopna defi -novat, koho chce oslovit, a tím pádem netuší, jak by ho měla oslovit. Sociálně liberální voličstvo dnes v podstatě okupují zelení a piráti. Všechny české standardní politické strany mají pocit, že jejich příběh se přežil a ony nemají co vyprávět. Rozklad loajality voličů k tradičním stranám je velkým tématem nynější politikologie. Lidé volí sociální demokracii ze setrvačnosti, ale dnes je spíše nečitelná. České strany nemají výrazné lídry, jedním z posledních je prezident Miloš Zeman a částečně Andrej Babiš. Češi nemají rádi elity, místo nich mají rádi vůdce. Obecně tedy vidíme vyprázdňenost politických stran, které pak ideově skáčou od jednoho pólu k druhému. Výsledkem je neochota jasně se postavit za nějakou ideu a ustavičné lavírování, které vidíme právě na příkladu sociální demokracie.

* Neprožíváme ale dokonce systémový předěl, včetně krize zastupitelské demokracie?

Určitě můžeme mluvit o krizi liberální demokracie. Sledujeme rozpad do značné míry umělého konsenzu. Pocit strachu dnes může mít kdekdo z naprosto odlišných sociálních skupin. Jde i o krizi zastupitelství, což se ukazuje v diskusích nad přímou demokracií. Nemyslím si ale, že lidé přemýšlejí nad formami demokracie. To, o čem mluví, je jejich sociální status, v jádru všeho je třeba hledat ekonomiku, kterou si spojují s politikou. Proto vyhlíží nějakoho, kdo to všechno změní, což je v přímém rozporu s neoliberální mantrou, která říkala, že každý je strůjcem vlastního štěstí.

* Nakonec to vypadá, že se příliš dobře opravdu nemáme.

Společnost jako celek se dobře nemá, respektive myslíme si, že bychom se mohli mít mnohem líp, ale stačí vyjet za hranice Evropy, abychom pochopili, že se máme ještě docela snesitelně.

* I při pohledu na některé kroky Viktora Orbána v Maďarsku nebo Práva a spravedlnosti v Polsku se může zdát, že jsme na tom dobře.

Jak Maďarsko, tak Polsko jsou země, s nimiž se v úrovni nacionalismu vůbec nemůžeme srovnávat. V Česku není žádná strana, jako je Jobbik v Maďarsku, nemáme žádné pochody nezávislosti jako v Polsku.

Demobilizace a švejkovství zde ukazuje tu přívětivější a umírněnou tvář českého národa, což neznamená, že ta se pod vlivem dění u sousedů nemůže časem radikalizovat. Současný systém nicméně stále zachraňuje především setrvačnost a zvyk, což jsme mohli sledovat nyní v holandských volbách, a pokud vyhraje v Německu sociální demokracie, tak to bude platit i tam.

* Každá setrvačnost ale jednou doběhne. Nebylo by racionálnější uvažovat v dlouhodobějším měřítku?

Upřímně řečeno se vám přiznám k tomu, že před americkými prezidentskými volbami jsem si z podobného důvodu v duchu říkal, zda by nakonec nebylo lepší, kdyby Trump vyhrál. Protože když prohraje, tak jeho voliči nikam nezmizí. Není nakonec lepší, když lidé uvidí, k čemu dojde, když se někdo podobný stane prezidentem USA? Nikdy jsem nebyl zastáncem teorie permanentního progresu. Historie se pohybuje v kruzích a přeskokcích, není to čistě vzestupná záležitost. Z mého pohledu je lepší, když se některé špatné věci vytáhnou na povrch, aby byly jasně viditelné, protože katarze přichází skrze jejich odhalení.

* V podstatě říkáte, že jsme se ocitli uprostřed doby, kdy musíme projít nutnou populistickou fází. Jak ale vidíte budoucnost, čeká nás opravdu přechod k nějakému autoritativnímu způsobu vládnutí, nebo nakonec zvítězí zvyk a nechť k razantním změnám?

Jedna varianta je, že se situace uklidní, i když se k moci proderou strany, které by před lety ještě neměly šanci. To může vést k mnoha konfliktům a nepříjemnostem, ale společnost je vždy konfliktní. Otevírá se tím prostor pro všechny, jak pro tradiční strany, které se budou chtít revitalizovat, tak pro nové hráče. Druhá varianta je taková, že to, co nyní vidíme, bude trvat dlouho, a když například v Německu vyhraje sociální demokracie, tak třeba v Polsku uvidíme posun opačným směrem. A pak je třetí varianta: v ní se vše začne opravdu hroutit. Ve Francii zvítězí Marine Le Penová, v Německu dojde k nějakému volebnímu patu a začne se mluvit o rozpuštění Evropy. I v takové situaci ale nastanou momenty, které budou tuto destruktivní tendenci brzdit. To jsme ostatně viděli po hlasování o brexitu, na jehož výsledek nebyli připraveni ani ti politici, kteří za něj kopali, nebo u Donalda Trumpa, jehož prezidentské dekrety soudy shazují pod stůl jeden za druhým. Ve finále si zkrátka myslím, že žádná kaše se nejl tak horká, jak se uvaří, i když nás zjevně čeká ještě řada nepříjemných okamžiků. Nicméně to beru spíš jako výzvu.

* V Česku se mluví o elitářské kavárně a nenávistném lidu. Někteří intelektuálové poukazují na to, že je třeba se na realitu podívat očima frustrovaných občanů a začít vzájemný dialog. Je podle vás něco podobného vůbec možné?

Debata o sociálních bublinách odráží realitu, v níž spolu nemluvíme a vzájemně se neznáme. Různí lidé mají vždy různé názory, jednotná společnost je mýtus. V jisté fázi člověk zjistí, že musí naslouchat těm, s nimiž nesouhlasí, že přezíravý postoj intelektuála není na místě. K žádným lidem se nemůžeme stavět jako k plebsu. Jediné, co můžeme dělat, je snažit se s nimi trpělivě, systematicky mluvit, analyzovat a dokládat. Nejde to ale dělat z pozice elitního všeználka. Buď dokážete argumentovat, nebo máte pro ostatní jen slova pohrdání, to je celé. Z mého pohledu nakonec není nic lepšího než diskutovat s lidmi, kteří s vámi nesouhlasí.

Jan Charvát (1974) vystudoval politologii na **Fakultě sociálních věd** UK a politickou sociologii na Högskolan Dalarna ve Švédsku. Specializuje se na problematiku politického extremismu. Je autorem knihy *Současný politický extremismus a radikalismus* (2007).

Foto popis| Alexey Klyuykov: Jan Charvát, 2017

Budova Pedagogické fakulty v Hradci Králové slaví 120. narozeniny. Do světa vypustila tisíce učitelů

29.3.2017 ČRo - hrdec.cz str. 00 navstivilinas

Jakub Schmidt

Do Českého rozhlasu Hradec Králové dnes přišel děkan Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové docent František Vaníček. A bude nás zvat. Na co přesně?

Pedagogické dny. KlikniKromě toho, že jste vynikající varhaník, jste také učitel, pedagog a dnes je den učitelů. Ono to vlastně tak trošku souvisí. Protože pedagogické dny, které jsou u vás na univerzitě, jsou i takovou oslavou, ne? Přesně tak, máte pravdu. My je každým rokem pořádáme, letos již po 25., takže máme takové male jubileum. Pořádáme takzvané Pedagogické dny. A to je týden nabitý přednáškami, workshopy, ale také konferencemi, různými výstavami, koncerty. A je to akce, která spojuje, nebo přináší novinky nejenom našim pedagogům, studentům, obohacuje je, ale je to také bližší kontakt s terénem, s fakultními školami, s dalšími školami, navazujeme nové kontakty a myslím si, že se vzájemně také obohacujeme. Na co tedy všechno můžeme pozvat naše posluchače? Vy už jste začali vyprávěním spisovatele, historika a taky reportéra Stanislava Motla o pátráních na vlastní pěst po záhadných a neobjasněných zločinech. Jaké to bylo? Bylo to vynikající. Celá přednáška měla velký zájem. Přišla celá univerzitní aula. Víte, naše fakulta má celkem 15 kateder, čili je to ohromné spektrum oborů, které má. Publicista Stanislav Motl, který vyprávěl spolu se senátorem Antlem o vyšetřování zločinů, to se týkalo především katedry sociální patologie, kterou tam máme. Ale pak je tam celá řada akcí humanitních, konference například francouzského jazyka a literatury nás čeká, anglického jazyka a literatury, nebo také technických předmětů. Všechny akce nejsou pouze pro uzavřenou společnost, ale může přijít kdokoliv. Naše pedagogická fakulta se v poslední době profiluje takovým poměrně zajímavým tématem, a to je vliv hudby na výuku cizích jazyků. Docent František Vaníček, děkan Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové Řekněte mi, jaké je role hudby ve výuce cizích jazyků? Vy mi to určitě jako muzikant vysvětlíte. Naše pedagogická fakulta se v poslední době profiluje takovým poměrně zajímavým tématem, a to je vliv hudby na výuku cizích jazyků. Máme celkem 5 jazykových kateder. A tam došlo k takovému zajímavému spojení, navázali jsme kontakty i v zahraničí, spolupracujeme s fakultní nemocnicí a myslím si, že je to velice zajímavé téma. A proto i některé přednášky, především zahraničních hostů, se věnují tomuto tématu. To znamená prolínání hudby, vliv hudby na výuku jazyků. To je téma, které mě samozřejmě bytostně zajímá. A jak jsem říkal, snažíme se, aby bylo určitou profilující tematikou naší fakulty. Tradiční doprovodnou akcí je vždy slavnostní koncert pedagogické fakulty. A ten bude ve středu v sále filharmonie. Na co se mohou posluchači těšit? Já bych řekl, ne ani doprovodnou akcí, ona to je jedna z těch hlavních akcí, protože středa je hlavním dnem Pedagogických dnů. Máme vždy hlavní přednášku. V minulých letech například vystoupil Zdeněk Svěrák, Tomáš Halík a tak dále. V letošním roce vystoupí Václav Moravec, známý moderátor, váš kolega, s tématem Svět dětí a dospívajících v éře digitálních médií. Víte, že Václav Moravec, kromě toho, že je známým moderátorem, tak také vyučuje na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy? A večer na to naváže koncert v sále filharmonie o půl osmé, kde po boku hradecké filharmonie vystoupí jednak naši studenti hudební katedry Pedagogické fakulty v dílech Bohuslava Martinů, Antonína Dvořáka a také vystoupí jeden host, světoznámá klavíristka z Polska, protože máme velké kontakty s univerzitou v Čenstochové, a ta vystoupí se Chopinovým klavírním koncertem. Ale tomuto koncertu bude předcházet slavnostní ceremoniál, letos poprvé. My zakládáme úplně novou tradici, předávání výročních cen Pedagogické fakulty. Když působil v roli děkana univerzity Pedagogické fakulty, tak nepověsil jste ty varhany jako vynikající český varhaník, jak se říká, na hřebík? Máte na to ještě čas, zahrajete si občas? Tak je to poměrně náročné, ale hrát a cvičit musím pořád. Protože samozřejmě to je zrovna taková profese, která bez té pravidelnosti a píle není možná. A protože za 3,5 roku se zase vrátím na hudební katedru a těším se na to, tak samozřejmě to nechci a ani nemůžu pověsit na hřebík. Musíme připomenout, že i ten obor chrámové hudby jste vy přinesl sem do Hradce Králové, vidíte? Ano, dnes už to bude také 15 let, kdy u nás na Pedagogické fakultě vznikl obor sbormistrovský chrámové hudby a také hra na nástroj ve specializaci varhany. Hudba bude dominovat i tomu slavnostnímu večeru, kde také některé osobnosti oceníte. Tak můžeme říct, kdo ty medaile získá a koho Pedagogická fakulta a vůbec Univerzita Hradec Králové ocení? Já jsem moc přemýšlel, jak ocenit naše vynikající kolegy, ať už ze současnosti nebo z minulosti. A vymyslel jsem takový model čtyř prestižních cen, které mají takové vznošené latinské názvy. Tou první je Premium Scientificum za přínos v oblasti vědy a výzkumu. Tu získá náš kolega, církevní historik docent Tomáš Petráček. Pak je cena Premium Artificiosum za přínos v oblasti umění. Tu získá pan profesor Jiří Skopal, světoznámý sbormistr a skladatel. Potom je Premium Pedagogicum za přínos v oblasti pedagogiky, paní docentka Marta Fáberová a poslední cenou je Premium Cooperacionis Internationalis za mezinárodní spolupráci, a tu získá paní docentka Jana Ondráková. Vedle toho udělíme ještě 5 medailí, především osobnostem, které se zasloužily v historii, v předešlých letech o rozvoj Pedagogické fakulty. Já se na ten večer strašně těším, protože jednak ho moderuje Václav Moravec a také ceny budou předávat známé osobnosti, například hrabě František Kinský, nebo místopředsedkyně Senátu Miluše Horská. Samozřejmě rektor Univerzity Hradec Králové profesor Kuča. Ale také ředitel Českého rozhlasu pan Jiří Kánský. Vy se na tu slavnost velmi těšíte. Ano, myslím si, že to celé akci dodá prestiži. Nakonec to vyvolalo i poměrně velký zájem médií. Já si myslím, že je to večer, a to oceňování, strašně důležitá věc pro rozvoj a takové upevnění sebevědomí. Protože řekněme si na rovinu, v oblasti financování vysokých škol máme velké problémy a ve financování především těch pedagogických oborů jsme na dně a díky podpoře paní ministryně, která se skutečně snaží tu situaci změnit, se věci snad mění k lepšímu a je potřeba posílit sebevědomí našich pracovníků, aby vydrželi, protože

samozřejmě věci se nedají změnit hned. Ale chvíli to trvá. Pane děkane, my bychom měli říct, že Pedagogická fakulta má letos hned vlastně několik důvodů k oslavám, a to nejenom tedy ty letošní 25., polokulaté Pedagogické dny, ale i výročí vaší historické budovy na Náměstí Svobody v Hradci Králové. Můžete připomenout, kolik jí je let? Kousíček od vašeho studia se nachází budova děkanátu Pedagogické fakulty, na Náměstí Svobody. A té budově je 120 let. Před 120 lety ji postavil architekt Gessner známý rakouský architekt, který postavil celou řadu vynikajících staveb, především ve Vídni, ale také na Moravě a v Hradci Králové. A doplnil tu Kotěrovu a Gočárovu architekturu skvělou tady v Hradci Králové. Je to jedinečný objekt, je památkově chráněný. Zvenku je již obnovený a my se právě v současné době chystáme na obnovu těch vnitřních prostor, zpracováváme projektovou dokumentaci a doufejme, že do dvou, do tří let dojde k opravě vnitřních prostor. A chystáme, že se tam přestěhují naše umělecké katedry, to znamená katedra výtvarné kultury a textilní tvorby a právě hudební katedra. Ta budova by si to určitě zasloužila. Jinak vy si vzpomenete na to, když jste do ní přišel poprvé, jak na vás zapůsobila. Má genius loci? To určitě má. Byť ten stav vnitřních prostor, je velice tristní, protože mnoho desetiletí se do vnitřních prostor nic neinvestovalo, takže to se dostáváme tak o 40 - 50 let zpět. Sídliho tam pracoviště Přírodovědecké fakulty. Teď se otevřela nová budova Přírodovědecké fakulty v areálu Na Soutoku. To znamená, že nám trošičku osiřela, nicméně ten genius loci, jak říkáte, tam zůstal a právě proto si myslím, že je potřeba investovat do rekonstrukce této budovy. A že by tam i Pedagogická fakulta měla zůstat, protože tam právě v podobě Pedagogického institutu vzniklo vysokoškolské vzdělávání v Hradci Králové. Ta budova vypustila do světa, to se asi nedá spočítat, kolik učitelů a pedagogů? Přesně tak. To jsou tisíce pedagogů, dnes má Pedagogická fakulta 3 tisíce studentů, takže skutečně to jsou ohromné počty absolventů. Tak to všechno hezky oslavte a děkujeme, že jste nás přišel na program vlastně letošních Pedagogických dnů pozvat osobně. Děkan Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, docent František Vaníček. Moc děkujeme a těšíme se na příští setkání.

URL| http://www.rozhlas.cz/_zprava/1713107

GASTRO NIRVÁNA Martina Škody

28.3.2017 Barbar! str. 06 Rozhovor - Martin Škoda
ALENA VOLFOVÁ

Vaření je pro Martina Škodu práce, a především záliba už od dětství, a vysoká škola je pro něj vedlejší. Přezdívá se mu český Jamie Oliver. Je profi fanda gastronomie, jídlo spojuje s hudbou. První hudební intro nechal udělat ke své druhé kuchařce „Škoda nevařit“.

* Proč je podle vás „Škoda nevařit“?

K tomu, abychom to na světě nějak zvládli, musíme jíst, tak proč si jídlo pořádně neužít? Když pomínu zážitky z postele, momenty spojené s jídlem podle mě patří mezi ty vůbec nejintenzivnější, které je možné zažít. Jídlo dělá život zase o něco pestřejší. Přijde mi hrozná škoda chápat ho jen jako palivo nutné k přežití. Tím, co dělám, se o tom snažím přesvědčit i ostatní. Jak vás záliba ve vaření a jedení jednou chytne, už vás nepustí, je to taková legální droga.

* Máte přezdívku český Jamie Oliver. V osmi letech vás inspiroval natolik, že se pro vás kuchyně stala radostí. Čím vás fascinoval?

Jamie je úkaz. Na lidi, jako je on, člověk každý den nenarazí. Má to v hlavě srovnané a vaření miluje. Když jsem na něho koukal jako prcek v televizi, bavilo mě jeho nadšení, které nešlo přehlédnout. Bylo prostě něčím jiné. Jamie byl lidský, nemazal se s tím, dělal parádní jídla a celý pořad měl vždycky skvělou atmosféru. Když mluvil o jídle, věřil jsem mu každé slovo, nebyla to póza, ale upřímnost. Přesvědčil mě, že jídlo je součástí kultury, která patří na každou akci, a já se o tom teď zase snažím přesvědčovat lidi, kteří mi fandí.

* Vaším prvním připraveným pokrmem byl prý dort z pudinku s lentilkami.

Nevím, jestli byl úplně první, ale veterán už to rozhodně je. To víte, musel jsem vytáhnout něco výrazného, a zrovna na tenhle recept jsem si pamatoval. Fotil jsem si doma ještě na staré podlaze úplně prvním mobilem, takže to je vážně hodně dávno. Jinak jsem ale jako malý skvěle mazal chleba máslem.

* Máte rád pudink? A vůbec sladké?

Občas si ho rád dám, hlavně doma u babči, což mi připomíná, že už ho dlouho nedělala. Až tady skončíme, asi jí zavolám. Jinak ale velký fanda sladkého nejsem, občas si něco dám ke kafi, třeba dort, štrúdl, ale nevyhledávám to. Když už jde o sladké, preferuji dobré portské.

* Kuchařská vášeň se u vás projevila v dětských letech. Pomyslíte třeba na kuchařku pro děti? Možná byste mohl některé inspirovat, jako vás Jamie Oliver.

To máte pravdu, nebylo to úplně běžné. Někdo jako dítě běhá po hřišti s míčem, a někdo zase prohazuje maso na pánvi. Přitom právě dětství je strašně důležité v utváření návyků. Zásadní roli hraje škola a rodina, musí jít dětem příkladem. Když doma bude pětkrát týdně k večeři take away z fast foodu, děti budou mít tendenci jíst stejně i v budoucnu. Když to bude ryba, dobré hovězí, zelenina, myslím, že jim to může vydržet. Vidím to třeba u bráchovců, ty jedí skvěle, protože jim jdou příkladem jak doma, tak ve školce. Děti se na pořady o vaření jen tak dívat nebudou, i já jsem byl výjimka. Musí mít hlavně dobré zázemí, teprve pak se třeba začnou o jídlo více zajímat. O dětské kuchaře jsem zatím nepřemýšlel, ale už jsem se zapojil do několika projektů, které se tímhle tématem zabývají, třeba právě Food Revolution Day Jamieho Olivera.

* Znáte se s ním osobně?

Zatím se osobně neznáme, ale nějak cítím, že se setkání přibližuje. Už to říkám pár let, ale je to určitě čím dál blíže. Posílal jsem mu do Anglie obě kuchařky a podle zpětné vazby se mu líbily, což mi udělalo vážně radost. Druhou kuchařku jsem mu dokonce věnoval. Zním pár lidí z jeho týmu, tak to snad klapne.

* Máte i český kuchařský vzor?

Vždycky mi hodně chutná od kamaráda kuchaře Dana Struny, to je správný matador, stejně tak Václav Košnář z Farmy Košík. Oba dělají poctivé jídlo z domácích surovin, které má neskutečnou chuť. Stačí je poslouchat a člověk se toho hodně přiučí. Skvělý chlap je také Marcel Ihnačák od sousedů ze Slovenska, který se dokonce stal speciálním hostem mojí kuchařky a mimo jiné vařil v restauraci Fifteen, která patří Jamieu.

* V televizi se vaří hodně často. Ne každý kuchař je ale hádankou v „AZ kvízu“ v ČT jako vy. Otázka zněla - jak se jmenuje kuchař, kterému se přezdívá Jamie Oliver.

Když jsme to viděl, musel jsem se smát. Dostat se do téhle televizní legendy je zásadní mezník. Přesně tak to bylo. Ještě doplnili, že rád spojuji hudbu s jídlem a pár dalších věcí, ale bohužel to soutěžícímu panu Dušanovi nepomohlo.

* Věděli jste, že budete, byť jen otázkou, součástí pořadu?

Nevěděl. Na televizi ani moc nekoukám, takže bych to asi normálně prošvihnul, ale napsalo mi pár lidí, že pořad viděli. Tak jsem se mrknul do archivu.

* Ozval se vám pan Dušan, který neznal odpověď, nebo jste se s ním zkontaktoval sám?

Ozvalo se mi několik jeho studentů a studentek, protože pan Dušan na Facebooku moc nefrčí. Splnil jsem slib, že když se mi ozve, pošlu mu svoji kuchařku. Myslím, že už si podle ní i něco uvařil, měl radost.

* V té době už jste vařil v televizním pořadu Sama doma.

V Sama doma jsem tak trochu rezident, chodím tam docela často. Holky i chlapi za kamerou mě mají rádi, protože toho vždycky hodně navařím. Asi jim to dost chutná, protože po natáčení radši zamykají dveře na chodbu, aby jim to nesnědli lidi z kancelářů.

* Účinkoval jste i v Show Jana Krause, tam jste vařil míchaná vajíčka z první kuchařky pro mladé. Jaké to pro vás tehdy bylo, vařit před kamerou?

Měl jsem neskutečnou radost, když mi tehdy volali. Nervózní jsem vnitřně nebyl, ale byl to pro mě vlastně první výstup v televizi, a hned taková bomba, takže jsem byl možná ze začátku trochu nejistý, ale pak jsem si to užíval. Klidně bych tam byl hodinu, rychle to uteklo. Po natáčení jsem si dal s panem Krausem chlebiček s vlašákem a bylo hotovo. Ta vajíčka jsou vážně super, ke konci přidávám lžičku smetany, která krásně zjemní chuť.

* To bylo v době, kdy jste studoval na gymnáziu. Inspiroval jste spolužáky? Nebo jste pro ně vařil?

Ze začátku na mě koukali trochu divně, ale rychle si zvykli. Potkat se se mnou nejen pro spolužáky začalo znamenat zaručený přísun jídla. Tak si teď říkám - snad se se mnou nestýkali jen kvůli tomu jídlu... Celkově se dost lidí chytlo a začali vařit. Píšu mi, kolikrát se s některými potkám i na akcích. Baví mě vařit na party, ale pravda je, že času je málo a málo, takže se to povede jen občas. Do druhé kuchařky jsme fotili kapitolu Fiestón na terase LIVE, kde se sešla skupina mých kamarádů ze Španělska, Latinské Ameriky, ale i z Čech. Hodně se toho snědlo, vypilo, atmosféra byla neskutečná mimo jiné díky dýdžejovi a kapele, zábava byla až do rána. Tohle jsou přesně momenty, které si prostě bez dobrého jídla nedovedu představit.

* První knihu jste vydal v sedmnácti. Sám jste ji napsal, vše uvařil a nafotil. Jak dlouho vám to trvalo?

Vymýšlení a psaní mi zabralo pár měsíců, nafotil jsem ji pak o letních prázdninách. Původně jsem měl koncept podstatně jiný, ale kuchařku jsem se rozhodnul překopat a skoro celou udělat znova, chtěl jsem být s výsledkem maximálně spokojený a nepustit ven něco, pod co bych se nepodepsal.

* Čekal byste takový úspěch, zejména v zahraničí?

Měl jsem hlavně radost, že se to vůbec povedlo. Vydat knihu v sedmnácti není úplně standard. Takovou lavinu, která se strhla, jsem ale nečekal. Kraus, titulky časopisů, umístění v soutěžích, to všechno přišlo z ničeho nic a mně to otevřelo nové obzory a možnosti. Chtěl jsem ale zůstat na zemi a k věcem přistupovat pořádně stejně, nebrat nabídky, se kterými jsem nesouhlasil, nemachrovat, být sám sebou. Věřím, že mi to zůstalo dodnes.

* V zahraničí hledáte inspirace. Naposledy ve Španělsku a na Bali. Shromažďoval jste materiál pro svoji třetí kuchařskou knihu?

Třetí kuchařku mám zatím naplánovanou někde hodně vzadu v hlavě. Ještě bych jí dal nějaký čas, jde mi spíše o kvalitu než o kvantitu. Radši vydám knihu jednou za rok nebo dva a dám jí maximum, než abych udělal za rok tři průměrné. Španělsko je pro mě velkou inspirací už dlouho a rád tam jezdím. V Indonésii jsem byl poprvé a byl jsem hodně nadšený. V podstatě musíte mít spíše smůlu, abyste si dali něco, co nestojí za nic. Skoro nikde se tam nevaří doma, takže všichni jedí na ulici, občas v restauracích a jídlo musí být perfektní. Na Bali je snad každý kuchař. I když hygienu moc neřeší, jídlo je pořád čerstvé, protože se rychle prodává. Místní klasiku si dáte na každém rohu - skvělé satay - marinované maso na špízu, jídla z rýže jako nasigoreng, mořské plody, parádní polévky, pečené sele na devět způsobů a spoustu dalších pochoutek. Každý den to bylo něco nového a vždycky super.

* Máte slabost pro Španělsko?

Mám, z velké části jsem ji získal právě ve škole. V té době jsem dost jezdil do Španělska, našel jsem si tam spoustu kamarádů, řada z nich žije také u nás. Třeba díky Jesusovi, který provozuje na Hluboké dvě restaurace, jsem z velké části proniknul do španělské kuchyně. Sedli jsme si, zkusíme různá jídla, někdy mu pomáhám na akcích. Má moc hodnou přítelkyni Lýdii, která ho se mnou pustila na Bali. Je to ideální parták na cesty, neřeší turistiku, ale hlavně jídlo, přesně jako já. Celkově mě baví, jak jsou Španělé spontánní a že je pro ně jídlo středobod všeho, diskutují o něm každý den, radši se dobře najedí, než aby utráceli za luxusní auto. V tom jsem s nimi zajedno.

* Studujete **Fakultu sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze. Jaké máte představy o své budoucnosti? Budete se kuchařině věnovat jen jako koníčku?

Zrovna dodělávám bakaláře, takže až skončíme tenhle rozhovor, měl bych jít psát bakalářku. Překvapivě ji píši na gastronomické téma. Jinak se ale věnuji hlavně vaření a to se nezmění. Je to pro mě v

podstatě práce, a vysoká spíše vedlejšák. Nečekejte ale, že bych začal vařit v nějaké restauraci nebo si v blízké době něco otevřel. Spíš mě uvidíte na hudebních festivalech, jak nabízím street food po svém. Na to se už hodně těším.

* Jste také fanda mořských plodů?

Jsem hlavně profi fanda gastronomie. Mořské plody mám hodně rád, zvláště když jsem u moře a jsou úplně čerstvé. Teď na dovolené jsem byl často na trhu, kde jich měli hromadu, dva stánky byly třeba plné jen krevet.

Kilo stálo v přepočtu asi 60 korun, neskutečné.

A vedle v restauraci nám je za euro ugrilovali. Třeba španělská kuchyně je mořských plodů plná, smažené kalamáry, slávky v rajčatové omáčce, chobotnice s brambory, olivovým olejem a špetkou papriky. Takhle bych mohl pokračovat ještě dlouho...

* Na svých cestách rybaříte.

Zase tak často nerybařím. Teď na Bali jsem to zkoušel na oceánu rozhodně úplně poprvé. Byl to skvělý pocit ulovit si to, co člověk normálně jinak zná jen z pultů. Tahali jsme ryby z hloubky 150 metrů, což je docela divoké samo o sobě. Trvá jen pět minut, než navijete udici, a když je na ní ryba, tak ještě déle. Ruce mě z toho bolely asi tři dny. Ale dostali jsme z vody s Jesusem jedenáct kousků! Místní to nechápali, měli jsme toho více než někteří místní rybáři. Možná to bylo tím, že jsme vyrazili na lov s chlapíkem, který věděl, kde nahodit.

* Je něco, co nejíte?

Jako menší jsem nemusel rýžový nákyp a šišky s mákem. Když jsem ale ochutnal, jak ty věci mají chutnat správně, a ne tak, jak je vařili ve školní jídelně, názor jsem změnil. Takže jím asi skoro vše. Nechodím téměř nikdy do fastfoodů typu McDonald's, KFC, Burger King, to pro mě úplně není.

* Tvrdíte o sobě, že jste profi fanda gastronomie a že vaření je pro vás zábava, radost a součást životního stylu. Zábavné, respektive hudební, jsou vaše knihy. Už první kniha - u každého receptu byl tip na píseň, která by se měla při přípravě jídla poslouchat.

Nejsem vyučený kuchař, ale vaření se věnuji každý den. Není to pro mě práce, do které bych chodil každý den v týdnu, ale něco, co mě baví. Dobrému jídlu fandím, proto profi fanda gastronomie. Snažím se jídlem dělat radost nejen sám sobě, ale i ostatním. Hudba a jídlo pro mě vždycky byla nerozlučná dvojka, už odmalička jsem chodil na koncerty a rád stavěl velké modely hudebních pódii. V druhé kuchařce jsem tomuhle období věnoval celou kapitolu. U jedničky jsem si říkal, že když píše kuchařku pro vrstevníky, musím najít něco, co je k vaření přitáhne. Studenty přece jenom zajímá mnohem víc právě hudba než vaření, proto jsem se to pokusil spojit a pobyt za sporákem zatraktivnit. Myslím, že se to docela povedlo. Písničky jsem vybíral sám, byly kapel, které jsem měl rád.

* Druhá kuchařka je hudebně jiná... Vzniklo k ní i první hudební intro ve spolupráci s hudebníkem Jiřím Burianem.

U druhé kuchařky jsem chtěl posunout spojení s hudbou na další úroveň. S kamarádem Jirkou Nevečeřalem mě napadlo, že bychom mohli udělat první hudební intro ke kuchařce. Oslovili jsme muzikanta Jirku Buriana, který složil song, já dal dohromady čtyři recepty a obojí se propojilo v klipu. Na YouTube ho najdete jako Škoda nevařit 2 / Škoda vs. Burian. Mám pocit, že jsme první, kdo něco podobného udělali. Baví mě prozkoumávat nepoznané.

* Předvádíte spíše kuchařskou show. Napadá mě, zda se vůbec můžete soustředit na přípravu jídla, když posloucháte hudbu a ještě se pohybujete do rytmu,

Někdy ale také „jenom“ vařím. Když mám třeba akci v restauraci. Jindy se můžu více uvolnit - takové vaření před kamerou je relax. Vaří se pár porcí, většinou bývá část připravená předem, takže se tolik soustředit nemusím. Hudbu mám rád, ale do rytmu se moc nehýbu, jsem arytmičtější jako rozbitý metronom.

* Viděl jste film Koření života? Tam kuchař poslouchá vážnou hudbu, například Pavarottiho.

Viděl a doporučuji. Je to fajn film na odreagování. Proč ne, já si občas také vážnou hudbu pustím. Docela to střídám, záleží na náladě, rozpoložení. Každý by měl poslouchat to, co se mu líbí a při čem se cítí v pohodě. Někdo radši míchá guláš při Nirvaně, někdo při Baboučích. Obojí je v pohodě.

* Když jsme u filmu a jídla. V Posledních prázdninách se mluví o tajemství francouzské kuchyně - máslu. Nešidíte pokrmy? Myslím, zda nepoužíváte náhražky nebo light výrobky?

Nešidím vůbec. Třeba máslo a další tuky jsou pro jídlo hodně důležité, protože mu dodávají chuť, a vlastně se zjišťuje, že ani pro tělo nejsou vůbec špatné. Když se člověk nepřejídá, je podle mě přiměřené množství skoro čehokoli v pohodě. Netvrdím, že hromada tuku je potřeba všude, ale tam, kde má být, by prostě být měl. Radši budu žít šťastně a jídlo si užiji, než abych se omezoval a o něco se v životě ochuzoval. Nikdo nevíme, jak dlouho tady budeme.

* Na svých stránkách říkáte, že pro vás „jídlo není palivo, ale důležitá součást kultury, stejně jako třeba večer v kině nebo parádní koncert“.

Mě baví celý proces přípravy i následné konzumace. Když se u fajn jídla sejde parta fajn lidí, je to výhra. Máte možnost vyzkoušet spoustu chutí a při tom se dozvědět spoustu nových věcí. Stejně jako když jdete na film, který jste ještě neviděla, objevujete, užíváte si život i večer.

* Je fakt, že mnozí do sebe cpou jídlo neuváženě a dělají si z těla popelnici.

A je to hrozná škoda. Možná už je to trochu klišé, ale to, co jíme, má zásadní vliv na to, jak v životě fungujeme. Prázdný žaludek je většinou spojený s depkou, blbou náladou, když se přejíme, blbě se nám myslí a koncentruje na práci, když si dáme něco pofidérního, máme pak zase často diskotéku v žaludku. Dobrým jídlem rozhodně nikdy nic nezkazíte, naopak, zlepší vám den snad za každých podmínek. Už jen taková kocovina. Stačí vývar nebo česnečka, možná míchaná vajíčka a je líp.

* Vaříte i podle kuchařek, a přidáváte nebo ubíráte, nebo jen podle své fantazie? vlastní copyright nějakou vychytávkou. Já třeba základ vždycky promixuji, aby byl guláš jemnější, mouku pořádně orestuju, aby nepadala na jazyk.

Kuchařky sbírám, mám jich zatím asi jen tři sta, takže v porovnání s některými kamarády mám co dohánět. Ale vážně mě to baví, stejně jako listování v nich. Hlavně v těch starých, měly kouzlo a autoři věděli, co píšou. Zdá se mi, že dnes je řada knih dost odfláknutá a autorům jde hlavně o zisk než o funkčnost. Kuchařkami se inspiroji, občas něco vyzkouším, ale recepty z nich nekopíruji. U některých jídel, třeba u guláše, se musíte držet základu, ale můžete přidat

* Na kom testujete jídla?

Na všech, kdo jsou ochotní do toho jít. Naštěstí těch lidí je docela dost. Rodina, kamarádi, ale i spousta lidí, které jsem nikdy dříve neviděl. Vařil jsem dokonce i pro psy. V kuchařce jsem jim věnoval bonusovou kapitolu a udělal psí dort, co má koule.

* Máte zálibu ve vaření z rodiny? Často odkazujete na vaše babičky a jejich recepty.

U nás v rodině nikdo není vyučený kuchař, ale jídlo bylo vždycky důležitým tématem. S tím, jak jsem obsadil sporáky, se to ještě zintenzivnilo. Babiči jsou skvělé, to je jasná věc. Jedou klasiku, ale dokážou i experimentovat. Jarka zrovna zkouší recepty ze Škoda nevařit 2, Růža chystá rošťáky, které si dám, až dorazím domů.

Když doma bude pětkrát týdně k večeři take away z fast foodu, děti budou mít tendenci jíst stejně i v budoucnu. Když to bude ryba, dobré hovězí, zelenina, myslím, že jim to může vydržet. Vidím to třeba u bráchovců dětí, ty jedí skvěle, protože jim jdou příkladem jak doma, tak ve školce. Děti se na pořady o vaření jen tak dívat nebudou, i já jsem byl výjimka. Musí mít hlavně dobré zázemí, teprve pak se třeba začnou o jídlo více zajímat.

O dětské kuchařce jsem zatím nepřemýšlel, ale už jsem se zapojil do několika projektů, které se tímhle „tématem zabývají.“

MARTIN ŠKODA

- * Pochází ze Soběslavi
- * Absolvent česko-španělského Biskupského gymnázia J. N. Neumanna v Českých Budějovicích
- * Studuje **Fakultu sociálních věd** Univerzity Karlovy
- * Rád dělá DJing, poslouchá hudbu, fotí, zajímá se o architekturu, umění, cestuje
- * V osmi letech našel zálibu ve vaření, inspiroval ho televizní kuchař Jamie Oliver
- * Vaření je podle něho zábava, radost, součást životního stylu
- * V sedmnácti letech jako nejmladší autor vydal kuchařku pro mladé „Škoda nevařit - Kuchařka plná hudby“ (2012). V Paříži za ni dostal cenu v celosvětové prestižní soutěži Gourmand World Cookbook Awards 2013 a třetí místo v kategorii nejlepší kuchařské prvotiny „First Cookbook“
- * Ve dvaadvaceti mu vyšla druhá kniha „Škoda nevařit - Kuchařka plná akce“ (2016) - každá kapitola znázorňuje jednu konkrétní akci s jídlem v hlavní roli, kuchařka je opět v úplném světovém finále zmíněné soutěže, výsledky se vyhláší v květnu

Jako menší jsem nemusel rýžový nákyp a šišky s mákem. Když jsem ale ochutnal, jak ty věci mají chutnat správně, a ne tak, jak je vařili ve školní jídelně, názor jsem změnil. Takže jím asi skoro vše. Nechodím téměř nikdy do fastfoodů typu McDonald's, KFC, Burger King, to pro mě úplně není.

MARTIN ŠKODA DOPORUČUJE ČTENÁŘŮM ČASOPISU BARBAR:

Dalamánek s trhaným krutím v pивní šťávě, zapečený se žampiony a blaťáckým zlatem. Chutná prý dobře i zapečený v tortillách.
(10 menších porcí)

NA MASO

1 kg vykostěného krutího stehna, 400 g cibule, 5 až 6 stroužků česneku, 1 malá lžice maďarské sladké mleté papriky, 150 ml světlého ležáku, drůbeží vývar nebo voda (dle potřeby, minimálně 1 litr), 3 až 4 lžice slunečnicového oleje, sůl, bílý pepř (dle chuti) V hrnci rozpalte olej na vysokou teplotu. Maso nakrájejte na větší kousky, dobře osolte, opepřete a šoupněte do hrnce - je potřeba, aby se na oleji ze všech stran dobře zatáhlo a mírně zbarvilo. Poté do hrnce přihodte oloupanou, na půlměsíčky nakrájenou cibuli a za občasného míchání vše restujte asi další 3 minuty. Teplotu snižte, přihodte plátky česneku a pokračujte, dokud cibule i česnek nezměknou a nechytou zlatavou barvu. Přisypte papriku a ještě zhruba minutu vše restujte - paprika se hezky rozvoní.

Zvyšte teplotu, přilijte pivo a počkejte, až se vypaří alkohol. Poté do hrnce přilijte trochu vývaru (aby maso bylo zakryté), hrncem zaklopte a maso duste, dokud nezměkne, tedy asi 60 minut. Podle potřeby v průběhu přilévejte vývar. Jakmile maso bude hotové, šťávu, ve které se dusilo, zredukujte dle potřeby; pamatujte, že maso se bude dávat jako náplň do dalamánků, takže i šťáva musí být chuťově výraznější a opravdu hustá. Nakonec maso ve šťávě natrhejte -dvěma vidličkami to jde skvěle.

NA ŽAMPIONY

20 menších žampionů, půl citronu, sůl, pepř, 2 lžice másla, 1 lžice slunečnicového oleje V pánvi rozehejte olej a máslo. Žampiony zbavte nožiček - hlavička se pak bude plnit sýrem, a začnete je restovat. Jakmile změknou a chytí barvu (bude to trvat 3-5 minut podle velikosti), osolte je a opepřete a nakonec také dochuťte kapkou citronové šťávy.

NA SERVÍROVÁNÍ

400 g blaťáckého zlata, hrst listové petržele, 10 malých dalamánků

Dalamánky rozpulte a opečte dokřupava v troubě vyhřáté na 220 °C nebo na grilu. Poté na spodní půlky dalamánků rozdělte trhané maso, přidejte opečené žampiony (asi 2 kusy na porci) a pěknou dávku sýra.

Dalamánky ještě krátce zapečte, ať se sýr rozpustí, doplňte pár lístků listové petržele, zaklopte a pustte se do nich.

Kuchařky sbírám, mám jich zatím asi jen tři sta, takže v porovnání s některými kamarády mám co dohánět. Ale vážně mě to baví, stejně jako listování v nich. Hlavně v těch starých, měly kouzlo a autoři věděli, co píšou. Zdá se mi, že dnes je řada knih dost odfláknutá a autorům jde hlavně o zisk než o funkčnost. Kuchařkami se inspiroji, občas něco vyzkouším, ale recepty z nich nekopírují.

Foto autor| FOTO: RICHARD NOWAK

Rozhovor s Františkem Vaníčkem

28.3.2017 ČRo Hradec Králové str. 01 08:35 Host ve studiu

Jakub SCHMIDT, moderátor

8 hodin 34 minuty. Do Dobrého rána Českého rozhlasu Hradec Králové, jak jsme slíbili, dnes přišel děkan Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové docent František Vaníček. A bude nás zvat. A na co přesně? To už určitě řekne sám. Pane děkane, vítejte. Dobrý den, dobré ráno.

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Dobré ráno.

Jakub SCHMIDT, moderátor

A možná nejdřív gratuluju. Gratuluju a blahopřeju k vašemu dnešnímu svátku, protože vy, kromě toho, že jste vynikající český varhaník, tak jste také učitel, pedagog a dnes je vlastně den učitelů a ono to s tím vlastně tak trošičku souvisí. Protože pedagogické dny, které jsou u vás na univerzitě, vlastně jsou možná i takovou oslavou, ne?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Přesně tak, máte pravdu. My každým rokem pořádáme letos již po 25., takže máme takové male jubileum. Pořádáme takzvané Pedagogické dny. A to je týden nabitý přednáškami, workshopy, ale také konferencemi, různými výstavami, koncerty. A je to akce, která spojuje, nebo přináší novinky nejenom našim pedagogům, studentům, obohacuje je, ale je to také bližší kontakt s terénem, s fakultními školami, s dalšími školami, navazujeme nové kontakty a myslím si, že se vzájemně také obohacujeme.

Jakub SCHMIDT, moderátor

No a na co tedy všechno můžeme pozvat naše posluchače třeba? Protože vy už jste vlastně začali včera vyprávěním spisovatele, historika a taky reportéra Stanislava Motla o pátráních na vlastní pěst po záhadných a neobjasněných zločinech. Jaké to bylo?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Bylo to vynikající. Celá přednáška měla velký zájem. Přišla celá aula univerzitní. Víte, naše fakulta má celkem 15 kateder, čili je to ohromné spektrum oborů, které má a na jedné straně, tak říkáte publicista Stanislav Motl, který vyprávěl spolu s panem senátorem Antlem o vyšetřování zločinů, to se týkalo především katedry sociální patologie, kterou tam máme, ale pak je tam také celá řada akcí humanitních, konference například francouzského jazyka a literatury nás čeká, anglického jazyka a literatury, nebo také technických předmětů. A ptal jste se třeba i na dnešní program. Tak dnes nás čeká konference, která se jmenuje Za hranice kultur. Pořádá ji Katedra kulturních a náboženských studií a bude to velice zajímavá diskuse právě na současná žhavá témata, to znamená prolínání kultur a také větší pochopení mezi národy a vyznáními a...

Jakub SCHMIDT, moderátor

A to je velmi aktuální téma samozřejmě.

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

To je velice aktuální téma. Máme tam celou řadu i zahraničních hostů z různých univerzit, ať už ze Slovenska nebo z Německa, vystoupí také spisovatel Tomáš Zmeškal s tématem Za hranice kultur, Kultura a identita, pak nás čeká zajímavá panelová diskuse k tématu o 16. hodině. A ještě bych chtěl předeslat, že všechny akce nejsou pouze pro uzavřenou společnost, ale může přijít kdokoliv.

Jakub SCHMIDT, moderátor

Kdokoliv, kdokoliv, kdo se o téma zajímá. No já jsem tam potom v tom dnešním programu našel taky takové diskusní fórum Škola ve škole. A potom je to asi hlavně o důležitosti roli hudby ve výuce cizích jazyků, jestli to říkám správně. Vy mě určitě doplníte jako muzikant samozřejmě.

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Naše pedagogická fakulta se v poslední době profiluje takovým poměrně zajímavým tématem, a to je vliv hudby na výuku cizích jazyků. Máme celkem 5 jazykových kateder. A tam došlo k takovému zajímavému spojení, navázali jsme kontakty i v zahraničí, spolupracujeme s fakultní nemocnicí a myslím si, že je to velice zajímavé téma. A proto i dnešní a zítřejší některé přednášky, především zahraničních hostů, se věnují tomuto tématu. To znamená prolínání hudby, vliv hudby na výuku jazyků. To je téma, které samozřejmě mě bytostně zajímá...

Jakub SCHMIDT, moderátor

Ano.

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

A jak jsem říkal, snažíme se, aby bylo určitou, určitou profilující tematikou naší fakulty.

Jakub SCHMIDT, moderátor

Když už mluvíme o hudbě, tak takovou tradiční doprovodnou akcí je vždycky slavnostní koncert pedagogické fakulty. A ten bude, tuším, zítra v sále filharmonie. Tak kdo se z vašich studentů, tedy pedagogické fakulty, předpokládám tedy toho hudebního oboru, nebo těch hudebních oborů, kdo se představí a na co se můžou posluchači těšit?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Já bych řekl, ne ani doprovodnou akci, ona to je jedna z těch hlavních...

Jakub SCHMIDT, moderátor

Hlavních...

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Akci, protože středa je hlavním dnem Pedagogických dnů. Máme vždy hlavní přednášku. V minulých letech například vystoupil Zdeněk Svěrák, Tomáš Halík a tak dále. V letošním roce vystoupí Václav Moravec, známý moderátor, kolega, váš kolega s tématem Svět dětí a dospívajících v éře digitálních médií. Víte, že Václav Moravec, kromě toho, že je známým moderátorem, tak také vyučuje na **Fakultě sociálních věd** Univerzity...

Jakub SCHMIDT, moderátor

Ano.

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Karlový. A večer na to naváže koncert v sále filharmonie o půl osmé, kde po boku hradecké filharmonie vystoupí jednak naši studenti hudební katedry Pedagogické fakulty v dílech Bohuslava Martinů, Antonína Dvořáka a také vystoupí jeden host, světoznámá klavíristka z Polska, protože máme velké kontakty s univerzitou v Čenstochové, a ta vystoupí se Chopinovým klavírním koncertem. Ale tomuto koncertu bude předcházet slavnostní ceremoniál, letos poprvé. My zakládáme úplně novou tradici, předávání výročních cen Pedagogické fakulty.

Jakub SCHMIDT, moderátor

A já bych se u tohoto toho předávání zastavil za chvíli, protože můžeme už našim posluchačům prozradit některé osobnosti, které oceníte?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Já myslím, že můžeme.

Jakub SCHMIDT, moderátor

Jo? Tak za chvíli. Ano. Buďte dál napjatí. A já jenom připomenu, že děkan Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové docent František Vaníček zůstává dál naším hostem v úterním Dobrém ránu Českého rozhlasu Hradec Králové.

/ Písnička /

Jakub SCHMIDT, moderátor

Tak připomeňme, že si dnes s naším hostem povídáme o 25. jubilejních Pedagogických dnech, které jsou tento týden tady na Univerzitě Hradec Králové, s děkanem Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové docentem Františkem Vaníčkem. No a mě by stejně ale, pane děkane, zajímalo, když teď vlastně působil od roku 2016 v té nové pro vás možná roli děkana univerzity Pedagogické fakulty, tak nepověsil jste ty varhany jako vynikající český varhaník, jak se říká, na hřebík? Máte na to ještě čas, zahrajete si občas?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Tak je to poměrně náročné, ale hrát a cvičit musím pořád. Protože samozřejmě to je zrovna taková profese, která bez té pravidelnosti a péle není možná a protože za, dnes už za 3,5 roku se zase vrátím na hudební katedru a těším se na to, tak samozřejmě to nechci a ani nemůžu pověsit na hřebík.

Jakub SCHMIDT, moderátor

Tak musíme připomenout, že vlastně i ten obor chrámové hudby vy jste vlastně přinesl sem do Hradce Králové, vidíte?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Ano, dnes už to bude také 15 let, kdy u nás na Pedagogické fakultě vznikl obor sbormistrovský chrámové hudby a také hra na nástroj ve specializaci varhany.

Jakub SCHMIDT, moderátor

My jsme zmínili, že vlastně hudba bude dominovat i tomu zítřejšímu slavnostnímu večeru, kde ale také některé vlastně osobnosti oceníte. Tak můžeme říct, kdo vlastně ty medaile získá z vašich rukou a koho tedy Pedagogická fakulta a vůbec Univerzita Hradec Králové zítra na tom slavnostním večeru ocení?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Já jsem moc přemýšlel, jak ocenit naše vynikající kolegy, ať už ze současnosti nebo z minulosti a vymyslel jsem takový model čtyřech prestižních cen, oni mají takové vznosné latinské názvy. Tou první je Premium Scientificum za přínos v oblasti vědy a výzkumu. Tu získá náš kolega, církevní historik docent Tomáš Petráček. Pak je cena Premium Artificiosum za přínos v oblasti umění. Tu získá pan profesor Jiří Skopal, světoznámý sbormistr, skladatele...

Jakub SCHMIDT, moderátor

Tak to je naše společná a srdeční záležitost...

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Ano, přesně tak...

Jakub SCHMIDT, moderátor

Řekl bych.

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Přesně tak. Potom je Premium Pedagogicum za přínos v oblasti pedagogiky, paní docentka Marta Fáberová a poslední cenou je Premium Cooperacionis Internationalis za mezinárodní spolupráci, a tu získá paní docentka Jana Ondráková. Vedle toho udělíme ještě 5 medailí, především osobnostem, které se zasloužily v historii, v předešlých letech o rozvoj Pedagogické fakulty. Já se na ten večer strašně těším, protože jednak ho moderuje Václav Moravec a také ceny budou předávat známé osobnosti, například hrabě František Kinský, nebo místopředsedkyně Senátu Miluše Horská. Samozřejmě rektor Univerzity Hradec Králové profesor Kuča. Ale také ředitel Českého rozhlasu pan Jiří Kánský.

Jakub SCHMIDT, moderátor

Ano. Tak když už jsme mluvili o těch vlastně medailích a osobnostech, tak mě zajímá ještě tedy role Václava Moravce. Vy už jste to říkal, pane děkane, on bude tedy ten večer moderovat?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Ano, my jsme ho požádali, aby se ujal této funkce. Myslím si, že to dodá prestiži. Nakonec to vyvolalo i poměrně velký zájem médií. Já si myslím, že je to večer, a to oceňování, strašně důležitá věc pro rozvoj a takové upevnění sebevědomí. Protože řekněme si na rovinu, v oblasti financování vysokých škol máme velké problémy a ve financování především těch pedagogických oborů jsme, jsme na dně a díky podpoře paní ministryně, která skutečně se snaží tu situaci změnit, se věci snad mění k lepšímu a je potřeba posílit sebevědomí našich pracovníků, aby vydrželi, protože samozřejmě věci se nedají změnit hned. Ale chvíli to trvá.

Jakub SCHMIDT, moderátor

Ano. Ještě můžeme připomenout, že Václav Moravec před tím, než bude tenhle ten slavnostní večer, bude také právě mít i jednu ze svých přednášek. A tady můžeme říct, když už jsme na univerzitní půdě, vlastně tedy doktor Václav Moravec, tak o čem bude ta jeho přednáška? Kam samozřejmě můžou přijít i lidé, naši posluchači.

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Přesně tak. Srdečně zvu širokou veřejnost ve 14 hodin v aule v objektu společné výuky. To je na té louce u fakultní nemocnice, ve 14 hodin v aule bude přednáška Svět dětí a dospívajících v éře digitálních médií, čili téma, kterému se pan doktor Moravec bytostně věnuje. Já bych tady jenom připomenul, že ještě Václav Moravec je také východočeský rodák a...

Jakub SCHMIDT, moderátor

Ano. V Letohradu...

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

A jeho začátky mediální začínaly právě možná tady v tom studiu v Hradci Králové. Takže se vrací do svého rodného kraje.

Jakub SCHMIDT, moderátor

Ano. A jinak z Letohradu vlastně, kde jste se narodil i vy, to musíme také připomenout. Pane děkane, my bychom měli říct, že Pedagogická fakulta má letos hned vlastně několik důvodů k oslavám, a to nejenom tedy ty letošní 25., polokulaté vlastně Pedagogické dny, ale i výročí té vaší historické budovy na Náměstí Svobody tady v Hradci Králové. Můžete připomenout, kolik jí je let?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Tak kousíček od vašeho studia hradeckého se nachází budova děkanátu Pedagogické fakulty, na Náměstí Svobody, a té budově je 120 let. Před 120 lety ji postavil architekt Gessner známý rakouský architekt, který postavil celou řadu staveb vynikajících, především ve Vídni, ale také na Moravě a v Hradci Králové. A doplnil vlastně tu Kotěrovu a Gočárovu architekturu skvělou tady v Hradci Králové. Je to jedinečný objekt, je památkově chráněný. Zvenku je již obnovený a my se právě v současné době chystáme na obnovu těch vnitřních prostor, zpracováváme projektovou dokumentaci a doufejme, že do dvou, do třech let dojde k opravě vnitřních prostor a chystáme, že se tam přestěhují naše umělecké katedry, to znamená katedra výtvarné kultury a textilní tvorby a právě hudební katedra.

Jakub SCHMIDT, moderátor

Ta budova by si to určitě zasloužila. Jinak vy si vzpomenete na to, když jste do ni přišel poprvé, jak na vás třeba zapůsobila, jestli má nějaké, jak se říká, genius loci?

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

To určitě má. Byť ten stav těch vnitřních prostor, je, je velice tristní, protože mnoho desetiletí se do vnitřních prostor nic neinvestovalo, takže to se dostáváte tak o 40, o 50 let zpět. My jsme tam, nebo sídlilo tam pracoviště Přírodovědecké fakulty. Teď se otevřela nová budova Přírodovědecké fakulty v areálu Na Soutoku. To znamená, že nám trošičku osiřela, nicméně ten genius loci, jak říkáte, tam zůstal a právě proto si myslím, že je potřeba investovat do rekonstrukce této budovy a že by tam i Pedagogická fakulta měla zůstat, protože tam právě v podobě Pedagogického institutu vzniklo vysokoškolské vzdělávání v Hradci Králové.

Jakub SCHMIDT, moderátor

A ta budova vlastně vypustila do světa, to se asi nedá spočítat, kolik učitelů a pedagogů, vidíte? To je...

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Přesně tak. To jsou tisíce pedagogů, dnes má Pedagogická fakulta 3 tisíce studentů, takže skutečně to jsou, to jsou ohromné počty absolventů.

Jakub SCHMIDT, moderátor

Tak to všechno hezky oslavte a děkujeme, že jste nás dnes přišel na program vlastně letošních Pedagogických dnů pozvat osobně. Děkan Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, docent František Vaníček. Moc děkujeme a těšíme se na příští setkání. Na shledanou.

František VANÍČEK, děkan, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové

Na shledanou. Děkuji za pozvání.

Protivládni protest v Moskvě

27.3.2017 ČRo Radiožurnál str. 01 18:10 Ozvěny dne - publicistika

Vladimír KROC, moderátor

Ruští vyšetřovatelé shromažďují důkazy k celé sérii obvinění proti účastníkům nedělního masového protivládního protestu v Moskvě, do něhož se podle organizátorů zapojily desítky tisíc lidí. Během protestů policie zadržela až tisíc lidí. Organizátor akce Alexej Navalnyj byl už odsouzen k pokutě a k 15 dnům vězení. U telefonu je politolog z katedry ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Jan ŠÍR. Dobrý den.

Jan ŠÍR, politolog, katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý den.

Vladimír KROC, moderátor

Navalnyj se prý cítí nevinný, odpor prý policii nekladl a demonstrace byla navíc legální, protože moskevská radnice včas nenavrhl jiná místa pořádání náhradou za centrální Tverskou třídu, kterou si organizátoři zvolili. Má teoretickou naději, že by jeho obhájce uspěl s odvoláním?

Jan ŠÍR, politolog, katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Myslím si, že takovou naději moc reálně nemá. Je to dáno už tím, co zaznělo v tom vašem úvodním příspěvku, že celý ten proces, respektive to řízení s Navalným naráželo na takové nesrovnalosti, že lze důvodně pochybovat o zájmu na straně příslušných orgánů, v tomto případě vyšetřování a toho přestupkového soudu a celou věc posoudit tak, jak by to mělo být, to znamená, nestranně, nezávisle, objektivně.

Vladimír KROC, moderátor

On dostal 15 dní vězení. Tak v tomto případě přichází o šanci ucházet se o kandidaturu v prezidentských volbách?

Jan ŠÍR, politolog, katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Ta věc je malinko složitější, on podle toho stavu, jak to vypadá k dnešnímu dni, pokud se nestane něco neočekávaného, tak skutečně kandidovat moci nebude, nicméně nebude moci kandidovat ne kvůli tomu incidentu ze včerejška, nýbrž kvůli té vleklé kauze Kirov les, kvůli které byl znovu odsouzen k trestu odnětí svobody s odkladem před 2 měsíci, nicméně to, k čemu došlo včera, potažmo dnes, to je záležitost, která se netýká trestního práva, nýbrž přestupkového práva, my si musíme uvědomit to, že Ruská federace je prakticky jedinou zemí ve vyspělém světě, která uplatňuje ten institut takzvané přestupkové vazby, to znamená, že člověk může být fakticky zadržen a držen ve vězení až na 15 dní za přestupek, nicméně to není totéž, co výkon trestu na základě příslušného odsouzení soudu za trestný čin.

Vladimír KROC, moderátor

Ruské úřady odmítly výzvu Evropské unie i Spojených států, aby propustily zadržené demonstranty. Je takové masové zatýkání známkou toho, že se režim začíná bát?

Jan ŠÍR, politolog, katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Myslím si, že určitě ano, že to vypovídá o snaze Kremlu potlačit eventuální veřejný protest v samotném zárodku, protože si musíme uvědomit, že ten eskalační potenciál je mimořádný, což je dáno tím, že Rusku fakticky nelze vyjádřit odpor legálně, tudíž obyvatelé mohou s režimem komunikovat skutečně víceméně pouze prostřednictvím ulice. A druhý faktor, což zavdává Kremlu k některým obavám, je to, že ten režim je nejenom nepopulární, ale momentálně je na tom i hospodářsky špatně, za což nemůže pouze chamtivost, ale i ty

mezinárodní sankce a pokles cen ropy na světových trzích, na čemž je Ruská federace závislá, tudíž ten režim v zásadě nemá nic pozitivního, co více nabídnout.

Vladimír KROC, moderátor

Protestních akcí se díky výzvám na sociálních sítích účastnilo hodně mladých lidí. Může nastat situace, že by režim začal omezovat přístup k internetu?

Jan ŠÍR, politolog, katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak ta situace už nastala, ten proces kontroly internetu probíhá delší dobu, když se podíváte na žebříčky nevládních organizací, které měří svobodu internetu, tak zde se Ruská federace pravidelně nachází na spodních příčkách, ať už se to týká regulace, třeba té blogosféry, ať už se to týká trestního postihu za extremistická, takzvaně extremistická vyjádření na internetu, samozřejmě činěn i nátlak na nadnárodní korporace, aby svoje data shromažďovala na úložištích, která by se nacházela na území Ruské federace. Majitel té největší sociální sítě v /nesrozumitelné/, Pavel Durov byl donucen svůj podnik prodat. Takže myslím si, že tady se jedná o déletrvajícím proces, který samozřejmě může ještě pokračovat.

Vladimír KROC, moderátor

Navalnyj minulý týden na svém blogu slíbil Moskvanům, že každému zadrženému účastníkovi pochodu pomůže s žalobou k Evropskému soudu pro lidská práva s perspektivou odškodnění až 10 tisíc eur. Nemůže se to obrátit proti němu, že demonstranty jako podplácí?

Jan ŠÍR, politolog, katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak to je výtky, která je mu kladena, nicméně já si myslím, že do velké míry ta záležitost je irelevantní, vzhledem k tomu, že Ruská federace dlouhodobě ty rozsudky Evropského soudu pro lidská práva nevykonává, tak si myslím, že se pohybujeme víceméně v oblasti nějaké akademické debaty.

Vladimír KROC, moderátor

Politolog Jan Šír. Děkuji vám, na shledanou.

Jan ŠÍR, politolog, katedra ruských a východoevropských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Děkuju.

Přestupy

27.3.2017 Euro str. 63 Light - Lidé a podniky

PR. Konektor Radek Vítek • partner

Výkonný ředitel agentury PR. Konektor Radek Vítek se stal v agentuře partnerem. V managementu agentury střídá Rostislava Starého, který se přesunul do sesterské agentury Konektor Social. Vítek je v pozici partnera PR. Konektoru zodpovědný za vedení tří agenturních týmů a rozvoj klíčových zakázek. Radek Vítek do PR. Konektoru přišel v roce 2015 po osmi letech vedení Ogilvy PR. Celkem v oblasti public relations působí již 25 let, před Ogilvy PR vedl téměř deset let GCI Praha (dnes H+K Strategies), českou pobočku mezinárodní PR sítě GCI Group. Profesionální dráhu zahájil v roce 1992 v agentuře Pragma Communications, jedné z prvních PR agentur na českém trhu. V letošním roce byl opět zvolen do výkonné rady Asociace PR agentur.

Asiana Miroslava Zelenáková • country managerka Slovakia

Společnost Asiana, cestovní agentura provozující jedny z největších českých a slovenských letenkových portálů Letuška.cz a Superletuška.sk, založila pobočku na Slovensku a jmenovala tamní vedení. Do pozice nové country managerky Slovakia nastoupila Miroslava Zelenáková, která odpovídá za komplexní řízení prodejních aktivit společnosti Asiana na slovenském trhu. Jejím úkolem je otevření pobočky a vybudování týmu portálu Superletuška.sk.

Kromě toho bude mít na starost akvizici nových partnerů a hledání nových příležitostí a produktů, které na trhu chybějí.

Do společnosti Asiana přišla Zelenáková z Pelicantravel.com, kde pracovala od roku 2006. Kariéru završila pozicí product director. Vystudovala politologii na Panevropské vysoké škole, obor produkce – management na Vysoké škole múzických umění – Filmové a televizní fakultě v Bratislavě. Hovoří anglicky, dorozumí se německy a učí se ruský jazyk. Volný čas tráví sportováním a tancem.

Comprimato Martin Reháč • člen představenstva Mike Keeler • viceprezident pro rozvoj byznysu

Český startup Comprimato, který vytváří technologie pro kompresi obrazových dat ve vysokém rozlišení, ohlásil nové personální posily. Novým členem představenstva se stal Martin Reháč, který ve společnosti Cisco vede vývoj v oblasti bezpečnosti. Pracovní zkušenosti sbíral v oblastech strojového učení, detekce anomálií a síťové bezpečnosti. Založil a vedl startup Cognitive Security, který v roce 2013 koupilo právě Cisco. Martin Reháč, který stojí za architekturou mnoha nových bezpečnostních síťových technologií, do Comprimata přináší cenné technologické i byznysové zkušenosti a know-how. Druhou posilou týmu a novým viceprezidentem pro rozvoj byznysu Comprimata se stává Američan Mike Keeler, který bude odpovědný za rozvoj strategických obchodních partnerství s globálními hráči v oblastech mediálního a zábavního průmyslu a geoprostorových obrazových služeb. Před svým příchodem do Comprimata pracoval ve vedoucích pozicích v Kodaku, SGI, Spruce a Vanguard Video. Rovněž řídil vlastní videoprodukční společnost.

Unipetrol Tomáš Herink • člen dozorčí rady

Dozorčí rada společnosti Unipetrol zvolila Tomáše Herinka (41) do funkce člena představenstva. Tomáš Herink je absolventem Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Pro Unipetrol, do kterého nastoupil ihned po studiích, pracuje téměř dvacet let. Od roku 2014 zastává pozici ředitele pro výzkum a vývoj. Představenstvo společnosti Unipetrol se jmenováním Tomáše Herinka rozšíří na sedm členů. Během své výzkumné a vývojové činnosti Tomáš Herink publikoval jako autor či spoluautor více než 60 odborných prací, je spoluautorem dvou patentů a autorem či spoluautorem více než 50 přednášek na národních a mezinárodních konferencích. V roce 2002 získal na VŠCHT titul Ph. D. a v roce 2010 se stal docentem. Tomáš Herink je ženatý a má dvě děti.

Best Communications Barbora Dlabáčková • partnerka

Best Communications, anglicko-česká PR agentura se sídlem v Praze, jmenovala Barboru Dlabáčkovou do pozice partnera po boku zakladatele a ředitele agentury Euana Edworthyho. Do Bestu nastoupila před šesti lety poté, co pracovala jako novinářka v lifestyleových titulech. Její tým se stará o klienty z odvětví technologií, finančnictví, zdravotnictví a lifestyle. Mezi největší společnosti, za jejichž public relations zodpovídá, patří Emirates, Enterprise Investors, Four Seasons, Renishaw a Puma. Barbora Dlabáčková získala dva tituly na Univerzitě Karlově v Praze, jeden ze žurnalistiky a mediálních studií na **Fakultě sociálních věd** a druhý z estetiky na Filozofické fakultě. Plynně hovoří anglicky a německy, má základní znalosti ruštiny a řečtiny a ve volném čase se věnuje studiu francouzštiny.

Konečná & Zacha Achim Jähnke • vedoucí German Desk

Advokátní kancelář Konečná & Zacha otevřela své oddělení pro německy mluvící klienty v Praze a v Bratislavě. Další pobočky kanceláře Konečná & Zacha budou záhy následovat. Vedoucím „German Desk“ je německý advokát Achim Jähnke, který je souběžně jako český advokát registrován i u České advokátní komory.

Svou profesní dráhu zahájil v roce 1998 v Mnichově a v Praze u advokátní kanceláře Nörr Stiefnerhofer & Lutz (nyní Noerr) a byl pak činný u různých velkých advokátních kancelářích. Nyní se jako partner připojil k advokátní kanceláři Konečná & Zacha. Jähnke poskytuje právní poradenství především německým klientům v oblastech práva obchodních společností, fúzí a akvizic, nemovitostního práva a smluvního práva.

Foto popis|

PROČ JSOU DĚTI VÁLKY ŠTĚDRÉ A INDICKÉ MATKY TRPĚLIVÉ

27.3.2017 INDEX LN str. 40 Rozhovor

Petr Kain, Jan Klesla

Julie Chytilová, docentka na Institutu ekonomických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy a výzkumná pracovnice na CERGE-EI.

Zkoumá, proč jsou některé děti sobečtější než jiné, jezdí do válkou postižených oblastí, aby studovala, jaký vliv má konflikt na sociální chování lidí. Anebo tráví týdny v Indii, protože ji zajímá, proč jsou některé ženy trpělivější než ostatní. Julie Chytilová svou práci každodenně dokládá, že ekonomie může být někdy velká zábava a dobrodružství.

* V jednom ze svých výzkumů jste se snažila zjistit, jak jsou české děti sobecké. K čemu jste dospěla?

Všude na světě jsou lidé ochotní se dělit, i s někým, koho vůbec neznají. V různých kulturách se samozřejmě míra této ochoty liší. V našem výzkumu, který jsme s kolegy Michalem Bauerem, s nímž spolupracuji na většině projektů, a Barbarou Pertold-Gebickou prováděli mezi českými dětmi, jsme viděli, že ochota se dělit se mění s věkem. Malé děti jsou hodně sobecké, ale jak rostou, tak se formuje a mění jejich prosociální chování, stávají se štedřejšími. To nebylo zase tak nové zjištění. Bylo ale zajímavé, že u dětí ze znevýhodněného sociálního prostředí se štedrost s přibývajícím věkem tolik nezvyšovala. Byly víc sobecké, méně ochotné se dělit v porovnání s ostatními dětmi. Protože jsme se zaměřili na chování dětí ve věku čtyř až dvanácti let, náš výzkum nedokáže říci, zda se to později změní, nebo zda jsou tyto děti více sobecké i v dospělosti.

* Proč se podle vás děti ze znevýhodněného prostředí chovají sobečtěji?

Pomohlo nám propojení našich dat se světovým dotazníkovým šetřením World Values Survey, kde se mimo jiné lidí ptali, jaké hodnoty by podle nich měli rodiče předávat svým dětem. Data z Česka nám ukázala, že lidé s nižším vzděláním si příliš nemyslí, že nesobecké chování je něco, co by měli dětem vštěpovat. Toto zjištění může být užitečné při tvorbě programů na pomoc dětem ze znevýhodněného prostředí. Již dlouho se ví, že tyto programy mají pozitivní dopad na formování dětských kognitivních schopností, například jim pomáhají lépe prospívat ve škole. Náš výzkum ale ukázal, že by mohly působit i na nekognitivní schopnosti, tedy třeba chování k ostatním lidem.

* Výzkum vás zavál rovněž do Indie – co jste se tam snažila vybádat?

V Indii jsme se snažili měřit trpělivost lidí a problémy se sebekontrolou. Ty se projevují chováním typu chci začít spořit / přestat kouřit / začít cvičit, ale až od příštího týdne. No, a když příští týden nastane, člověk rozhodnutí opět odloží do budoucna. Abychom identifikovali lidi s omezenou sebekontrolou, dali jsme jim vybrat, zda chtějí peníze hned, nebo vyšší částku za rok. A pak jsme jim dali na výběr, zda chtějí určitou sumu za rok, nebo vyšší za dva roky. Mnozí řekli, že by dali přednost tomu, počkat si dva roky na vyšší sumu, než aby již za jeden rok dostali méně peněz. Když ale dostali na výběr mezi okamžitou výplatou nebo ročním čekáním na větší obnos, vzali peníze hned. Jinak řečeno, šlo o lidi, kteří by chtěli spořit, ale nemají k tomu dostatek vůle. Vybranou částku jsme jim v daný čas skutečně zaplatili, aby se nad svým rozhodnutím seriózně zamysleli. To je jeden z důvodů, proč je pro organizaci výzkumu klíčová spolupráce s nějakým důvěryhodným lokálním partnerem.

* Co ten výzkum ukázal?

Lidé, kteří mají omezenou sebekontrolu, méně spoří a současně si více půjčují, a to především prostřednictvím mikroúvěrů. Výsledky tak naznačují, že někteří z nich vlastně nepoptávají úvěr, ale chtějí spořit, jen pro to neměli vhodnější finanční nástroj. Mikroúvěr funguje tak, že si nepůjčuje jednotlivec, ale skupina lidí, kteří se navzájem monitorují. Když skupina svou půjčku splatí, dostane pak vyšší úvěr, a tak se to stále opakuje v čase. Přičemž se splácí ve velice malých částkách a velice často, zpravidla jednou za týden. Když se nad tím zamyslete, tak jsou to vlastně drobné vklady opakující se každý týden, přičemž jednou za čas nastane výběr vyšší částky. Vlastně to vypadá jako spoření. Lidé, kteří mají omezenou sebekontrolu, tak mohou tento úvěr použít jako cestu, jak si svázat ruce a naplnit svůj cíl spořit. Vzhledem k tomu, že půjčka se splácí s nemalým

úrokem, platí za to, aby mohli spořit. To je v souladu také s tím, že v mnoha zemích funguje služba takzvaných výběrčích vkladů, tedy lidí, u kterých je za poplatek možno každý týden ukládat drobné vklady a spořit.

* Pokud se nepletu, výzkum v Indii zároveň prokázal, že ženy jsou spořivější než muži.

Platí to u žen, které mají děti. Dokonce lze vysledovat vztah mezi mírou trpělivosti a počtem dětí. Čím více potomků, tím jsou matky trpělivější. Jedním z vysvětlení je, že s nimi tráví více času než muži, mají k nim větší empatii a více jim záleží na tom, aby měly zajištěnější budoucnost. Proto mají větší tendenci být trpělivé a spořit. Výsledky naznačují, že může být efektivní, aby příjemci programů, které se zaměřují na pomoc dětem, byly právě ženy s dětmi.

* Dá se výsledek takového průzkumu přenést do českého prostředí?

K tomu bych byla poměrně skeptická, zvláště vzhledem k tomu, že jde o natolik kulturně odlišné prostředí. Určité věci se ale pozorují opakovaně v různých částech světa. Třeba to, že nemalé množství lidí má problém s omezenou sebekontrolou a hledají způsob, jak si svázat ruce a přimět se tak šetřit.

* Jiný váš výzkum zase naznačil, že trpělivost a vůle šetřit se zvyšuje i s rostoucím vzděláním.

To vzešlo z výzkumu v Ugandě. Zjištění samo o sobě není až tak překvapivé, nás ale také zajímalo, jakým způsobem onen vztah mezi trpělivostí a vzděláním funguje. Zda je to tak, že trpělivější lidé jsou vzdělanější, nebo jestli činí lidi trpělivějšími právě vzdělání. Uganda byla pro tento výzkum vhodná, protože v zemi došlo v době vlády diktátora Idi Amina ke kolapsu vzdělávacího systému. Mohli jsme tak porovnávat lidi, kteří vyrůstali v době jeho vlády a měli těžší přístup do škol, s těmi, kteří byli mladí před nebo po jeho vládě a měli ke vzdělání přístup snadnější. Výsledky nám naznačily, že je to skutečně vzdělání, které zvyšuje trpělivost lidí.

* Výzkum vás zavedl i do oblastí čerstvě ovlivněných válečným konfliktem. Co jste se tam snažili zjistit?

Hodně se ví o tom, že válka má devastující vliv na fyzický i lidský kapitál. Tedy například na infrastrukturu či vzdělání. Moc se ale nevědělo, jak velký vliv mají konflikty na sociální kapitál, tedy například na lidskou ochotu spolupracovat. Proto jsme se do toho pustili. Výzkum jsme dělali nejprve v Gruzii, asi půl roku po krátké válce Gruzinců s Ruskem o Jižní Osetii. Porovnávali jsme lidi, kteří byli více a méně zasaženi konfliktem. Zaměřili jsme se na děti, kterým jsme dali možnost vybrat si, zda určité drobné předměty, jako tužky nebo bonbony, dají raději nějakému partnerovi, nebo si je vezmou samy. Ukázalo se, že ti, kteří byli více zasaženi konfliktem, byli více ochotní se dělit, ale platilo to jen v rámci vlastní skupiny, tedy u lidí, které děti znaly. Zároveň se ale tytéž děti chovají sobečtěji k lidem z cizích skupin. Pomáhá to vlastně pochopit dva časté vzorce, jak se vyvíjejí postkonfliktní společnosti. Může dojít k rychlé obnově, což vychází z toho, že spolu lidé více spolupracují. Současně se ale mohou začít zvyšovat tenze mezi různými skupinami. To pak může vést k tomu, že konflikt má tendenci se vracet. Tento výzkum jsme pak zopakovali v Sieře Leone. Tam byl naopak konflikt trvající deset let, byl nesmírně brutální a my jsme tam byli až deset let po jeho konci. Přesto jsme došli v obou případech ke stejným výsledkům. Přičemž platilo, že tendence k větší soudržnosti v rámci vlastního kolektivu i sebeckosti vůči „jiným“ se projevovala nejvíce u lidí, kteří byli v době válečného konfliktu dětmi nebo dospívali.

* Je tedy skutečně jedno, jak je konflikt dlouhý a brutální – výsledný vliv na sociální chování lidí je stejný?

To, že se výsledky dají zobecnit, naznačuje i řada dalších studií z celého světa, které se tomuto tématu v poslední době věnují. Když jsou lidé během dětství a dospívání zasaženi válkou, tak se později více angažují. Častěji chodí na lokální mítinky a k volbám, víc se třeba účastní dobrovolné údržby místních silnic. Podobné výsledky byly vidět například ve studiích z Ugandy, Nepálu či Izraele.

* Jedna z vašich studií se zabývala rovněž diskriminací. K čemu jste dospěla?

Byla to studie věnující se diskriminaci etnických minorit. Vycházeli jsme z toho, že všude okolo nás je neuvěřitelné množství informací a lidé nemají kapacitu na to, aby je všechny vstřebávali. Takže si informace filtrují. Nás zajímalo, zda to může hrát roli při diskriminaci lidí, třeba při žádosti o zaměstnání. Do různých firem jsme rozeslali identické žádosti o zaměstnání, přičemž jsme měnili pouze jméno uchazeče, zatímco vše ostatní,

jako například vzdělání či praxe, zůstalo stejné. Jméno jsme vybírali tak, aby signalizovalo etnickou příslušnost. To je vcelku běžná metoda, my jsme se ale snažili zjistit i to, zda budou zaměstnavatelé vůbec po přečtení jména číst i další informace. Proto jsme do těla mailu uvedli jen jméno žadatele a jeho životopis poslali jako odkaz na webovou stránku. Ukázalo se, že u vietnamsky či romsky znějících jmen si zaměstnavatelé životopis často vůbec neotevřeli.

* A není to racionální? Když vím, že jsem z dané minority nikdy nikoho nezaměstnal, proč bych se měl zdržovat otevíráním takového životopisu?

Z hlediska HR manažera to je racionální chování. Nemá čas číst všechny životopisy, musí si tedy nalézt nějakou metodu, jak je třídit. Jenže zrovna tohle pravidlo zvyšuje diskriminaci. Navíc to může být nevýhodné i pro danou firmu, neboť může přijít o výborné uchazeče ze znevýhodněných skupin.

* Jak to řešit?

Výsledky naznačují, že může pomoci na začátku výběru zaměstnanců vymazat u životopisů atributy, které signalizují etnickou příslušnost. Když začerníte jména, posoudí firma všechny uchazeče stejným způsobem. Ve státní správě, a dokonce už i u některých soukromých firm v Evropě se takový způsob výběru používá.

* Na čem pracujete v současnosti?

Zatímco dříve jsme se hodně věnovali zkoumání dopadů konfliktů, nyní se s kolegy zajímáme o jejich zdroje. Jde například o to, že dvě různé skupiny lidí jsou schopny vedle sebe dlouhou dobu v klidu a míru žít, pak se najednou něco stane a mezi širokou vrstvou lidí se rozšíří násilné a nenávistné chování. Snažíme se zjistit, jak se takové chování mezi lidmi šíří, jak je nakažlivé.

Čím mladší, tím sobečtější

Sociální preference

podle věku (v %)

4–6 let

7–9 let

10–12 let

Sobeckost

59,7

39,2

16,1

Výrazná štědrost

3,9

15,4

30,6

Výrazná averze k nerovnosti

5,2

10,8

9,7

Výrazná zlomyslnost

7,8

6,2

4,8

Julie Chytilová Jedna z velkých nadějí české ekonomické vědy. Zkoumá mimo jiné příčiny chudoby v rozvojových zemích, sleduje vliv vzdělání na trpělivost či efekt válečného konfliktu na sociální chování lidí. Za svou dosavadní práci získala již řadu ocenění. V roce 2011 obdržela cenu Neuron pro vědce do 40 let, již uděluje Nadační fond Karla Janečka. Loni získala cenu ministerstva školství za mimořádné vědecké výsledky. V současnosti působí jako docentka na Institutu ekonomických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy a rovněž na CERGE-EI. Děti, které byly více zasaženy konfliktem, byly více ochotné se dělit, ale platilo to jen

v rámci vlastní skupiny. Zároveň se ale tytéž děti chovají soběčtěji k lidem z cizích skupin. Když jsou lidé během dětství a dospívání zasaženi válkou, tak se později více angažují, tvrdí ekonomka Julie Chytilová

Zdroj infografika: Bauer, M., Chytilova, J. & Pertold-Gebicka, B. (2013): Parental Background and Other-Regarding Preferences in Children. Experimental Economics

Foto autor| Foto: Michal Sváček

Foto autor| Foto: Michal Sváček

Foto autor| Foto: Michal Sváček

Jak číst protesty v Rusku? Jedno video 'zloděje' Medveděva nezboří, ale naleptá moc vlády

27.3.2017 zpravy.rozhlas.cz str. 00 svet

Magdalena Slezáková

ROZHOVOR. „Ubohý. Zbabělý. Zloděj,“ účtovali v neděli protivládní demonstranti s Dmitrijem Medveděvem. Pozornost desítek tisíc protestujících v největších opozičních akcích za posledních pět let si ruský premiér vysloužil podezřelým původem svého bohatství, zmapovaným v protikorupčním filmu Alexeje Navalného. Jedno video ani Medveděva, ani Putina nezboří. Naleptává však legitimitu jejich moci i víru Rusů v to, že jim vláda říká pravdu, míní v rozhovoru pro Zpravodajský web Českého rozhlasu analytik Karel Svoboda.

Jako roznětko protestů zafungoval film On vam ně Dimon (Pro vás žádný Dimon), kde tým Alexeje Navalného mapuje podezřelý původ majetku ruského premiéra. Demonstranti vyšli do ulic s Medveděvovými maketami a nápisy „Zloděj“, na transparentech se opakovaly obrázky žluté kachničky. Proč ta kachnička? Film odkrývá schémata, která Medveděv používá, aby získal majetek. Obvyklým způsobem jsou nejrůznější offshorové firmy s nejasnými vlastníky, ale u ruského premiéra jde cesta přes takzvané dobročinné organizace. Výsledné majetky jsou naprosto extrémní. Explóze luxusu na obří dače u Medveděva. Prohlédněte si, co premiér Ruska skrývá za zdí. Například rezidence na Rubljovce, nejdražším dílci Moskvy, s velkým pozemkem v odhadované ceně několika miliard rublů – jsou to „dary“ charitativnímu fondu od (miliardáře) Ališera Usmanova a dalších, a zároveň to prokazatelně využívá Medveděv. A Rubljovka by se možná ještě ztratila, jenže jsou tam i další pozemky. Zvláště paradoxní je obrovská rezidence v Kurské oblasti, jedné z těch velmi chudých oblastí v Rusku. Jsou tam vesnice, kde se hroutí domy, ale uprostřed toho všeho leží několikahektarový pozemek obehnaný vysokými ploty a stromy – premiérovo sídlo, opět prostřednictvím dobročinného fondu. A komplex Milovka je dokonce tak rozsáhlý, že tam vlastní sídlo mají dokonce i kachny, odtud ty transparenty. Je to celá spleť charitativních fondů, které nikdy nevyvíjely žádnou zásadní činnost, dohromady však dávají celé bohatství. V praxi, jak ve filmu dokazuje Navalnyj, je to fond na podporu Dmitrije Medveděva a jeho rodiny. Plné znění snímku Fondu boje s korupcí o majetkových poměrech premiéra (a exprezidenta) Medveděva. Název filmu "On vam ně Dimon" ("Pro vás (to není) žádný Dimon") odkazuje na slova mluvčí ruské vlády Natalije Timakovové - ta se před několika lety ohradila vůči familiérní zbrodně Dimon, kterou předsedu vlády častovali uživatelé sociálních sítí. "Pro vás (to není) žádný Dimon. Je to předseda vlády," prohlásila tehdy. Výrok se rychle rozšířil a stal se terčem mnoha sarkastických fotomontáží. Trefně také shrnuje téma Navalného snímku: propast mezi elitou ruského režimu a většinovým obyvatelstvem. Ve filmu i v doprovodném investigativním materiálu dokládá Navalnyj kromě tvrzení a fotografií také snímky smluv a dalších důvěrných dokumentů. Ale co důvěryhodnost? Ověření z dostupných zdrojů je problematické, část podkladů podle všeho pochází od hackerů... Já na Navalného odhalení pohlížím jako na velmi důvěryhodná. Propojení fondů a Dmitrije Medveděva dokládá v praxi. Impulsem prý bylo oblečení: fond dělá nákupy, které prezentuje navenek, přičemž nakupovali i věci typu oděv, barevná košile, sportovní boty toho a toho typu, a to všechno se na Medveděvovi na různých fotkách objevovalo. To samé jachta, která kotví u jednoho z těch komplexů – pak ji vidíte na Něvě v době oslav, kde nemůže parkovat nikdo jiný. A mnoho dalších věcí. Vazba je poměrně jasná a nezaznamenal jsem (ze strany odborníků) zatím žádný byt jen pokus to nějak odmítnout nebo vyvrátit, pravděpodobně by to šlo jen velmi těžko. Navalnému se každopádně povedl impuls k největším protivládním protestům od masových demonstrací po volbách 2011 a 2012. Rusové vyšli do ulic v desítkách měst, i tam, kde město protesty zakázalo. Mluví se o desítkách tisíc lidí a po zásahu policie i o stovkách zadržených, počty se ale různí – úřady tradičně uvádějí několikanásobně menší počet než organizátoři. Podle monitoringu lidskoprávní OVD-info jen v Moskvě zadrželi asi 1300 lidí. Dá se dobrat spolehlivých čísel? Je to obtížné: organizátoři nadsazují, moskevská policie je naopak

pověstná tím, že účastníky opoziční demonstrace dělí pěti a provládní demonstranty násobí deseti. Jejím císlům se opravdu moc věřit nedá, na to už se příliš zdiskreditovala. Pravděpodobně větší protesty než v Moskvě byly v Petrohradě, kde nebyly zakázané (podle stanice Echo Moskvy 20 000 lidí, pozn. red.). Počet demonstrantů ovlivnily i jiné podněty k protestům, tedy to, co zrovna pálí místní – v Petrohradě je to například předávání chrámu svatého Izáka (největší chrám a jedna z nejslavnějších památek Petrohradu, pozn. red.) a dalších budov ruské pravoslavné církvi. Spíš než těžko určitelná čísla je důležitější právě to, že Navalnyj dokázal vyvést lidi do ulic. Tím získal velký náskok nad jinými vůdci opozice – pokud si tedy ještě mohou říkat vůdci. Alexej Navalnyj získává podporu díky obecně populárnímu tvrzení, že „vláda krade“. Jak moc se motivace letošních protestů liší od té před pěti lety? Už tehdy přece demonstranti volali: „Nelžete, nekradte!“ Protesty 2011-12 byly političtější v tom smyslu, že hlavním motivem byly volební podvody. Lidi přestalo bavit, že na jejich hlasu nezáleží, protože k volební urně pak stejně někdo přijde a nahází tam 200 lístků, případně kreativně spočítá, kolik voličů hlasovalo pro toho a onoho a pak se z toho vyrobí 50 procent pro Jednotné Rusko. Mrtvé duše, kolotoče a znechucení voliči. 'Jednotnému Rusku hraje nízká účast do karet' Citlivost na korupci souvisí i s dnešním stavem ekonomiky. Přirozeně že Rusy rozčílí, když Medveděv na Krymu říká „Peníze nejsou, vydržte“, načež se ukáže, že on má takový majetek, pro jistotu ještě nenápadně procezený přes 20 různých fondů, aby si toho nikdo nevšiml. Rozdíl mezi tehdejší dobou a dneškem je samozřejmě v masovosti. Nemáme sice přesná čísla, ale v Moskvě tenkrát protestovalo 100, 150 tisíc lidí. Tentokrát jich bylo kolik – řekněme odhadem 10 tisíc? To se ještě relativně může předstírat, že se vlastně nic nestalo, viz Rossijskaja gazeta (úřední list ruské vlády, pozn. red.), která o tom vůbec nepsala. Jasná paralela naopak je, že se Rusové zlobí. Přičemž si ani nemyslím, že je tam tolik milovníků Alexeje Navalného, protože Navalnyj má své mouchy a lidí, kteří o něm pochybují, není ani mezi těmi demonstranty málo. Korupce je ovšem hodně silné téma a může mu v (prezidentských) volbách prospět – proto čekám, že k nim nejspíš puštěn nebude. Ruská vláda Navalného odhalení smetla jako předvolební propagandu, kterou „nemá smysl komentovat“. Má Fond boje s korupcí vůbec nějaký reálný dopad na moc vládního režimu? Má. Velmi soustavně a systematicky totiž naleptává legitimitu moci. Mocní říkají: Musíme šetřit, utáhnout si opasky, nepoddat se tlaku Západu, vydržet. A zatímco tohle posloucháte, ukáže se, že běžní Rusové jsou na tom špatně, ale tihle mocní si užívají miliardy. Samozřejmě to není tak, že jedno video zboří Medveděva s Putinem. Nicméně tohle video se postupně šíří, lidé ho sledují a začínají pochybovat, jestli jim skutečně říkají pravdu. Těžko odhadovat, jestli se letošní protesty stanou milníkem, ale ukázaly jednu zásadní věc. Nezapomínejme, že v Rusku za účast na nepovolené demonstraci hrozí velmi nepříjemné trestní postihy včetně vysoké pokuty. Z toho je patrné, že pokud lidé i přesto vyjdou, a navíc v takovém množství, že je opravdu velké odhodlání. Karel Svoboda působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze. Zabývá se problematikou postsovětského prostoru s důrazem na politicko-ekonomické dění. Dvojitý trest pro Navalného. Za nepovolenou demonstraci dostal 15 dní ve vězení a pokutu. V Rusku to vře. V ulicích měst po celé zemi demonstrovaly desetitisíce lidí. Zatčených jsou stovky. Hitem ruského internetu se stal film o pohádkovém jmění premiéra Dmitrije Medveděva

URL| http://www.rozhlas.cz/_zprava/1712220

Británie prochází ústavní krizí, říká Jan Váška z pražského Institutu mezinárodních studií

24.3.2017 idnes.cz - blog str. 00

Stisk

Rozhovor s britským specialistou Janem Váskou z **Fakulty sociálních věd** UK o současném napětí mezi skotskou a londýnskou vládou.

Jan Váška se ve svém oboru zaměřuje na Velkou Británii. (Tereza Stonišová)

Praha/Londýn – Diktát Westminsteru. Tak označuje přístup britské premiérky Theresy Mayové předsedkyně Skotské národní strany a první ministryně Nicola Sturgeonové. Ta obvinila Mayovou z neústupnosti a v úterý se obrátila na skotské poslance s žádostí k zahájení procesu referenda o vystoupení z britského svazku. Podle Mayové však Skotové o další referendum nestojí a na požadavky Skotska zapojit se do vyjednávání podmínek brexitu nepřistoupila. „Problémem je, že britská vláda skotské představy o tom, co by měla Británie při jednáních o brexitu usilovat, víceméně ignoruje,“ říká Jan Váška z pražské **Fakulty sociálních věd**.

Z jakého důvodu britská premiérka odmítla žádost skotské vlády o zapojení Skotska do vyjednávání o brexitu?

To není úplně přesné. Britská vláda svůj postup s představiteli regionálních exekutiv pravidelně konzultuje. Problémem je, že britská vláda skotské představy o tom, co by měla Británie při jednáních o brexitu usilovat, víceméně ignoruje. A samozřejmě odmítá přiznat Skotsku, nebo kterékoli jiné součásti Spojeného království, právo výslednou dohodu (pokud vůbec bude) vetovat. V tom ji podpořil i nedávný rozsudek Nejvyššího soudu. Druhý problém spatřuji ve skutečnosti, že veškeré pravomoci, které Londýn vystoupením z EU znovu získá, případnou nejprve centrální vládě, i když by podle věcné logiky devoluce (proces svěřeni pravomocí samosprávným celkům, pozn. red.) měly náležet regionálním samosprávám. V tomto je britská vláda zatím neoblomná a v praxi to bude znamenat přinejmenším dočasné oslabení skotské autonomie.

Rozumím tomu správně, že konání referenda o nezávislosti Skotska je podmíněno tvrdým brexitem, který by mimo jiné znamenal opuštění jednotného evropského trhu či omezení volného pohybu osob?

Ano. Pokud by se britská vláda – a premiérka Theresa Mayová osobně, protože nad celým procesem má zatím pevnou osobní kontrolu, – rozhodla pro odlišnou vyjednávací pozici a neupřednostnila potřebu plně kontrolovat pracovní migraci do Británie i za cenu „tvrdého“ vypadnutí Británie ze společného trhu, býval by hlavní požadavek skotské exekutivy vyslyšen a k opakování referenda o nezávislosti by v bezprostředním horizontu patrně nedošlo.

Podle mnohých expertů si britská premiérka nemůže dovolit oficiální žádost Skotska o uspořádání dalšího referenda zablokovat. Politologové varují před posílením separatistických tendencí a ústavní krizí. Jak by taková situace podle vás mohla reálně vypadat? Sturgeonová už dnes nešetří narážkami na „nevratné rozbití ústavní struktury“.

Na tuhle sci-fi se úplně necítím. Ale podle mého je ústavní krize v plném proudu.

Takzvaná třetí cesta, navrhovaná expremiérem Gordonem Brownem, že by Skotsko po odchodu Británie z Evropské unie mělo pravomoc například uzavírat mezinárodní smlouvy, se zdá být určitým kompromisem. Myslíte si, že skotští nacionalisté budou takovému řešení naslouchat?

Nebudou, dokud – a pokud – neprohrají i svůj druhý pokus o nezávislost. Současná příležitost se z jejich pohledu nemusí už nikdy opakovat, tak proč se dopředu smířit s chabou náhražkou? Federální model navrhovaný labouristy se na první pohled jeví jako ideální a udržitelné státoprávní řešení, ale pracuje proti němu nedostatek času, nezáměr skotských nacionalistů i principiální nesouhlas vládnoucích konzervativců. V neposlední řadě také naprostá dominance Anglie ve Spojeném království, vždyť v Anglii žije pětadesát procent všech obyvatel Británie.

Kdyby k odtržení Skotska od Velké Británie přece jen došlo, jak by vypadal následující proces? Mohlo by se Skotsko bezprostředně začlenit mezi státy Evropské unie, nebo by bylo nejdříve zařazeno mezi kandidátské země a teprve po splnění veškerých podmínek by mohlo začít s Evropskou unií vyjednávat?

Ne. Skotsko by nezískalo automaticky nárok na členství v EU. Ostatně je pravděpodobné, že k referendu dojde až po brexitu a Skotsko už tedy v té době nebude součástí Unie. V případě odtržení by tak muselo absolvovat řádný přístupový proces a je velmi pravděpodobné, že některý z členů EU by přijetí samostatného Skotska vetoval. Nejčastěji se hovoří o Španělsku, které se obává, aby se skotský případ nestal precedensem pro osamostatnění Katalánska. I proto současná skotská exekutiva počítá spíše (jen) s členstvím v Evropském hospodářském prostoru.

Nynější skotský poměr mezi zastánci a odpůrci odtržení se uvádí zhruba půl na půl. Neprojeví se však dříve či později také ve Skotsku současná evropská vlna euroskepticismu?

Vzestup euroskeptických nálad v Evropě je úzce spojen s oblibou pravicově populistických a národně konzervativních proudů, a ve Skotsku obojí v podstatě chybí. Skotští nacionalisté jsou spíše levicová a skotskou identitu vymezují vůči anglické dominanci ve Spojeném království, ne proti Evropě či imigrantům. Pro setrvání Británie v EU byli i nejvýraznější představitelé skotských konzervativců. Ale nezapomínejme, že i tak hlasovalo třicet osm procent skotských voličů pro brexit.

Tereza Hálová

Autor: Stisk / pátek 24.3.2017 15:45 / karma článku: 0.00 / přečteno: 0x

Zvyšte článek karmu!

Vstoupit do diskuse

Stisk

URL| <http://stisk.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=594916>

„Každý by musel mít svého policistu.“ 4 důvody, proč nelze předejít útokům jako v Londýně

23.3.2017 info.cz str. 00 Svět

Adam Kotrbatý

Nice, Berlín a nyní Londýn. Teroristé v Evropě poslední dobou změnili taktiku. Místo velkých organizovaných skupin útočí zradikalizovaní jedinci. Fenomén takzvaných osamělých vlků je pro zpravodajské služby noční můrou. Neexistuje totiž žádný způsob, jak tragédii spolehlivě předejít.

Nákladní vůz řítící se po promenádě v Nice během oslav francouzského státního svátku zabil 85 lidí. Útočník v Berlíně, jenž v prosinci najel do nakupujících na vánočních trzích, má na svědomí 12 osob. Středeční útok v Londýně nepřezili čtyři lidé včetně samotného atentátníka.

„Na základě vyšetřování si myslíme, že pachatel jednal sám a inspiroval se mezinárodním terorismem,“ prohlásil zástupce komisaře londýnské policie Mark Rowley. K akci se později přihlásil takzvaný Islámský stát, jenž se ale hlásí ke všem podobným událostem v Evropě.

Levná a snadná akce

Atentát však plně souzní s novou strategií islamistů. Jejich ideologové dlouhodobě vyzývají jedince, aby podnikali samostatné akce. Proti klasickým scénářům s únosy letadla, jako předvedli útočníci 11. září 2001 ve Spojených státech, či koordinovaným atentátům na mnoha místech je taková činnost pro teroristy podstatně výhodnější.

„Při únosu letadla a útoku na mrakodrap potřebujete dlouhé plánování, spoustu peněz, vycvičení pilotů. Musíte projít zabezpečeným letištěm. Vzít auto a najet na veřejné prostranství je z hlediska plánování velice jednoduché,“ potvrzuje pro INFO.CZ Vít Střítecký z katedry bezpečnostních studií **Fakulty sociálních věd** UK v Praze.

S tím souvisí i případná obtížnost takovým činům čelit. Nepomůže ani výraznější ztížení přístupu ke zbraním. Útočník v Londýně použil kuchyňský nůž a automobil. V dalších případech si atentátníci vystačili s nákladním vozem. To jsou běžně dostupné věci, jejichž zákaz používání nepřipadá v úvahu.

Zločin beze stop

Navíc nejde jen o relativní lehkost provedení. Využívání osamělých vlků v sobě nese i bezpečnostní výhodu. Zatímco činnost organizovaných teroristických skupin zpravodajské služby monitorují a často se jim podaří jejich plány rozkrýt ještě před realizací, na zradikalizované jedince jsou agenti krátkí.

„Pokud se člověk, který se sám radikalizuje, nikomu nesvěří, nepromluví před přáteli, kamarády nebo někde v hospodě, neudělá chybu či nezanechá stopu, není se čeho chytit a jeho akci nelze předvídat,“ konstatuje pro

INFO.CZ tiskový mluvčí BIS Jan Šubert, podle něhož by nepomohlo ani navýšení počtu lidí ve sledovacích týmech. „Sledovat můžete dva tři týdny, měsíc, ale ne dva tři roky. Navíc u zradikalizovaného jedince nebývá ani stín podezření.“

V tomto ohledu je přitom dobré rozlišovat dvě skupiny útočníků. Zmínění osamělí vlci mají podskupinu, které se říká labilní extremisté. Ti jsou přitom ještě nebezpečnější. Doba od nápadu k činu je u nich výrazně menší a s tím klesá i možnost odhalení.

„Je minimální šance, že se někde prořeknou. Útočí bez přípravy, bez plánování, spontánně, impulsivně a ideologická motivace může být velice mělká. Kromě příklonu k radikalismu u nich lze registrovat nevyzrálou, rozkolísanou a psychické problémy,“ doplňuje Šubert.

Hrozba přichází z neznáma

Není přitom zcela zřejmé ani to, z jakých kruhů se bude útočník rekrutovat. Rizikovější jsou vyloučené lokality a ghetta, jež obývají lidé s malou životní perspektivou. Už ve svém předchozím prohlášení, které publikoval na stránkách BIS, Šubert varoval, že útočit může kdokoliv, kdo má doma sekáček na maso, nůž a internet.

Právě připojení k internetu spolu se snazší přípravou otevírá možnost zlákat pro terorismus i vzdělanější lidi z „dobrých rodin“. Ti se radikalizují například na různých islamistických serverech a diskusních fórech. Běžně na nich najdete hesla vyzývající k aktivním bojům v Evropě. Pokřiky typu „Nečekej na výcvik a rovnou proti nepřítelům jednej“ nebo „Každý muslim má povinnost podporovat své bratry v boji“ pak mohou na potenciální radikály působit motivačním dojmem.

„Sedmdesát procent případů, kdy lidé podléhají indoktrinaci radikálním islámem, lze připsat na vrub internetovým serverům s džihádistickou ideologií,“ píše Šubert.

Nebepečí na každém rohu

Obranu proti terorismu komplikuje i výběr cílů. Na rozdíl od dřívějších dob už stoprocentně neplatí, že se atentátníci soustředí na symboly zemí a měst. Zatímco dříve mohly bezpečnostní složky předpokládat, že v Česku by se potenciální ohrožení týkalo například Pražského hradu či v Paříži Eiffelovy věže, nyní lze útok očekávat na mnohem širší paletě lokalit.

Teroristům stačí, aby se na nich pohybovalo větší množství lidí. V ohrožení tak jsou nejen tzv. měkké cíle jako metro, železnice, letiště, nebo stadiony. Bezpečná není prakticky žádná ulice nebo náměstí.

Uhlídat takovou škálu rizikových lokalit je takřka nemožné. A vyvstává přitom i otázka, jestli by západní společnost vůbec měla ochotu sáhnout k radikálním bezpečnostním opatřením. Řeč přitom není jen o betonových zátarasech, které mnohá města využila při ochraně vánočních trhů po berlínských událostech.

Aby se hrozba útoku výrazně snížila, musela by na rohu téměř každé ulice stát ozbrojená policejní hlídka. „To je model, který známe spíše z některých jiných států a vyvolává zvláštní pocity,“ komentuje Střítecký, jenž zároveň upozorňuje, že ani v takovém případě by nebylo riziko nulové. „Dovedu si představit, že v nějakých kontextech může vycvičený člověk něčemu zabránit, ale bude-li to nějaká šablona, půjde útok naplánovat tak, aby zábranu překonal.“

Podle Šuberta řešení, které by míru ohrožení opravdu snížilo na minimum, prakticky neexistuje. Aby se dalo teroristickým útokům osamělých vlků nebo labilních extrémistů předcházet skutečně efektivně, muselo by se podle něj z poloviny populace stát policisté a každý hlídat jednoho člověka.

URL| <http://www.info.cz/clanek/6739/kazdy-by-musel-mit-sveho-policistu-4-duvody-proc-nelze-predejti-utokum-jako-v-londyne>

Boj proti terorismu

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

No, a na tuto křivku, děkuju za ni Petře, Tuháčkové, navazuje náš další host, Martin Rýgl, politický geograf **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy, dobrý večer vám přeju, děkuju ,že jste přijal naše pozvání, co těm číslům říkáte?

Martin RIEGL, politický geograf, **FSV UK**

Dobrý večer vám i divákům. Mám tam, vidíme několik trendů, zaprvé po roce 89 my tam vstupujeme do fáze, kdy se celosvětově utlumují, řekněme, vnitropolitické a mezistátní konflikty. Tam, kdybysme se podívali opravdu na počet konfliktů ve světě, tak ten kulminuje někdy kolem roku 1994, souvisí to s rozpadem těch multinárodních impérií a samozřejmě pakliže jdeme zpátky do historie, tak terorismus byl primárně nástrojem, ať už vnitropolitických, těch pravolevých konfliktů nebo konfliktů o autonomii, to znamená, snahu, určité snahy vytvořit vlastní stát a na počátku milénia v první, druhé dekádě se dostáváme do jiné formy konfliktu, ten bývalý ideologický, komunisticko versus svobodný svět konflikt byl nahrazen, řekněme, tím náboženským konfliktem islámu nebo toho radikálního, fundamentálního islámu vůči svobodnému světu.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Na to se chci právě zeptat, když se podíváme do sedmdesátých, osmdesátých let, tak vidíme, že ty útoky jsou vlastně četnější, ale dnes jsou, řekla bych, mnohem víc mediálně zviditelňované a jsou velkým tématem pro Evropu, necítíte v tom rozpor, že vlastně před tím jich bylo víc? Jenom se o nich tolik nemluvilo?

Martin RIEGL, politický geograf, **FSV UK**

Je to pravda, ale bezesporu těch konfliktů bylo více, byly častější, byly na druhou stranu do určité míry lokalizovány, ty konflikty nebo ten terorismus jako projev konfliktu se týkal zpravidla určitého konkrétního státu či konkrétního regionu, takže to nebylo z našeho hlediska celoevropské téma, bylo to překryto i jinými tématy a v dnešní době samozřejmě ten mediální svět je jiný. Zprávy jsou kratší, jsou rychlejší, jsou v podstatě online z celého světa, takže ten zásah, byla tam ...

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

A globální svět je taky jiný, takže souhlasíte s tím tvrzením, že i globální terorismus se objevil po útocích v roce 2001?

Martin RIEGL, politický geograf, **FSV UK**

Tohle to je jako sporná otázka, já nejsem odborník na terorismus, ale pakliže bysme, řekněme, ty pravolevé vnitropolitické konflikty, řekněme, radikální ať už levicové, či pravicové skupiny vnímali jako součást toho globálního konfliktu mezi západem a východem, tak by to tak nebylo, ale samozřejmě z hlediska té teze o střetu kultur, střetu náboženství, by to tak bylo.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Tak já se obracím na Josefa Krause s toutéž otázkou, tedy na kořeny a vznik globálního, a nástup globálního terorismu.

Josef KRAUS, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita

Je skutečně pravdou, že ..., nebo vůbec něco označit za globální terorismus, je trochu problematické, ale ten zlom 11. září 2001 je tam poměrně zásadní, ale on souvisí s globalizací jak o takovou. Skutečnost, že je finančně dostupné pro celou řadu lidí dostat se z jedné strany světa na stranu druhou, že ten pohyb osob je tak velký, že se tam ti jednotlivci mohou skrýt. Je problém nalézt ty lidi, kam zmizeli, kam se přesunuli, jaké vybavení s sebou brali, s kým letěli a tak dále, a tak dále, to jsou všechno faktory, které vlastně dohromady

skládají to, že v moderním věku může existovat fenomén globálního terorismu, ale takovou důležitou organizační strukturou, která vytvořila základ k tomu fenoménu, je organizace Al Kajda, která alespoň v určitých svých dějinných epochách skutečně fungovala jako organizace s jasnou hierarchickou strukturou, pevným vedením a určování úkolů a aktivit těm jednotlivým buňkám nacházejících se prakticky po celém světě. Al Kajda v této podobě už neexistuje, mnohem více se jedná o organizaci, kterou bychom mohli nazvat asi franchisou, kdybych to měl připodobnit k nějakému řetězci třeba s rychlým občerstvením, kdy nejdůležitější je značka. Značka Al Kajda a pokud kdokoli na světě, kdekoli na světě sdílí stejné hodnoty, jako, jako jsou prohlášení Al Kajdy, bude dodržovat stejné operativní postupy, tak si může založit svoji vlastní místní buňku Al Kajdy a poté pod jejich hlavičkou páchat teroristické činy. Takhle funguje Al Kajda reálně od roku 2005,6 dále a můžeme vidět, že podobným způsobem se s tou marketingovou značkou zachází i v případě toho takzvaného Islámského státu, který zase nazývat globální organizací je hrozně problematické, ono se nejedná o globální organizaci, ale to jeho jméno, ta jeho značka už je tak zajímavá, že se k ní hlásí celá řada skupin od nigerijské Boko Haram až po nejrůznější radikály ve východní Indonésii nebo na Filipínách, to znamená, úplně na druhé straně planety.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Martine, na základě čeho se podle vás přelévá tedy vliv mezi těmi jednotlivými teroristickými skupinami, ať už je to Al Kajda, Taliban, Islámský stát? Čím se to řídí, jejich momentální síla v tom kterém regionu?

Martin RIEGL, politický geograf, **FSV UK**

Taliban z hlediska, je specifický v tom, že to je teritoriální aktér, který v podstatě tady z těch byl první, začal působit pravdu na teritoriu Afghánistánu a jeho aktivity, i když měly nějaký přeshraniční přesah, byly opravdu cíleny na vnitřní politiku, politiku v Afghánistánu. Al Kajda a Daesh, já nemám rád ten název Islámský stát, tam musíme vnímat, přestože jsou to jednoznačně zavlí nepřátelé Západu, spojuje je jednoznačně okcidentalismus, tak oni jsou primárně soupeři a tohle to se částečně promítá i v subsaharské Africe, že Abubakar Shekau z Boko Haram se přihlásil k Daesh, nicméně ve finále tam došlo k určitému rozkolu a ten rozkol je pořád viditelný u toho Boko Haram, kde v podstatě ty jednotlivé, jednotlivé buňky tedko soupeři mezi sebou. A co si myslím, že je pro Západ opravdu nebezpečné, je právě soupeření mezi Al Kajdou a Daesh, kde oni se budou snažit provést nějaké spektakulární útoky.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Pánové, teď divácká otázka, Pavla Štědrá nám píše: "Všichni teď apelují na českou vládu, aby zvýšila rozpočet na obranu na 2 procenta hrubého domácího produktu. Která protiteroristická opatření by se další, by se díky dalším penězům dala zlepšit anebo nově zavést? Tak, Josefe, máte přednost.

Josef KRAUS, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita

Tak děkuju. Asi záleží na tom, jestli se budeme bavit o tom rozpočtu na obranu, to znamená, tedy dvě procenta hrubého domácího produktu, ke kterým se zavázala česká vláda při vstupu do severoatlantické aliance a která je tady po hříchu dlouhodobě notoricky neplní a v tom případě samozřejmě ty to znamenal především zvýšení bojovnosti Armády České republiky a zlepšení obrany vůči nějakému vnějšímu nepříteli nebo vnějšímu napadení a větší angažovanost českých vojáků na zahraničních misích, ale pokud se podíváme na ten boj proti terorismu, ten může být veden i na té domácí rovině, ale tam už se bavíme o zase navýšení rozpočtu ministerstva vnitra, specializovaných policejních útvarů a samozřejmě také zpravodajských služeb. A není to pochopitelně jen o penězích, je to otázka legálních pravomocí a potom té několikrát zmiňované zahraniční spolupráce.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Martine, máte komentář k této otázce?

Martin RIEGL, politický geograf, **FSV UK**

Naprostý souhlas. Otázka boje proti terorismu z hlediska vnitřní politiky je záležitost ministerstva vnitra a pokud provedou navýšování obrany v kapitole resortu obrany, tak primárně se jedná o boj proti terorismu navenek, což

samozřejmě může souviset s nákupem nějaké techniky vyspělé, nových technologií, ale tam rozdělení těch kompetencí by mělo být poměrně jednoznačné.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

A co jako politický geograf říkáte zacílení toho dnešního odpoledního útoku na samotné centrum Londýna?

Martin RIEGL, politický geograf, **FSV UK**

Já o tom útoku v podstatě nic nevím, tohle to je spíš otázka na vyšetřovatele, pakliže mají více informací. Pakliže to je opravdu další projev nějakého islámského, islámského fundamentalismu, tak je to další projev okcidentalismu, jestli byl úmysl útočit někde poblíž politického centra, netuším, nevím, jestli to v současné době někdo tuší a samozřejmě bude to míst svoje konsekvence.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Dobrá, děkuju za prozatímní vyjádření. K teroristickému útoku v Londýně se vyjádřil i premiér Bohuslav Sobotka. Řekl, že nás teroristé nezastraší. Česko podle něj cítí s blízkými obětí a stojí při Británii. A my už teď znovu míříme do Londýna za Milanem Kocourkem, spolupracovníkem České televize v Londýně. My jsme spolu mluvili zhruba před hodinou. Pojdme si říct, co je nového, ať už jde o oběti, nebo o samotné vyšetřování?

Milan KOCOUREK, spolupracovník ČT

Tak, možná nejdůležitější v této fázi je, že náčelník, zástupce náčelníka londýnské policie má Mark Rowley prohlásil, že byli 4 lidé, zahynuli 4 lidé, mezi nimi policejní důstojník, který byl zabit tím útočníkem, který použil dvou nožů a mezi dalšími tedy ten útočník sám byl zabit a ty další dva byli lidé na tom mostě, kde auto vjelo do mnoha lidí a nejméně 20 z nich zranilo. Ti lidé byli potom tito zranění lidé byli převáženi do dvou nemocnic, a sice na druhém konci mostu westminsterského je nemocnice svatého Tomáše, St. Thomas Hospital, tam bylo převezeno asi 10 zraněných, kteří byli tam přineseni nebo přivezeni sanitkami přímo z toho mostu a dalších 8 lidí bylo převezeno do nemocnice King's College a z nich 2 jsou prý v kritickém stavu, takže v této fázi se zprávy soustřeďují hlavně na ty zraněné. Pokud se týče, co se týče parlamentu, tak tam je policejní procedura, která je zcela jasná. Když se něco takového stane, jako tento teroristický incident, a to také vysvětlil náměstek, který komisaře Mark Rowley, tak parlament je jednoduše zamčen doslova. Tomu se říká locked in, takže parlament vlastně, všichni poslanci, všichni lordi nesměli vycházet, a když bylo bezpečno, když bylo jasné, že nic dalšího se neděje, tak byly převedeni do Westminsterského opatství, to je opět součást té procedury v případě teroristického útoku a tam byli drženi, dokud jako se situace nezačala uklidňovat, byli to nejenom poslanci a lordi, ale také všichni zaměstnanci parlamentu a tam také si udělala policie takové své středisko ve Westminsterském opatství a zároveň začala vyšetřovat, ptala se všech lidí, kteří tam byli a vyšetřování je v plném proudu. Vláda zasedala v takzvané Cobra mítník, to je bezpečnostní výbor. Neví se přesně, kdo v té Cobře je, ale premiérka Theresa Mayová předsedala tomu zasedání, kde se řešily bezpečnostní otázky.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

V Londýně je teď něco po osmé večer. Jak to vypadá v ulicích? Jsou prázdné, mají lidi strach a nebo se naopak scházejí, aby vyjádřili podporu obětem a jejich blízkým?

Milan KOCOUREK, spolupracovník ČT

No, tak, v ulicích Londýna je celkem klid, o strachu jako bych nic nemohl říci, protože strach tam žádný není. Moje dcera se vrátila, bohudíky, před chvílí z práce, používá podzimní dráhy a vlaku, takže lidé směřují tedy domů, myslím si, že budou spíš sedět doma u televizorů a sledovat zprávy, myslím si, že lidé jako Britové jsou známí tím, že se nenechají vyvést z míry a samozřejmě je to strašně kritická situace, velmi krizová situace, ale budou se snažit nyní pomáhat jeden druhému a budou myslet na zraněné a samozřejmě budou také myslet na ty 4, kteří zahynuli a mezi nimi právě ten policista, který položil život vlastně za poslance parlamentu při ostraze, a dokonce jeden z poslanců byl už pochválen, protože se snažil tomu policistovi pomoci a je považován ten poslanec za hrdinu.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Díky Milanu Kocourkovi, spolupracovníkovi České televize v Londýně, za jeho aktuální postřehy k tomu, co se dnes v britské metropoli stalo a teď Ondřej Topinka, který shrne dostupné informace o té teroristické organizaci, o níž jsme tu mluvili, tedy o takzvaném Islámském státu.

Stupňující se hrozby Turecka

22.3.2017 ČT 24 str. 13 20:00 90' ČT24

Martin RIEGL, politický geograf, **FSV UK**

A podobná záležitost byla před opakovanými volbami v Turecku, kdy zase prezident Erdogan vsadil v podstatě na vyvolání konfliktu s Kurdy. A myslím si, že vyvolal, podle mě, dlouhodobý problém pro samotné Turecko. A on opravdu jedná velmi krátkozrace a v podstatě vsadí všechno vždy na jednu kartu a ta karta je velmi konfliktní. A myslím si, že tedy Evropa, evropští lídři musí jednoznačně říci, že toto je naprosto nepřijatelné.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Tak já myslím, že Evropa to poměrně jasně říká. Ta reakce Nizozemska byla poměrně velmi ostrá. Pane generále Šedivý?

Jiří ŠEDIVÝ, bývalý náčelník Generálního štábu AČR, generál v záloze

Tak ta odpověď na tu první část otázky, zda mají právo agitovat na území jiného suverénního státu, já si myslím, že nemají. To se zkrátka nedělá a reakce evropských států, kterých se to týkalo, tak si myslím, že je zcela přirozená. Tam je ale větší problém. A ten problém se týká vlastně spojení v rámci Severoatlantické aliance. Tento konflikt, který je vlastně neustále zintenzivňován právě Erdoganem, se dostává do pozice, kdy Turecko, jako náš spojenec, člen Severoatlantické aliance, a dokonce velmi významný, vzhledem k svému geografickému umístění na tom jižním křídle Severoatlantické aliance, začíná se chovat tak, že vlastně není naším spojencem. A my nemáme úplnou jistotu, jak se bude chovat za dalších, dejme tomu třeba půl roku, rok a možná, že ještě poněkud dál. Nás už v minulosti znervózňoval vztah k Rusku, který zcela evidentně znamenal poměrně výrazné přibližování se i v té vojenské oblasti. Debata o tom, kolik tajných informací nebo utajovaných informací nebo citlivých informací odešlo přes Ankaru do Moskvy. Ale to si myslím, že můžeme pouze spekulovat. A to je zkrátka věc, na kterou budeme muset být připraveni a jednou k tomu zásadnímu rozhodnutí ze strany jak Evropské unie, tak Severoatlantické aliance bude muset dojít. Zeptat se Turecka, jak to vlastně myslí s naším spojenectvím.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

No a jednou je, podle vás, kdy?

Jiří ŠEDIVÝ, bývalý náčelník Generálního štábu AČR, generál v záloze

Já si myslím, že to není zase už tak...

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Nebo co to znamená mít nespolehlivého, nevyzpytatelného spojence v týmu?

Jiří ŠEDIVÝ, bývalý náčelník Generálního štábu AČR, generál v záloze

Já si myslím, že ta, ten horizont je několika měsíců. Uvidíme, co se stane po tom referendu, nebo potom, kdy se bude hlasovat o změně ústavy v Turecku, jak Erdogan říká, že se Turecko změní a že se i Evropa bude muset obávat toho, jak se bude Turecko chovat. Takže to je horizont de facto necelého měsíce. A tam uvidíme, jak se bude Turecko do budoucnosti odvíjet. Ale ten trend je dlouhodobě nepříznivý. Já si myslím, že se nezastaví v nejbližší době.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Marek Čejka a jeho pohled na roli Turecka v současné Evropě a v jeho spojeneckých strukturách, v jejich spojeneckých strukturách.

Marek ČEJKA, odborník na Blízký východ

Tak Turecko je v poměrně jakoby komplikované situaci. Právě vzhledem, právě na hranici se Sýrií, s Irákem. Je tam samozřejmě ta kurdská otázka zase. Já bych to úplně nezjednodušoval, tu kurdskou záležitost. A tam jsou třeba velice špatné vztahy. Co se třeba týká syrských Kurdů. Protože vlastně ta tamní organizace syrských Kurdů mají vazby vlastně na stranu kurdských pracujících v Turecku. Ale, ale třeba dost odlišná je situace v případě Kurdů iráckých, kde jsou relativně dobré vztahy. Dokonce nedávno jeden, jeden z důležitých vlastně politických předáků navštívil Ankaru. Tam samozřejmě zase hraje, že jo, Turecko bylo jakoby vždycky přirozeně v konfliktu vlastně s Ruskem. Nebo, nebo vlastně jejich, jejich zájmy vlastně v té oblasti jako kdyby kolidovaly. Takže tam zase jde o to, pokud, jako kdyby Turecko se vzdálí od Evropy a tam zase jdou dvě roviny, že jo, jedna je EU, druhá, druhá je NATO. Co to bude znamenat? Bude to zase znamenat větší se jako kdyby přiblížení Turecka k Rusku nebo, nebo nikoliv? Asi to by, to by jako kdyby pro Evropu nebylo, nebylo, nebylo úplně jako kdyby výhodné v současné vlastně situaci. Takže musíme si vyčkat, co se bude dít a potom samozřejmě operativně na to reagovat.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Komentář Josefa Krause, prosím.

Josef KRAUS, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita

Tak, já bych něco doplnil. Pánové už tady v podstatě řekli všechno důležité a já bych se pod to jediné podepsal. Je to samozřejmě pravda. A když už se tedy takhle trefujeme do Turecka, tak já si tedy přisadím a zmíním ještě jeden důležitý důvod, který vyvolává otázku, zda vůbec Turecko je i nadále evropským spojencem a partnerem. A nebo naopak je důležitým rivalem. A to je vůbec, zase k tomu použiji tedy ten oslí můstek a dostáváme se zpátky k tomu tématu Islámského státu. A to je tedy působení Turecka vůči, vůči tedy syrské občanské válce. Vůči tomu takzvanému Islámskému státu a celé řadě dalších islámských nebo jiných bojových skupin. A nutno tedy zdůraznit, že Turecko od samého toho konfliktu syrské občanské války a jeho následného přelítí do Iráku, hraje, hraje velice špinavou hru, kde primárně obhajuje svoje národní zájmy, tak, jak si je definovalo. Ale rozhodně to nejsou zájmy, které by byly platné i pro jeho evropské spojence. A tím méně třeba i pro Spojené státy. A je tedy otázkou, zda nadále udržovat nějaký bezpečnostní a další politický svazek se zemí, která v lecčems jde do přímého konfliktu a v rozporu se zájmy, národními zájmy jednotlivých členských států Evropské unie.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Oni dnes z úst prezidenta Erdogana zazněly poměrně jasně formulované hrozby, že se Evropa má obávat. Že Evropani se budou muset bát vyjít na ulici. Jak to hodnotíte, jako prohlášení hlavy státu?

Jiří ŠEDIVÝ, bývalý náčelník Generálního štábu AČR, generál v záloze

V každém případě to je velmi varující a ukazuje to na to, že prezident Turecka Erdogan se začíná chovat poměrně nevyzpytatelně, velmi silně diktátorky a z toho lze vyvodit, že může dojít k některým dalším jiným, velmi radikálním rozhodnutím. Pokud tady byl zmíněn tam syrský konflikt, byl i, diskutabilní byla role i Turecka ve vztahu k Islámskému státu, kdy byly poměrně dost výrazné indicie o tom, že Turecko dokonce v určité fázi podporovalo nebo alespoň teda trpělo některé aktivity Islámského státu k tomu, aby posilovaly právě na tom bojišti především v Sýrii. Takže my se tam musíme ptát opravdu do budoucnosti, jaká bude role Turecka. A pokud se Erdogan bude chovat tak, jak se momentálně chová, tak bude potřeba opravdu zvolit, i z naší strany možná, poněkud kategoričtější mluvu, která ovšem bude ve svém důsledku znamenat prohloubení toho konfliktu a bude muset potom opravdu přijít ta otázka patříte k nám nebo ne.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

A nebyl čas, aby Evropa se možná radikálněji a jasněji ozvala už třeba v minulém roce? Nebo teď, kdy opět tady je ta možnost, a Turecko o ní mluví, že začne znovu pouštět migranty směrem do Řecka, že je nebude zadržovat na svém území. Nebyl už čas na nějaké radikálnější vymezení Evropy vůči Turecku? Pánové, kdo z vás?

Jiří ŠEDIVÝ, bývalý náčelník Generálního štábu AČR, generál v záloze

Jestli můžu? Já si myslím, že v roce 2015 jsme to měli udělat. Tam už mělo být jasně řečeno, že to, co Turecko dělá, tak, tak Turecko dělá něco, co by dělat nemělo. Ostatně je potřeba se podívat ještě i na vztah mezi Tureckem a Řeckem. Dlouhodobě Řecko nezbrojilo proti nějakému, proti Varšavské smlouvě, ale zbrojilo a vydávalo svoje obrovské miliony a miliardy peněz na zbrojení a ochranu proti Turecku. Ostatně ty vztahy jsou poměrně dost konfliktní, kdy docházelo dokonce i k některým náznakům skutečného ozbrojeného konfliktu. Takže tam si myslím, že budeme muset opravdu říct, že Turecko se nemůže chovat a jak se chová, vydírat nás, jenom proto, protože uvolní hranice a zaplaví Řecko znova obrovským množstvím migrantů, což následně musí vytvořit další krizi.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Proč se k tomu, podle vás, Evropa neodhodlala? K tak jasnějšímu prohlášení?

Jiří ŠEDIVÝ, bývalý náčelník Generálního štábu AČR, generál v záloze

No tak Evropa v tomto případě, a nejenom v tomto případě, se chová poměrně dost alibisticky a v Evropě, podle mého názoru, nefungují krizové mechanismy tak, jak by měly fungovat. Trvá strašně dlouho, než se k nějakému rozhodnutí rozhoupáme. A hrajou tam poměrně dost významnou roli i jednotlivé národní zájmy, zejména velkých států a to narušuje celkový ten koncept jednotnosti Evropské unie a v těch kritických situacích, jako byla třeba migrační vlna, tak tam evidentně se ukázalo, že Evropa není akceschopná.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Myslíte si, že je reálné, že by v dohledné době nastala nějaká další, tak masivní migrační vlna, jako nás postihla, v níž Turecko hrálo poměrně výraznou roli, protože to byl ten přístav, z kterého odplouvaly čluny, směrem do Řecka? Josefe?

Josef KRAUS, Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita

Tak samozřejmě ta vlna může nastat a nemusí se týkat vůbec ani Turecka, jako takového. A ono stačí, až se, až se do pohybu, a velice pravděpodobně na to dojde, dají lidé z oblasti afrického /nesrozumitelné/, kteří v důsledku environmentálních katastrof, dezertifikace vlastního území a podobně, se vydají směrem na sever a velice pravděpodobně využijí území bez autority, bez vlády a prakticky neexistence jakéhokoliv bezpečnostního systému, to znamená území bývalé Libye. K tomu, aby se zase dostali touto cestou na evropský kontinent. Takže ono samozřejmě to Turecko, vztahy s ním nejsou samospásné, ale aktuálně rozhodně Evropu bolí ze všeho nejvíce. A já si troufnu tvrdit, že nejenom ta nejednotnost evropské politiky, ale také vůbec nepochopení té turecké orientální politické mentality. Způsobuje to, že Evropa není, není schopná adekvátně reagovat na tady ty turecké výstřelky a tureckou politiku vůči tomu regionu. Protože pořád tady, ten kulturní rozměr tady těch, komunikace mezi, mezi Evropou na jedné straně, která se snaží najít nějaký kompromis a prezidentem Erdoganem na straně druhé, který naopak v předvolební kampani nebo předreferendové kampani se snaží o co nej možná, největší prokázání síly a za cenu evropských ústupků, tak to není vzájemně kompatibilní. A dokud si Evropa neuvědomí, jakým způsobem s Tureckem má jednat, i na základě turecké mentality, tak to nepovede vůbec šťastným směrem.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Teď se obracím na Marka. Nejprve s diváckou otázkou. Až dojde k porážce Islámského státu, kam se vrhnou jeho bojovníci? Jistě mezi nás a pak něco zažijem. Proč Řecko nevrací emigranty zpět do Turecka na pevninské hranici? Dodávám ještě, ještě otázku. Arabské jaro vzbuzovalo naděje, že vlastně ty země, které byly v diktátorských režimech, že pro ně svítá nějaká nová éra, ale naopak nastal, nastal veliký chaos.

Marek ČEJKA, odborník na Blízký východ

No, tak co se týká jako kdyby budoucnosti nebo toho území vlastně, kde on, ten takzvaný Islámský stát tam jako kdyby pořád, pořád existuje, jako kdyby jo? Takže ti, jako kdyby bojovníci se stále jako kdyby nerozprchávají. Ale jako kdyby na druhou stranu je třeba říci, že třeba co se týká tam té, té, té hranice, jako kdyby v Iráku a tam je to jako kdyby poměrně jako kdyby dobře, dobře jako kdyby hlídáno. Ale je samozřejmě, není jako kdyby nepravděpodobné, že někteří vlastně z těch bojovníků se budou, budou jako kdyby pokusit uprchnout a budou jako kdyby hledat působiště jinde. Tak to bylo i třeba v případě jako kdyby jiných konfliktů, jo? Že jo, můžeme se podívat, že třeba lidé bojovníci /nesrozumitelné/, kteří bojovali vlastně v 80. letech v Afghánistánu, tak potom vlastně, když ta válka tam skončila, tak najednou, jako kdyby neměli co dělat a hledali další jako kdyby bojiště. A řada lidí třeba, kteří nebo řada z těch, z těch radikálů, kteří třeba neměli nic společného s Bin Ládinem, tak se s tím postupně spojili, vytvořili vlastně základ toho vlastně, co se nazývá Ál-Kaida. Takže vlastně ten takzvaný jako kdyby teroristický nebo, tu /nesrozumitelné/ radikálů, jako kdyby pravděpodobně, jako kdyby bude pokračovat. Ale zase na druhou stranu se zlepšují ty různá jako kdyby protiteroristická opatření a jako kdyby kontrola různých podezřelých osob v Evropě, takže do určité míry tady toto asi bude možné i eliminovat, ale, ale nikoliv asi nikdy stoprocentně.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Říká Marek Čejka, odborník na Blízký východ, který byl hostem dnešního speciálního vydání 90' ČT 24, děkuju vám, Marku.

Marek ČEJKA, odborník na Blízký východ

Také děkuji.

Marcela AUGUSTOVÁ, moderátorka

Děkuji taky Jiřímu Šedivému, bývalému náčelníkovi Generálního štábu Armády České republiky a Martinu Riegelovi, z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Děkuju vám. Že jste si udělali čas na naše vysílání.

Štědrosti se lidé musí naučit

22.3.2017 Lidové noviny str. 12 Ekonomika
PETR KAIN

Zkoumá, proč jsou některé děti sobečtější než jiné, anebo jezdí do válkou postižených oblastí, aby studovala, jaký vliv má ozbrojený konflikt na sociální chování lidí.

Mladá docentka Julie Chytilová patří k velkým nadějším české ekonomické vědy. A navíc svou práci každodenně dokládá, že ekonomie může být někdy velká zábava a dobrodružství. A to mnohdy doslova.

Chytilová se totiž nebojí vyrazit do oblastí, v nichž teprve před pár měsíci uhasl vojenský konflikt. V Gruzii například byla nedlouho po krátké válce Gruzinců s Ruskem Jižní Osetii. S kolegy se snažila porovnávat lidi, kteří byli více a méně zasaženi konfliktem.

„Zaměřili jsme se na děti, kterým jsme dali možnost vybrat si, zda určité drobné předměty jako tužky nebo bonbóny dají raději nějakému partnerovi, nebo si je vezmou samy. Ukázalo se, že ti, kteří byli více zasaženi konfliktem, byli více ochotní se dělit,“ říká Chytilová.

Zajímavé ale bylo, že děti se rády dělily pouze s osobami, které znaly. Naopak k lidem neznámým se chovaly sobečtěji. Výzkum posléze tým vědců zopakoval v Sieře Leone, která byla zasažena desetiletým brutálním konfliktem. Výsledky byly stejné.

„Když jsou lidé během dětství a dospívání zasaženi válkou, tak se později více angažují. Častěji chodí na lokální mítinky a k volbám, víc se třeba účastní dobrovolné údržby místních silnic. Podobné výsledky byly vidět například ve studiích z Ugandy, Nepálu či Izraele,“ říká Chytilová.

Její výzkum vlastně pomáhá vysvětlit, proč se postkonfliktní společnosti vyvíjejí často dvěma způsoby. „Může dojít k rychlé obnově, což vychází z toho, že spolu lidé více spolupracují. Současně se ale mohou začít zvyšovat tenze mezi různými skupinami. To pak může vést k tomu, že konflikt má tendenci se vracet,“ vysvětluje.

Chytilová zkoumá i to, proč jsou některé děti sobečtější. Podle ní obecně platí, že malé děti jsou hodně sobecké a s tím, jak rostou, stávají se vlivem prostředí a výchovy štedřejšími. Jak ale Chytilová zjistila, u dětí ze znevýhodněného sociálního prostředí štedrost s přibývajícím věkem tolik nerostla.

Odpověď na to, proč se tak děje, jí pomohlo nalézt světové dotazníkové šetření World Values Survey. Lidí se v něm mimo jiné ptali, jaké hodnoty by podle nich měli rodiče předávat svým dětem.

„Data z Česka nám ukázala, že lidé s nižším vzděláním si příliš nemyslí, že nesobecké chování je něco, co by měli dětem vštěpovat,“ říká Chytilová. Podle ní může být toto zjištění užitečné při tvorbě programů na pomoc dětem ze znevýhodněného prostředí.

„Dlouho se ví, že tyto programy mají pozitivní dopad na formování dětských kognitivních schopností, například jim pomáhají lépe prospívat ve škole. Náš výzkum ale ukázal, že by mohly působit i na nekognitivní schopnosti, tedy třeba chování k ostatním lidem,“ uzavírá Chytilová.

Julie Chytilová

Jedna z velkých nadějí české ekonomické vědy. Zkoumá příčiny chudoby v rozvojových zemích, sleduje vliv vzdělání na trpělivost či to, jak působí válečný konflikt na sociální chování lidí. * Za svou dosavadní práci získala již řadu ocenění. V roce 2011 obdržela cenu Neuron pro vědce do 40 let, kterou uděluje nadační fond Karla Janečka. Loni zase získala cenu ministerstva školství za mimořádné vědecké výsledky. * V současnosti působí jako docentka na Institutu ekonomických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy a rovněž jako výzkumná pracovnice na CERGE-EI.

Foto autor| FOTO REUTERS

Foto popis| Výsledky výzkumu ukazují, že děti, které byly zasaženy konfliktem, se více dělí s ostatními, ale jen pokud je znají. Aktuální ilustrační snímek byl pořízen v Iráku, který válčí s Islámským státem.

Zemřel prof. Mečislav Borák

21.3.2017 REGION OPAVSKO str. 06 Zpravodajství
(dat)

OPAVA

Ve středu 15.

března zemřela po těžké nemoci jedna z nejvýraznějších osobností Slezské univerzity, držitel mnoha významných ocenění, profesor Mečislav Borák.

Profesor Borák byl historikem, pedagogem, žurnalistou i scénáristou.

Narodil se v roce 1945 v Růžďce, absolvoval obor publicistiku na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a od poloviny 70. let minulého století pracoval ve Slezském muzeu v Opavě. Následně byl aktivní i ve Slezském ústavu Československé akademie věd v Opavě. Po revoluci se s ním mohli posluchači potkávat na Ostravské univerzitě, Univerzitě Palackého v Olomouci a samozřejmě na Slezské univerzitě v Opavě. Dělal také v Centru pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války. Mečislav Borák se zaměřoval na české dějiny 20. století se zaměřením na Slezsko, česko-slovensko-polské vztahy či okupaci a odboj v Československu za druhé světové války, holokaust a perzekuce Židů. Po roce 1989 se stal jednou z nejvýraznějších postav výzkumů politických represí obyvatelstva v Československu i ve střední a východní Evropě v období od konce 30. do poloviny 50. let 20. století. Jeho ústředním tématem se stal „katyňský zločin“ z roku 1940 a osudy jeho obětí původem z českých zemí, především Poláci z Těšínska či se vztahem k němu. Profesor obdržel celou řadu ocenění nejen v České republice, ale i v zahraničí. Byl mimo jiné držitelem čestné medaile Ministerstva zahraničních věcí ČR m nebo zlatého Důstojnického kříže Záslužného řádu Polské republiky. Za zásluhy o rozvoj Slezské univerzity v Opavě a za celoživotní vědeckou práci mu bylo navrženo udělení nejvyššího univerzitního ocenění - čestného doktorátu. Návrh na udělení titulu doctor honoris causa schválila v minulých dnech jednohlasně v tajném hlasování vědecká rada Fakulty veřejných politik a bude postoupen vědecké radě univerzity. „Úmrtí profesora Mečislava Boráka zasáhlo hluboce všechny jeho bývalé i současné spolupracovníky nejen z Fakulty veřejných politik v Opavě. Vzpomínka na něj, jako na přítele,

kamaráda, spolupracovníka, vědeckého kolegu i vysokoškolského učitele, zůstane trvale v našich srdcích i myslích. Čest jeho památce," uzavírá děkan Fakulty veřejných politik Slezské univerzity Rudolf Žáček.

Foto autor| Foto: SLU
Foto popis| Mečislav Borák

Anexe Krymu

21.3.2017 ČRo Plus str. 01 12:30 Radioforum

Vladimír KROC, moderátor

Jsou to 3 roky od anexe Krymu. Rusko slaví ale Evropská unie stále pokládá anexi tohoto poloostrova za porušení mezinárodního práva. Vráti se někdy Krym Ukrajině nebo zůstane už součástí Ruska? Mají se lidé na Krymu po anexi lépe nebo hůře? Komu můžeme věřit, když mluví pozitivně nebo negativně o současném životě lidí na Krymu? Západní anexi sice odsoudil a uvalil sankce, ale v praxi se nic nezměnilo. Co vy na to? Měly by být tvrdší nebo by se mělo přiznat, že Krym už je prostě ruský? Těšíme se na vaše názory. Číslo do studia je 221 552 777. Hostem je Karel Svoboda, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Zdravím do našeho přenosového vozu. Dobrý den.

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý den.

Vladimír KROC, moderátor

Myslíte, že Krym se někdy vrátí Ukrajině nebo už zůstane součástí Ruska?

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak v krátkodobé a střednědobé perspektivě tomu příliš nevěřím. Ono pravděpodobně by se muselo rozpadnout Rusko samo, aby se Krym tedy vrátil Ukrajině. Ale to zatím v tuto chvíli takto nevypadá.

Vladimír KROC, moderátor

Západ anexi sice odsoudil, uvalil na Rusko sankce, ale v praxi se nic nezměnilo. Má se brát ze strany tedy, dejme tomu, Evropské unie a Spojených států zkrátka ten stav jako status quo?

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak ono to má dvě roviny. Jedna rovina je ta, že se prostě stalo něco, co porušilo mezinárodní právo a to byla přímá vojenská anexe Krymu, kdy Rusko prostě uvedlo svoji armádu na území jiného státu a ten, ten prostě to území oddělilo, byť nebo ani ne byť, ale na základě jakéhosi, nazývali to referendem. Druhá věc je ta, co reálně může Evropská unie nebo potažmo západ tedy dělat a tam těch možností opravdu mnoho není. Ta perspektiva, že by šel západ do války kvůli, kvůli Krymu, který navíc, to si přiznejme otevřeně, ta populace je spíše proruská, takže že by západ kvůli tomu šel do války, je nereálné. Jakékoliv jiné opatření vlastně není, nemá šanci být, nemá šanci být úspěšné a to z toho důvodu nebo úspěšné v tom smyslu, že by navrátilo Krym Ukrajině a to prostě z toho důvodu, že z té ruské strany to bylo postaveno jako, jako jakási principiální věc, věc ochrany ruského národa, navrácení práva tam, kde mělo být a navrácení Ruska nebo Krymu Rusku, které bylo, který byl protiprávně vydán, takže ono to má několik rovin. Co vlastně, co vlastně západ dělá a co reálně může dosáhnout. A to navrácení, to prostě reálně nebylo a ani si nemyslím, že to někdo očekával.

Vladimír KROC, moderátor

A řekl byste, že se právě anexe Krymu stala jakýmsi zlomovým okamžikem ve vývoji vztahů mezi Ruskem a západem?

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Já si myslím, že ano. Ono už tam byl, už tam bylo poměrně hodně, hodně jako nevole po gruzínské válce v roce 2008, nicméně tam se ještě, ještě vše svedlo nebo vysvětlilo, jak kdo chce tím, že Gruzie byla vlastně ta, kdo bezprostředně spustil ty přímé boje, byť to bylo zase o něco složitější. Ale tady to byla prostě anexe nebo vojenské obsazení území, které nemělo, nemělo prakticky žádné, žádné opodstatnění v tom smyslu, že by třeba se chystal nějaký vojenský útok nebo takhle. To všechny byly, všechno byly, víceméně byla vyprávění z ruské strany, ale reálně žádný důkaz toho, že by se ukrajinská armáda chystala táhnout, táhnout na Krym nebyla. Ono upřímně pak jsme taky viděli v době, v době začátku bojů o Donbas, jak ta ukrajinská armáda vlastně, vlastně vypadala. Takže ano, byla to, byla to obrovská změna a řekl bych, že to veřejné mínění i řekněme to mínění v těch politických elitách se výrazně naklonilo proti, proti Rusku.

Vladimír KROC, moderátor

Říká host dnešního Radiofóra Karel Svoboda. My jsme teď ve spojení s posluchačem Zdeňkem Skybou. Dobrý den.

Zdeněk SKYBA

Dobrý den.

Vladimír KROC, moderátor

Jak to vidíte vy? Mají se podle vás lidé na Krymu po anexi lépe, mají se hůře?

Zdeněk SKYBA

Já si myslím jednoznačně, protože tu otázku sleduji přes různé mediální zdroje s tím, že lidé na Krymu v současné době se mají podstatně, podstatně líp a jsou klidnější, než tomu bylo předtím. Protože ten režim, který tam fungoval na Ukrajině jako v celku, byl takový, kdy vlastně už nějak tak oklešťoval práva i Krymčanů jako takových a to z hlediska například toho, že nemohli chodit svobodně na pláže, nemohli svobodně se pohybovat k moři a tak dále. Nemyslím teda po celém pobřeží samozřejmě, protože oligarchové a majetní Krymčané, Ukrajinci zejména, kupovali tam pozemky, země, prostě tu plochu a tak dále. Čili a navíc, navíc všem lidem vadilo do té doby to, že v tom 54. roce, jak byl Krym prostě převeden k Ukrajině, tak to bylo přirovnávané, si myslím, že docela vtípně v tom, že to bylo vlastně přenesené, přenesený pytel jako pytel brambor, to znamená i s lidma. Nikdo se nikoho neptal. A proto se domnívám, že Krym Rusko nevrátí. Za předpokladu ho může vrátit, kdyby Ukrajina se stala prostě součástí Ruska. Tam není co o tom hovořit.

Vladimír KROC, moderátor

Aha. Dobře. Pane Skybo, děkujeme za váš názor. Mějte se hezky. Na shledanou.

Zdeněk SKYBA

Na shledanou.

Vladimír KROC, moderátor

Co říká takovému pohledu Karel Svoboda?

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Já si myslím, že to není úplně nesprávný pohled nebo je to docela logický pohled. Já bych tam trošičku, trošičku nesouhlasil třeba s tou možností - nemožností přístupu k moři. Ono problém je ten, že vlastně z větší části nebo z velké části ty pozemky obsazovaly místní elity. To jsou, to byli lidé právě jako Axjonov a další, kteří tam působí i v současné době a ta část rozčarování obyvatel Krymu z toho, co se vlastně děje, je to, že oni očekávali, že tomuto bude učiněna přítrž a místo toho se vlastně ten rozvoj nebo ty události na Krymu vyvíjejí velmi, velmi podobným stylem. Že vlastně jakoby jednu, jednu garnituru těch, pan použil oligarchů, já můžu použít prostě gangsterů, zločinců, to už je úplně jedno, tak vystřídala vlastně druhá garnitura. Takže, takže tudle je, řekněme, řekněme ta jakoby pro Krymčany nepřijemná věc. Jestli se mají lépe nebo hůře, tady zase si musíme uvědomit to, že prostě ona Ukrajina jim mnoho nenabídla. To si přiznejme otevřeně. A ony ty místní elity, které nyní prožívají také, řekl bych, lehké rozčarování nebo těžké rozčarování z toho, co vlastně v rámci Ruska, že postupně se dostávají pod tlak centra, tak prožívají rozčarování, tak ty místní elity tam působí, řekněme, i nadále. Takže ona je to otázka hodně, hodně složitá a mám obavy, že bychom strávili 3 dny tím, že bychom jenom vysvětlovali, o co vlastně, vlastně v tomhleto jde s tím ekonomickým tlakem. Co se týče toho, toho předání, předání Krymu. Pán použil naprosto, naprosto výborný výraz převedení. Ono to opravdu v tom roce 54, a je z toho obviňován Chruščov, ale, ale on v té době neměl takovou moc, aby tohle udělal, ono to bylo prostě administrativní převedení. Zdálo se, že je to úplně jedno. Sovětský svaz, Sovětský svaz, z Ukrajiny jde víc cest, víc všeho nebo jdou tam cesty, kde tam infrastruktura, převedeme to, nic se neděje. Ukázalo se to jako problém až nyní.

Vladimír KROC, moderátor

Hostem Radiofóra je Karel Svoboda. Ve studiu je Marián Vojtek, editor sociálních sítí Českého rozhlasu Plus. Tak jaké názory jste zaznamenal?

Marián VOJTEK, editor sociálních sítí ČRo Plus

Dobré odpoledne. Na našem Twitteru můžete jako vždy hlasovat v anketě. Dnes se vás ptáme, co myslíte, vrátí se někdy Krym Ukrajině nebo zůstane součástí Ruska? Můžete samozřejmě stále hlasovat. My se k výsledkům ankety ještě dostaneme. Už na Twitteru reaguje uživatel /nesrozumitelné/. Píše, vše, co bylo ukradeno, bude jednou navráceno. Všechny zločiny budou potrestány. I vražda 298 cestujících z MH17. Na Facebooku jsou 2 ohlasy, které vidí i jistí historické paralely s Českou republikou. Takže budme naprosto konkrétní. Nejprve Miroslav Lazák. Po třech letech je více než jasné, že tragický převrat na Ukrajině byl organizován a financován západem jako zástupná válka vůči Ruské federaci. Připojení Krymu bylo tudíž po referendu nutnou strategickou reakcí Ruska k zajištění své obranné linie Kaliningrad - Krym vůči nasouvajícímu se NATO k jeho hranicím. /Nesrozumitelné/ tvrdí, že uznat anexi Krymu nemůže nikdo. To už by neplatily žádné dohody. Sankce samozřejmě ponechat a zpřísnit a to především vzhledem k okupování východu Ukrajiny Ruskem. Ladislav Harvánek, pokud vypukne válečný konflikt západu s Ruskem, zůstane Krym ruský. Ostatně co jsou mezinárodní smlouvy? Je to jen kus papíru, který ztrácí svoji platnost. Pokud se najde někdo silnější, schopný stávající stav změnit. My jsme také v září 1938 podepsali smlouvu o odstoupení Sudet Německu. Karel Bernášek si nedokáže představit, že by se Rusko po dramatické anexi Krymu vzdalo. Na to jsou příliš hrdí a byla by to jejich, rozumějte Putinova, ostuda, myslí si. Jára Hašek. Pokud není dvojitý metr, tak by se mělo vrátit Kosovo Srbsku a Krym Ukrajině, ale on je. A Gabriel Svoboda, ještě z Facebooku. Obyvatelé Krymu si o svém osudu rozhodli stejně, jako si o něm v roce 1918 rozhodli Čechoslováci.

Vladimír KROC, moderátor

U telefonu je pan Čermák. Vítejte ve vysílání. Dobrý den.

pan ČERMÁK

Dobrý den.

Vladimír KROC, moderátor

Posloucháme váš názor.

pan ČERMÁK

No, chtěl bych ještě připomenout jednu věc. Po převratu na Majdanu se stali Rusové na Ukrajině druhořadí občané, doslova jaksi bych řekl v nebezpečí. Připomínám jenom Oděsu. Fakt je taky ten, že prostě ruština nebyla uznána jako ruský jazyk a to se samozřejmě té převahy Rusů, která je na Krymu, bezprostředně dotýkalo. Taky výhled na lepší životní situaci tam hrál roli. No a samozřejmě hodnotit to prizmatem propagandistů, kteří ve vašem rozhlasu převažují, že jo, kteří jsou....

Vladimír KROC, moderátor

Pane Čermáku, já bych vám rád teď připomenul, že máte poměrně velký prostor. Jenom ho prosím vyžijte, protože budeme pokračovat za chvíli. Děkuju.

pan ČERMÁK

Tak je prostě záležitost jednostranná.

Vladimír KROC, moderátor

Dobře. Děkujeme, mějte se hezky. Na shledanou. Teď pan Jaroš. Dobrý den.

pan JAROŠ

Dobrý den. Jaroš, Plzeň. Souhlasím s tím předřečníkem. To, co jsem chtěl říct, bylo už řečeno z toho Facebooku. Byla to obrovská chyba, že ten Krym byl převedenej na Ukrajinu, protože si mysleli, jako Hitler si myslel, že bude věčná říše, tak Sovětskej svaz taky měl trvat věčně. Ale Rusko by si ten Krym nebralo zpátky, kdyby už se mu tam necpala Amerika, Spojený státy, který už tam budovaly předmostí a chtěly si tam udělat svoje základny. Tím pádem by ruská bezpečnost byla úplně v tahu a to je právě ono, co by pan Svoboda taky měl říct, proč se to vůbec stalo, proč ten Rus si to vzal, protože ekonomicky ho to zatížilo, stojí ho to peníze. Kdyby se tam necpalo NATO na Krym, tak Rus by si ho zpátky nebral.

Vladimír KROC, moderátor

Dobře. Úplně rozumíme. Dáte prosím teď prostor tomu, koho jste oslovil? Děkuju. Mějte se hezky. Na shledanou. Nemáme zas tolik času, ale přece jenom se tedy obracím zase zpátky ke Karlu Svobodovi, který sedí v našem přenosovém voze. Jenom připomenu, že je to odborník na postsovětský prostor z **Fakulty sociálních věd**. Byl jste teď přímo osloven posluchačem, jestli byste mohl připomenout, jak bylo řečeno, proč si to ten Rus vzal?

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak já myslím, že Vladimir Putin to vysvětloval, protože Krym nebo z toho ruského narativu Krym byl odvěké ruské, ruské území a bylo nezákonně převedeno. Ono to s tím NATEM, já vím, na co pán naráží. Tam jde o to, že "US Navy", stejně jako prostě na mnoha místech dále, měla jakýsi, jakýsi grand financování a opravy školy, z čehož prostě, prostě tyhle, řekněme, teorie vyvozují, že vlastně se NATO chystalo obsadit, ne obsadit ale umístit na Krymu, na Krymu základny. To samozřejmě naráží na to, že by, že by s tím musel souhlasit Viktor Janukovyč. A pak bychom se tedy ptali, kdo vlastně odstranil, odstranil Viktora Janukovyče a tak dále a tak dále. To jsou, to jsou úvahy, které jako bohužel já to nemůžu říkat a to z toho důvodu, že pro to nemáme jediné důkazy. Jsou to pofidérní dohady a je mi líto, já pro to nemám, nemám nejmenší důkazy. Vladimir Putin i to, co říkal, tak on vlastně mluvil o tom, že šlo o přímou záchranu obyvatel Krymu před jakousi genocidou. On použil vyloženě tenhle výraz, že tam šlo o principiální záležitost, tedy to zachránit ty obyvatele Krymu před, před jakousi ukrajinskou nebo genocidou ze strany Ukrajiny. Čili já prostě jakoby ten moment NATO, nehledě na to, že jaksi problém je ten, že do NATO přistupují země. Ono NATO, NATO nikoho jako nepřijímá, do NATO přistupují země. Ukrajina třeba neplnila ještě podmínku úplně delimitace hranic. Navíc v roce 2008 ta její přihláška nepřihláška byla odmítnuta. Čili já si dovolím tvrdit, že ten motiv NATO tam zdaleka tak silný nebyl. Proto, proto ho nezmiňuju. Daleko silnější byly tyto motivy.

Vladimír KROC, moderátor

Tak teď dáme prostor dalšímu posluchači. Teď čeká pan Poláček. Dobrý den.

pan POLÁČEK

Ano. Dobrý den.

Vladimír KROC, moderátor

Posloucháme vás.

pan POLÁČEK

Stalo se to, že můj předfečník mi vzal vítr z plachet. V podstatě jsem chtěl říct něco podobného. Myslím si, že pokud by Rusko neobsadilo Krym, tak už jsme byli ve 3. světové válce. Rusko by nikdy nepřipustilo, aby jakýkoliv...

Vladimír KROC, moderátor

Promiňte, máme nějaký problém se spojením. Já se moc omlouvám. Jenom řekněte to jednou větou. Máte pocit, že by prostě byla 3. světová válka, pokud by...

pan POLÁČEK

Ano. Pokud by byl obsazen Krym členy NATO. Slyšíte mě lépe?

Vladimír KROC, moderátor

Ano. Je to lepší.

pan POLÁČEK

Jo. Tak by mohla být 3. světová válka.

Vladimír KROC, moderátor

A to reálně hrozilo podle vás? To, že tam...

pan POLÁČEK

Ano. Určitě. Určitě. Myslím to i podle toho, jak se potom zachovala Duma, nebo jak se jmenuje parlament Ukrajiny, protože okamžitě poté vypověděli tu smlouvu, která měla být na 25 let. A logicky Rusko pochopilo, že by se nemohli spolehnout na tuto smlouvu. Neumím si představit, že by například nějaký spojenec Ruska obsadil část Kalifornie anebo spíše Floridy. To je něco podobného. Prostě myslím si, že to zabránilo 3. světové válce.

Vladimír KROC, moderátor

Dobře. Děkujeme za váš názor na shledanou. Ještě Tláškal. Dobrý den.

pan TLÁSKAL

Dobrý den. Tak já bych na úvod teda řekl, že mě poněkud pobavilo prohlášení, myslím, vašeho prvního posluchače, kterej odůvodňoval anexi Krymu tím, že místní obyvatelé neměli přístup k pobřeží moře. To mi připadá jako v Itálii, kde si teda lidi taky kupují pozemky u moře nepouštěj tam svoje spoluobčany, tak že by teda se zřejmě měla taky některá země zasadit a o to a případně část Itálie nebo Řecka obsadit. Takže to mně připadá velmi vtipný. Jinak mi to celé vtipné nepřipadá ve směru tom, že podle mého názoru je to od 2. světové války první případ toho, že v Evropě tedy, že některá země ne, že válčila s jinou zemí, ale jí zabrala část území a

nehodlá ho vracet. A ještě bych se vyjádřil k tomu, k tomu odůvodňování, že většina lidí tam jsou Rusové a toto je naprostá reminiscence na září 38, kdy Sudeťáci tedy měli také většinu v sudetském, na sudetském území, dokonce v té době byli nejsilnější naše parlamentní strana a Hitler tedy tam také vyprávěl o tom, jak musí chránit tedy německou menšinu na našem území. Připadá mi to naprosto shodné s tímto případem.

Vladimír KROC, moderátor

Dobře. Děkujeme za váš telefonát. Na shledanou.

pan TLÁSKAL

Děkuji. Na shledanou.

Vladimír KROC, moderátor

Ještě pan /nesrozumitelné/. Dobrý den.

posluchač

Dobrý den. Prosím vás. Já jsem, možná budu zaujatý, ale já jsem Ukrajinec totiž, jo. A mně připadá názory občas těch lidí jako podivný jo. To, co říkal předtím ten pán, že správně žádný, toto byla za Ukrajiny, to byl vlastně Sovětský svaz. A ty pláže, co tam byly přístupný - nepřístupný, tak to teďka od té doby, co tam přišla Moskva, tak tyhle ty pláže i co byly přístupný, tak tyhle ty Moskvané to všechno, všechno sebrali a těm lidem, svým lidem, těm Rusům nechali jeden nebo dva pláže, jo, přístupný. Všechno obsadili a prostě hrůza děs. A ty lidi, co teďka, co čtu vlastně napřímo tyhle ty různé komentáře z internetu těch lidí. Lidi se pomalu začínají vzpamatovávat. Taky tady nic nezazněla vůbec otázka krymských Tatarů. To mě jako zarazí, jo.

Vladimír KROC, moderátor

Dobře. Ano. Já vám rozumím a moc omlouvám, protože už nemáme dost času, ale děkujeme, že jste zavolal. Mějte se hezky. Na shledanou. Já poprosím Karla Svobodu o krátký komentář k tomu, co jsme právě slyšeli?

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

To bude velmi těžké.

Vladimír KROC, moderátor

Já vím.

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Otázka 3. světové, samozřejmě obsazení Kalifornie by bylo obsazení, obsazení státu NATO. Ukrajina nebyla součástí Ruska, takže tam, tam si nemyslím, že to je relevantní k těm historickým paralelám. Samozřejmě může, může nás napadat třeba i anšlus Rakouska. Ale vždycky k těmhle těm paralelám vám každý řekne, že to se nedá srovnávat proto, že... Co se týče těch pláží, já už jsem o tom, já už jsem o tom mluvil. Velká část rozčarování na Krymu spočívá právě v tom, že ti lidé očekávali, že se tohle přestane dít a ono se to děje pravděpodobně ještě ve větší míře a u krymských Tatarů, to je prostě pro ně jedna velká tragédie. Protože i ty věci, které se postupně lehounce začínaly zlepšovat na Krymu pro ně, byť tedy, byť tedy musím zase upozornit na to, že ta krymská, krymská vládnou garnitura, a můžu říci mafie, byla, byla natolik specifická, že ona vlastně, vlastně si žila takový svůj oddělený život od Ukrajiny jako takové, tak je docela hodně utiskovala a třeba posouvala do vnitrozemí na rozdíl od těch lukrativních pozemků právě na pobřeží, tak ta situace je samozřejmě pro ně daleko horší, protože oni netouží být součástí Ruska a tady jenom připomenu prostě to, že pokud, pokud zpochybnujete přináležitost Krymu k Rusku, tak můžete být odsouzen za separatismus až na 5 let.

Vladimír KROC, moderátor

Možná se k té otázce ještě vrátíme. Já se teď obracím na Mariána Vojtka, který sleduje dění na internetu. Jak dopadla anketa na Twitteru?

Marián VOJTEK, editor sociálních sítí ČRo Plus

Tam se ptáme, co si myslíte, vrátí se někdy Krym Ukrajině nebo zůstane součástí Ruska? 59 % hlasuje, že zůstane Rusku, 30 vrátí se Ukrajině, 11 % neví. Vlastně s tím souvisí i názor Jana Novotného z Facebooku. Samozřejmě zůstane ruský. Byl ruský déle, než existují Spojené státy. Přeje si to většina obyvatelstva.

Vladimír KROC, moderátor

Tak děkujeme. A vracíme se k našemu hostovi v Radiofóru, kterým je Karel Svoboda. Vy jste se o tom zmínil, jak je to tedy se svobodou slova na Krymu?

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak svoboda slova na Krymu, ona bude velmi podobná tomu nebo je velmi podobná tomu, jaká je svoboda slova v Rusku. Prostě a jednoduše vy můžete mluvit o spoustě věcí, ale jsou záležitosti, do kterých vrtat nesmíte. V samotném Rusku prostě je takové tabu, řekněme, situace Čečenska, to samé stěží, stěží prostě na Krymu vystoupíte vůbec s tím, že vlastně Krym nemá být ruský ale ukrajinský. Ono já bych obecně řekl, že ta situace na Krymu, já ji tedy sleduju pouze z vnějšku, bohužel, připomíná takovou jakousi letargii. Ono u části obyvatelstva nastalo jisté nadšení, ano, bude všechno lépe, protože jsme součástí Ruska, ale v současné době už to prostě berou, jako jsme součástí Ruska a zas tak skvělý, jak nám slibovali, to taky není. Ono je to vidět už jenom podle těch mítinků na podporu, podporu tedy připojení Krymu k Rusku, které na začátku prostě byly, já neví, desetitisícové, možná patnácti a dneska se sejdou dva tři tisíce nějakých kozáků a místních činovníků a tak jako si přednesou ty projevy a tím to všechno skončí. Takže ta, ta situace je tam prostě taková, že jako pokud nezpochybňujete, nezpochybňujete přináležitost Krymu k Rusku, tak si relativně můžete říct, co chcete, ale je to silně omezené.

Vladimír KROC, moderátor

Tolik tedy v dnešním Radiofóru Karel Svoboda, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií a **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Díky. Na shledanou.

Karel SVOBODA, odborník na postsovětský prostor z katedry východoevropských a ruských studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

Děkuji. Na shledanou.

Černý den pro Andreje Babiše. Podle politologů ho ale skandály mohou paradoxně i posílit

21.3.2017 info.cz str. 00 Česko
Aneta Bednářová

Čapí hnízdo, dluhopisy, pokuta od Evropské komise. Kamkoli se dnes člověk podíval, tam vykukoval Andrej Babiš. Okem laika to vypadá, že se dnes na Babiše sype jedna rána za druhou. Podle oslovených politologů ale ministři žádné nebezpečí zřejmě nehrozí. Na kauzách může pravděpodobně ještě vydělat a posílit svou pozici.

„Poškodit ho to může, ale já myslím, že ne příliš. Volební průzkumy zatím neukazují, že by ANO trpělo nějakými problémy. Podle mě řada těch kauz, které jsou s Andrejem Babišem spojovány, nemusí být úplně srozumitelná běžným voličům, kteří je detailně nesledují. Často se mohou utopit v detailech, což je Babišova výhoda. Navíc

může vždycky poukazovat na to, že jsou to pseudokauzy, které se snaží opozice využít před volbami,“ potvrdil pro INFO.CZ politolog Miloš Brunclík z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy.

První rána přišla včera. Opětovně se otevřela pochybná stavba Čapího hnízda, od které se Babiš distancuje, a zároveň v minulosti tvrdil, že to byl jeden z jeho nejlepších nápadů. Novinářka Sabina Slonková ze serveru Neovlivni.cz oznámila, že má k dispozici zásadní dokumenty, které potvrzují, že v dotační žádosti o výstavbu Hnízda byly chyby a Babiš o nich pravděpodobně i věděl, jak potvrzuje jeho podpis na některých materiálech.

Přestože pověst člověka s křišťálově čistou minulostí už Babišovi uniká, další odhalené souvislosti jeho problematických kauz ho ale zřejmě ke dnu nepošlou. „Dá se očekávat, že mu to rozhodně nepřinese nové preference, některé váhavé voliče to možná odradí, ale jinak žádný zásadní otřes důvěry nečekám. Ti, co mají výhrady k Babišovi, se ve svém názoru utvrdí. Ti, co za ním bezvýhradně stojí, se utvrdí v tom, že jdou po něm mocní. A jenom ten váhavý střed se možná začne poohlížet po jiném kandidátovi,“ vysvětluje pro INFO.CZ politolog Jan Kubáček.

Další kauza se objevila dnes. Evropská komise zjistila pochybné rozdělování dotací pro koncern Agrofert. Upozornil na to server Echo24 a Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) potvrdil, že Česko bude tato chyba stát 22 milionů korun. Unijní prověrka totiž ukázala, že bývalý člen představenstva holdingu Agrofert a nynější místopředseda ANO Jaroslav Faltýnek se při rozdělování dotací dopustil střetu zájmů, protože zároveň dohlížel na rozdělování dotací jako člen dozorčí rady SZIF. Tento konflikt zájmů Evropská komise potrestala takzvanou korekcí ve formě dvou procent z přidělené částky. Objašňování obvinění by mělo trvat maximálně do konce roku 2017 a Brusel je v kontaktu s příslušnými českými úřady.

Skandály se kolem ministra financí kupí geometrickou řadou. Babiš přitom opakovaně jakoukoli vinu stále odmítá a konspiračně viní opozici, že se ho snaží očernit. Existuje vůbec nějaký způsob rozuzlení situace?

„Pokud se neobjeví nějaká nová okolnost, třeba rázný krok premiéra, prezidenta nebo razantní rezultat nějakých silných novin, což předpokládám, že se nestane, tak zřejmě nemůžeme očekávat nějakou změnu. Pro Babiše je to navíc výhoda, protože může dál tvrdit to, co říká dlouhodobě. Že všichni vlivní po něm jdou a že je to součást kampaně opozice,“ doplňuje Kubáček.

Do třetice se dnes dál posunula i další vicepremiérova skandální kauza. Sněmovna se minulý týden usnesla, že Babiš by měl vysvětlit pochybný nákup dluhopisů a vyvrátit tak spekulace o daňových únicích. Na twitteru ho o to veřejně požádal i premiér Bohuslav Sobotka. Babiš dnes Sobotkovi ale zaslal dopis, ve kterém ho žádá, aby se distancoval od jednání Sněmovny, která se uměle pasuje do role soudce. Postup poslanců dokonce považuje za lynč.

A. Babiš by měl vysvětlit občanům, proč má kvůli střetu zájmů, za který může jeho Faltýnek, ANO a Agrofert platit ČR pokutu 22 mil. korun.

— Bohuslav Sobotka (@SlavekSobotka) 21. března 2017

Přestože „útoky“ se valí na předsedu hnutí ANO ze všech stran, ani tato situace podle politologů jeho silou zřejmě neotřese. Skandály buď vyšumí do ztracena, nebo Babiš udělá zásadní krok. Přízná některé chyby. A ještě na tom může vydělat.

„Myslím si, že teoreticky může nastat situace, kdy by Babiš řekl, že je připraven k rezignaci a nabízí svůj mandát. Dá se pak s velkou pravděpodobností očekávat, že premiér by couvl, aby neohrozil stabilitu vlády, a Babiš by ještě posílil v očích svých stoupenců. Může říkat, já jsem přiznal část své viny, nabídnul jsem svůj mandát k dispozici a premiér ho nevyužil. U těch váhavých voličů teď ztrácí určitý punc výjimečnosti čistého politika a ukazuje se, že je to s ním už složitější. Ale u těch pevných podporovatelů by tento krok mohl ještě přetavit ve svůj úspěch,“ předpovídá Kubáček.

URL| <http://www.info.cz/clanek/6615/cerny-den-pro-andreje-babise-podle-politologu-ho-ale-skandaly-mohou-paradoxne-i-posilit>

Zapojte se do výzkumu individuálního dárcovství v ČR

20.3.2017 neziskovky.cz str. 00

Mgr Alexandru McGehee

Sekretariát Rady vlády pro nestátní neziskové organizace ve spolupráci s doc. PhDr. Pavlem Fričem, Ph.D. z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze spustil dotazníkové šetření, jehož cílem je zjistit, jaký význam a strukturu má individuální dárcovství v životě českých nestátních neziskových organizací.

Realizace výzkumu individuálního dárcovství vyplývá ze Státní politiky vůči nestátním neziskovým organizacím na léta 2015-2020, kterou vláda schválila svým usnesením ze dne 29. července 2015 č. 608. Ta ukládá Radě vlády pro nestátní neziskové organizace připravit a vládě předložit analýzu možnosti odpočtu části daru z daně z příjmů fyzických osob, které se smluvně zaváží podporovat konkrétní nestátní neziskovou organizaci po dobu nejméně pěti let. Získaná data budou sloužit jako podklad pro přípravu této analýzy a souvisejícího návrhu.

Dotazník vyplňují pouze nestátní neziskové organizace, které představují samostatnou účetní jednotku. Dotazníkové šetření je realizováno formou online formuláře a bude probíhat do pondělí 10. dubna 2017.

Vyplnění dotazníku zabere přibližně 10 minut. Dotazník najdete tady: <https://goo.gl/forms/ACDsmkFaW3X1EAQv1>.

V případě dotazů kontaktujte Mgr. Alexandru McGehee, email: mcgehee.alexandra@vlada.cz, tel: + 420 296 153 264.

URL | <http://www.neziskovky.cz/clanek/2346/0/home/zapojte-se-do-vyzkumu-individualniho-darcovstvi-v-cr/>

Nebezpečná paralela v debatě o terorismu

20.3.2017 Lidové noviny str. 11 Názory

ONDŘEJ DITRYCH

POLEMIKA

Pavel Nováček v LN (13. 3.) odkrývá zdánlivě objevnou paralelu: terorismus je infekce a je třeba s ním jako s infekcí bojovat.

Přítakává proto válce s terorismem, vyžadující nasazení „všech dostupných prostředků“ pro záchranu civilizace. Srovnává terorismus s neštovicemi, malárií a morem. Uznává, že vymýtí jej jako neštovice nepůjde, podobně jako u malárie lze pouze preventivně omezovat riziko na minimum. Hlavní doporučení přichází ale na řadu až u moru. „Podobně jako jsou hlodavci nakaženi bakterií způsobující mor, jsou teroristé nevyhladitelně nakaženi virem nenávisti... Dnes jsou přenašeči (hlodavci) vytlačeni do podzemních kanálů, odkud nás ohrožují jen minimálně. Je třeba dostat přenašeče nenávisti a šířitele strachu do stejného postavení a tam je také držet.“

Teroristické násilí je společenský problém, který vyžaduje přiměřenou odpověď. Nováček ale tento problém vykreslením terorismu jako existenčního ohrožení naší civilizace nebo srovnáním s pravými neštovicemi, které si v minulém století před svou eradikací vyžádaly stovky milionů obětí, nadsazuje způsobem, který hledání vyvážených řešení napnutých mezi bezpečností a svobodou vylučuje. (V důsledku teroristických útoků zahynulo v posledních letech celosvětově asi 30 000 lidí ročně, z toho nejméně 82 % muslimů a jen 0,5 %, tedy méně než dvě stovky, v Evropě. Za těmito čísly jsou reálné lidské tragédie, mediální reprodukce útoků ale pocit společenského ohrožení významně umocňuje. Ročně podle WHO zemře na silnicích kolem 1,25 milionu lidí.)

Srovnání terorismu s nakažlivou, popřípadě duševní nemocí není nic nového pod sluncem. V mezinárodní debatě o terorismu se ustavuje nejpozději v 70. letech. Na praktické rovině racionální debatu o hledání účinných protiteroristických politik však nijak neobohacuje: preventivní snižování rizika teroristických útoků je samozřejmě účelné, není k tomu ale potřeba srovnávat terorismus s malárií.

Půdu racionální debaty nicméně Nováček, povoláním akademik, zcela opouští. Místo pokory při poznávání komplexních společenských jevů, které může napomoci kalibrovat uváženou reakci (včetně deradikalizačních opatření), dospívá k nekompromisnímu zjednodušení: proti terorismu není vakcína, proto je třeba „přenašeče nenávisti“ vytlačit do podzemních kanálů.

Zbytek jsou už pouhé podružnosti. Jak budeme tyto přenašeče diagnostikovat? Shodneme se na tom, co je teroristická ideologie? (Nezasévají třeba víc škodlivého strachu v naší společnosti populističtí technologové moci varující před zhoubnou invází nositelů kulturní odlišnosti – strachu, který také otevírá cestu k výjimečným, třeba i násilným „řešením“?) Budou její přenašeči označováni na základě nějakých predispozic? Nebo se máme podvolit totalitárnímu státu kontrolujícímu soustavně myšlení svých občanů? Jsou přenašeči

nenávisti, přirovnávání autorem k hlodavcům, ještě lidmi, kteří mají vůli a odpovědnost za své činy? Do jakých „podzemních kanálů“ mají být vytlačeni? Bude mít jejich „holý život“ bez uznání za členy společnosti vyšší cenu než život „nepřítel lidu“ vražděných totalitárními diktaturami?

Tohle není hlas vědy, dědictví humanismu a kritického osvícenství. Tohle je hlas odvrácené strany modernity, která západní civilizaci dovedla k tragédiím minulého století.

Ondřej Ditrych přednáší o terorismu a bezpečnosti na **Fakultě sociálních věd** UK

O autorovi| ONDŘEJ DITRYCH, vysokoškolský pedagog

Foto popis|

Kniha "Ale snad i pro toto jsme žili, ne?"

19.3.2017 ČRo Plus str. 07 17:10 Den podle...

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

A stále posloucháte Český rozhlas Plus. V nakladatelství Slon vychází kniha, která nám čtenářům pomůže nahlédnout do atmosféry v české a slovenské komunitě sociologů ve druhé půlce osmdesátých let. V názvu knihy je otázka "Ale snad i pro toto jsme žili, ne?". Evokuje postupnou změnu atmosféry v tomto oboru, od doznívající normalizace až k listopadu 89, a hlavně je to knížka založená na dopisech. Psaly si dva manželské páry a zároveň známe intelektuální osobnosti. Na slovenské straně Martin a Zora Butorovi, na české straně Milan Petrušek s Alenou Miltovou. Ale Miltová je teď se mnou ve studiu. Dobrý večer.

Alena MILTOVÁ, autorka knihy

Dobrý večer.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Setkání, kde knížku poprvé představíte, jste pojmenovali dopisy ze šedé zóny. Vnímali jste tehdy tu svou korespondenci víc jako přátelské probuzení, anebo jako pracovní výměnu materiálu, jako intelektuální počín?

Alena MILTOVÁ, autorka knihy

Řekla bych, že celkové vyznění těch dopisů je spíš jako přátelská komunikace, i když na začátku si pánové vykájí, protože ta korespondence, to by se asi mělo říct, je od poloviny roku 1985. V té knize je představena do konce roku 1989. A tehdy někdy na podzim roku 85 se pánové seznámili a bylo to vlastně takové, ty první dopisy byly takové kolegiální, zdvořilé, a to přátelství vznikalo postupně. Ale je tam samozřejmě i to vzájemné povzbuzování, protože každý z nich něco psal, něco tvořil, vyměňovali si to, co psali, a každý z nich reagoval na toho druhého.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Jak jste vlastně i vy trochu naznačila, tak postupně ty dopisy začínají být plné humoru. Také se v nim našla skvělé kresby. Dnes už bohužel zemřel profesora Petruska, vašeho manžela. Váš muž ovšem v druhé půli osmdesátých let byl fakultním knihovníkem. On myslím nemohl vykonávat svou profesi. Martin Butora musel do protialkoholické poradny. Jak se vyrovnávají v těch dopisech s tím, že byli odříznuti od akademické kariéry?

Alena MILTOVÁ, autorka knihy

Tak nejdřív bych asi řekla něco o manželovi. Ten byl donucen odejít z Katedry sociologie na Filozofické fakultě v Praze v roce 1979, to byla taková druhá vlna čistek. A toho knihovníka dělal až do konce roku 1987. A poslední dva roky potom, po velkém úsilí, které vyvinuli někteří lidé, mohl pracovat v Ústavu československé akademie

věd, 88-9. Takže by se dalo říct, že toto období, kdy si psali, bylo i období velkým změn. Ale i pro Martina Butoru, protože on se během toho období, kterého se ty dopisy týkají, rozhodl, že půjde tak zvaně na volnou nohu. Protože už mu vyšly nějaké knížky beletristické a také pracoval na jedné knize odborné.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Jak se tohle třibení nejenom vašeho přátelství vzájemného, ale i to třibení intelektuální, to, že jste si psali o sociologii, ale také třeba o umění, promítlo do obnovy sociologie a vůbec intelektuálního života po listopadu 89.

Alena MILTOVÁ, autorka knihy

No, zase budu spíš mluvit za manžela, protože Martin Butora se potom dal na trochu jinou dráhu. Víme, že patřil k předním představitelům veřejnosti proti násilí na Slovensku a potom byl slovenským diplomatem. Takže u manžela vlastně díky tomu, že pracoval v té knihovně a byl v částečným invalidním důchodu, tak každý den chodil odpoledne do Národní knihovny a tam studoval. Knihy tam byly zahraniční, časopisy tam chodily. Takže vlastně si hodně nastudoval, v té době.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Čili už jste tolik nepocítovali, přesto, že ještě přetrvávala cenzura, to intelektuální odříznutí od svobodného světa?

Alena MILTOVÁ, autorka knihy

V určitých směrech ano, ale to jsme vlastně zjistili až potom, protože taková třeba ta úplně konzervativní literatura. Ta v té knihovně nebyla. A taky ještě bych chtěla říct, že potom manžel začal dostávat ze zahraničí časopisy, přímo na svoje jméno. To bylo organizováno z New Yorku, z New School for Social Research. Tam prostě byla nějaká nadace, která to platila. Takže to odříznutí se neustále zmenšovalo, nebo jak by se to dalo říct.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Jenom připomenu, že po listopadu 89 postupně patřil profesor Milan Petrušek k osobnostem, které vlastně pomáhalo znovu založit obor sociologie na univerzitě. Později byl prorektorem. Také úzce spolupracoval s prezidentem Havlem. Bylo potom to přátelství s Martinem Butorou a Zorou Butorovou zase spíš na osobní rovině, už jen kvůli tomu velkému vytížení, které nastalo po listopadu 89, anebo spolu jste měli možnost spolupracovat i profesně?

Alena MILTOVÁ, autorka knihy

Tak první dva roky, kdy Martin ještě působil na Pražském hradě jako poradce Václava Havla vlastně až do než se rozdělilo Československo, tak zároveň i vyučoval na **fakultě sociálních věd**, čili na fakultě, kde byl tehdy manžel děkanem. A to často po večerech. Dnešní studenti, no tedy bývalí studenti na to dnes vzpomínají, jak vždycky přiběhl z Pražského hradu... Takže nakonec se pak i na této fakultě habilitoval a dá se to považovat i za takovou jakoby odbornou spolupráci.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Pokračuje ještě dodnes. Vy máte pokud vím sociologické vydavatelství Slon. Vlastně se podařilo ho založit brzo po revoluci. Máte kontakt s vašimi kolegy i profesní?

Alena MILTOVÁ, autorka knihy

To už ne, ale vyměňujeme si publikace, protože přátelé Butorovi zase založili takový nezávislý institut Inštitut pre verejne otázky v Bratislavě, kde také vydávají knihy. Takže ta výměna pokračuje neustále a hlavně musím říct, že to je osobní přátelství, které je velmi pevné a že Zora i Martin Butorovi mi velmi pomohli po úmrtí mého manžela v roce 2012.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

Připomněli jsme osobnost profesora Milana Petruska, přední osobnost české sociologie. Ve studiu byla rovněž socioložka Alena Miltová. Děkuju, že jste přišla.

Alena MILTOVÁ, autorka knihy

Děkuji za pozvání.

Martina MAŠKOVÁ, moderátorka

A všem posluchačům příjemný večer. Příjemný poslech dalších pořadů Českého rozhlasu Plus přeje Martina Mašková.

Lidský i vědecký osud profesora Mečislava Boráka

18.3.2017 Frýdecko-místecký a třinecký deník str. 04 Zprávy

BOLESLAV NAVRÁTIL

Osobnost, která patří k nejvýznamnějším poválečným historikům ČR Krajané, kteří dobyli svět

Prof. PhDr. Mečislav Borák, CSc., je nepřehlédnutelnou postavou severní Moravy a Slezska. Byl to především historik, ale také muzejník, vysokoškolský profesor, scénárista a novinář.

Ve svém životním díle se zabýval především českými dějinami 20. století se zvláštním zaměřením na Slezsko. Hlavní oblastí jeho zájmu byly česko-polsko-slovenské vztahy dotýkající se druhé světové války, odboje a soudních perzekucí v Československu po roce 1945. Věnoval se válečným osudům ostravských Židů i postihu československých občanů v Sovětském svazu. Zvláštní pozornost soustřeďoval na hromadné vraždy polských důstojníků v Katyňském lese nedaleko Smolenska.

Z PRAHY DO ZLATNÍKU

Narodil se 31. ledna 1945 ve valašské obci Růžďka. Po maturitě začal studovat žurnalistiku na **Fakultě sociálních věd** Karlovy univerzity v Praze.

V roce 1969 se vrátil na Ostravsko, nechtěl se jako novinář podílet na husákovské normalizaci. Našel si místo v Družstvu umělecké výroby Zlatník, kde pracoval jako psycholog a sociální pracovník. Hrozilo mu, že bude z práce vyhozen, protože odmítl podepsat prohlášení, že souhlasí se vstupem vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1968. Proti rozhodnutí prověřkové komise se postavil předseda družstva Karel Nenička. Borák zde proto zůstal až do roku 1975. Během této doby získal doktorát filozofie za práci o historii katolického tisku.

RECESISTA

Byl to zvláštní a přátelský člověk, ke kterému měli ve Zlatníku velmi pěkný vztah. Svě zájmy a přátele získával mimo politiku. Účastnil se běhů na pardubickém dostihovém závodišti zvaných Vavřínová podkova. Běhal za SPL, což byl recesní Spolek přátel lunochodu. To mu však zakázali.

A protože to bylo v Ostravě, založil další veselý Spolek pro překrytí železa, který samozřejmě zasedal v hospodě u piva.

MILOVAL PŘÍRODU

Miloval přírodu a jeho náročné túry byly pověstné.

Účastnil se horolezecké expedice, která zdolávala kavkazské velikány, lezl i v Alpách, kde však spadl z úbočí a těžce se zranil.

K lásce k přírodě vedl i své tři syny. Ještě loni, nedlouho před svou smrtí, se vydal s několika přáteli na 750 kilometrů dlouhou cestu ke svatému Jakubovi do Santiaga de Compostela, tedy z Francie do Portugalska. Když odešel z družstva Zlatník, začal pracovat jako historik nejnovějších dějin ve Slezském muzeu v Opavě, později ve Slezském ústavu ČSAV v Opavě. Jeho studijní práce byly mimořádné, takže získal hodnost

kandidáta historických věd, a to za dílo o protinacistickém odboji na Těšínsku. Ostatně Těšínsko se stalo Borákovým vědeckým osudem.

VĚDEC A HISTORIK

Je nejvýznamnějším odborníkem na studium poválečných politických represí v Československu. Jeho práce o retribučním soudnictví na Ostravsku (procesy s Němci a kolaboranty) jsou jedinečné. Borák se velmi podrobně zabýval holokaustem a osudy židovské menšiny. Napsal knihu *Transport do tmy* o vůbec prvním transportu Židů do tábora v Nisku. Jeho další díla jsou *Zločin v Životicích* a *Na příkaz gestapa*, o nacistických zločinech na Těšínsku.

Dále to byly *Vraždy v Katyňském lese* o popravách 22 tisíc polských důstojníků nedaleko Smolenska. Téma retribučního soudnictví zpracoval v díle *Spravedlnost podle dekretu*. Dále je to práce s názvem *Zatajené popravky o vraždách Čechů na tehdejší sovětské Ukrajině* a vůbec československých občanů v letech 1918 až 1956. Pečlivě studoval archivy v Rusku a na Ukrajině, hledal stopy ostravských Židů v Číně, ale také na ostrově Mauricius. Byl to rovněž polyglot, který ovládal několik jazyků, především němčinu, angličtinu, ruštinu, v polštině dokonce přednášel. Už jako chlapec zvládl esperanto. Od roku 1998 vyučoval na dvou fakultách Slezské univerzity v Opavě. Několik set historických publikací ze své rozsáhlé knihovny, často velmi vzácných, odkázal právě této univerzitě. Podle historických scénářů profesora Boráka vysílala Česká televize řadu dokumentárních filmů. Napsal také několik tisíc odborných článků a statí.

Profesor Borák obdržel za své skvělé práce řadu ocenění doma i v zahraničí, například čestnou medaili české vlády, Důstojnický kříž a Záslužný řád Polské republiky.

Ale také cenu města Ostravy, cenu křepelek, hlavní cenu Visegrádská pečeť hlavní cenu na filmovém festivalu v Baru v Černé hoře a jiné. Krátce před jeho smrtí mu Slezská univerzita v Opavě udělila čestný titul *doctor honoris causa*.

Profesor Mečislav Borák zemřel letos 15. března.

Foto autor| Foto: Deník/Boleslav Navrátil

Foto popis| MEČISLAV BORÁK patří k nejvýznamnějším poválečným českým historikům.

Region| Severní Morava

Stejná zpráva vyšla také v dalších 6 titulech:

Bruntálský a krnovský deník (*Zprávy, str. 04*), Havířovský deník (*Zprávy, str. 04*), Karvinský deník (*Zprávy, str. 04*), Moravskoslezský deník (*Zprávy, str. 04*), Novojičínský deník (*Zprávy, str. 04*), Opavský a hluchínský deník (*Zprávy, str. 04*)

Donald Trump přijal Angelu Merkelovou

17.3.2017 ČRo Plus str. 02 21:10 Den v 60 minutach

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Donald Trump přijal před pár hodinami v Bílém domě mimořádně významného hosta, německou kancléřku Angelu Merkelovou. Ženu, jejíž postoj k migrační krizi označil doslova za katastrofu, ale zároveň vyslankyni důležitého obchodního a strategického partnera pro Spojené státy, což se promítlo i do závěrů schůzky, kancléřka přislíbila, že Německo zvýší do sedmi let výdaje na obranu na 2 % hrubého domácího produktu, jak se zavázalo coby člen aliance NATO, což při setkání zřejmě důrazně připomněl i hostitel a pozvání do dnešní šedesátky přijal Vladimír Handl z katedry německých a rakouských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy, dobrý večer.

Vladimír HANDL, odborník německých a rakouských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý večer.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Po dnešní schůzce zaznělo tedy ze strany Donalda Trumpa několik věcí, které jsme slyšeli už vícekrát. Co pro vás bylo stěžejním sdělením?

Vladimír HANDL, odborník německých a rakouských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Myslím si, že byla dobrá zpráva to, že Donald Trump se znovu přihlásil k tomu, že Amerika je nebo stojí za NATO. Čili v té bezpečnostní a zahraničně politické oblasti převážila podle mého souhra obou dvou partnerů. Vy jste zmínila závazek Německa zvýšit rozpočet na obranu, ale šlo také o to, že aby se shodli na potřebě zajistit a ochránit suverenitu Ukrajiny, společně pracovat v boji proti terorismu.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Donald Trump dokonce ocenil za úsilí Angelu Merkelovou, za úsilí k dosažení míru na východní Ukrajině. Je to z jeho strany tedy něco výjimečného ve vztahu?

Vladimír HANDL, odborník německých a rakouských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Bylo to určitě velice významné gesto, protože vlastně uznal tu roli Německa a uznal také problém konfliktu rusko-ukrajinského, který je třeba řešit. Angela Merkelové naopak zase uvítala snahu a zájem Spojených států se v řešení té krize také angažovat dříve s prezidentem Obamou šlo o takovou dělbu práce určitou. Dneska tedy prezident Trump několikrát dal najevo, že má zájem se více v tom angažovat, takže Angela Merkelová to uvítala. Čili to je ta jedna část, kde si myslím, že skutečně to znělo jako dobře a pozitivně. Druhá část ta hospodářská, tam se spíš ukázalo, že skutečně jsou ty postoje odlišné.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

či novému americkému prezidentovi. Její tým ale prý věřil, že by si přes všechny věcné neshody mohla Donalda Trumpa získat zapůsobit na něj v mnohem lepším světle, než jak se na její adresu vyjadřoval před časem. V tomhle směru dá se odhadovat, jestli se jí to podařilo navázat s Trumpem bližší kontakt, pronikly zprávy, že například při focení si ani nepodali ruce. Tak jak vy to vnímáte z těch závěrů?

Vladimír HANDL, odborník německých a rakouských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak ten začátek vypadal, aspoň podle televize, na kterou jsme se mohli dívat. Vypadal skutečně poněkud chladně. Ovšem tam tisková konference, která byla klíčová, protože už následovala za jejich rozhovory a jak tedy bilaterálním, tak osobním, tak kolektivním s ostatními členy delegací, tak ta tisková konference, myslím byla dobrá v tom, že ukázala přesně to jsou dva aktéři, kteří vlastně velice jasně vyjadřují svoje názory, jak ty názory jsou tedy odlišné v té oblasti hospodářské. Uměli si naznačit, že se neshodli, ale myslíme si, že tam jasně převládá i ten zájem obou stran, prostě pokračovat v tom dialogu, takže taková ta konstruktivní neshoda ta tam se projevila a projevila se skutečně konstruktivně, řekl bych.

Karolína KOUBOVÁ, moderátorka

Soudí Vladimír Handl, odborník na německé dění z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Děkuji vám, na slyšenou.

Vladimír HANDL, odborník německých a rakouských studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Děkuji, na shledanou.

Zemřel historik Mečislav Borák

17.3.2017 Frýdecko-místecký a třinecký deník str. 02 zprávy z regionu
(mif)

Opava – Po těžké nemoci zemřel 15. března v ranních hodinách prof. PhDr. Mečislav Borák, CSc.

Profesor Borák byl historikem, muzejníkem a vysokoškolským učitelem, ale také žurnalistou a scénáristou. „Až do konce svého života patřil v mnoha ohledech mezi nejvýraznější osobnosti fakulty,“ uvedl děkan FVP Rudolf Žáček.

Profesor Borák se narodil v roce 1945 v Růžďce, vystudoval publicistiku na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a od poloviny 70. let minulého století pracoval ve Slezském muzeu v Opavě, poté ve Slezském ústavu Československé akademie věd (dnes Akademie věd České republiky) v Opavě. Jeho oborem byly kromě jiného české dějiny 20. století se zaměřením na Slezsko, situace polské menšiny a internetnické vztahy.

Foto autor| Foto: archiv
Foto popis|
Region| Severní Morava

Stejná zpráva vyšla také v dalších 5 titulech:

Bruntálský a krnovský deník (zprávy z regionu, str. 02), Havířovský deník (zprávy z regionu, str. 02), Karvinský deník (zprávy z regionu, str. 02), Novojičínský deník (zprávy z regionu, str. 02), Opavský a hlučínský deník (zprávy z regionu, str. 02)

Zemřel historik Mečislav Borák

17.3.2017 Moravskoslezský deník str. 03 zprávy z ostravy
(mif)

Ostrava, Opava – Po těžké nemoci zemřel ve středu 15. března v ranních hodinách profesor Mečislav Borák. Profesor Borák byl historikem, muzejníkem a vysokoškolským učitelem, ale také žurnalistou a scénáristou. „Až do konce svého života patřil v mnoha ohledech mezi nejvýraznější osobnosti fakulty,“ uvedl děkan Fakulty veřejných politik Rudolf Žáček. Profesor Borák se narodil v roce 1945 v Růžďce, vystudoval publicistiku na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Po listopadu 1989 přednášel postupně na Ostravské univerzitě, Univerzitě Palackého v Olomouci a na Slezské univerzitě v Opavě. Působil rovněž v pražském Centru pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí druhé světové války. „Po roce 1989 se stal jednou z nejvýraznějších postav výzkumů politických represí obyvatelstva v Československu i ve střední a východní Evropě v období od konce 30. do poloviny 50. let 20. století,“ řekl mluvčí Slezské univerzity v Opavě Daniel Martínek.

Borák se specializoval například na vztahy mezi Českem, Polskem a Slovenskem. Věnoval se i československému odboji během 2. světové války a problematice soudních a dalších perzekucí po roce 1945.

Foto autor| Foto: archiv
Region| Severní Morava

Zpovídač brilantních mozků

17.3.2017 Téma str. 20 Rozhovor
Silvie Špačková

Každou sobotu večer si před kamerami hodinu povídá s těmi nejchytřejšími a nejzajímavějšími lidmi světa. A i s těmi, kteří v životě prokázali neuvěřitelnou odvahu. Nositelé Nobelových cen, vědci, lékaři, kosmonauti, vesmírní architekti, odborníci na terorismus nebo váleční hrdinové. DANIEL STACH (28), moderátor televizního pořadu Hyde Park Civilizace, se svými hosty rovnocenně diskutuje o nanotechnologii, vězeňských experimentech nebo o tom, jak přežít. Navíc často v angličtině, občas i ve francouzštině. Co všechno příprava na největší mozkové kapacity obnáší? A dají se udržet emoce na uzdě, když v živém vysílání posloucháte hrůzy ze rwandské genocidy?

* Jak se to přihodilo, že jste se už ve svých 24 letech dostal k moderování pořadu Hyde Park Civilizace?

Když pořad vznikal, tak mi to moderování dramaturgyně Gábi Cihlářová nabídla. Hned jsem to odmítl s tím, že potřebuje někoho staršího a zkušenějšího, protože koncept byl postaven na rozhovorech o složitých

globálních tématech. Hodně jsme to pak ale probírali a nakonec jsem kývl. Vše vznikalo na zelené louce, protože věda byla tehdy ve zpravodajství minimálně. Udělali jsme před spuštěním spoustu pilotních dílů, hledali chyby, pozvali jsme dokonce i hosta a vysílali do zdi, abych si to vyzkoušel.

* První díl jste tedy přežil bez úhony?

Byl to jeden ze dvou dílů, ze kterých jsem byl nervózní. Přeci jenom jsou to hodinové rozhovory v přímém přenosu a hned v prvním dílu jsem měl jadernou fyziku a předsedkyni Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Danu Drábovou. Ale byla moc fajn a téma jaderné energetiky mě navíc hodně baví. Pak jsem byl ještě nervózní z dílu s Markétou Pravdovou z Ústavu pro jazyk český. Je to naprosto brilantní popularizátorka vědy a češtiny. Osobně mám ale s gramatikou trochu problém, napíšu třeba „v Izraeli“ na konci s tvrdým „y“ a nepříjde mi to divné. Jsem prostě mluvící, a ne píšící. Takže jsem se při rozhovoru hodně kontroloval. Vždy jsem něco řekl a hned jsem přemýšlel, jestli to bylo správně.

* Do Civilizace zvete i nositele Nobelových cen a další významné osobnosti. Mají něco společného?

Ti nejchytřejší a nejuspěšnější, kteří jsou nejvíce spojeni s praxí, jsou naprosto jednoznačně nejskromnější a nejvíc v pohodě. Třeba Scott Parazynski, naprosto fenomenální člověk, astronaut z NASA, který porušil spoustu pravidel, aby přímo ve vesmíru opravil solární panely za miliardu dolarů. A kdyby u toho udělal chybu, tak ho to okamžitě popraví, protože panel byl pod proudem. Je to také jediný člověk, který byl zároveň ve volném vesmírném prostoru i na vrcholu Mount Everestu, kde testoval nové vybavení pro NASA. Navíc je vystudovaný lékař, v jízdě na saních se dostal do olympijského týmu, k tomu se potápí a umí strašně moc dalších věcí. A ten k nám přijel rovnou z letiště, jenom si dal na hotelu rychlou sprchu. Je to strašně milý člověk.

* Jsou všichni vaši hosté takoví?

Za celou historii Civilizace jsem měl jenom dva hosty, kteří nebyli lidsky sympatičtí. Ale neřeknu vám kteří. Klíčové je, že to diváci nepoznali.

* Někteří hosté mají velmi silné osobní příběhy, jako například Tomáš Radil, který přežil Osvětim, horolezec Jamie Andrew, který přišel o všechny čtyři končetiny, nebo Paul Rusesabagina, který při genocidě ve Rwandě zachránil přes tisícovku lidí. Co na to vaše emoce?

Několikrát to bylo na hraně, ale musím to v danou chvíli prostě zvládnout. Zrovna Jamie Andrew byl pro mne jeden z nejsilnějších rozhovorů. Popisoval mi, jak vedle něj umíral kamarád a on sám čekal, až zemře. A pak mi najednou řekl: „Pokud máte nějaký problém, tak je to z 90 procent jenom ve vaší hlavě.“ A tomuhle člověku to věřím. Intenzivní to bylo i s ruskou disidentkou Natalií Gorbaněvskou, a extrémně silný rozhovor byl s Tatianou Rusesabaginou, manželkou Paula, která Civilizaci poskytla svoje vůbec první televizní interview. Bavili jsme se o rwandské genocidě, kdy byla s dětmi schovaná v jednom hotelu. Vrazi chodili pokoj po pokoji, vyráželi dveře a chtěli zabíjet. Ve Rwandě se zabíjelo umučením k smrti. Nejdříve se přesekly podkolenní šlachy, aby otec rodiny nemohl utéct, pak znásilňovali a postupně umučili jeho rodinu, a nakonec zabili i jeho. Vraždilo se i tak, že se postupně odsekávaly kousky těla. Tatiana tohle všechno věděla a předtím, než vrazi do hotelového pokoje přišli, se s dětmi schovala za závěs do koupelny. Ptal jsem se jí, jak dokázala v takovou chvíli udržet děti v klidu. Říkala, že nějak samy vycítily, že musí být potichu. Ale že i tak byla i s nimi připravená na smrt. V ten moment mě opravdu fyzicky zamrazilo. Chvilí jsem mlčel a pak se zeptal: „Jak se může člověk připravit na smrt?“ A ona jen pokrčila rameny.

* Celý rozhovor jste vedl ve francouzštině, rozuměl štáb, o čem se bavíte?

Bohužel ne, nikdo v režii totiž francouzsky nemluvil. Po rozhovoru za mnou přiběhla dramaturgyně a chtěla vědět, o čem rozhovor byl. Všichni cítili, že to bylo hrozně silné a důležité. Nakonec z toho byl díl na hodinu a půl. Pak jsme to ještě tlumočili do češtiny a do angličtiny, aby to mohla Nadace Paula Rusesabaginy využívat a ukázat, co se ve Rwandě dělo. Že tam bylo za 94 dní umučeno k smrti nejméně 800 tisíc lidí a znásilněno na čtvrt milionu žen, alespoň podle těch nejkonzervativnějších odhadů. K tomu jsme ještě dali rozhovor s Robertem Fremrem, českým soudcem Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu, který odsoudil ze Rwandy tři vrahy. Na tyto věci se nesmí zapomínat. Stejně tak jako na Osvětim, ke které jsme zase pozvali

profesora Radila. Ten nejenže Osvětím přežil, ale dokáže o ní mluvit jak z osobního pohledu, tak i z pohledu profesora psychologie a z pohledu akademického vědce, který zkoumá zlo ve společnosti.

* Jak vzpomínáte na setkání s dalajlámou?

Rozhovor byl příjemný, ale byla to výzva, protože dalajlámova angličtina je velmi specifická. Při natáčení seděl pod kamerou člen jeho týmu, který Jeho Svatosti napovídal anglická slovíčka, když je dalajláma nevěděl. Navíc mluví relativně potichu, takže jsem celou dobu napjatý, abych ho vůbec slyšel. Bylo domluveno, že odpoví na tři otázky, nakonec z toho bylo 20 minut, což je u dalajlámy hodně dlouhý rozhovor. Výběr otázek byl velmi těžký, ale bylo nám jasné, že se musíme zeptat na Václava Havla, protože kvůli němu do České republiky jezdí, poté na postoj Česka a Číny, protože jsme koneckonců pořád zpravodajství, a pak jsme chtěli vyjádření k většímu světovému tématu, jako je třeba vztah vědy a víry. Přeci jenom je to duchovní vůdce.

* Jak se vám daří takové kapacity do Civilizace dostat? Máme zvací dopis se seznamem hostů, kteří už u nás byli. Začíná dvanácti nositeli Nobelovy ceny a pokračuje jedním z dvanácti lidí, kteří chodili po Měsíci, člověkem, který byl pětkrát ve vesmíru, máme tam respektované historiky, filozofy, lékaře a ti všichni nám už dnes otevírají dveře. Naši hosté buď přijedou do Prahy na nějakou konferenci a my se s nimi domluvíme, nebo s nimi točíme po Skypu. Jako třeba s astronautem Andrew J. Feustelem, se kterým jsme mluvili, když byl v Johnsonově vesmírném středisku v Houstonu, v centru NASA. Nebo s viceprezidentem Googlu Vintem Cerfem.

* Koho ještě byste chtěl v pořadu přivítat?

Nápadů máme několik, ale prozradit mohu jen jednoho hosta – Elona Muska (46letý Američan, který se díky svým technologickým vizím stal miliardářem; mj. zakladatel kosmické společnosti SpaceX, spoluzakladatel automobilky Tesla či platebního systému PayPal, pozn. red.). Lidsky mě také hodně mrzí, že odešel poslední člověk, který byl na Měsíci, Eugene Cernan. Byli jsme s ním dlouho v jednání, dramaturgyně Gábi si s jeho asistentkou vyměnila 86 mailů, vloni na podzim měl přijet do ČR a pak jsme řešili i rozhovor po Skypu.

* Co všechno obnáší příprava na vysílání?

Jsme pětičlenný tým: vedle mě a dramaturgyně Gábiny ještě dva redaktori a rešeršistka Pavlína Chudáková. Hodně se bavíme o tom, koho pozveme, některé hosty sháníme léta, jako třeba právě dalajlámu, na kterého jsme čekali čtyři roky. Některé ale jen měsíce a některé zveme z týdne na týden, abychom byli aktuální. A když už máme hosta, tak je klíčová příprava. Tu dělám s Pavlínou, která čte většinou knihy, já se zase soustředím na rozhovory, protože chci vědět, jak ten člověk reaguje, jaká jsou jeho témata, jestli se nějakým vyhýbá, jaké používá výrazy, jestli odpovídá krátce nebo dlouze apod. Standardně načtu v rámci přípravy asi čtyři sta stran materiálu na každý díl. Postahuji si je všechny do tabletu a čtu je v městské hromadné dopravě. Ze všeho mi vznikne tematický bodový materiál, který má 25–30 stránek. A když jdu do vysílání, tak si tu svoji přípravu pamatuji téměř nazpaměť.

* Musíte se při přípravě vysoce odborných témat radit s nějakými odborníky?

Ani ne, je to hodně o přípravě. Třeba u Gerarda Hoofta, nositele Nobelovy ceny za fyziku, mi trvalo čtyřicet minut, než jsem byl ve dvou větách schopný říct, za co tu Nobelovku dostal. Že vymyslel matematické rovnice, kterými popisuje, jak se chovají částiceposrážkách. Ale jednou jsem měl live studiu profesora Benna Willkeho – fyzika, kterému se jako prvnímu podařilo zachytit gravitační vlny, a rozebírali jsme čtyři typy vzniku gravitačních vln. V angličtině jsme to bez problémů probrali, ale při tlumočení jsme nemohli najít žádné české ekvivalenty. Prostě neexistovaly, protože se všichni vědci baví v anglických termínech. Museli jsme zavolat českým vědcům o pomoc, a varianty pro každý typ jsme nakonec našli.

* A se samotným hostem nemáte prostor se před vysíláním pobavit?

Mám pravidlo, že se s hosty dopředu nepotkávám, ani s nimi dopředu nemluvíme po telefonu. Mohli by chtít nalajnovat vše, co je čeká, nebo by mohli mít v živém vysílání pocit, že už mi všechno řekli, a to nevede k dobrému rozhovoru. S hosty se setkávám nejdříve půl hodiny před vysíláním. Výjimkou byl jen profesor Josef Koutecký (onkolog, zakladatel dětské onkologie v tehdejší Československu, pozn. red.), který se chtěl osobně setkat, protože byl tak skromný, že měl pocit, že není pro Civilizaci dostatečně velkou osobností. Ale naštěstí jsem ho přesvědčil.

* Bývají některé kapacity nejisté i ve studiu?

Občas ano, na někoho tak kamera působí, ale mým úkolem je dostat je z toho. Někdo si potřebuje před natáčením zavtipkovat, někdo zase potřebuje přesně vědět, co ho čeká a jaká budou témata, někdo si potřebuje vyzkoušet sedět na židli, když svítí světlo, protože ve studiu je pod brutální světelnou palbou. Obecně ale do Civilizace nechodí moc lidí, kteří by neměli žádnou mediální zkušenost.

* Stalo se, že vám někdo těsně před natáčením odřekl?

Naštěstí ne. Ale jednou jsme jednoho hosta zrušili tři dny před natáčením sami, protože téma nebylo takové, jak ho on i univerzita, na které působil, prezentovali. Nebylo dostatečně vědecky podložené, tak jsme šli od toho.

* Máte pro takové případy předtočené nějaké díly?

Do zásoby si žádné díly neděláme, jenom teď máme shodou okolností jeden, protože se nám v jeden týden sešli tři zajímaví hosté ze zahraničí. Ale tenkrát jsme museli hned najít jiného hosta, což se podařilo, a v sobotu jsme normálně živě vysílali.

* Zažil jste při vysílání i nějaké faux pas?

Zatím naštěstí ne. Ale je to tím, že jsem na všechny díly přišel kvalitně připravený, i když bych samozřejmě mohl vždy vědět ještě víc. Příprava je klíčová, proto k ní celý tým přistupuje velmi zodpovědně. A navíc si po těch stovkách načtených stránek troufnu tvrdit, že kdybych v přímém přenosu něčemu po odborné stránce nerozuměl, tak by tomu asi nerozuměla ani většina diváků. A pak je na místě požádat hosta o vysvětlení.

* Prý máte před vysíláním nějaký rituál, jak se zkoncentrovat.

Mám jich několik, ale můj nejtýpčtější je ten pár vteřin před vysíláním, kdy protočím panenky, až je mi vidět bělmo. Dělam to během úvodní znělky, která má asi 13 sekund. Když to poprvé viděl režisér, tak mi do ucha začal přes mikrofon křičet: „Seš v pohodě?“ Vypadá to totiž, že kolabuju, protože se u toho ještě zakloním. Ale nic mi samozřejmě není, jen se tak koncentruji a přepínám na to, co přijde.

* Spoustu rozhovorů moderujete v angličtině. Je to psychicky náročné?

Naopak, po vysílání jsem strašně nabitý, neusínám dříve jak v jednu ráno. Mám velké štěstí, že se můžu potkávat s těmi nejchytřejšími lidmi na světě, kteří jsou mnohonásobně chytřejší, než kdy já budu, a kteří dokázali věci, ke kterým se ani nepřiblížím. A já mám tu možnost se s nimi hodinu bavit. Je to tak úžasné, že mi to pak v hlavě šrotuje a nedá se usnout.

* Jak jste se dostal jazykově na takovou úroveň, že se můžete s nositeli Nobelových cen bavit anglicky o jejich vysoce odborné práci?

Anglicky jsem se učil jenom ve škole, nikdy jsem delší dobu nepobýval v zahraničí. Jenom po maturitě jsem byl necelé tři týdny ve Francii, kde jsem prodával vodácké vybavení, ovšem tam jsem si zlepšoval hlavně francouzštinu. Ale od jedenácti let jezdím vodní slalom, a když přijeli zahraniční závodníci na kanál, tak jsem se o ně staral. Třeba pro juniorskou reprezentaci Nového Zélandu jsem zajišťoval celý program, a tím člověk získá nejlepší praxi. Hodně věcí také v angličtině čtu, beletrii i materiály na rozhovory, a odborné výrazy se stejně člověk musí naučit.

* A odkud se vzal váš zájem o vědu?

Jsem vystudovaný ekonom – mezinárodní vztahy, a mám vystudovanou i mediální komunikaci, ale hlavně mě zajímá to „proč?“. To je základní otázka na všechno. Proč to tak funguje? Proč se něco děje? Proč teď, proč takhle, proč tihle, proč tímto způsobem? A na toto všechno odpovídá věda, nebo se o to aspoň snaží.

* Proč jste tedy nevystudoval nějaký vědecký obor?

Na to bych asi nebyl, jsem typ, který když se na konci dne otočí, tak musí vidět výsledek. U vědy je to běh na dlouhou trať, což by mě asi nenaplnovalo, a navíc mě baví informace. A díky redakci vědy nemine den, abych se nedozvěděl něco nového.

* Jak do toho zapadá ta vaše ekonomka?

Ekonomie mě baví, bavila mě i makroekonomie, mám rád čísla a statistiky. Hrozně mě baví ta provázanost, co se třeba stane s mexickým trhem práce, když čínská národní banka uvolní devizové rezervy. Ale cesta mě nakonec vedla do médií, asi kvůli těm informacím.

* Co cesta vodního slalomu?

Sport mě baví ve volném čase. I když jsem byl v juniorské reprezentaci a jezdil s Vávrou Hradílkem nebo Víťou Přindišem, kteří jsou dnes v repre, tak jsem nikdy tak dobrý nebyl. Ale hodně mě baví sport moderovat. První závod jsem komentoval už v sedmnácti. Je tam spousta emocí, které ve zpravodajství nejsou. Třeba na pražském maratonu byl závodník, který se mi zhroutil v cíli pod nohy. Hned se o něj začali starat zdravotníci, pozvracel se, měl křeče, a za tři čtvrtě hodiny se zvednul a řekl: „Už je mi líp, příští rok jedu zas!“ Nebo na mistrovství světa vodního slalomu v Troji jsme seděli s kolegou na komentátorské věži a proti nám byly na tribuně tisíce lidí. A když se jelo finále, tak všichni tak hrozně fandili, že se pod námi ta věž třásla. A to mě hrozně dobíjí.

* Ke sportu vás vedli rodiče?

Ano, a taky k samostatnosti a k tomu, že když něco chceme, tak ať si za tím jdeme. Něco chceš? Tak se sám starej, abys toho dosáhl a nesl za to i odpovědnost. Když jsem byl v první třídě, tak se objevil nápad, že bych mohl mít vlastní razítko s podpisem. Tatík mě vzal na Senovážné náměstí do Domu služeb a ukázal mi jedny bílé dveře s tím, že za nimi dělají razítka. A ať si to zařídím. Tak jsem šel dovnitř a zeptal se, jestli nemají razítko Daniel Stach. Neměli, ale mohli mi ho vyrobit.

* Jsou na vás rodiče hrdí, když vidí, čeho jste už dosáhl?

Doufám, že ano. Ale že jsou na mě hrdí za to, jaký jsem, ne za to, že mě vidí v televizi. Mám skvělé rodiče a jsem rád, že si člověk nemůže rodiče vybrat, protože já bych si takto dobře nevybral. Hrozně moc nám toho se sestrou obětovali. Když jsem jezdil na vodu, tak několik let trávili každý víkend na závodech. Nejeli na dovolenou nikam jinam než na tréninkové soustředění na kanál.

* Takže jako malý jste chtěl být přece jenom sportovcem.

Prý jsem chtěl být popelářem, ale moc si to nepamatuji. Ale vím, že jsem chtěl vyhrát olympiádu čtyřikrát v řadě, nakonec jsem si ale ve čtrnácti řekl, že se sportem žít nechci. Teď dělám věci, které mě baví, a s lidmi, kteří jsou skvělí. Měl jsem na lidi štěstí – v práci i doma.

* Máte při svém vyčerpání vůbec čas na partnerský život?

Snažím se. S přítelkyní jsme spolu už přes deset let, má se mnou neuvěřitelnou trpělivost a pochopení. Práce mi přibývala postupně, takže jsme si vším prošli spolu. Sama je doktorka, medicínu prošla se dvěma dvojkami, krásně fotí, cestujeme spolu a hrozně nás baví příroda. A jednou za rok v létě, kdy nevysíláme Civilizaci, spolu jezdíme na dovolenou.

* Moderujete úspěšný pořad v televizi, jste nejmladším laureátem, který obdržel Medaili Vojtěcha Náprstka – ocenění Akademie věd za popularizaci vědy. Co vás pořád žene kupředu?

Jsem defaultně nastavený optimista. Ráno vstanu a mám dobrou náladu. S věcmi, které nedokážu změnit, si nelámu hlavu, a řeším jen to, co změnit můžu. A u těchto věcí pak nepřijímám, že to nejde. Vždy se snažím najít cestu, aby to šlo a aby byl výsledek nejlepší.

„Své emoce musím v danou chvíli zvládnout.“ „Při natáčení dalajlámovi člen týmu napovídal.“

Jeho Svatost dalajlámu, duchovního vůdce Tibetu a nositele Nobelovy ceny míru, přemlouvala dramaturgyně Civilizace na rozhovor celé čtyři roky. Na podzim loňského roku se konečně zadařilo. „V rámci přípravy přečtu čtyři sta stran materiálu.“ „Po vysílání jsem strašně nabitý, nemůžu usnout.“ DANIEL STACH (28) Moderátor pořadu Hyde Park Civilizace a Věda 24 na ČT24. Vystudoval Mezinárodní obchod na Vysoké škole ekonomické v Praze a Mediální komunikaci na **Fakultě sociálních věd** UK. V letech 2004–2005 byl členem juniorské reprezentace ČR ve vodním slalomu. V sedmnácti začal s moderováním jednorázových akcí, moderoval Světový pohár ve vodním slalomu v Praze a mezinárodní kulturní festival Wave. V letech 2009–2012 působil jako redaktor a moderátor sportovního pořadu Sports Take na rozhlasové stanici pro mladé Český rozhlas Radio Wave. Do České televize přišel v srpnu 2010 jako fanoušek Hyde Parku ČT24. Dva roky pro tento pořad pracoval jako redaktor. Od září 2012 moderuje Hyde Park Civilizace, od září 2016 zároveň i pořad Věda 24. Mezitím si vyzkoušel i pozici moderátora ve Studiu 6. Získal cenu v anketě TýTý 2014 v kategorii Objev roku, Českým literárním fondem mu byla udělena Novinářská křepelka 2014. Vloni převzal Cenu Václava Havla pro Hyde Park Civilizace za přínos občanské společnosti a stal se nejmladším laureátem, kterému Akademie věd ČR udělila Medaili Vojtěcha Náprstka za zásluhy v popularizaci vědy.

„S věcmi, které nedokážu změnit, si hlavu nelámu.“

Foto autor| Foto: Dan Materna / MAFRA

Foto autor| Foto: archiv Hyde Park Civilizace

Foto autor| Foto: archiv Hyde Park Civilizace

Foto autor| Foto: archiv Daniela Stacha

Foto popis| Americký astronaut Charles Duke je jeden z dvanácti lidí, kteří se kdy prošli po Měsíci. Strávil na něm 71 hodin. Byl také „hlasem NASA“ při přistání Apolla 11 na Měsíci, kdy v kritických chvílích komunikoval s Neilem Armstrongem.

Foto popis| Horolezec Jamie Andrew pět dnů bojoval ve sněhové bouři pod vrcholem Mont Blanc o přežití. Přišel o všechny čtyři končetiny.

Foto popis| Od jedenácti se Daniel Stach věnuje vodnímu slalomu. Ten ho přivedl i k moderování sportovních akcí. O pár let později už ale věděl, že se sportem žít nechce.

Foto popis| Teoretický fyzik a kosmolog Lawrence M. Krauss zásadně přispěl k výzkumu temné hmoty.

Foto popis| Během natáčení má moderátor veškeré podklady na tabletu v ruce, do mikrofonu v uchu se mu občas ozve dramaturgyně s jednoslovnou připomínkou. Pokud je rozhovor v angličtině, mluví na Dana celý tým jenom anglicky, aby nemusel přepínat z jednoho jazyka do druhého.

Foto popis| Tatiana Rusesabagina se během rwandské genocidy ukrývala i s dětmi v hotelu Mille Collines. Hyde Parku Civilizace poskytla vůbec první televizní interview.

Foto popis| I když většinou natáčí ve studiu na Kavčích horách, kvůli otevření České arktické výzkumné stanice Jihočeské univerzity letěl Daniel Stach až na Špicberky. Rád také vzpomíná na vysílání ze švýcarského CeRNU, kde mohl s televizním štábem natáčet přímo v řídicím centru urychlovačů, které je jinak lidem zvenku nepřístupné.

Zemřel historik Mečislav Borák

16.3.2017 opavsky.denik.cz str. 00 Moje Opavsko

Milan Freiberg

Po těžké nemoci zemřel 15. března v ranních hodinách prof. PhDr. Mečislav Borák, CSc.

„Profesor Borák byl historikem, muzejníkem a vysokoškolským učitelem, ale také žurnalistou a scénáristou. „Až do konce svého života patřil v mnoha ohledech mezi nejvýraznější osobnosti fakulty,“ uvedl děkan FVP Rudolf Žáček.

Profesor Borák se narodil se v roce 1945 v Růžďce, vystudoval publicistiku na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a od poloviny 70. let minulého století pracoval ve Slezském muzeu v Opavě, poté ve Slezském ústavu Československé akademie věd (dnes Akademie věd České republiky) v Opavě. Jeho oborem byly kromě jiného české dějiny 20. století se zaměřením na Slezsko, situaci polské menšiny a internetické vztahy."

URL| http://opavsky.denik.cz/zpravy_region/mecislav-borak16032017.html

Parlamentní volby v Nizozemsku

16.3.2017 ČRo Plus str. 01 12:30 Radioforum

Vladimír KROC, moderátor

Jak už jste slyšeli v Poledníku, parlamentní volby v Nizozemsku vyhrála Lidová strana pro svobodu a demokracii premiéra Marka Rutteho. Druhá skončila Strana pro svobodu Geerta Wilderse. Zatím vycházíme z předběžných výsledků po sečtení hlasů z přibližně 95 procent okrsků. Definitivní výsledky mají být známy zítra. Řadě evropských politiků se zjevně ulevilo. A co vám. Co si o výsledcích voleb myslíte? Kam teď podle vás směřuje Nizozemsko? Jak vidíte jeho budoucnost v Evropské unii? Těšíme se na vaše názory. Číslo do studia je 221552777. A hostem je politický geograf Martin Riegl z Institutu politologických studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze. Vítejte. Dobrý den.

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Dobré odpoledne.

Vladimír KROC, moderátor

Vy jako politolog jste jistě sledoval volby pozorně, ale také s takovým napětím, jako politici v podstatě skoro v celém světě.

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Musím se přiznat, že s napětím úplně ne, se zájmem samozřejmě ano, ale opravdu, jak už jsme zmiňovali v tom předchozím vysílání, z hlediska nastavení stranického systému, politického systému Nizozemí, tak bylo téměř vyloučené, že by pan Geert Wilders se stal novým premiérem, i když pořád vyloučené to není, pořád se vláda bude sestavovat.

Vladimír KROC, moderátor

Jinými slovy, jste očekával zhruba ten výsledek, který teď známe?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já bych řekl, že jsem očekával ten výsledek, ale očekával jsem i s ohledem na předchozí vyjádření postoj ostatních politických stran, že opravdu nikdo v podstatě nebude chtít jít do vlády s Geertem Wildersem. A opravdu s tím, jak je fragmentovaný nizozemský parlament, tak tam se neobejdete bez vytvoření koaliční vlády.

Vladimír KROC, moderátor

Je výsledek voleb zastavením špatného druhu populismu po Brexitu amerických prezidentských volbách, jak tedy řekl premiér Mark Rutte.

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já bych úplně asi /nesrozumitelné/ jako normativní hodnotící slova, jako špatný populismus, on populismus samozřejmě sám o sobě je kategorie velmi, velmi široká, vejde se do ní ledacos, ale co je důležité opravdu z toho celoevropského pohledu, je, že Nizozemsko zůstane v tom mainstreamu, v tom jádru Evropské unie, které pakliže se bude formovat, tak Nizozemsko bude hrát důležitou roli a bude pevnou tou součástí evropského integračního procesu, kterého je od samotného počátku.

Vladimír KROC, moderátor

Takže máte pocit, že třeba to, že televize CNN považovala tyto volby za test populismu, že to je nadnesené, přehnané?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já si myslím, že to je nadnesené ze dvou důvodů. Za prvé, opravdu těch voleb se koná celá řada i většího významu. A za druhé, vyvozovat širší závěry z jednoho hlasování, ať už z méně, u méně či více důležitého státu, není korektní a my se musíme podívat na, řekněme, dlouhodobější trendy, i více než dekádu a tam je jednoznačný trend, že dochází k určité dekonsolidaci demokracií, nejenom v západní Evropě, ale po celém světě, hlavně v tom našem euroatlantickém procesu a nejde o to, že by byla zpochybňována legitimita pouze jednotlivých vlád, konkrétních politických stran, ale zejména liberálně demokratických režimů jako takových.

Vladimír KROC, moderátor

A dá se říci, že ten trend tedy sice pokračuje ale, řekněme, že se jakoby zpomalilo to tempo?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

On trend nikdy není, řekněme, jako jednoduchá linka. Tam vždycky jsou nějaké výchylinky tím jedním či druhým směrem. A opravdu ten trend, a už jsou na to i publikace, je v podstatě prokazatelný, že dochází k oslabování legitimity demokratických režimů a hodnota demokracie. Já teďko mluvím teda o demokracii liberální, nikoli procedurální, který, kterých máme celou řadu, to tam prostě viditelné je. A i na základě empirických šetření lze dokázat, že mnoho občanů, mnoho voličů v Evropě, i jinde ve světě přestává vnímat demokracii jako zcela nezpochybnitelnou hodnotu.

Vladimír KROC, moderátor

A říkají nám ty aktuální výsledky voleb, které známe, vracíme se k Nizozemsku, něco o tamní společnosti?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Říkají, říkají, že za prvé tam je určité pnutí, část voličů, teďko mám namysli teda voliče Geerta Wilderse, mají pokračující pocit, že ztrácí kontrolu nad vnitřními záležitostmi, což je samozřejmě nezbytně spojeno s otázkou evropské integrace a rozhodování na národní úrovni. Ten počet voličů narostl, nenarostl nějakým zásadním způsobem tak, aby on se stal vítěznou politickou figurou. A na druhé straně nám to vypovídá o tom, že holandská společnost je stále nakloněna myšlence evropské integrace.

Vladimír KROC, moderátor

Pro vás přece jenom našlo by se nějaké překvapení ve výsledku těch voleb?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já nejsem specialista na nizozemský stranický systém, ale samozřejmě propad sociální demokracie by se asi dal vykládat, nevím, jestli jako překvapení, ale velmi, velmi zajímavý výsledek.

Vladimír KROC, moderátor

Ale zřejmě to souvisí právě s tím, o čem jste před chvílí mluvil, asi to má jasnou souvislost.

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já se domnívám, že to tak bude, že opravdu tady ty politické strany, které se dlouho podílely na vládách nebo byly hlavními opozičními silami, do určité míry ztrácí, ztrácejí podporu, ale ono to je samozřejmě komplikovanější, ono záleží na tom, jak se politické straně podaří marketing, jakou má zrovna osobnost v čele, jak dokáže oslovit voliče.

Vladimír KROC, moderátor

O výsledku parlamentních voleb v Nizozemsku v mezinárodním kontextu mluvíme dnes s politickým geografem Martinem Rieglem v Radiofóru. Můžete se připojit, když nám zavoláte na číslo 221552777. Teď je u telefonu Libor Šprysl. Dobrý den.

posluchač

Dobrý den.

Vladimír KROC, moderátor

Tak co je podle vás nejdůležitější zpráva pro Evropu z těch výsledků nizozemských voleb?

posluchač

No, pro Evropu, pro Evropu si myslím, že tak zásadní zpráva není žádná. Důležitá, důležité volby jsou vždycky pro tu danou zemi určitě, jako, takže ten výsledek těch voleb odpovídá v podstatě situaci, která se v současné době asi v Evropě odehrává, tak jak už bylo řečeno, je to záležitost politických stran, který teda byly u moci a který teda k moci by zase chtěly, že jo, takže samozřejmě zaplatpánbůh teda jako začíná trošku fungovat jakýsi realismus. No, a pak doufejme, doufejme, že to v tom souvisejícím kontextu nebude žádný velký drama samozřejmě, protože nacionalismus jako takový je do určité míry dobrá věc, určitě, já osobně si myslím, že by měl být jistý nacionalismus teda preferován, ale na druhou stránku označovat nacionalisty téměř podobně jako zrádce národa a zaprodance, jako tomu bylo před rokem 89, to je taky asi zbytečný, je třeba si trošku oddělovat od sebe ten radikalismus bez myšlenky a takovýto národní uvědomění a to si myslím, že se v tom Holandsku, zaplatpánbůh, docela dobře povedlo zkombinovat. A doufejme, že se to tak bude odehrávat teda celý letošní rok v těch důležitých volbách ve všech zemích, protože samozřejmě ta radikalizace Evropy, která pomalinku ale jistě nastupuje a nejen teda v Holandsku, ale je to vidět i koneckonců u nás, tak samozřejmě by měla být, pokud možno, podle mého soudu co nejmenší.

Vladimír KROC, moderátor

Libor Šprysl, děkujeme. Na shledanou. Poprosím o reakci našeho hosta ve studiu Martina Riegla, zejména co se týče tedy nacionalismu, určité jeho míry, kterou tedy považuje posluchač za vlastně přínosnou, mluvil o národním uvědomění. Jak se díváte na tyhle ty nálepky?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já nevnímám bych nacionalismus jako nálepku, to je v podstatě odborný termín.

Vladimír KROC, moderátor

Já vím, ale když mluvíme o nacionalistovi Geertu Wildersovi, já mám pocit, že vy jste se proti tomu taky vymezil?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Ono se spíš o něm hovoří jako o antiislamistovi. A samozřejmě nacionalismus byl často jako znevažován nebo získal velmi pejorativní nádech, jako z různých důvodů, podobně jako geopolitika po válce, ale nacionalismus na druhé straně je základem principu na sebeurčení, v podstatě nacionalismus byl základní hybnou silou, který nás přivedl k liberální demokracii, odstranil neliberální v podstatě protidemokratické režimy těch multinárodních

impérií. Takže v tomhle tom kontextu samozřejmě demokracie liberální a nacionalismus je v kontextu, ale problém je, pakliže tam začne nějaké pnutí, protože ten nacionalismus začíná být naplňován nějakým neliberálním obsahem a míří vůči, vůči demokracii liberální jako takové, tak tam potom jsme ve velmi vážných problémech.

Vladimír KROC, moderátor

Marián Vojtek, editor sociálních sítí Českého rozhlasu Plus, sleduje dění na internetu. Dobrý den.

Marián VOJTEK, editor sociálních sítí Českého rozhlasu Plus

Dobré odpoledne.

Vladimír KROC, moderátor

Povídejte.

Marián VOJTEK, editor sociálních sítí Českého rozhlasu Plus

Jak hodnotíte výsledky nizozemských parlamentních voleb? Ptáme se na našem Twitteru. Stále můžete hlasovat a ovlivnit i výsledky. Samozřejmě diskuse také běží na našem Facebooku, na našem facebookovém profilu. Ty názory jsou de facto jednoznačné, tedy, že lidé spíše vítají rozhodnutí, které voliči udělali. Gabriel Svoboda píše: "že nizozemské volby dopadly dobře, Wilders sice nevyhrál přímo, ale vyhrál v zastoupení. Ostatní politici převzali jeho program." Petr Antoš: "Je fajn, že Wilders, a nejen on, asi bude muset zkrotnout. A myslím, že kvůli tomu nebyla ani nutná ta Rutteho hysterie a strach z Erdogana." Miroslav Lazák tvrdí: "že pohár tolerance a trpělivosti běžných Nizozemců se plní a je jen otázkou času, kdy se Wildersovi názory prosadí v plné míře, včetně jeho postojů vůči politice Bruselu i členství v Evropské unii." Karel Bernášek Nizozemcům na našem Facebooku gratuluje k jejich občanské odpovědnosti. "Důležité bude sestavení vlády a její programové prohlášení," píše dále. K povšimnutí je volební účast. Tuším, přes 80 procent. V takovém případě mají volby vypovídající hodnotu, na rozdíl od většiny našich voleb." Martin Panký Šmída: "Považuji Holandsko za ostrov liberalismus, tak věřím, že se to nezmění." Dana Václavková: "Jedinečný výsledek zdravého rozumu." Ovšem jsou tady i opačné názory. Jerzey Pokorný: "Hlavně vyhrála bruselská mediální totalita, bohužel." Jiří Hejtmánek na Facebooku píše: "že volby, že každé volby je Wilders o něco silnější, být sluníčko, tak se moc neraduju." A s tím koresponduje i názor z naší webové aplikace na webu Plus.rozhlas.cz od Jana Lejska. "Tedy jsem rád, že vyhrál někdo jiný, než nacionalista Wilders. Nicméně mnohem podstatnější je trend, tedy zda jeho preference dlouhodobě stoupají a nebo klesají."

Vladimír KROC, moderátor

U telefonu je teď Stanislav Kunc. Dobrý den.

posluchač

Dobrý den.

Vladimír KROC, moderátor

V řadě evropských politiků se po výsledku nizozemských voleb zjevně ulevilo. Jak to vidíte vy?

posluchač

No, on to možná ulevilo jenom na chvíli. Já vidím hlavní problém v tom, že vlastně tohle všechno je produktem sociálního státu, který jako je příčinou vlastně veškerých problémů v každé společnosti. Byl to jeden z důvodů, proč zanikla římská říše. Podle díla Edwarda Gibbona, významného britského historika, /nesrozumitelně/, tak čtete vlastně o naší dnešní době veškeré aspekty, které nesly poslední roky římské říše. A tady toto stejné. Vlastně díky sociálním dávkám nejprve musíte /nesrozumitelně/, že, protože nemá kdo zametat ulice, nemá kdo umývat nádobí, protože vaši nezaměstnaní to odmítají. A téma gastarbeitera potom jdou další, je jich víc a víc. Pak jdou i takoví, kteří už si potom neváží toho, druhu třetí generace těchto původních gastarbeiterů klidně příliš

zabíjí svoje vlastně hostitele, jak se to děje ve Francii. No, a ten problém se stupňuje, stupňuje, stupňuje, ale řeším, jediným řešením podle mě je výrazné snížení a omezení sociálního státu. To, že ta základní příčina, proč vzniká celý tenhle ten problém.

Vladimír KROC, moderátor

Dobrá. Stanislav Kunc. Děkujeme, na shledanou.

posлуhač

Na shledanou.

Vladimír KROC, moderátor

A obracím se na našeho hosta ve studiu Martina Riegla. Ta paralela se zánikem říše římské, to se opakuje, vidíte to také nebo podobně, nacházíte tady ty souvislosti?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

To je strašně komplikovaná otázka, spíše na historiky. Já myslím, že podobnou tezi by vám vysvětlil i profesor Bárta v otázce starověkého Egypta. A samozřejmě můžeme tam hledat nějaké souvislosti, nějaké paralely, které nebudou takto jednoduché, budou mnohem složitější s tím, jak se ta společnost vyvíjí, ale samozřejmě tohle to není, není to jediný důvod, různé státy mají různé systémy.

Vladimír KROC, moderátor

A viděl byste jako jednu z příčin onen, to, co označil tedy pan Kunc za sociální stát?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Příčinu myslíte rostoucího nacionalismu?

Vladimír KROC, moderátor

Ehm.

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

No, zase, je to poměrně jakoby několika vrstevný faktor. A bezpochyby sociální systémy, zejména v Německu, ve Švédsku, mohou působit jako půlfaktor, to znamená, jako faktor, který přitahuje určitou část lidí ze zahraničí, ať už se teda bavíme v kategoriích uprchlíků, nelegálních migrantů a na těch kategoriích velké množství, tak tam je to v podstatě prokázáno, že oni opravdu jdou nebo ty jejich cílové země jsou ty, které nabízejí nejvíce benefitů, což je asi logické, ono to často velmi jako je i desinterpretováno v médiích, působí různé hoaxy, ale zase opět je to mnohem komplikovanější, nedá se to takhle zjednodušit.

Vladimír KROC, moderátor

Posloucháte Radioforum, můžete nám volat do Českého rozhlasu Plus na číslo 221552777. Ještě mě zaujal názor Petra Antoše na internetu, který jsme před chvílí citovali ústy Mariána Vojtky. Myslíte si skutečně, že šlo, jak on píše, o hysterii Rutteho a strach z Erdogana, není to spíš naopak, že možná voliči docela kvitovali to, že on se rázně ohradil a demonstroval vlastně sílu proti těm urážkám nebo útokům tureckého prezidenta?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já souhlasím s tou vaší interpretací. I když samozřejmě museli bychom znát jednoznačná data, jestli to ovlivnilo chování, chování voličů v rozhodování, ale to, jak se zachoval premiér Rutte v té nastalé situaci, bylo naprosto legitimní, myslím si, že to bylo, pakliže teda budu hodnotit, bylo to i správné, ono zneužívat jakoukoliv diasporu v podstatě pro /nesrozumitelné/ vlastního politického konfliktu na územích států, to je něco nepřijatelného. Jiná

věc je, že každá diaspora, ať už se bavíme o diaspoře Izraelců, Palestinců ve Spojených státech, Somálců v Norsku, tak oni samozřejmě vlastní agendu, působí lobbisticky, vytváří určitý tlak na ty vlády, ale v podstatě je to jakoby autonomní chování těch obyvatel, kteří tam žijí, ale pakliže zneužívá diasporu, která má dvojí pasy, mají, má volební právo v té zemi původu, k vlastnímu politickému konfliktu, tak to je něco nevídaného, a to se odehrálo i v Rakousku. A Rakousko reagovalo velmi podobně.

Vladimír KROC, moderátor

Ukázal ten výsledek, bavíme se o výsledku parlamentních voleb v Nizozemsku, že Nizozemci nechtějí odchod z Evropské unie?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já bych to takhle interpretoval, opravdu ten většinový názor v Nizozemí je daný historicky. A ta situace tam je opravdu jiná než u nás. Nizozemí je opravdu od toho projektu, od samého počátku ti lidé mají větší smyslu pro tu evropskou identitu, ať už ji vnímáte pozitivně nebo negativně. A jsem přesvědčen o tom, že ta podpora Evropské unie tam je velmi silná.

Vladimír KROC, moderátor

Vy jste říkal, že nejste odborník na nizozemskou vnitřní politiku, ale trufáte si odhadnout, kam tedy ten volební výsledek, i když ono se ještě o výsledku nedá mluvit, protože nevím, jak a kdy bude sestavena koaliční vláda, rozhodně to nebude jednoduché. Kam Nizozemsko po volbách povede, komu vlastně dává šanci vládnout?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já si myslím, že asi logická úvaha je v podstatě pokračování v čele s premiérem, pakliže se mu teda podaří uspokojit požadavky potenciálních koaličních partnerů, pakliže se podíváme na ty výsledky z hlediska mandátu, tak on je jednoznačným vítězem, pak tam máme zhruba 3 až 4 strany, které můžeme označit za středně velké, eventuálně středně malé, takže tam si myslím, že ten potenciál, ať už s demokraty 66 a s dalšími, je na sestavení vlády jako velmi silný.

Vladimír KROC, moderátor

Říká politický geograf Martin Riegl, host dnešního Radiofóra. Vy můžete volat stále ještě na naše číslo, které znáte a které můžeme připomenout, 221552777. Teď je u telefonu pan Čech. Dobrý den.

posluchač

Dobrý den. Já jsem úplně konsternován, jak ta holandská společnost je opravdu zmanipulovaná, protože, protože pravdu nazývají lží a lež pravdou, jo, prostě ten Wilders nechce nic jiného, než prostě aby tam byl pokoj v ty zemi, jo. A ten liberál, jo, je schopen, je schopen si, si oblíknout ten kabát toho, toho konzervativce, aby sebral vlastně ty, ty konzervativní hlasy, teda asi konzervativců přímo ne, ale těch nerozhodnutých, jo, a prostě tleskají mu, tleskají mu prostě euroelity, jo, který chtějí všechny, všechny ty národy zničit a narvat do toho, do toho svého kbelíku, jo, který bude, budou vlastně těma, těma, tím velkým bratrem ovládat, jo, to chtějí, jo, tohle není vlastně ani ta proklamovaná demokracie, jo, to je prostě humus, to je prostě cesta do pekel.

Vladimír KROC, moderátor

Dobrá, tak jste se vyjádřil, pane Čechu, děkujeme za váš názor a přeje hezký den. Na shledanou.

posluchač

Na shle, na shle.

Vladimír KROC, moderátor

Nevím, pane Riegle, jestli k tomu máte nějakou poznámku.

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Možná stojí za zmínku ta mediální manipulace. Samozřejmě Holandsko je svobodná společnost, má svobodná média a to, že lidé volí nějakým způsobem, to si rozhodnou přímo oni. Jakou roli hrála ta turecká karta na ovlivnění toho výsledku na poslední chvíli, to nevíme, ta úvaha je naprosto legitimní, nicméně zmínil bych jednu věc, která je známa z výzkumu ve Švédsku, sociologického, který tam pořádal jeden profesor, a je to takzvaný /nesrozumitelné/, to znamená názorový koridor, což může být takové jiné slovo pro politickou korektnost a to tam opravdu funguje, že lidé se cítí do určité míry omezení v tom, o jakých tématech ve společnosti je vhodné mluvit, což je taková, řekněme, autocenzura, což samozřejmě asi není dobré pro politiku jako takovou.

Vladimír KROC, moderátor

Je zajímavé, že pokud tedy správná úvaha pana Čecha, který se tak představil, tak zřejmě se nechalo zmanipulovat poměrně dost lidí, protože ta volební účast byla kolem 78 procent, což je možná docela neobvyklé i když pro Nizozemsko spíš, spíš typické. Teď je u telefonu pan Čermák. Dobrý den.

posлуhač

Dobrý den. Zdravím vašeho hosta. I vás. Ale bohužel nebudu mít pro vás dobrou zprávu, protože já jsem to sice celý neposlouchal, poslouchal jsem to i o tom Holandsku. A bohužel musím k tomu člověku dát zapravdu, že na tomhle všem mají největší podíl sdělovacích prostředky, protože bohužel i vlastně jedinci, kteří chtějí, aby v tý Evropě prostě bylo to, co tady je, prostě aby ty státy nebyly samostatný, aby si nemohly vládnout, aby byly pod /nesrozumitelné/ římskokatolické církve a dalších různých lidí, kteří na tom vydělávají v nadnárodních prostě firmách a podnikách, proto taky, aby se nebouřili, ti lidi se pouštějí sem, cizinci, kteří rozměňují prostě ty národy. Nesouhlasím s tím, podívejte se na naše sdělovací prostředky, třeba na 24. včerejší, kdy tam pana Babiše...

Vladimír KROC, moderátor

Já se moc omlouvám, pane Čermáku, ale dostáváte se už do příliš širokých souvislostí. My nemáme, já vím, uvádíte jako, jako příklad, ale dobře, my se bavíme o nizozemských volbách. Nechali jsme vás se vyjádřit, máte pocit, že...

posлуhač

Děkuju, na shledanou.

Vladimír KROC, moderátor

...se manipuluje, ale dobře. Díky, na shledanou. Pojdme se podívat, jak to vypadá teď na, na Twitteru a na dalších sociálních sítích. Mariáne Vojtku.

Marián VOJTEK, editor sociálních sítí Českého rozhlasu Plus

Před malou chvílí napsal František Zemek na náš Facebook, že by osobně nevyskakoval, neradoval se, z posledního druhý. A troufá si odhadnout, jak to dopadne v případě našich voleb, takže vidí to takto: "ANO, okamurovci, komunisté, potom dlouho nic a ODS a lidovci." Také napsal Jan Písař do naší webové aplikace: "Ani se mi neulevilo, ani nepřitížilo. Nizozemsko je bezpochyby sebevědomá svobodná země, nemám strach, že by si Holanďané nechali od někoho diktovat, co mají dělat a jak myslet. Tyto volby zřejmě pro samotnou Evropskou unii neznamenaají žádné nebezpečí nebo ohrožení existence." Na našem Twitteru pomalu končí anketa. Jak hodnotíte výsledky nizozemských voleb? S 72 procenty vede možnost potěšily mě. 9 procent zklamaly. 11 tak na půl. A 8 procent hlasujících se nezajímalo o volby.

Vladimír KROC, moderátor

Hostem ve studiu je Martin Riegl. Pojdme se ještě vrátit k tomu, proč se přikládá takový význam právě k parlamentním volbám v relativně malé zemi, 17 milionů obyvatel, skutečně mohou ty výsledky předznamenat to, jak se bude vyvíjet ten takzvaný supervolební rok v Evropě dál?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já jsem opravdu spíše skeptický k tomu vzájemnému ovlivňování těch voleb a můžeme se bavit o Brexitu, o volbách ve Spojených státech, o volbách v Rakousku. A samozřejmě, proč jsou ty volby zajímavé, jsou zajímavé, protože jsou mediálně přitažlivé, jsou tam mediálně zajímavá témata, ať už je to konflikt s Rakouskem, je to osoba pana Wilderse, obdobně sledované bylo tehdy referendum v Nizozemí o ústavní smlouvě evropské, francouzské referendum, takže jsme v určitém takovém věku, kde tady ty témata jsou minimálně pro část populace přitažlivá. A samozřejmě pokud by ty výsledky dopadly naprosto zásadně jinak a pan Wilders by vyhrál jednoznačně volby, měl by většinu v parlamentu, tak samozřejmě pro Evropskou unii by to znamenalo velký problém, protože jedna z těch jádrových zemí by se v podstatě odklonila.

Vladimír KROC, moderátor

Současný premiér Mark Rutte řekl, použil takový bonmot nebo srovnání, že jde o čtvrtfinále, že semifinále budou ty prezidentské volby ve Francii a potom finále parlamentní volby v Německu. Čili, vy to skutečně takto úplně nevidíte?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já mám rád sportovní terminologie, ono často se naopak říká, že čtvrtfinále rozhoduje o tom, zda jste na turnaji uspěl nebo naprosto vyhořel, takže nevím, ale zaznamenal jsem vyjádření, tuším, to byl turecký ministr zahraničí, jestli se nepletu, že v podstatě to je takový jakoby další krok v Evropě, o nějaké náboženské válce, tak já bych opravdu ta nebezpečí vnímal, za prvé v chování Turecka, toho režimu, který se postupně etabluje u moci, další problém vnímám odchod z Velké Británie, i když se vším respektem...

Vladimír KROC, moderátor

Velké Británie z Evropské unie.

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Velké Británie z Evropské unie, i když se vším respektem vůči rozhodnutí voličů, tím bezpochyby Evropská unie na tom globálním poli oslabí. Velká Británie je pátý největší rozpočet na obranu člena Rady bezpečnost, nukleární velmoc, vlastní letadlová loď, takže to tady bych vnímal spíš ta nebezpečí.

Vladimír KROC, moderátor

A jak důležité bylo téma imigrace v předvolební kampani v Nizozemsku?

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Bylo klíčové z hlediska toho, co jsme mohli vidět a samozřejmě byla to hlavní agenda té, řekněme, jestli ji označíme jako antisystémovou, i když já bych úplně si nebyl jistý tím, že strana Wilderse je antisystémová. Otázka je ale, jestli to bylo klíčové téma pro voliče. A tam bychom se opravdu zase potom museli podívat na /nesrozumitelné/, jestli oni se rozhodovali podle toho tématu. Mně se spíše zdá, že ne.

Vladimír KROC, moderátor

To říká náš dnešní host v Radiofóru. Politický geograf Martin Riegl z Institutu politologických studií na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze. Děkuju mockrát, mějte se hezky, na shledanou.

Martin RIEGL, politický geograf, Institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze

Já děkuji. Krásný den.

Zeman ve stopách Komorowského

16.3.2017 ČRo Plus str. 05 18:10 Názory a argumenty

Jan FINGERLAND, moderátor

Relativní neúspěch Geerta Wilderse v nizozemských volbách přičítají někteří tamní novináři tomu, že se odmítl objevovat v běžných médiích a neúčastnil se debat s ostatními politiky, s podobným plánem totiž nevést tradiční kampaň počítá i Miloš Zeman. Zajímat by ho nemusel jen Wildersův případ, ale také osud polského prezidenta Komorowského, jak upozorňuje politolog Josef Mlejnek z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy.

Josef MLEJNEK, politolog, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

Prezident Miloš Zeman sice ohlásil opětovnou kandidaturu, avšak předem též avizoval, že se neúčastní předvolebních rozhlasových ani televizních debat. Odmítl též status favorita a poukázal na dva papírové favority nedávných prezidentských voleb v sousedních zemích, kteří v nich nakonec pohořeli: na Roberta Fica na Slovensku a Bronislawa Komorowského v Polsku. Přitom právě druhý zmíněný by měl upoutat bedlivější Zemanovu pozornost, neboť za jednu z hlavních příčin jeho porážky se všeobecně považuje skutečnost, že odmítl participovat na předvolebních debatách. Ještě v zimě roku 2015 Komorowski, jenž obhajoval mandát, v některých průzkumech dosahoval 60 procent, a mohl tak doufat ve vítězství již v prvním kole. Adam Michnik, šéfredaktor deníku Gazeta Wyborcza a jedna z vůdčích postav někdejší polské protikomunistické opozice dokonce konstatoval, že Komorowského by mohlo připravit o vítězství snad pouze to, kdyby usedl opilý za volant automobilu a přešel na přechodu těhotnou jeptišku. U nás by sice něco podobného mohlo politikovi přinést spíše kladné body, ale nechme teď rozdíly mezi českými a polskými společenskými reáliemi stranou. Důležité je, že Komorowskému se onen tak nepravděpodobný hrůzný čin vlastně povedl, byť pochopitelně jen metaforicky. Velký náskok v průzkumech ho ukolébala a pak už zkrátka nestačil na tempo nasazené konkurencí. Domnělou nezpochybnitelnost vlastní osoby v úřadu, od níž se svým štábem očekával vítězství již v prvním kole, hodlal Komorowski demonstrovat též zmíněným odmítnutím účasti v debatě s ostatními kandidáty, přičemž právě tato putinovská manýra mu s velkou pravděpodobností odradila rozhodující část voličů. Lidé si jeho gesto prostě vysvětlili jako aroganci a pohrdání demokracií. Komorowski se sice dostal do druhého kola, tam ale prohrál s mladým a průbojným kandidátem strany Právo a spravedlnost Andrzejem Dudou. A ve druhém kole už chtěl nechtě do diskusí se soupeřem musel. I když se posléze probral ze zimního spánku, působil pak dost křečovitě a populisticky, poněvadž začal slibovat skoro všechno téměř všem. Najednou byl nevěrohodný a vlastně trapný. Příznivci triumfujícího Dudy pak dávali Michnikovi jeho příměr s jeptiškou lidově řečeno pěkně sežrat. Leč Michnik prostě vycházel z aktuálně dostupných údajů, které patrně věrně odrážely preference voličů pár měsíců před volbami, a Komorowski poté v kampani udělal několik fatálních chyb. Polské prezidentské volby z roku 2015 tak ukázaly jednu důležitou, byť často opomíjenou věc. Kampaň může zamíchat kartami více, než by se nejen agenturám provádějícím ve volebním mezidobí pravidelné průzkumy zamlouvalo. Vždy probíhá v nějaké specifické situaci, v určité atmosféře, v aktuálním mezinárodním kontextu. Favorité mohou šlápnout vedle, outsideři zabrat a překvapit. I proto je prezidentský souboj u nás otevřený a vítězství Miloše Zemana vůbec nemusí být jisté.

Zemřel historik a odborník na dějiny Slezska Mečislav Borák

16.3.2017 echo24.cz str. 00 Domov, Krátké zprávy
Echo24, čtk

Historik a badatel Mečislav Borák, který se zabýval hlavně českými dějinami 20. století se zaměřením na Slezsko, podlehl ve středu těžké nemoci. Řekl to mluvčí Slezské univerzity v Opavě Daniel Martínek. Borák byl v mnoha ohledech nejvýraznější osobností tamní Fakulty veřejných politik. Svě poznatky publikoval, je třeba autorem knihy Transport do tmy líčící deportace evropských Židů do polského Niska. Kniha Moskevská pohřebiště zase líčí osudy Čechů popravených v Moskvě.

Historik a badatel Mečislav Borák, který se zabýval hlavně českými dějinami 20. století se zaměřením na Slezsko, podlehl ve středu těžké nemoci. Řekl to mluvčí Slezské univerzity v Opavě Daniel Martínek. Borák byl v mnoha ohledech nejvýraznější osobností tamní Fakulty veřejných politik. Svě poznatky publikoval, je třeba

autorem knihy Transport do tmy líčící deportace evropských Židů do polského Niska. Kniha Moskevská pohřebiště zase líčí osudy Čechů popravených v Moskvě.

Borák se specializoval například na vztahy mezi Českem, Polskem a Slovenskem. Věnoval se i československému odboji během 2. světové války a problematice soudních a dalších perzekucí po roce 1945. Další kapitolou jeho zájmu pak byly osudy československých občanů v Sovětském svazu. V Týdeníku Echo a na EchoPrime se dozvíte více, získáte je zde.

„Profesor Borák byl také muzejník, vysokoškolský učitel, žurnalista a scénárista,“ uvedl Martínek. Dodal, že se narodil v roce 1945 v Růžďce na Vsetínsku. „Vystudoval publicistiku na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a od poloviny 70. let minulého století pracoval ve Slezském muzeu v Opavě, poté ve Slezském ústavu Československé akademie věd,“ vyjmenoval mluvčí.

Po listopadu 1989 přednášel Borák postupně na Ostravské univerzitě, Univerzitě Palackého v Olomouci a na Slezské univerzitě v Opavě. Působil rovněž v pražském Centru pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí druhé světové války. „Po roce 1989 se stal jednou z nejvýraznějších postav výzkumů politických represí obyvatelstva v Československu i ve střední a východní Evropě v období od konce 30. do poloviny 50. let 20. století,“ dodal Martínek.

Stěžejním a dlouholetým tématem byl pro Boráka takzvaný katyňský zločin v Polsku z roku 1940 a osudy jeho obětí pocházejících z českých zemí, především Poláků z Těšínska, či se vztahem k němu. Zvláště významná byla jeho zakladatelská role při výzkumu politické perzekuce československých občanů v Sovětském svazu v letech 1918 až 1956.

V Týdeníku Echo a na EchoPrime se dozvíte více, získáte je zde.

Čtěte také: Zemřel exministr Svoboda odsouzený za vytunelování Liberty

URL| <http://echo24.cz/a/i5ZGy>

Boj o moderní polské dějiny

16.3.2017 ČRo Plus str. 01 15:35 Zaostřeno

Vít POHANKA, moderátor

V Polsku se bojuje o dějiny protikomunistického odporu. Strana Právo a spravedlnost od nástupu k moci v roce 2015 zdůrazňuje roli odbojářů, kteří se zbraní v ruce válčili proti Stalinismu ještě dlouho po skončení druhé světové války. Podle některých polských historiků současná vláda jejich zásluhy přeceňuje. Snaží se v povědomí národa z politických důvodů odsunout do pozadí odkaz hnutí Solidarita a jeho hlavního představitele Lecha Wałęsy. U mikrofonu vás vítá varšavský zpravodaj Českého rozhlasu Vít Pohanka.

Je 1. březen 2017. U hrobu neznámého vojína v centru Varšavy začíná slavnostní vzpomínka na prokleté vojáky. Odbojáře, z velké části příslušníky podzemní zemské armády, kteří po roce 1945 odmítli složit zbraně a dál v polských lesích válčili proti nastupujícímu komunismu. Někteří z nich až do 50. let. Slovo si bere prezident Andrzej Duda.

Andrzej DUDA, prezident Polska

Byli polskými vojáky, pocházeli z polských měst a vesniček. Byli jedněmi z nás, ale byli také připraveni sloužit vlasti až do samého konce. Nesmířili se s tím, aby se jejich vlast dostala do područí, aby existovalo Polsko svobodné jen napůl.

Vít POHANKA, moderátor

Jenže názor přinejmenším některých historiků je, mírně řečeno, skeptický. Současná vláda se podle nich snaží manipulovat výklad dějin. Chce z politických důvodů minimalizovat zásluhy pozdějšího hnutí Solidarita a jejího hlavního představitele Lecha Wałęsy. Proto hledá jiné hrdiny, které by mladá generace mohla obdivovat. A to

přesto, že byl reálný význam odporu prokletých vojáků přinejmenším sporný. Piotr Majewski je zástupcem ředitele gdaňského Muzea druhé světové války.

Piotr MAJEWSKI, zástupce ředitele gdaňského Muzea druhé světové války

Je to pokus o vytvoření nového druhu vlastenectví, více vojenského než civilního, takovým ideálním hrdinou pro tento zvláštní tým vlastenectví je ten prokletý voják, který bojuje několik let po druhé světové válce, i když to vůbec nemá žádný smysl, protože z hlediska celkové vojenské nebo politické situaci těch několik set vojáků, kteří zůstali v lesích po roce 47, 48, nebyl to žádný vojenský faktor.

Vít POHANKA, moderátor

Říká Piotr Majewski. Šéfem polského Institutu národní paměti se nedávno, tedy už za vlády strany Právo a spravedlnost, stal Jaroslaw Szarek. Význam prokletých vojáků vidí úplně jinak.

Jaroslaw SZAREK, šéf polského Institutu národní paměti

Dá se říct, že se stali hrdiny mladé generace a je to opravdový fenomén, který se dál šíří. Mladí lidé chodili v Polsku ještě před pár lety v tričkách s podobiznou Che Guevary, a teď už na nich mají některé osobnosti z generace prokletých vojáků. V dnešním světě se zabýváme mnoha nedůležitými věcmi. Padá mnoho slov. A jejich pravdivost se často nedá ověřit. Prokletí vojáci ukázali svým životem, že existují skutečné hodnoty, a oni se za ně obětovali. Tahle autentičnost, to, jak se oddali vlastenectví, věrnosti a cti, to upoutalo dnešní mladou generaci.

Vít POHANKA, moderátor

Piotr Majewski je ale přesvědčený, že se Právo a spravedlnost snaží v minulosti najít takové vzory, se kterými se můžou ztotožnit i její mladší voliči. A ti nejčastěji pocházejí z venkova a mají většinou nižší vzdělání.

Piotr MAJEWSKI, zástupce ředitele gdaňského Muzea druhé světové války

Dosud ty hrdinové, o kterých se třeba četlo v novinách, anebo v učebnicích, byli elitární. Kupříkladu skauti z elitárních varšavských z černých škol, kteří se zúčastnili na tím odboji, jo. To je takový vzor pro velké města. Zatímco na venkově ten patriotismus byl odlišný. On byl, zakládal se na takových spíš instinktivních pohnutkách a ti prokletí vojáci pocházeli hlavně z venkovského prostředí, nebyli vůbec elitární, často byli dokonce, i měli dokonce i nějakou kriminální minulost nebo, nebo aspoň se zúčastnili nějakých násilnostech, jo. Nejen vůči židům nebo Ukrajincům, ale taky vůči Polákům. Takže to se dá líbit i tým, kteří teď představují takovou základnu Práva a spravedlnosti, jako třeba fotbaloví fanouškové, jo. Představují si, že oni jsou jejich nějakou kontinuací. Takže samozřejmě je to /nesrozumitelné/ z historického hlediska, ale je to takový pokus, že k přetvoření nebo znova utvoření historického mýtu.

osoba

/netlumočeno/

Vít POHANKA, moderátor

Dvouhodinový obřad Vzpomínky na prokleté vojáky končí kladením věnců a vojenskou přehlídkou. Historici jako Piotr Majewski už můžou být skeptičtí. Ale podle současné vlády je odkaz prokletých vojáků a význam jejich prohraného boje nezpochybnitelný.

Posloucháte Český rozhlas Plus, posloucháte pořad Zaostřeno věnovaný boji o moderní polské dějiny. V kavárně na varšavské ulici Nový svět jsem si dal sraz s novinářkou, překladatelkou a publicistkou Petruškou Šustrovou. Vítejte ve Varšavě.

Petruška ŠUSTROVÁ, publicistka, překladatelka, novinářka

Děkuju, jsem tu opravdu ráda.

Vít POHANKA, moderátor

Vy sem samozřejmě jezdíte velmi dlouho, Polsko velmi dobře znáte, máte tady spoustu přátel. Kdy jste poprvé slyšela termín prokletí vojáci?

Petruška ŠUSTROVÁ, publicistka, překladatelka, novinářka

No, Żołnierze wyklęci, to, to už je hodně let. Ale samozřejmě, že jsem se musela zeptat, co to je.

Vít POHANKA, moderátor

A odhadnete, kdy to bylo? Jestli v letech 90. nebo ještě před rokem 89?

Petruška ŠUSTROVÁ, publicistka, překladatelka, novinářka

No, před rokem 89 to určitě nebylo a já myslím, že v letech 90. to taky nebylo. Protože jsme měli s různými přáteli nebo na různých konferencích, sešlostech nejrůznějších, většinou trochu bližší časová témata.

Vít POHANKA, moderátor

Souhlasila byste možná s takovou novinářskou zkratkou, že ti prokletí vojáci jsou vlastně něco, jako jsou v Čechách nebo v českém povědomí bratři Mašínové, jenomže v Polsku jich po válce byly tisíce a později přinejmenším stovky, až do 50. let?

Petruška ŠUSTROVÁ, publicistka, překladatelka, novinářka

Asi bych s tím souhlasila. Ale musím říct, že právě tam je ten psychologický rozdíl, protože tím, že bratři Mašínové byli vlastně výjimka, i když těch lidí, kteří nějakým způsobem vzdorovali, bylo víc, tak ti prokletí vojáci, Żołnierze wyklęci, přece jenom zobrazovali myšlení a citění velké části Poláků. A taky si musíme uvědomit, že Československo nebylo před válkou nebo po část války okupováno Sovětským svazem. Že tady v Polsku ta zášť k těm ruským pořádkům, které tady byly nastoleny, měla strašně hluboký historický kořen a že ti vojáci opravdu, na rozdíl od těch jednotlivých českých odbojářů poválečných, opravdu zosobňovali velkou část polské tradice.

Vít POHANKA, moderátor

Současná polská vláda od loňska organizuje opravdu velkolepé připomínkové akce, vždycky to bývá 1. března, má vzniknout nebo už vzniká dokonce zvláštní muzeum prokletých vojáků, odkazuje se na ně i současná armáda. Zároveň se tak trochu staví do pozadí ta tradice Solidarity a komunistického odboje pozdějšího. Proč myslíte, že to tak je?

Petruška ŠUSTROVÁ, publicistka, překladatelka, novinářka

No, je to ta tradice, která odpovídá ideologii vládnoucí strany dnes. Která je tradice polskosti, polského vlastenectví, to, že my, Poláci, jsme dokázali to a to. Já rozumím, proč ta polská strana Právo a spravedlnost, ale také velká část polské společnosti, touží po té hrdinské tradici. Ono je to jednodušší, že, než se patlat s tím složitějším, s tím, kdo se s kým dohodnul a jak se dohodnul, ale myslím si, že zejména školství a zejména historici by neměli tomuhle vycházet vstříc. Že tam právě má být to padni, komu padni, a jaký byl ten, jaký byl onen, jaký byl tenhle oddíl, jaký byl tamten oddíl. Že se tak chovají politici, vy se tomu, pane Pohanko, fakt divíte? Prosim vás, přečtete si někdy český noviny.

Vít POHANKA, moderátor

Dávám stranou, jestli se tomu divím nebo nedivím, jenom si říkám, jestli to pomáhá současné polské vládě jenom u té její voličské základny, kterou má velmi stálou hlavně na venkově, u lidí s menším, s nižším stupněm vzdělání, nebo jestli jí to může pomoci i u jiných voličských skupin?

Petruška ŠUSTROVÁ, publicistka, překladatelka, novinářka

Myslím, že jí to těžko může pomoci u jiných voličských skupin. Myslím si, že rozdělení polské společnosti je takové, že dneska i kdyby ta vláda mluvila jako Jan Zlatoústý, tak se těžko u té opoziční skupiny nebo u těch opozičně naladěných lidí dočká nějakého sluchu. Myslím si, že to je ta největší tragédie, to, že prostě ty dvě skupiny, které chtějí obě ve skutečnosti něco velmi podobného, a odvolávají se přitom každá na úplně jinou tradici a na úplně jiné skupiny voličů, to, že nejsou schopny spolu mluvit, že se nejsou schopny spolu dohodnout, to vidím jako, jako strašné neštěstí. A navíc i jako je jasné, že v liberální Evropě ta konzervativní polská vláda si těmi svými kroky a těmi svými přístupy dobré jméno neudělá. Jakkoli ve skutečnosti v zásadě hájí dobrou věc, tak kdyby ji hájila na 100 %, tak by to šlo, ale těch 160, to prostě neunes nikdo, no. Jen ti voliči.

Vít POHANKA, moderátor

Myslíte, že je přehnané mluvit o boji o moderní polské dějiny?

Petruška ŠUSTROVÁ, publicistka, překladatelka, novinářka

Ne, myslím, že to není přehnané. I když se, jak říkám, oni se na to dívají, na strašnou spoustu věcí se dívají stejně. Jenomže některé důrazy potlačují, některé vyzdvihují, tak aby to jaksi lahodilo jejich ideologii. O ty moderní dějiny, popravdě řečeno, se bojuje všude. Otázka je, nakolik se zaměříme právě na to. To přece vidíme, v Čechách zrovna tak, vůbec nechci mluvit o Rusku, ale když se podíváme na Rumunsko, na kteroukoli z těch postkomunistických zemí, tak vidíme, jak vlastně se přesouvají ty důrazy, jak jedny postavy se vystavují, druhé postavy mizí, jak se komu zrovna hodí do krámu. Ale pro mě to, že to dělají politici, jak už jsem říkala, to je přirozená věc. To, že to dělají historici, to je teda hanba řemesla až hanba. Ale že ten pohled není jednoznačný, že ta minulost je taková nepevná, že uhýbá, že se mění, heledte, mně to připomíná to, co se říkalo za komunismus. S budoucností je to jednoduchý, budoucnost je zářná, ale ta minulost potvora se pořád kroutí.

Vít POHANKA, moderátor

Co tenhle ten boj o dějiny vypovídá o současné politické scéně v Polsku?

Petruška ŠUSTROVÁ, publicistka, překladatelka, novinářka

Když to vezmu pozitivně, tak o ní vypovídá to, že se někdo dokonce ve vládních kruzích zabývá taky něčím jiným než konzumem. No, a když to vezmu z kritického pohledu, tak to vypovídá, no, samozřejmě přece o nějaké nepevnosti. Jestliže potřebuju hledat ty pevné body v minulosti a chytat se jich, no, tak s tou současností nejsem úplně srovnaná a úplně 100% nevím, co s ní. Je to takovej zajímavý jev, no. A že se ten boj o vědomí odehrává na, na boji o minulost a o tu nedávnou minulost, to je, myslím, v týchle souvislosti naprosto přirozený, ne?

Vít POHANKA, moderátor

Říká publicistka a překladatelka Petruška Šustrová. O druhý názor jsem požádal a do pražského studia Českého rozhlasu pozval politologa Josefa Mlejníka z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. I jeho jsem se zeptal, jestli se dá mluvit přímo o boji o polské dějiny.

Josef MLEJNEK, politolog, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

Já si myslím, že to přehnané není. A i pokud jde o interpretaci historie, tak málokdy ta interpretace je čistě nepolitická. Ono řada témat z historie, zejména těch živých, o které se lidi dodnes přou, tak nějakým způsobem více či méně souvisí s politikou, i když na druhou stranu přece jenom je dobré varovat nebo není, není samozřejmě správné, pokud přímo politická moc, vláda, nějakým způsobem příliš zasahují do interpretace historie, popřípadě zejména je už varující a špatné, že pokud by zastánce nějakých jiných názorů nějakým způsobem ta vláda trestala a tak dál, což netvrdím, že je případ polský, ale je pravdou, že Právo a spravedlnost má ve své politické agendě právě i podporu prokletých vojáků a že je to téma, které je i přitažlivé pro okruh voličů této strany.

Vít POHANKA, moderátor

A je podle vás přitažlivé jenom pro okruh těch voličů, které už ta strana má, nebo jí to může pomoci získat podporu u nějaké nové skupiny voličů?

Josef MLEJNEK, politolog, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

Já si myslím, že polská společnost je teď ta vyhrocená, že Právu a spravedlnosti se bude těžko získávat nějaký širší nový okruh voličů. A dokonce si myslím, že to tomu tématu škodí vlastně, ta podpora PiSu, protože teď, když člověk, který na to téma nějak narazí a začne ho zajímat, a zároveň zjistí, že to je něco, co PiS podporuje, a ten člověk nebude volič PiSu, bude dokonce kritický k PiSu, tak si řekne, tak to je nějaké PiSovské téma, to je nějaká jejich propaganda, tak to já jsem proti, to já nechci. Kdyby ta politická situace tak vyhrocená nebyla, tak by třeba se o to mohl zajímat a zjistil by, že tam je celá řada zajímavých velkých příběhů a tak dál, co skutečně je téma, které je samozřejmě diskuta..., diskutabilní, ale zajímavé a přitažlivé a tak dál. Ale jakmile už to je zpolitizované, tak už jaksi ta politická orientace najednou může i před..., předrozhodnout o tom, jaký ten člověk bude mít pohled na historickou otázku, o které vlastně dlouhodobě nic moc nevěděl.

Vít POHANKA, moderátor

Není žádným tajemstvím, že mezi předsedou současné vládní strany Jarosławem Kaczyńskim Lechem Wałęsą panují, mírně řečeno, komplikované vztahy. Hraje v tomhle boji o pohled na historii tak trošku roli také osobní zaujatost třeba Jarosława Kaczyńského?

Josef MLEJNEK, politolog, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

Určitě ano. Jarosław Kaczyński je politikem, který velmi dbá nebo dá na to, kdo je jeho přívrženec a kdo není. A pokud jde o ten vztah k Solidaritě, tak Solidarita byla hnutím, které zastřešovalo skoro celou polskou společnost, působila tam celá řada proudů politických, v 80. letech v době legálního působení Solidarity bylo členy této organizace na 10 milionů Poláků, a tudíž z tak široké tradice se obtížně dá ukout nějaký jednoznačný politický apel. Ti prokletí vojáci jsou pro PiS určitě, já to řeknu trošku hrubě, lepší politický materiál. I kvůli tomu, že už to je přece jenom vzdálenější záležitost, většina těch lidí už nežije, nebo pokud někdo přežil, tak už je velmi starý, většina společnosti už si to také nepamatuje, čili se daleko lépe dá už z této starší látky, řekněme, ukovat politický mýtus, než z doby Solidarity, kterou si všichni pamatují a většina společnosti při pokusu o nějak, nějaké zúžení té interpretace Solidarity může reagovat podrážděně, háklivě, řekne, no tak já si to teda pamatuju a to bylo nějak jinak. Kdežto o bojovnících z lesa, partyzánech z roku 45 nebo 47, tak to samozřejmě, to už jsou všichni odkázáni na nějaké historické publikace, a tím snáz mohou, řekněme, podlehnout nebo přijmout interpretaci někoho, kdo se tím zabýval a kdo veřejně o těchto tématech hovoří, jak jako historik, tak třeba jako politik.

Vít POHANKA, moderátor

Vy jste sám použil to slovo mýtus. Jak byste vysvětlil roli historického mýtu v současném politickém boji v Polsku?

Josef MLEJNEK, politolog, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

No, v současném politickém boji v Polsku mytologie a mýtus hraje roli čím dál tím větší. Ta politika se stává daleko víc, řekněme, emoční záležitostí. Právo a spravedlnost založil vlastně svou politickou identitu na smolenském mýtu, na mýtu o tom, že ta havárie letadla s prezidentem Lechem Kaczyńskim, že to bylo v té tvrdší verzi spiknutí, že to byl atentát, pak existuje jakási měkkí verze, že, dejme tomu, že šlo o havárii, ale že tam jsou nějaké podivnosti a že třeba vláda v občanské platformě bránila nějak ve vyšetřování, tudíž že je tam alespoň nějaké spiknutí a, řekněme, ex post pokud jde o zametání stop po nějakých věcech, třeba nějakém opomenutí, které by mělo být potrestáno. A tak dál, a tak dál. Čili to je jeden mýtus vlastně, na kterém oni staví tu, tu identitu. A tady ti prokletí vojáci, tak samozřejmě když já teď řeknu, že je to mýtus, tak tím nemyslím, že je to vymyšlení, ono to má samozřejmě reálný podklad, tak určitě já si myslím, že je to věc z historie, která by měla být zkoumána a připomínána, problém samozřejmě pak spočívá v tom, když je to zpolitizováno, tak samozřejmě potom může být další mýtus, na kterém, na kterém PiS pak bude stavět svůj politický apel, politickou identitu, ale ono to je jako promíchané. Vzpomínám si, že jsem se díval před nějakou dobou na webovou stránku, která

je věnovaná prokletým vojákům, a tam byl proklik viditelný zas na stránku, která jako líčí smolenskou katastrofu jako, jako spiknutí. Jo, čili tam se pak vytváří takový, takové vazby, že už se pak dá i těžko rozlišit, co je vlastně historický zájem a co je politika a co je ten mýtus a co je ta realita. A vytváří se skupiny lidí, kteří už mají ty názory poskládané nebo spojené jakousi kauzalitou. Čili když o někom v Polsku víte, že je to člověk, který je přesvědčen o tom, že je třeba dbát velmi silně o odkaz prokletých vojáků, tak existuje velká pravděpodobnost, že to je volič PiS, jo. Samozřejmě může to být volič i jiné strany, ale pravděpodobně to bude volič PiSu, než třeba Platformy. A dokonce existuje jistá silnější pravděpodobnost u něj, že bude náchylný k tomu, interpretovat tu havárii ze Smolenska jako, jako spiknutí.

Vít POHANKA, moderátor

Na závěr, my jsme to zřejmě už tak trošku nakousli, ale pro jistotu se vás zeptám, pamatujete, že by se někdy historie takovýmhle způsobem promítla do politického dění, jako se to děje teď po roce 2015, kdy se Právo a spravedlnost dostalo v Polsku k moci?

Josef MLEJNEK, politolog, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

Ten, toto zapojení těch témat do politiky, jak, jak probíhá nyní v Polsku, je určitě, řekněme, v současném evropském kontextu mimořádné. Kdybychom chtěli najít nějaké příklady podobné, možná bychom museli zajít do 19. století nebo třeba do období mezi světovými válkami, ale v kontextu, řekněme, politických scén současných evropských zemí je to zaujetí historií, a s tím související, řekněme, politizace historie, řekl bych, že to je, že to má mimořádné rozměry.

Vít POHANKA, moderátor

Soudí politolog z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Josef Mlejnek o tom, jak se boj o historii promítá do současného politického dění v Polsku. Příjemný poslech dalších pořadů Českého rozhlasu přeje z Varšavy Vít Pohanka.

Budoucnost NATO. Napětí mezi Západem a Tureckem

16.3.2017 ČT 24 str. 09 22:00 Události, komentáře

David BOREK, moderátor

Už jsme tady zmínili Turecko. Ostatně Turecko přestává přijímat zpět migranty, kteří přes Egejské moře dopluli do Řecka. Podle německé televize NTV to řekl šéf turecké diplomacie Mevlüt Cavusoglu.

Tomáš JUNGWIRTH, analytik Konsorcia nevládních org. pracujících s migranty

Erdogan vlastně do značné míry blafuje, anebo jaksí se snaží vydírat Evropu. Ale jestli má skutečně nějaké trumfy v rukou, o tom mám pochybnosti, protože on samozřejmě vyvolává jakousi paniku tou představou, že by se ty miliony lidí, které, kteří jsou vlastně už dneska v Turecko jakožto syrští uprchlíci, vydali na pohyb do Evropy, nebo že by je tam dokonce sám jaksí vozil, tak to se asi v praxi samozřejmě nestane. A Turecko má samozřejmě z té dohody významné jaksí finanční benefity, když už nic jiného, a je tedy otázka, čeho by tím vlastně v praxi docílilo. Samozřejmě ale dneska musíme vše nahlížet v kontextu toho, že Erdogan dělá vše proto, aby vyhrál to referendum o posílení vlastně vlastních pravomocí a tedy o tyto věci prakticky mu jde až ve druhé řadě.

David BOREK, moderátor

No, a kromě toho, že to vypadá nebo jsou tady náznaky, že je trochu pozdviženo stavidlo migračního proudu přes Balkán, tak je tady náznak o tom, že Turecko kvůli napětí s Evropskou unií omezilo některé aktivity v rámci NATO, alespoň tak hovořily včerejší zprávy agentury Reuters. Dokonce nejmenovaný představitel NATO agentuře Reuters potvrdil, že některé akce byly zrušeny, a řekl: "Doufáme, že něco pořad ještě přijde na řadu

později, je to politický problém." Konec citátu. Na telefonu je velvyslanec Česka při Severoatlantické alianci Jiří Šedivý. Hezký večer.

Jiří ŠEDIVÝ, velvyslanec ČR při NATO

Dobrý večer.

David BOREK, moderátor

Jak to je? To byla fáma, nebo opravdu došlo k nějakému omezení vztahů Turecka nebo aktivit Turecka a zemí NATO?

Jiří ŠEDIVÝ, velvyslanec ČR při NATO

Turecko blokuje určitou část nebo výšeč vzdělávacích a výcvikových aktivit s určitou skupinou partnerů a jsou to aktivity plánované na tento rok. To znamená 2017. A jsou to aktivity, které se týkají cvičení, seminářů, konferencí nebo výměny informací, ale je to zároveň problém, který se netýká nějak zásadně schopnosti aliance vykonávat její základní funkce.

David BOREK, moderátor

De jure asi ne, ale de facto je to možné, aby v alianci, která má být spolkem přátelsky nakloněných národů, byl někdo, kdo volí poměrně ostrá slova na adresu evropských národů, kdo zavádí poměrně orientální nebo neevropsky vypadající politický režim? Co to znamená pro Severoatlantickou alianci poslední týdny nebo vlastně poslední roky v Turecku?

Jiří ŠEDIVÝ, velvyslanec ČR při NATO

Tak aliance je mezivládní organizací 28 spojenců a Turecko je jedním z nich. A v alianci se nediskutuje cokoli nad rámec konsensu. To znamená, pokud se 28 států nedohodne na tom, že budou, že budou konzultovat určitou věc nebo budou aktivní v nějakém problému, tak se něco takového neděje. Čili Turecko je součástí aliance a tudíž i otázka bilaterálních problémů Turecka, v tomto případě s Rakouskem, se odehrává mimo alianci. My samozřejmě to vnímáme jako problém. My apelujeme na Turecko, aby nepřenášelo své dvoustranné problémy na naši půdu. Nicméně to je v zásadě vše, co můžeme dělat. Ale znovu opakuji, a teď jenom odkazuji na ty titulky, které se dneska objevily. To, co se děje, není něco, co by ohrozilo základní funkce aliance a není to nic nového. Turecko blokovalo partnerskou spolupráci již v minulosti, ať už to bylo kvůli problému, tureckého problému nebo tureckého napětí, napětí bilaterálního mezi Tureckem a Izraelem v minulosti nebo v nedávné době s Egyptem. Čili toto je nutné vnímat jako záležitost, která není příjemná pro alianci. Nicméně není v žádném případě pro alianci fatální.

David BOREK, moderátor

Víte, já jsem v té předchozí otázce naznačoval, že aliance vojenské v historii často zanikaly ne proto, že by byly porušeny nějaké paragrafy, ale protože prostě se vnitřně vyčerpala společná vůle k obraně. Já se možná zeptám ještě jednou a zdůrazňuji, je to otázka spíše procedurálního charakteru a v tuto chvíli nemusí být úplně ještě na stole. Kdyby se jedna země Severoatlantické aliance rozhodla blokovat nějaká zásadní rozhodnutí, tak to umí, funguje tam právo veta? Pokud ano, v jakých případech, jak hodně je aliance ohrožena tím, kdyby se jeden stát ideově "utrhl" a začal obstruovat, prostě viděl by některé věci zásadně jinak a chtěl by to dát najevo při rozhodování o zásadních vojenských věcech a alianci. Co by se dělo?

Jiří ŠEDIVÝ, velvyslanec ČR při NATO

Tak v tu chvíli aliance je paralyzovaná a samozřejmě tím, že rozhodování v alianci je striktně založeno na konsensu, to znamená, že každý stát i ten nejmenší i ten největší má právo veta a má právo veta v jakékoli otázce, ať již je to otázka, řekněme, marginální, procedurální, anebo otázka zásadní, životní, tak samozřejmě tato hypoteticky kdokoliv, kdykoliv, z jakéhokoliv důvodu může alianci zastavit, paralyzovat, ale v tuto chvíli, a bavíme se o Turecku, my nevnímáme Turecko jako zásadní problém pro akceschopnost aliance a zejména tedy pro tu základní funkci aliance, již je kolektivní obrana.

David BOREK, moderátor

Jiří Šedivý, velvyslanec Česka při Severoatlantické alianci. Děkujeme, na shledanou.

Jiří ŠEDIVÝ, velvyslanec ČR při NATO

Děkuji, na shledanou.

David BOREK, moderátor

Je tu s námi stále Pavel Telička, místopředseda Evropského parlamentu. Tak, teď Turecko jako takové. Nejprve ta vojenskostrategická rovina. Režim, který začíná v oblasti vnitřního ustrojení připomínat putinovské Rusko, vůči kterému se tak rády vymezují evropské špičky, může být součástí středobodu západní obranné aliance?

Pavel TELIČKA, místopředseda Evropského parlamentu /nestr. za ANO/

Může a je. A já si myslím, že ostatně velvyslanec Šedivý jasně řekl, že v tuto chvíli nejde o nějaký fatální problém, který by skutečně rozleptával NATO. Je to otázka, která je nesporně spojena s referendem, které Turecko čeká, může přežít i po referendu v nějaké podobě, může to být součást určité taktiky, ale myslím si, že zatím nic nenasvědčuje tomu, že by se to mělo skutečně přelít do nějaké hluboké krize aliance. Takže já stále doufám a věřím, že se tomu tak nestane a že nás čeká celá řada složitých politických jednání, to určitě.

David BOREK, moderátor

Pardon, ale i když, i kdyby to tak nebylo, i kdyby to tak bylo, že tedy to zůstane u těchto jenom náznaků, možná vystrčených růžků, tak ale samotný fakt, že v alianci, která se tak ráda definuje jako opravdu pilíř svobodného světa, obrany Západu, hodnot Západu, je stát, který stále více připomíná putinovské Rusko ve své vnitřní politice? Je to vůbec možné takto fungovat dál?

Pavel TELIČKA, místopředseda Evropského parlamentu /nestr. za ANO/

Tak uvidíme. Já si myslím, že je. A znovu říkám, že procházíme nějakou etapou, která je složitá, ale nemyslím si, že je nutně fatální. Pokud by došlo k prohloubení té krize nebo problému, zatím je to problém, tak určitě uvidíme celou řadu složitých jednání bilaterálních, především některých členů aliance s Tureckem. A myslím si, že tady asi bude kroucení rukou oboustranné, ale to by mělo vést k nějakému zklidnění situace. Já si myslím, že obě strany, to znamená, když řeknu, a dovoluji mi ten výraz, Turecko jedna strana, zbytek aliance druhá strana, i když to tak nelze samozřejmě ani de facto, ani de jure brát, tak obě tyto strany mají co ztratit. Turecko rovněž. Takže já předpokládám, že emoce opadnou částečně, hlavy vychladnou, ale že máme problémy, to nesporně ano. Ale myslím si, že ty problémy se nám spíše přelejou do jiných organizací, institucí a myslím si, že především Evropská unie má před sebou celkem zásadní problém, jak nastavit vztahy mezi Uníí jako celkem a Tureckem. Víme všichni velmi dobře, že jednání takzvané vede, respektive že jsou vedena takzvaná jednání o přistoupení, a říkám takzvaně, protože si myslím, že to nejsou plnohodnotná jednání o přistoupení a že je načase i s přihlédnutím k tomu, v jakém stavu se Turecko nachází, jakou cestou se vydává, abychom si položili otázku, zda je stále relevantní buď vést, anebo tvářit se, že vedeme jednání o přistoupení. Já tvrdím, že tato jednání v nějakou rozumnou chvíli by měla být zastavena asi definitivně a měl by být hledán jiný model vztahů mezi Tureckem a Uníí. Že to je složitý, to nesporně ano, že to je citlivý, že nemá cenu přilévat olej do ohně v tuto chvíli, to ano. Ale myslím si, že nás jiná cesta v budoucnu nečeká.

David BOREK, moderátor

Čímž naše debata opsala zajímavý kruh i historický, protože nesouhlas s členstvím nebo s přístupem Turecka k Evropské unii byl jeden z popudů, proč Geert Wilders opustil svoji mateřskou stranu a dal se na dráhu politika nové politické formace. Tak, ale abych to ještě prohloubil tu naši tematiku. Nejsou nakonec ta témata propojená? Není to tak, že někde vzadu, když evropské politiky slyšíme mluvit o dohodě o migraci, o dohodě s Tureckem, tak je tam někde vzadu výstražný zvonek, pozor, Turecko má právo veta v Severoatlantické alianci. Cokoliv budeme potřebovat v oblasti zásahu na Blízkém východě, cokoliv by se, nedej bože, stalo v Pobaltí, tak Turecko nad tím má právo veta. My nemůžeme si rozházet vztahy s Erdoganem. Je to, je to nepřiznaná nebo

ne tolik přiznávána, abych z toho nedělal konspirační teorii, ne tolik přiznávána agenda, která tam někde je v hlavě každého evropského státníka.

Pavel TELIČKA, místopředseda Evropského parlamentu /nestr. za ANO/

Určitě propojenost tam je, ale nemyslím si, že v tuto chvíli je především v tom stavu, který možná působí velmi rušivým dojmem, ale není to zatím nějaký skutečně stav zásadní krize nebo problému. Určitě to povědomí tam je. Já bych řekl, že ty pojistky nebo taková ta záklopka je tam u západoevropských politiků spíše z jiných důvodů, než že by Turecko skutečně blokovalo zásadní, případné zásadní akce Severoatlantické aliance. Ale může to být naopak spouštěč něčeho jiného, respektive možná potvrzení určitého kurzu, kterým se řada členských států Unie chce vydat, a to je, aby Unie měla vlastní integrované vojenské síly. A myslím si, že možná ten současný stav bude potvrzením pro mnohé členské státy, že toto je ten kurz, kterým se Unie bude muset vydat. Takže ono to může mít i tento efekt.

David BOREK, moderátor

A já to tedy opět propojím. Je tady jistá paralela. Severoatlantická aliance i NATO i Evropská unie jsou velice početné spolky států nebo mezistátní organizace respektive. Do jaké míry Evropská unie, a tím se vracím vlastně k tomu Nizozemsku a jakýmkoliv budoucím volbám, může fungovat efektivně ve chvíli, kdy jedna vláda bude vidět věci úplně jinak a možná tedy se vrátím o čtvrt století zpátky do končící Československé federace, která formálně stále fungovala, jakási ústava tady byla, ale vnitřně ten stát vlastně nemohl dál jít, protože ty národy, jejich reprezentace to viděly úplně odlišně.

Pavel TELIČKA, místopředseda Evropského parlamentu /nestr. za ANO/

Já bych rozdělil ty dvě otázky. Severoatlantická aliance je, jak řekl velvyslanec Šedivý, je to mezinárodní organizace, kde se funguje na bázi konsensu. Evropská unie je přece jenom odlišnou organizací, kde dnes už dominuje rozhodování kvalifikovanou většinou. Všichni dobře víme, že před několika dny představil předseda Evropské komise pět scénářů, že na půdě Evropského parlamentu vznikly nějaké tři zprávy. To znamená, je tady tlak na vážnou diskusi, kterým směrem a jak by se měla vyvíjet Evropská unie. Z těch pěti scénářů si myslím, že můžeme tři hned vyloučit. To je vnitřní trh, protože to by znamenalo de facto dezintegraci Evropské unie a ta by nekončila u toho vnitřního trhu. Druhý scénář je Unie, jakou ji známe dnes. To znamená Unie, která v některých oblastech má slabiny, v některých oblastech tápe, je těžkopádná, takže taky ne. A třetí scénář je federace. To si myslím, že prostě je možná zbožné přání nějaké menší minority. Jsou tam dva scénáře, vysokorychlostně, pardon, několikarychlostní Evropa, třeba i vysokorychlostní, to nevím, anebo potom dohoda o prohloubení spolupráce v některých oblastech v určitém omezení počtu oblastí. Já bych řekl, že tyto dva scénáře je třeba mít na paměti. Ale především je třeba dát na stůl ty problémy a slabiny, které máme. A uvidíme při jejich řešení, jestli se dokážeme shodnout konsensuálně, anebo prostě se Unie bude vyvíjet ještě více než dosud více rychlostmi. A já si myslím, že nakonec uvidíme určitou symbiózu obého. To znamená, dost těžko můžeme bránit některým členským státům, třeba i včetně České republiky v některých oblastech jít dále.

David BOREK, moderátor

Mimochodem nevím, ale zdůrazním, že je to taková poznámka pod čarou a otázka, kterou neberte jako podpásovka. To přežeknutí, nebylo to vlastně freudovské přežeknutí v tom smyslu, že když se Pavlu Teličkovi řekne vícerychlostní Evropa, tak on by preferoval vysokorychlostní Evropu?

Pavel TELIČKA, místopředseda Evropského parlamentu /nestr. za ANO/

Ne, ne, ne, já si myslím, že to je samozřejmě dobrý konec naší debaty. Hezké rýpnutí, hezké podřeknutí, hezké podřeknutí nebo...

David BOREK, moderátor

A nechme to jenom to rýpnutí samozřejmě.

Pavel TELIČKA, místopředseda Evropského parlamentu /nestr. za ANO/

Ale ... Ne, já si myslím, že jsem dlouhodobým zastáncem toho, že v celé řadě oblastí se opravdu včetně vnitřního trhu, včetně i bezpečnosti neobejdeme bez hlubší spolupráce a naopak v celé řadě oblastí si myslím, že lze ty problémy lépe řešit na národní nebo regionální úrovni.

David BOREK, moderátor

Ale nebude to úplně konec naší debaty. Úplně poslední otázka v tuto chvíli to Nizozemsko. Je to předzvěst věcí budoucích ve francouzských volbách, jakýchkoliv dalších volbách. Je to definitivní potvrzení, že ona vlna přílivová z roku 2015 a 2016 opadává?

Pavel TELIČKA, místopředseda Evropského parlamentu /nestr. za ANO/

Uvidíme, jestli ta vlna opadává. Já si myslím, že problém migrace, problém bezpečnostní, tak jak ho dnes vnímáme, s náma bude nějaký čas, a teď je otázka, jestli a byl jsem dnes už párkrát tázán, jestli se ta atmosféra těch nizozemských voleb a případně ten výsledek může přelít do Francie, může ovlivnit. Víím, že někteří říkají ano, že to povzbudí někoho. Možná že povzbudí. Ale já si myslím, že každá země má svá specifika. A nemyslím si, že bitva, kterou svedou, z mého pohledu především Le Penová a s Macronem, Fillon spíš si nemyslím, že by byla nějakým způsobem výrazně ovlivněna výsledkem voleb v Nizozemsku. Určitě to Macrona povzbudí. Ale podle mého názoru to je tak zhruba všechno. Ta specifika francouzská budou hrát primární roli.

David BOREK, moderátor

Do naší debaty zapojíme také teď Emila Aslana, odborníka na bezpečnost z Institutu mezinárodních studií **Fakulty sociálních věd**. Vítejte, hezký večer.

Emil ASLAN, odborník na bezpečnost, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

Dobrý večer.

David BOREK, moderátor

Po celý den nebo po celý tento pořad se nám tady hezky prolínají ta dvě témata, nizozemské volby a turecko-evropská roztržka. Tak, pojďme k tomu Turecku. Jak hodně se jedná o pouze politickou taktiku, tedy trochu vyostřit situaci před volbami nebo před tím referendem ze strany prezidenta Erdogana. Do jaké míry se jedná o politickou strategii, tedy strategický obrat, pryč od aliance se Západem.

Emil ASLAN, odborník na bezpečnost, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

Já si myslím, že ta situace má tři roviny. Ta jedna rovina je, že se Erdoganovi v těchto týdnech hodí nějakým způsobem vyvolat konflikt, ze kterého by on mohl těžit před tím referendem, který se má konat v Turecku. Takže vytvořit obraz společného nepřítele, evropského v tomto případě, sjednotit Turky v Turecku a v Evropě, nějakým způsobem se ukázat jako velký národní lídr, který brání turecké zájmy, brání Turky a jejich legitimní nároky na cokoliv. To se Erdoganovi hodí, a to je právě ten jeho taktický zájem na této situaci, jak vyvolávat ten konflikt. Druhou dimenzí je to, co jste zmínil, to je ten vlastně strategický obrat. Já si nemyslím, že by k němu došlo. Ani v té střednědobé a už vůbec ne v té dlouhodobé, v dlouhodobém horizontu, protože Erdogan si uvědomuje, že Turecko musí zůstat členskou zemí Severoatlantické aliance, že by samotné Turecko těžko čelilo těm problémům bezpečnostním, kterým čelí dnes. Takže Turecko z evropské, z NATO nebude chtít odejít. Co se týče Evropské unie, tak tam všichni víme, že Turecko se asi v nejbližších deseti letech členskou zemí Evropské unie nestane a nějaký konflikt s Evropou si Erdogan v této chvíli dovolit může. On v této chvíli jako je si vědom toho, že má jisté nástroje nátlaku tu záležitost s Řeckem a s evropskou utečeneckou. A třetí věc je ta personální rovina, protože já si myslím, že Erdogan jedná dost zbrkle. Je to jistý osobnostní rozměr, který v podstatě formuje tu tureckou politiku vůči Holandsku, Německu, Evropské unie v posledních dnech. Je to impulzivnost Erdoganova. A taky to cítění nebo ten pocit, který on v posledních letech o sobě získá, že si může v podstatě dovolit cokoliv, že se nic nebude dít, pokud na někoho zvedne hlas nebo udělá něco, co by v normální společnosti se nemělo dělat.

David BOREK, moderátor

Erdogan je v tuto chvíli na Bosporu nebo dokonce spíše tedy za Bosporem v Ankaře, ale miliony Turků jsou na území západní Evropy. A mě tedy v těch posledních týdnech docela zaujala ta vypjatost atmosféry na demonstracích některých Turků, kteří se tak ztotožňují s prezidentem Erdoganem. A já se teď ptám vás, jestli to je podobné tomu, když třeba Italové někteří se ztotožňovali s poněkud macho stylem expremiéra Berlusconiho, anebo je to už skutečně jaksí z evropského civilizačního okruhu trčící ven obliba vůči orientálnímu satrapovi, vůči prostě vládci, který je cizorodý v evropské politické tradici. Ono totiž má důsledky i pro integraci turecké menšiny v příštích generacích.

Emil ASLAN, odborník na bezpečnost, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

Já si myslím, že tady určitě hraje ta rovina alfasamce nebo toho macha Erdogana, toho vůdce smečky, do které se Erdogan mimochodem také rád stylizuje. Pokud bychom tady chtěli vidět paralely, tak najdeme paralely mezi Erdoganem, respektive tureckým politickým establishmentem a třeba jihoevropským historickým v nějakém kontextu nebo třeba i v tom ruském. Spousta Turků, kteří žijí v evropských zemích, se ztotožňuje s Erdoganem z nejrůznějších důvodů. Může to být důvod právě ten, který jsem teď nebo který jste zmínil, může to být důvod nacionalistický, protože v okamžiku, jak někdo začne dávat vedle sebe nebo proti sobě Turky a Evropany nebo Turky a Holanďany, tak ty Turci mají takový pocit, že přece jsme Turci, měli bysme držet pohromadě, je to otázka národní hrdosti. Jako mobilizuje se právě na základě toho té vlajky, celá ta turecká diaspora. Ale jsou i Turci, kteří mají velmi skeptický názor na Erdogana jak v samotném Turecku, tak v té diaspoře. Ty samozřejmě až tak moc vidět nejsou, protože v okamžiku, jak tam máte polarizaci, kdyby oni vystoupili proti Erdoganovi, tak to bylo viděno i v té diaspoře i samotném Turecku, jako kdyby oni vystupovali proti Turecku samotnému. Takže tady velkou roli hraje tento moment také.

David BOREK, moderátor

Víte, nesvědčí to o jisté mělkosti toho pozápadnění Turecka, protože a nechci paušalizovat, ale evidentně se zaznamenávaly příběhy lidí, kteří nejsou velkým fandou prezidenta Erdogana, a přesto po těch několika ostrých slovech mezi Haagem a Ankarou, tak začali demonstrovat na jeho podporu. Je to opravdu svědectví toho, že člověk, který prožije celý svůj život nebo několik dekád v západní společnosti, kde je normální se trochu posmívat silným vůdcům, tak najednou on jakoby hrál podle jiných pravidel, on jakoby přijímal tu hru, že silný vůdce je to, co je správné?

Emil ASLAN, odborník na bezpečnost, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

To je moc silné...

David BOREK, moderátor

Já vím, že trochu psycho... že zabíhám do psychologických rovin, ale ptám se, jestli toto třeba není zneklidňující moment těch posledních týdnů, možná více než ty, než ta slova politiků.

Emil ASLAN, odborník na bezpečnost, Institut mezinárodních studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova

To je moc silné tvrzení, abysme takhle jako tu otázku vůbec koncipovali, že by Turci vlastně měli daleko od Evropy vzhledem k této záležitosti, vzhledem k tomu, že část Turků reaguje velmi vášnivým způsobem. To může souviset, já nevím, jako pokud vezmete průměrného Fina nebo Švéda a vedle něj dáte průměrného Řeka nebo Itala, tak otázka, co je tam evropské v tom chování, co je tam západní, co je východní. To jsou všechno relativní kategorie. A většina Turků taky nevnímá Erdogana jako despota a nehlásí se k Erdoganovi, protože je orientální despota. Oni ho vnímají jako velkého mocného vůdce nebo člověka, díky kterému se nastartovala turecká ekonomika, díky kterému Turecko získávalo nějakou váhu na mezinárodní a politické scéně. Stejně třeba jak spousta velmi vzdělaných Rusů i těch, kteří žijí v evropských zemích, drží palce Putinovi, protože v něm vidí právě toho člověka, který pozvednul tu zem, jejich vlast historickou. Takže tady bych asi nemohl bych si dovolit asi takhle vyvozovat z tohoto chování něco kulturologického ve smyslu západ - východ, Orient-Occident.

David BOREK, moderátor

Děkujeme. To byl, to byl Emil Aslan. Děkujeme a zdůrazňujeme tedy, že to samozřejmě byla jenom tedy jenom, že jsme nechtěli /nesrozumitelné/ nálepkovat, protože skutečně tady bylo jenom několik případů, tedy zaznamenaných konkrétních případů lidí, kteří v Turecku sympatizovali s opozicí v posledních měsících, a přesto v této konkrétní kauze rozuměli těm argumentům prezidenta Erdogana. Emil Aslan, odborník na bezpečnost, byl hostem Událostí, komentářů. Europoslanec a místopředseda Evropského parlamentu Pavel Telička byl rovněž hostem. I vám děkujeme, na shledanou.

Pavel TELIČKA, místopředseda Evropského parlamentu /nestr. za ANO/

Na shledanou, dobrou noc.

David BOREK, moderátor

Dobrou noc od týmu Událostí, komentářů. Dívejte se dál na ČT24.

Zemřel historik Mečislav Borák, autor prací o Katyni či holokaustu

15.3.2017 patriotmagazin.cz str. 00

Jaroslav Baďura

Vedení Fakulty veřejných politik Slezské univerzity v Opavě oznámilo, že 15. března 2017 v ranních hodinách zemřel po těžké nemoci profesor Mečislav Borák.

Profesor Borák, historik, muzejník, vysokoškolský učitel, ale také žurnalista a scénárista byl až do konce svého života v mnoha ohledech nejvýraznější osobností fakulty.

Narodil se v roce 1945 v Růžďce, vystudoval publicistiku na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy a od poloviny 70. let minulého století pracoval ve Slezském muzeu v Opavě, poté ve Slezském ústavu Československé akademie věd (dnes Akademie věd České republiky) v Opavě.

Po listopadu 1989 přednášel postupně na Ostravské univerzitě, Univerzitě Palackého v Olomouci a na Slezské univerzitě v Opavě. Působil rovněž v pražském Centru pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války.

Zabýval se českými dějinami ve 20. století se zaměřením na Slezsko, situaci polské menšiny a interetnickými vztahy v kontextu česko-slovensko-polských vztahů a okupací a odbojem v Československu za druhé světové války.

Po roce 1989 se stal jednou z nejvýraznějších postav výzkumů politických represí obyvatelstva v Československu i ve střední a východní Evropě v období od konce 30. do poloviny 50. let 20. století.

Náležel mezi průkopníky výzkumů tzv. retribučního soudnictví, svébytný okruh představovala jeho bádání o holokaustu a různých formách perzekuce židovského obyvatelstva.

Stěžejním a dlouholetým tématem byl pro prof. Boráka „katyňský zločin“ z roku 1940 a osudy jeho obětí původem z českých zemí, především Poláci z Těšínska či se vztahem k němu. Zvlášť významná byla jeho zakladatelská role při výzkumu politické perzekuce československých občanů v Sovětském svazu v letech 1918–1956.

Za svou vědeckou práci obdržel profesor Borák řadu vysokých českých i zahraničních ocenění, mj. čestnou medaili Ministerstva zahraničních věcí ČR či zlatý Důstojnický kříž Záslužného řádu Polské republiky.

Za zásluhy o rozvoj Slezské univerzity v Opavě a za celoživotní vědeckou práci bylo profesoru Borákovi navrženo udělení nejvyššího univerzitního ocenění – čestného doktorátu.

Návrh na udělení titulu doctor honoris causa schválila v minulých dnech jednohlasně v tajném hlasování vědecká rada Fakulty veřejných politik a bude postoupen vědecké radě univerzity.

„Úmrtí profesora Mečislava Boráka zasáhlo hluboce všechny jeho bývalé i současné spolupracovníky nejen z Fakulty veřejných politik v Opavě. Vzpomínka na něj, jako na přítele, kamaráda, spolupracovníka, vědeckého kolegu i vysokoškolského učitele, zůstane trvale v našich srdcích i myslích,“ uvedlo vedení univerzity v prohlášení.

URL| <http://www.patriotmagazin.cz/zemrel-historik-mecislav-borak-autor-praci-o-katyni-ci-holokaustu/>

Ostře sledované nizozemské volby

15.3.2017 ČT 24 str. 04 20:00 90' ČT24

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Ale ještě před tím přichází opět Petr Obrovský do studia Devadesátky. S informací o tom, jak se volí a hlavně, koho Holanďané volí.

Petr OBROVSKÝ, redaktor

Nizozemci si dnes mohli vybrat z celkem 28 stran, kromě tradičních uskupení, mezi nimi byla i řada nových, třeba Stana za práva zvířat, Strana pro člověka a ducha nebo uskupení 50+, které brání zájmy starších lidí. Vzhledem k tomu, že nizozemský volební systém má jen minimální klauzuli pro vstup do parlamentu, mohla bych ji tam zasednout až polovina. Stačí překonat hranici 67 setin procenta hlasů, to odpovídá zisku jednoho jediného křesla. I tyto volby nicméně mají dvě výrazné tváře, jednou je současný premiér Mark Rutte, který předsedá liberální Lidové straně pro svobodu a demokracii, tou druhou samozřejmě předseda krajně pravicové Strany pro svobodu Geert Wilders, pojďme si je blíže představit. Letos padesátiletý Rutte šéfuje vládě už 7 let. Původně pracoval pro potravinářský gigant Unilever, voličům slibuje, že bude zemi orientovat směrem na Evropskou unii. Jako liberál měl v zásadě vstřícný post k migrace. V poslední době se ale názorově posunul víc doprava, jak už zaznělo. Nyní prohlašuje, že kdo nectí nizozemské zvyky, měl by odejít a pochvaluje si ekonomické úspěchy svého kabinetu.

Mark RUTTE, nizozemský premiér

Jsme z krize venku, teď si můžeme být jistí, že to lidé pocítili ve svých životech. Je to ohromný úspěch. Kdybychom to nechali na vás, pane Wildersi, neudělali bychom ta složitá rozhodnutí. Byli bychom v situaci, ve které je Francie a Itálie s ekonomikou v potížích, rostoucí nezaměstnaností a velkými problémy.

Petr OBROVSKÝ, redaktor

Teď Geert Wilders, postava, která budí pozornost už kvůli své vizáži. V parlamentu zasedá skoro 20 let, v posledních letech program stavěl hlavně na kritice muslimů, chce zastavit imigraci, vystoupit z Evropské unie, zakázat korán, mešity nebo islámské školy. Korán v minulosti přirovnal k Hitlerově knize Mein Kampf a islám označil za fašistický. Kvůli svým výrokům několikrát stanul i před soudem. Ostatní strany s ním zatím odmítaly spolupracovat, takže pravděpodobně až volební výsledky ukážou jeho skutečný koaliční potenciál.

Geert WILDERS, předseda nizozemské Strany pro svobodu

11 procent muslimů v Nizozemsku, to je 100 tisíc lidí, dvakrát víc, než kolik čítá nizozemská armáda, si myslí, že je ospravedlnitelné použít násilí ve jménu islámu. Pokud to neberete v potaz, představujete nebezpečí.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Tolik volební personalistika Petra Obrovského a s námi teď ve spojení Libor Rouček, bývalý místopředseda Evropského parlamentu, a také sociální demokrat. Dobrý večer.

Libor ROUČEK, bývalý místopředseda Evropského parlamentu /ČSSD/

Hezký večer.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pane Roučku, já bych s dovolením využil toho, že vy máte letité zkušenosti právě na půdě Evropského parlamentu. Nastupoval jste tam v roce 2004, má pravdu? Nepletu se?

Libor ROUČEK, bývalý místopředseda Evropského parlamentu /ČSSD/

Ano, ano, máte pravdu, naprostou pravdu.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Zkusme se tedy přenést tedy o 13 let zpátky. Co byste si řekl v roce 2004, kdybych vám pověděl, že tady v roce 2017 budeme stát a budeme se bavit o Geertu Wildersovi jako o možném nizozemském premiérovi?

Libor ROUČEK, bývalý místopředseda Evropského parlamentu /ČSSD/

Jak vy jste řekl, bylo to, že Geert Wilders je v politice téměř 20 let, jo, čili není to žádný nováček. Je součástí, abych použil ten jeho slovník, establishmentu. Tenkrát v roce 2004 samozřejmě bylo, bylo rozšíření, přistoupilo 10 nových členských zemí, z toho 8 postkomunistických a jak šel čas, tak krok za krokem Holanďané získali zkušenosti i s Čechy, se Slováky, Maďary, ale hlavně Poláky, kteří tam přišli ve větších počtech. No, a potom přišla hlavně tedy před rokem a půl uprchlická krize, kdy do Evropy přišly statisíce lidí, no, a na tom populista Geert Wilders postavil svojí kariéru. Postavil hlavně tu dnešní pozici, kdy se neví, uvidíme to za několik hodin, zda bude, nebo nebude tou vítěznou stranou v holandských volbách. Ale i pokud by byl, i pokud bude první na pásce, tak nějakými těmi 18, 19, 20 procenty nikdy nevytvoří vládu, protože ti ostatní politické strany, bude jich nějakých, já nevím, 11, 12 v tom parlamentu, nikdo s Geertem Wildersem nepůjde.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Ano, tak to skutečně v tuto chvíli vypadá, ale pane Roučku, mě zaujala vaše hypotéza, že tedy nikoli muslimové, nikoli Maročané, ale členové nových členských zemí Evropské unie byli ti, kteří formovali teď nizozemské postoje, tak z čeho vycházíte, prosím?

Libor ROUČEK, bývalý místopředseda Evropského parlamentu /ČSSD/

Vycházím z toho, co se stalo i v Británii, protože i do Holandska přišli ve větších počtech Východoevropané, ta reakce nebyl tak silná jako v Británii, ty počty byly, ty počty byly samozřejmě menší, jo, ale i to byl, i to byl prostě jeden fakt, jedna, jedna realita, na které ten Wilders stavěl. No, a potom se mu samozřejmě, protože muslimů je víc v Holandsku než Východoevropanů hodila do krámu, abych tak řekl, ta uprchlická krize.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Co se vlastně ale dělo i třeba na půdě Evropského parlamentu za oněch 10 let, které jste tam strávil? Skutečně jste pozoroval nějaký i myšlenkový posun v hlavách voličů? Protože už jsme tady slyšeli současnou europoslankyni Ditu Charanzovou, která říká, jak nová hnutí i často euroskeptická a eurodestruktivní se připojují do řad evropských poslanců. Tak jak jste to vnímal, ten myšlenkový obrat?

Libor ROUČEK, bývalý místopředseda Evropského parlamentu /ČSSD/

Ten nárůst vidíme hlavně v posledních letech, v posledních 2, 3 letech. V tom prvním období po roce 2004, tady bych to charakterizoval tak nějak mezi 2004 - 2010 nebo volbami 2009, pokud možno v Evropském parlamentu to nebylo znát. Ale už, už prostě tato hnutí posílila, posílila ve volbách v roce 2014. Kdybychom se vrátili k Holandsku ale, a vy jste tady mluvili i o prostě holandským způsobu života, holandských hodnotách, tak Holandsko je velmi otevřená země, velmi liberální země, mluvíme-li o globalizaci, Holanďané jsou součástí té globalizace prostě po 500 let. Měli kolonie od dnešního New Yorku po území dnešní, dnešní Indonésie.

Holandané jsou obchodní národ. Čili říkám, i když Wilders dostane 20 procent tím svým euroskepticismem a xenofobií a antiislamismem, tak Holandané jako celek prostě nejsou proti Evropské unii, nejsou, nejsou, nejsou proti globalizaci a nebudou a musíme si také uvědomit, že pokud Wilders mluví o muslimech, ano, v Holandsku je spousta muslimů, viděli jsme to, viděli jsme to na příkladu Turecka, v Holandsku je 400 tisíc Turků, jsou tam další národnosti v souvislosti s Turky, mluvilo se hodně o Rotterdamu, když se podíváme do Rotterdamu, starosta Rotterdamu je původem z Maroka. Jo, většině obyvatel Rotterdamu to naprosto nevadí, protože když ten, když ten starosta je dobrý a on je dobrý, původ nevadí. My si musíme také uvědomit to, že Holandané jsou tolerantní i v otázkách náboženství. Od nějakého patnáctého, šestnáctého století do Holandska vlastně utíkali lidé, kteří byli pronásledováni nábožensky. Vzpomeňme si na našeho Jana Ámose Komenského. Dneska samozřejmě v éře globalizace k tomu, k tomu vedle protestantismu, máme tam i další náboženství včetně islámu, jo, ale Holandané, Holandané v té většině prostě tolerantní, tolerantní jsou, no, a Geert Wilders staví, staví na té menšině.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Tak čte, tak čte situaci, omlouvám se, i v aktuálním Nizozemsku Libor Rouček. Mokrát děkujeme za vaše odpovědi, mějte se hezky. Na shledanou.

Libor ROUČEK, bývalý místopředseda Evropského parlamentu /ČSSD/

Děkuji také. Hezký večer.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A k nám do studia mezitím přibyl další host, politolog z institut politologických studií **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Matěj Trávníček. Dobrý večer.

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Hezký den.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Můžu vás označit i jako odborníka na politické systémy? Sledoval jsem tedy vaši publikační činnost správně na volební systémy?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Můžete, můžete, asi, jo, ale nerad bych ...

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Výborně, a rád tak učiním, protože by mě zajímala specifika nizozemského volebního systému. My jsme na ně už několikrát narazili. Ona de facto neexistující minimální klauzule pro vstup politické strany do nejdůležitějšího zákonodárského orgánu v zemi. Jak to vlastně, řekněme, formuje celý politický život, politické smýšlení Nizozemců?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

No, tak je vidět, že to potom vede k tomu, že tam přežívají i velmi malé strany, které získávají třeba jednoho, dva, tři poslance. Nicméně ta nizozemská společnost se s tím nějakým způsobem vyrovnala a nevedlo to k nějaké, řekněme, úplné atomizaci toho, toho politického systému, ale je pravda, že zcela běžně bývá v parlamentu více než 10 politických stran, ale daří se těm velkým stranám zůstat velkými a potom vytvářet, vytvářet koalice, ale samozřejmě má to potom ty dopady, kdy v té koalici nemusí být pro ně tak snadné získat dostatečnou většinu.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Jak moc to je originální přístup v evropském kontextu?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

No, poměrně, poměrně dost. Zemí, které by měly tak malou, tak malou uzavírací klauzuli opravdu moc není. Napadá mě historicky Izrael, možná nějaké další země, teď se přiznám, že z hlavy úplně nechcu lovit.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Dá se nějakým způsobem charakterizovat i politické směřování Německa? Protože my jsme zde říkali ...

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Nizozemska.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Omlouvám se, ano, Nizozemska samozřejmě. Bavili jsme se tady o konzervativismu Nizozemců, ta charakteristika sedí v politickém životě?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

No, víte, ono Nizozemsko je spíše charakteristické tím, je to jeden z těch modelových případů té zemi, těch zemí s takovou, řekněme, /nesrozumitelné/ kulturou, to znamená, máte různé, různé skupiny obyvatel v té společnosti a každá z nich má nějakou stranu, která nějakým způsobem reprezentuje ty její zájmy, to znamená, jste-li věřící, ať už katolík, nebo protestant, tak vždycky tradičně jste volil CDA, Křesťansko demokratický apel, což je prostě středová strana, byl-li jste dělník, tak jste volil Stranu práce, což znamená sociální demokracii, a tak dále, to znamená, ta společnost byla takhle třídně nějakýma způsobem strukturovaná. Dneska se to mění právě nástupem protestních stran, ale tahle ta podstat je taková, že vlastně i tahle ta, řekněme, třídní struktura celé té společnosti do jisté míry bránila tomu, aby ten politický systém nebo ten stranický systém se úplně rozpadl v důsledku té nízké uzavírací klauzule, kde by vlastně bylo třeba tam, já nevím, 20 stran, jo, případně teď mě napadá, první svobodné volby v Polsku po pádu komunismu, tam tehdy prošlo do, do Sejmu snad 25 stran, protože taky byla vlastně nízká uzavírací klauzule, ale právě že tím, jak je ta společnost strukturovaná, tak v Nizozemsku se to až tak moc neděje.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Tak pojďme teď konkrétně. Ptá se divák, který se představil jako André: "Jak velký koaliční potenciál má Geert Wilders," což asi možná se shodneme, že nevelký, ale padá zde také otázka na Marka Rutteho, co on v porovnání s panem Wildersem?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Tak Mark Rutte je z těch tradičních stran. Samozřejmě, podívejte, když mluvíme o koaličním potenciálu, tak vždycky jedna věc je, co se říká před volbama a druhá věc je potom, jak to po těch volbách dopadne, protože klíčové je, kolik přesně mandátů získaly jednotlivé strany, jak bude možné tu koalici sestavit tak, aby měla, aby měla většinu, to znamená, teď plácnu, kdyby, kdyby Geert Wilders vyhrál nějakým úplně fenomenálním způsobem, což se asi nestane jo, ale kdyby třeba získal 40 procent hlasů, tak v takové situaci nějaká koalice všichni proti němu by asi pořád jako vznikla, nicméně pro něj by bylo snazší postavit nějakou svojí koalici, to zaprvé a za druhé jedna věc je budovat koalici proti někomu, ale druhá věc je pak v té koalici vládnout a skutečně nějaký program prosazovat, protože různé takovéhle koaliční velké slepence, obtížně jsem hledal nějaký konsensus a může to, může to dopadnout špatně, ale jak jste sám říkal, spíše se očekává, že s Geertem Wildersem, ať už vyhraje, nebo bude druhý, tak nikdo do vlády jít nepůjde.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

My jsme teď jedním dechem odpověděli i na dotaz Miloše Krátkého, který se právě ptá na to, zda nemůže dojít k obratu, zda nakonec tedy ta atraktivita Geerta Wilderse nepřesvědčí ostatní. Mě by zajímala ještě jiná věc. Já

jsem dnes četl na facebookovém profilu našeho pořadu poměrně zásadní diskusi, která se tam rozpoutala mezi čtenáři. Kam vlastně zařadit Geerta Wilderse, zda je to fašista, jak někteří tam tvrdili, zda je to populist a zda je špatné být populistou tedy, to byla další poměrně velká čtenářská obec, tak existuje pro politika takového typu nějaká politologická charakteristika?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

No, tak, on Geert Wilders původně byl spolustraníkem Marka Rutteho, to znamená, on vychází vlastně z liberálních, z liberální ..., má nějaké liberální pozadí, ale samozřejmě potom ty názory jeho se nějakým způsobem vyvíjely, mimochodem pořád tam lze vidět v tom, v programu Strany pro svobodu i určité liberální prvky, to znamená, řekněme, sociálně liberální hodnoty ve smyslu podpory sňatků homosexuálů a podobné věci. Na druhou stranu ..., takže to je ta, k té první části té vaší otázky. K té druhé části, kam ho teda zařadit, nepochybně doprava ...

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Tak je to fašista? Dobrá, půjdeme po bodech.

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Já bych neřekl, že je to fašista, jo, fašismus, to je program, to je jiný politický program, fašismus říká, nemá být demokracie, má tady být korporativistický stát, takový jako stavovský, kde prostě ty stavy to budou nějakým způsobem, způsobem řídit a budou nějakým způsobem reprezentovat, je to nějaký alternativní model demokracii, to je, to je fašismus. Takže tohle to u něj jako v programu pozorovat nemůžeme, takže já bych netvrdil, že je fašista.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A populist a?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Víte, já to slovo populist a, já ho hrozně nemám rád. Protože co to vlastně znamená? Jako jste-li populární, jste automaticky populist a? Nebo co to znamená? Znamená to, že děláte, že si myslíte to ...

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Není to tak z ideologie třeba naslouchá výhradně tomu, co chtějí voliči, takováto definice?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

To je možné, na druhou stranu přece jenom Geert Wilders to, co říká, tak jako, to jako nezačal říkat teďka někdy před rokem, on to říká poměrně dlouhou dobu a ta jeho volební podpora postupně roste, to znamená, asi bych se jako, asi bych se vyvaroval používání toho termínu, protože ve finále, jako to můžete prostě říct pomalu o každém, přece každá strana nějakým způsobem se snaží jít vstříc svým voličům a nebo nějakým voličským skupinám.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Za malou chvíli dopovíme naše téma. Zatím, pane Trávničku, mockrát díky. Já teď ale nabídnu ještě jeden pohled na Nizozemsko, a to Nizozemsko na mezinárodní scéně. Nejčastěji spolupracuje s Belgií a Lucemburskem, připomeňme, že země má významné zastoupení třeba i v řadě mezinárodních institucí. Pojďme se na ně podívat. V Evropském parlamentu má Nizozemsko celkem 26 poslanců, což je o 5 víc, než má Česká republika, nejvíc jich náleží do frakcí liberálů a demokratů pro Evropu, a také křesťanských demokratů. V radě Evropské unie pak kromě tedy dosavadního premiéra Marka Rutteho zasedá ještě 12 ministrů a 7 státních tajemníků. Připomeňme v tomto ohledu také to, že Nizozemsko patří mezi zakladatele evropských společenství a i díky tomu předsedalo radě už 12krát, poprvé v roce 1960. No, a jako každá země Unie má i Nizozemsko svého zástupce u Evropské komise, a to hned na místě prvního místopředsedy. Frans Timmermans ze své

pozice zodpovídá za zlepšování právních úprav, vztahy mezi institucemi a nebo také dodržování listiny základních práv. Důležitou roli pak hraje země i v orgánech OSN, příští rok mimochodem bude zastupovat Evropu, západní Evropu v radě bezpečnosti a navíc patří i mezi země, které na chod organizace dávají nejvíce peněz. Od roku 2002 pak funguje v Haagu Mezinárodní trestní soud, ten má stíhat osoby zodpovědné za genocidu, zločiny proti lidskosti, a také válečné zločiny. Země pak má své zastoupení i v nejvyšších orgánech Evropské centrální banky, a to guvernérem nizozemské národní banky Klaasem Knotem, ten zároveň zastupuje zájmy státu i v Mezinárodním měnovém fondu. No, a v neposlední řadě se Nizozemsko významně zapsalo i do historie Severoatlantické aliance, v jejím čele totiž stáli už tři Nizozemci, a to je nejvíc ze všech členských zemí. No, a v Maastrichtu, respektive Amsterdamu pak došlo v devadesátých letech také k podpisu smluv, které formovaly současnou podobu Evropské unie. S námi ve studiu stále Michal Vít z Institutu pro evropskou politiku EUROPEUM. Znamená obrat, případný hypotetický, politický obrat v zakládající členské zemi něco jiného než v zemi jiného charakteru, ve Velké Británii kupříkladu?

Michal VÍT, výzkumný pracovník, Institut pro evropskou politiku EUROPEUM

Tak je to vyslání politického, politického signálu, ale jak už tady bylo mnohokrát řečeno, pořád ten, ta možnost, že by se Geert Wilders dostal do nějaké zásadní role, že by utvářel politiku Nizozemska vůči Evropské unii a i vůči, vůči ostatním členským státům Evropské unie, je v tuto chvíli, domnívám se, velmi malá. Stále se jedná o to, že on čeká na tu svoji správnou chvíli a z tohoto pohledu ta chvíle ještě podle mě nenastala.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Proč se na to ptám? Protože klíčové volby nečekají pouze Nizozemsko. Už jsme to tu zmiňovali, volby v Nizozemsku jsou jakýmsi hypotetickým čtvrtfinále celé série voleb. Protiimigrační, euroskeptické nálady ve společnosti prý mohou pomoci v nadcházejících volbách dalším stranám a uskupením podobného charakteru také ve Francii nebo v Německu. No, a výsledky voleb nakonec ukážou, nakolik jsou spokojeni s těmi tradičními stranami a kurzem, kterým se Evropa ubírá.

Jan KOCOUREK, redaktor
Michal BĚLKA, redaktor
redaktor

Nizozemské parlamentní volby jsou považovány za první letošní zkoušku sil evropských populistů. Šanci na výhru má krajně pravicová Strana pro svobodu Geerta Wilderse. Ten byl nedávno uznán vinným v případě podněcování k diskriminaci Maročanů.

Geert WILDERS, předseda Strany pro svobodu /PVV/

Já jsem vždycky optimistický. Mockerám vám děkuji, bude to velmi zajímavý den. Hodně je toho v Holandsku v sázce, doufám samozřejmě, že vyhrájeme, ale ať už vyhrájeme, nebo ne, myslím, že jsme do těchto voleb zásadně zasáhli.

Jan KOCOUREK, redaktor
Michal BĚLKA, redaktor
redaktor

V dubnu a v květnu čekají stěžejní prezidentské volby Francii. Podle posledních průzkumů zaboduje v prvním kole Marine Le Penová, vůdkyně nacionalistické a euroskeptické Národní fronty. Netají se svými kritickými názory na imigraci a islám. Zakázala by muslimské závoje a nejráději i mešity.

Marine LE PENOVÁ, francouzská prezidentská kandidátka

Nebudu akceptovat, že není nic, co můžeme udělat. Nebudu akceptovat, že francouzský lid musí trpět, a nebudu akceptovat, že lidem, kteří trpí a cítí se být vykořelení a jako cizinci ve vlastní zemi, je stále předkládáno, že se nedá nic dělat.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Na podzim půjdou k volebním urnám i Němci. Kancléřka Angela Merkelová chce svůj post obhájit už potřetí, její vstřícnou politiku vůči běžencům a tvrdý postoj v otázce protiruských sankcí kritizují hlavně členové politické strany Alternativa pro Německo. Očekává se, že tato pravicová a populistická strana, podle které je islám v rozporu s německou ústavou, se poprvé dostane do Spolkového sněmu.

Frauke PETRYOVÁ, předsedkyně Alternativy pro Německo

Středobodem našeho programu je rodinná politika a všechny aspekt, které se jí týkají. Voláme po zastavení možnosti nahradit národní rodinnou politiku nelegální a nekontrolovatelnou migrací.

Jan KOCOUREK, redaktor
Michal BĚLKA, redaktor
redaktor

Evropa tak nyní stojí před otázkou, zda programy a sliby populistických protestních stran zafungují u voličů. Případná výhra ve volbách jim ale kvůli malému koaličnímu potenciálu ještě automaticky nezaručuje podíl na vládní moci. Jan Kocourek a Michal Bělka, Česká televize.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Tolik tedy možné výsledky voleb v příštích měsících po celé Evropě. A se mnou ve studiu Devadesátky stále Michal Vít z Institutu pro evropskou politiku EUROPEUM, a také politolog Matěj Trávníček. Pane Trávníčku, s dovolením, začnu u vás. My jsme teď viděli tedy přehled toho, co se může v Evropě stát, kdo všechno může stanout v čele zakládajících členů celé Unie, tak skutečně existuje nějaká jasná linie mezi Geertem Wildersem, Marione Le Penovou, teda těm, těmi, kteří děsí stávající evropský establishment?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Já myslím, že existuje, že ta linie je protest, je, ta linie se jmenuje naštvaní, jo, podívejte se, zkuste se na to podívat očima běžného Evropana, jo. Co mu Evropa přinesla a posledních, dejme tomu, co on získal? Pojďme se na to podívat očima Západoevropana, jo. Tak on získal to, že se otevřel pracovní trh, přišli lidé, už o tom mluvil Libor Rouček z východní Evropy, často to prostě znamenalo nějaké sociální změny, prostě lidé ti chudší na tom západě se mohli cítit i ohrožení na svých pracovních místech, a tak dále, pak série krizí, krize finanční, napřed ta ekonomická, pak finanční krize, krize eurozóny, krize s řeckým dluhem, krize, a teď říkám poslední je migrační a jaká, jak se podařilo Evropě tady tomuhle jako čelit, jo. To já ten přístup těch dělit jako nevedl k nějakému rychlému řešení, nevedl v případě migrační krize, možná jen jako stále k pořádnému řešení do teď a takhle to ty lidi vnímají, jo. Protože, a to je ten motor toho, toho protestu a toho naštvaní. A jak říkám, ono to trvá už skoro 10 let, takže bodejť bychom po 10 letech nezačali vidět nějaké, nějaké výsledky, nějaké erupce tohoto, tohoto hněvu.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Mimochodem, když už jsme se zmínili o těch dvou jménech, tedy Marione Le Penová a Geert Wilders, tak s dovolením odcituju právě Marine Le Penovou, která hovořila o Geertu Wildersovi, že to není žádný extrémní pravičák, ale je to patriot, který se staví proti masové imigraci. Tak to je, řekněme, legitimní označení.

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Tak oni spolu zasedají v jedné frakci v Evropském parlamentu, jsou to spojenci, tak asi těžko můžeme čekat, že by Marine Le Penová mluvila o Geertu Wildersovi nějak zle. A je to nějaký pohled, jo, ono vždycky jde tyhle ty, tyhle ty škatulky a nálepky, tak ve finále platí to, co si myslí většina. Když většina si bude myslet, že to je patriot, tak to bude patriot, to je takový skrz tedy, na čem se ta se společnost dohodne, na tom jméně, tak to jméno platí, to je tak jako se vším. Jako že jsme se dohodli, že tomuhle říkáme sklenička a ne hrneček.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Já jen doplním, právě v těchto chvílích se uzavírají v Nizozemsku volební místnosti a musím tedy uvést na pravou míru, aktuálně tedy čekáme, až technika dovolí nám sdílet první dojmy tedy, a první exit polly právě z

toho, jak dopadly nizozemské volby, ale ještě než to technika dovolí, tak s dovolení ještě jedna divácká otázka. Michal Krejdl ptá se: "Bude-li pan Wilders jako vítěz odstaven od moci nechotou jít s ním do koalice? Jaký to vzbudí ohlas u občanů? Neobáváte se, konkrétně tedy vy, pane Víte, dalšího společenského pnutí v už tak vyhocené Evropské unii?"

Michal VÍT, výzkumný pracovník, Institut pro evropskou politiku EUROPEUM

To je přesně, o čem jsem mluvil, je to to čekání na tu, na tu správnou chvíli. Vlastně Geert Wilders de facto je vítězem voleb za jakékoliv pozice. Jestli vyhraje, bude tím faktickým vítězem, jestli, jestli získá těsně druhé místo, bude opět tím vítězem a bude ve velmi komfortní situaci, protože nebude ať už v jedné, nebo v druhé pozici, v té první pozici může říct: "Pokusil jsem se stavit, ostatní mi v tom zabránili. V druhé pozici, pokud bude těsně druhý, tak bude moct pokračovat v té své, v té své politik, nebo v té své strategii, kterou předvádí doposud a z tohoto pohledu není, on není nijak tlačěn, není, není tlačěn do nějakého zásadního rozhodnutí, takže z pohledu, z pohledu té pnutí ve společnosti, nutno podotknout, že působením Geerta Wilderse postupuje k nějaké proměně, společenské proměně, ať už té politické, nebo té reálné společenské k otázce migrace. Je to téma mnohem tematizované, a to nejenom tedy díky Geertu Wildersovi, probíhá už víc jak 15 let široká společenská diskuse na téma identity, přístupu k imigraci, takže tady toto je v současné době je celá evropská politika velmi citlivá k těmto tématům, ale tuto diskusi vyvolala samotná tehdejší nizozemská princezna, která začala tematizovat sama problematiku identity už v roce 2007 a to takovým způsobem, který bychom v dnešní době vnímali jako, jako způsob, který rozkládá jakési národní uvědomění. Takže ta diskuse je potřeba sena to i podívat z toho pohledu, co už bylo, a tak, jak tu situaci vnímáme dnes a myslím si, že nizozemská společnost samozřejmě je k těm, k těmto problémům citlivá a bude, bude i nadále to, ta citlivost růst, ale že by to mělo být v tuto chvíli tím, co rozloží nizozemskou společnost, to si nemyslím.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Díky moc za komentář. A my teď splníme slib a zamíříme za Bohumilem Vostalem, naším zpravodajem, který sleduje volby v Nizozemsku, konkrétně je sleduje přímo ve volebním štábu lidové strany, tedy strany Marka Rutteho a má aktuální čísla, tedy zatím v rovině exit pollů, jakési ankety, která se probírá mezi voliči, kteří odcházejí z volebních místností. Zatím nic není sečteno nebo jen velmi malé procento. Tak, Bohumile, přeju hezký večer. Máš slovo, jak to tedy vychází podle odhadů?

Bohumil VOSTAL, zpravodaj ČT

Tyto nizozemské volby jsou naprostým překvapením. Doposud průzkumy ukazovaly, že Geert Wilders by měl být první nebo druhý, ale podle těchto exit pollů má být až na třetím místě. S naprostou velkým přesahem vyhrála vládní dosavadní strana premiéra Rutteho, měla by mít 41 křesel, to znamená, strana VVD, Lidová strana pro svobodu a demokracii. Další velké překvapení. Na druhém místě je Strana práce PvdA, to znamená, sociální demokracie. Té průzkumy předpokládaly, že by měla výrazně ztratit, ale nestalo se to, měla by mít 38 křesel, až na třetím místě je Geert Wilders, populistický a nacionalistický nizozemský politik, který se svou stranou /výpadek signálu/ má podle těchto exit pollů získat pouze 15 křesel. Čekalo se, že černým koněm těchto voleb bude strana Zelené levice, ovšem ta by měla získat pouze 4 křesla, takže toto jsou ty nejnovější informace. Jestliže se o těchto nizozemských volbách mluvilo jako o prvním testu, který určí, jak je na tom Evropa letos s euroskepticismem, jaká je nálada voličů, co se týče jejich postavení vůči stran, takzvaného establishmentu, tak se ukazuje, že pokud tyto exit polly jsou pravdivé, tak Geert Wilders se svou politikou vystoupení z Evropské unie, zákazu islámu, zákazu mešit a koránu, utrpěl naprostý debakl a vypadá to, že to bude ještě největší debakl v jeho případě od roku 2010, takže se ukazuje, že ten trend, který loni nastolil brexit, to znamená, referendum o vystoupení Británie z EU a podle toho, co nyní víme, tak Nizozemci v žádném případě nebudou následovat.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Mockrát díky za ta aktuální čísla, Bohumile, ale prosím, pojďme se zkusit společně podívat tedy na možné vládní konstelace? Já nejsem žádný rychlý počtář, ale stačila by teda, tedy lidovců a sociálním demokratům, respektive Straně práce tato čísla k tomu, aby mohla pokračovat současná vládní koalice?

Bohumil VOSTAL, zpravodaj ČT

My můžeme říct s jistotou jedině, že před těmito volbami a v kampani, v podstatě všechny strany říkaly, že mají jednu podmínku, že do vlády půjdou a budou sestavovat vládu s ostatními stranami. Budou vyjednávat, budou se rozhodovat, ale v žádném případě nepůjdou do vlády, kde by byla strana Geerta Wilderse, Strana pro svobodu. Jak vidíte, tak v tuto chvíli, nám tady na chvíli vypla elektřina, tak doufejme, že to neznamená, že je někdo v šoku a možná v šoku bude právě Geert Wilders, který možná už tušil onu porážku, takže na dnešek zrušil dokonce svůj volební noční štáb, kam měli jít novináři, protože si přiznejme, že Geert Wilders byl aspoň, co se týče zahraničních médií tím hlavním tahákem, hlavní hvězdou. Čekalo se, jak dopadne, když tak dlouho byl v průzkumech první. Nyní, co se týče té otázky, jak se bude sestavovat vláda. Bude opravdu teď na, hlavně na tom, aby se potvrdila tato čísla, která říkají, že by tedy dosavadní vládní strany měly spíš ještě posílit, zřejmě to budou mít jednodušší, zřejmě tedy by nemusela ta vyjednávání trvat dlouhé měsíce, ale nyní je ještě příliš brzo, my vlastně čekáme na to, až vystoupí premiér Rutte, až řekne, jak vidí tyto výsledky, a také si počkáme na to, jak bude výsledky komentovat Geert Wilders, který sliboval revoluci, který sliboval, že jak říká, že vystoupí z Evropské unie, že Nizozemcům zajistí takzvanou bezpečnost, že zavře hranice, a také tedy že, jak tvrdil, zachrání národní identitu Nizozemců.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Bohumile, díky moc, ještě možná velmi krátce, budeme samozřejmě čekat na to, jaká budou oficiální vyjádření, ale vidíme, že s nacházíš tedy v prostoru pro novináře, kde není místo samozřejmě pro velké emoce z logiky věci a za logiky principu, ale dostaly se k vám už nějaké okamžité reakce, přímo od strany lidové, od strany Marka Rutteho, ať už jakékoliv nebo to není možné ve volební štábu?

Bohumil VOSTAL, zpravodaj ČT

My v tuto chvíli, abyste pochopili kde se nacházíme, toto je místnost tisková, která je určená pouze pro zahraniční média, nebylo vůbec jednoduché se sem dostat a získat akreditaci, ale tady jsou novináři z celého světa a hlavně z Evropy a ti sledují jedině a mají svůj zdroj právě z tohoto vysílání, živého vysílání veřejnoprávní nizozemské televize, odkud právě čerpáme naše exit polly, které tedy říkají, že Lidová strana za svobodu a demokracii VVD premiéra Rutteho vyhrála, a to s naprostým náskokem a Geerta Wilderse, jeho strana pro svobodu, která navrhovala zakázat islám v Nizozemsku a vystoupit z EU, tak skončila až třetí, což, pokud se potvrdí, bude opravdu debakl. Takže co se týče emocí, budeme se je snažit získat, budeme o nich reportovat, ale to, co je také pro novináře důležité, pro ty zahraniční. Tak nejdříve musíme připuštění vůbec do toho velkého volebního štábu, kde jsou právě sympatizanti a členové nizozemské vládní Lidové strany pro svobodu a demokracii. Každé médium rozčleněné do jednotlivých skupin a až vyvolají naše číslo, tak štáb České televize samozřejmě půjde a bude schopen tedy se bavit o emocích a o pocitech této podle všeho vítězné strany.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Říká Bohumil Vostal. My samozřejmě držíme palce, aby to bylo co možná nejdříve a pokud já mohu mluvit o emocích, tak se budeme těšit na další vstupy. Mockrát díky, Bohumile, na shledanou.

Bohumil VOSTAL, zpravodaj ČT

Hezký večer.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A se mnou stále ve studiu mí dva hosté. Politolog Matěj Trávníček a Michal Vít z institutu EUROPEUM. Tak vaše dojmy, pane Víte, samozřejmě čísla to nejsou přesná, sociologickou výpovědní hodnotu valnou nemají, ale přeci jen, něco mohou napovědět.

Michal VÍT, výzkumný pracovník, Institut pro evropskou politiku EUROPEUM

Zaprve jsou to, skutečně jsou to exit polls, takže ta skutečná hodnota nebo ty skutečné výsledky budou pravděpodobně trochu jiné, ale nějaké trendy tam lze vidět. A může to být dopad velkého zájmu o nizozemskou politiku, možná Nizozemci nechtěli být, kteří se budou mediálně podílet na rozklad, rusalka na v uvozovkách rozhlasu Evropské unie. Tak jak jí známe z dnešní podoby. A možná, možná by premiér, současný premiér Mark Rutte měl poděkovat prezidentu Erdoganovi za zvolenou strategii a top způsob, jakým reagoval na, na

turecké zasahování do nizozemské politiky, protože na nizozemský liberální kontext ta reakce byla velmi přesvědčivá a velmi rychlá.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pane Trávníčku, ještě než se dostaneme k reakci přímo na možné výsledky, tak jak moc vy osobně věříte těch exit pollům, těm anketám?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Já bych jim spíše věřil, byť teda v porovnání s předvolebními průzkumy, ty čísla jsou hodně líná, což vzbuzuje určitý otázník, ale asi jako nemám žádný větší důvod jim nějakýma zásadním způsobem nevěřit.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Píše divák Ondřej: "Pokud se potvrdí exit polls, o čem to vypovídá? Jednalo by se první větší porážku populistické politiky," slovo, které nemáte rád, omlouvám se za něj, ale nezaznělo, proč tedy dost možná Nizozemci odmítli Wildersovu politiku? Máte teorii?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Já bych to vzal postupně. Takže o čem to, o čem to vypovídá nebo co je ten výsledek těch voleb. Tak zaprvé ty čísla, pokud by se potvrdily, ty mandáty, tak současné vládní velké koalici by to stačilo k tomu, aby stále měla většinu, to je první věc. Druhá věc, ono je to možná trochu paradox, že jo, spousta, jak Rutte, tak hlavně Willders šermovali v té volební kampani tou ochranou těch tradičních hodnot nizozemské společnosti a no, tak ty tradiční hodnoty aspoň vyhrály, protože vyhrály ty tradiční strany. A pokud by se dalo první větší porážku populistické politiky, no, asi, asi by to tak šlo, šlo říct, jo,. Že tam vlastně nějaká vlna ...

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Rakousko?

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

No, dobře, ale pořád jako to, že Hofer prohrál ve druhém kole, opakovaném druhém kole, respektive v skoro v podstatě podruhé opakovaném, protože to byl jako naprosté selhání rakouské státní správy, vůbec připravit a zorganizovat volby. Tak ta porážka byla těsná a pořád jako to šlo interpretovat jako vítězství vůbec to, že byl jenom opravdu kousek od vítězství. Dost možná, kdyby ty volby proběhly správně, tak třeba by jako dneska seděl v Hofburgu Hofer a ne van der Bellen. Ale, ale ano, pokud ty čísla se potvrdí, to znamená, pokud ten rozdíl mezi tím očekáváním a tou realitou bude tak velký, jak říkaly exit polly, pak ano, je to největší porážka populistické, která mě napadá za posledních pár let. Otázka jenom, jestli můžu doplnit, jestli z toho lze vyvozovat, že to je nějaká změna trendu nebo jestli to je nějaká nahodilost, jestli prostě se voličské nálady změnily radikálně nebo vyvinuly v posledním týdnu před volbama právě pod vlivem, vlivem reakce nebo té kauzy mezi Nizozemskem a Tureckem.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Tak prosím tedy interpretace Michala Víta. Skutečně zde vidíme nějakou linii od brexitu, možná zděšení z něho přes Rakousko, Nizozemsko a může ta linie pokračovat až do Francie? Pokračování tradičních stran, pokračování tradiční politiky?

Michal VÍT, výzkumný pracovník, Institut pro evropskou politiku EUROPEUM

Já bych zůstal nejdříve v tom Nizozemsku. Ono nizozemská politika a nizozemská společnost, Nizozemsko je obchodní země, která, která participovala na utváření současného světového modelu hospodářství a velmi z něho profitovala, takže když se zeptáte Nizozemců, jak vnímají tyto emočně nabitě okamžiky, tak první, jednu z prvních odpovědí, kterou dostanete, že to vnímají velmi pragmaticky. Že pro ně je důležitý obchod a z tohoto pohledu evidentně nebo zatím to není potvrzeno, ale větší část společnosti preferuje zachování současného

stavu, a tedy pragmatický přístup k řešení problémů. Bez toho, aniž by se, aby do systému byla vpouštěna síla, která, která se za posledních 15 let prezentuje silnými emocemi a neprokázala doposud ochotu přispívat ke správě země a jejímu dalšímu rozvoji.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Říká Michal Vít a říká také Matěj Trávníček. Pánové, mockrát díky, že jste byli s námi a snažili se tedy dešifrovat stávající výsledek nizozemských voleb. Mockrát díky, mějte se hezky, na shledanou.

Matěj TRÁVNÍČEK, politolog, Institut politologických studií, **Fakulta sociálních věd**, Univerzita Karlova /ODS/

Mějte se krásně.

Michal VÍT, výzkumný pracovník, Institut pro evropskou politiku EUROPEUM

Na shledanou.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

A já jen připomenou, jak to tedy všechno podle exit pollů dopadlo. Na prvním místě lidová strana Marka Rutteho, stávajícího premiéra. Na druhém místě Strana práce, tedy uskupení, které bysme dost možná v českých podmínkách popsali jako tradiční sociální demokracii, tedy dvě strany stávající vládní koalice. Geert Wilders, nejvýraznější postava, která symbolizuje nizozemské parlamentní volby, až na třetím místě. Očekáváme tvrdší data. Očekáváme sčítání hlasů, dost pravděpodobně v ranních hodinách se dozvíme definitivní výsledek a naprosto určitě už v Horizontu, který následuje po Devadesátce, se dozvíme další informace přímo z volebního štábu lidové strany, kde máme našeho zpravodaje Bohumila Vostala. My v Devadesátce vyčkáme tady na další informace a mezitím budeme pokračovat v dalších tématech.

Novela zákona o ochraně utajovaných informací

13.3.2017 ČRo Radiožurnál str. 02 12:08 Ozvěny dne - publicistika

Vladimír KROC, moderátor

Posílení ochrany citlivých a tajných informací distribuovaných v elektronické podobě, to má zajistit novela zákona o ochraně utajovaných informací, kterou dopoledne schválila vláda. Současná legislativa zajišťuje bezpečnost pouze u utajovaných informací v listinné nebo nelistinné podobě. Návrh by podle předkladatelů premiéra Bohuslava Sobotky a ředitele Národního bezpečnostního úřadu Jiřího Langa měl projít sněmovnou zrychleně v rámci jediného čtení a nabýt účinnosti na začátku roku 2018. Zástupce Národního bezpečnostního úřadu jsme zvali do vysílání, čas si ale neudělal. Hostem polední publicistiky je odborník na kybernetickou bezpečnost z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy Nikola Schmidt. Dobrý den.

Nikola SCHMIDT, odborník na kybernetickou bezpečnost z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý den.

Vladimír KROC, moderátor

Novela "posílí bezpečnost citlivých informací distribuovaných v elektronické podobě". To uvedl premiér Sobotka na Twitteru. Jak vypadá administrace utajovaných informací teď?

Nikola SCHMIDT, odborník na kybernetickou bezpečnost z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Já jsem byl poměrně překvapený tady tou otázkou, když jsem ji dostal do e-mailu. A myslím si, že v podstatě na takovou otázku nejde odpovědět, protože ta odpověď sama o sobě bude utajená. Nicméně ten zákon do jisté míry bude asi určitě schopen řekneme podnítit větší důraz na to, aby utajené informace byly opravdu utajené. V

každém případě ale, pokud ta reakce současná je na problém e-mailu na ministerstvu zahraničních věcí, tak je potřeba znovu zdůraznit, že tam se nejednalo o utajované informace a víceméně se ve finále jedná stejně ve všech případech, nebo jako ve všech, ve většině případech o to, jakým způsobem daný lidé potom s informacemi nakládají a zda dodržují všechny předpisy. Tyto předpisy oni nebudou, nebo technologie, které se použijí, nebudou napsány v tom zákoně, ale bude je určovat interně Národní bezpečnostní úřad a jím pověřené jiné instituce.

Vladimír KROC, moderátor

Je kvůli tomu potřeba nějak zvlášť školit zaměstnance, státní správy, aby zvládli správně nakládat s citlivými informacemi?

Nikola SCHMIDT, odborník na kybernetickou bezpečnost z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

To určitě, každopádně myslím si, že je nutný a je to jeden z těch nejzákladnějších předpokladů a když ten případ právě z ministerstva zahraničních věcí, tak se o tom mluvilo v podstatě neustále, a to je, že je potřeba, aby lidé prostě dbali na to, jakým způsobem nakládají s informacema ve smyslu, jakým způsobem pracují s informačními technologiemi. Protože ty nejjednodušší způsoby, jak se tak jako systému dostat, a to se stále bavíme o těch neutajovaných tečka, no, je takzvaný phishing, kdy prostě použijete metody jakési jako nepozornosti ze strany toho uživatele a dostanete se tam navzdory všem bezpečnostním kritériím, jo, nicméně to se jako netýká těch systémů utajovaných, protože ty by měly být od Internetu úplně odříznuté a fungovat na vlastní síti, na separátních technologiích a, a jako únik tady z těch oblastí je v podstatě jako minimální.

Vladimír KROC, moderátor

A v čem...

Nikola SCHMIDT, odborník na kybernetickou bezpečnost z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Nebo jako, takhle, jako riziko toho úniku je minimální.

Vladimír KROC, moderátor

Rozumím. V čem byste řekl, že jsou aktuálně největší mezery kybernetické bezpečnosti, státních institucí Česka?

Nikola SCHMIDT, odborník na kybernetickou bezpečnost z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

To je strašně široká otázka. Já si myslím, že ta první mezera je, že my stále pořádně nevíme, co je to kybernetická bezpečnost, před 4, 5, 6, 10 lety jsme se bavili o útocích na kritickou infrastrukturu, kterých jsou naprosto minimální a pokud se odehrajou, tak, tak ty důsledky trvají minuty, ne-li hodiny, nebo pár hodin, ale rozhodně ne měsíce a nevznikají žádný katastrofický scénáře. Před 2 lety jsme se začali bavit o hybridním konfliktu a loni jsme se začali bavit o postfaktuálním světě. Takže ten, to téma je natolik široký, že je potřeba spíš ho nejdřív pořádně prostudovat, nebo před lety jsem se účastnil za Českou republiku draftování nebo jakoby navrhování takzvaných /anglický text/ ve Vídni v rámci OBSE a všechny státy se tam tehdy shodly na tom, že ten nejzákladnější problém, který při dohadování se, jak se státy v kyberprostoru budou k sobě chovat, stojí na tom, že v podstatě ty státy nevědí, co je to pořádně kyberprostor, kde má hranice a jaký technologie do něj mají spadat a jaké, jaké už ne.

Vladimír KROC, moderátor

Takže napřed vykolíkovat pojmy, hřiště a pak hledat ty mezery. To byl Nikola Schmidt, odborník na kybernetickou bezpečnost. Děkuju. Na shledanou.

Nikola SCHMIDT, odborník na kybernetickou bezpečnost z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Na shledanou.

Kdy skončí v koalici spor o korunové dluhopisy?

13.3.2017 ČRo Plus str. 01 21:10 Den v 60 minutach

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Přestože hnutí ANO hrozilo odchodem z podvečerního jednání koaliční rady v případě, že na něm sociální demokraté otevřou téma korunových dluhopisů, třaskavé téma se na schůzku špiček koaličních stran i tak dostalo. A to hned jako první bod. Premiér a předseda ČSSD Bohuslav Sobotka dál trvá na tom, aby daňová správa reagovala na pochybnosti sněmovního rozpočtového výboru o možném obcházení zákona při emisích takzvaných korunových dluhopisů v roce 2012. Prvního místopředsedy hnutí ANO Jaroslava Faltýnka, který se jednání zúčastnil, jsem se zeptala, co na premiérův postoj říká.

Jaroslav FALTÝNEK, 1. místopředseda hnutí /ANO/

Pan premiér jako nemá na čem trvat, protože daňová správa samozřejmě kontroluje a poskytne panu premiérovi konkrétní informaci o tom, kolik vlastně doměřil. A já jsem tady řekl, že to byla částka 1,5 miliardy korun za to uplynulé období. Čili finanční správa pracuje podle zákona, tak jak má, a není potřeba, aby ji pan premiér nebo rozpočtový výbor vyzýval.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Pan vicepremiér Pavel Bělobrádek a také předseda KDU-ČSL řekl, že na tom jednání zazněla sousloví, která nepatří na veřejnost. Tak nechci samozřejmě, abyste tady říkal nějaká sousloví, která by veřejnost neměla slyšet, ale jak vyhrocené, dejme tomu, to jednání bylo?

Jaroslav FALTÝNEK, 1. místopředseda hnutí /ANO/

Já vzhledem k tomu, že jsem relativně klidný člověk, tak jako nebylo to nějaké velké drama. A navíc těch témat na koaliční radě bylo podstatně více, asi 7. Takže toto byl první bod, který zařadila sociální demokracie, ale my jsme se tam bavili i rozpočtovém určení daní, o zahraniční rozvojové pomoci, o stavebním zákonu, který je nesmírně důležitý, který by měl vlastně zrychlit výstavbu naší země, nejenom ...

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Ano, ale když se vrátíme k těm dluhopisům, tak jak vyhrocené to jednání bylo, abyste mi odpověděl na otázku?

Jaroslav FALTÝNEK, 1. místopředseda hnutí /ANO/

Tak já jsem to nevnímal jako nějak zásadní, vyhrocené. My jsme tam řekli nebo pan Babiš a já prostě stanovisko, že to nepatří na jednání koaliční rady, že není potřeba, aby pan premiér a rozpočtový výbor vyzýval a úkoloval finanční správu. To ze zákona ani nemůže. A nechme finanční správu pracovat a pan Janeček určitě předloží výsledky, tak jak to chtěl pan premiér. Takže já to nepovažuji za nějaký velký drama.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

A pak už očekáváte, že ať už to tedy není velké drama z vašeho pohledu, že už se ten spor nebo to vyřikávání ukončí a koalice bude dál normálně fungovat?

Jaroslav FALTÝNEK, 1. místopředseda hnutí /ANO/

No ale koalice dál normálně funguje. Já říkám, my jsme tady probrali dneska za ty 4 hodiny spoustu dalších témat, kde jsme se shodli, jako je otázka stavebního zákona, otevírání železničního trhu ...

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Ano, ale od rána se řešilo, jestli vlastně koaliční rada vůbec bude, protože váš předseda Andrej Babiš mluvil o tom, že se toho jednání vůbec nemusíte účastnit, pokud tam tedy ty korunové dluhopisy budou zařazeny.

Jaroslav FALTÝNEK, 1. místopředseda hnutí /ANO/

Program koaliční rady sestavuje pan premiér. Pan premiér za sociální demokracii tam dal tento bod a my jsme odpověděli na ty otázky, které tam padly a dál jsme pokračovali v konstruktivní atmosféře při projednávání dalších bodů. Takže já v tom nevidím žádný problém. My jsme tam řekli svoje stanovisko, které opakují dneska již poněkolkáté, že se domníváme, že na jednání koaliční rady tato věc nepatří, že rozpočtový výbor přijal usnesení, které je v rozporu se zákonem a že prostě nemůže ...

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

A to je stanovisko celého hnutí ANO, pardon, že vám do toho vstupuji, je to stanovisko celého hnutí ANO, nebo vaše jako ...

Jaroslav FALTÝNEK, 1. místopředseda hnutí /ANO/

Co je to celé hnutí ANO podle vás? To je těch 3 tisíce členů nebo ...

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

No minimálně třeba poslanecký klub, který vy řídíte.

Jaroslav FALTÝNEK, 1. místopředseda hnutí /ANO/

Poslanecký klub to neřešil, ten zasedá zítra v 11 hodin.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Takže s ním jste to ještě nemohli ...

Jaroslav FALTÝNEK, 1. místopředseda hnutí /ANO/

Ale já nepředpokládám, že to bude poslanecký klub řešit, protože to usnesení rozpočtového výboru, které bylo přijato, tak pro něho naši poslanci nehlasovali jako jediní v podstatě, kteří tam byli přítomni. Takže my máme v této věci jasno jako hnutí ANO.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Proto se právě na to ptám, jestli celé hnutí ANO stojí tedy v této věci jednotně, zda tedy je to jednotný hlas hnutí ANO.

Jaroslav FALTÝNEK, 1. místopředseda hnutí /ANO/

Já předpokládám, že ano.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Tolik tedy první místopředseda hnutí ANO Jaroslav Faltýnek. A my teď přidáme pohled druhé koaliční strany, předsedy poslaneckého klubu ČSSD Romana Sklenáka konkrétně. Dobrý večer.

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

Dobrý večer přeji.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Jak vy jste spokojen s tím závěrem koaliční rady, tedy že daňová správa by měla podat nějaké vysvětlení? Je to už konec sporu?

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

No, tak samozřejmě bude záležet, jaká ta odpověď finanční správy rozpočtovému výboru přijde. Protože rozpočtový výbor poměrně přesně formuloval, co požaduje nebo o co žádá finanční správu. A my jako sociální demokracie jsme dnes našim koaličním partnerům sdělili, že se ztotožňujeme se závěry rozpočtového výboru a skutečně požadujeme, aby finanční správa šetřila tyto věci a podala o tom zprávu, protože ...

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

K tomu usnesení rozpočtového výboru se ještě, pane předsedo, dostaneme. Ale máte už třeba nějaký termín, dokdy by právě jste měli dostat od správy ten konkrétní výsledek nebo nějaké usnesení?

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

Tak v tom usnesení rozpočtového výboru je termín 31. května, který předpokládáme, že bude naplněn.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Hnutí ANO nebo konkrétně tedy předseda poslaneckého klubu a také první místopředseda hnutí ANO Jaroslav Faltýnek nám v tom rozhovoru říkal, že podle něj rozpočtový výbor překročil své pravomoci. Podle vás jednal naprosto v souladu?

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

Nevím, v čem by měl překročit svoje pravomoci. On požádal finanční správu o některé kroky a já si myslím, že to je naprosto v pořádku. Protože tady je mimořádně vážné podezření, že docházelo k obcházení zákona. Protože zisky společnosti by měly být vypláceny jejich majitelům formou dividend. A dividendy se samozřejmě daní. A tady se zdá, že v některých případech místo tohoto postupu byla zvolena taková finta, že se nevyplácely dividendy, ale vydaly se korunové dluhopisy, ne za účelem potřeby získat peníze těch společností, ale právě proto, aby jejich majitelé mohli si ty zisky převést k sobě bez zdanění. A ...

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Tady ale hnutí ANO namítá, že právě tuto praxi mohl třeba svým hlasem změnit i současný premiér Bohuslav Sobotka, když se to projednávalo ve sněmovně.

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

Ne, to je odvádění pozornosti úplně jinam. O to tady nejde. Tady nejde o ten fakt, že korunové dluhopisy se nedaní. Ale o ten fakt, že tohoto institutu, který byl v našem právním řádě, bylo možné tímto způsobem, jak jsem popsal, zneužít. Něco jiného je, pokud si korunové dluhopisy koupili běžní občané, například státní dluhopisy, a počítali s tím, že nebudou daněny. A něco jiného je případ, kdy majitel firmy takto účelově nechá vydat emisi těchto dluhopisů, aby se vyhnul placení daně z dividend.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Pane předsedo, je to ale spor, který patří na jednání koaliční rady. Kdybyste měli probírat především třeba zákony, které koalice chce ještě prosadit do konce volebního období, nemělo by to třeba být během interpelací ve sněmovně?

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

Ale my, tak jak říkal kolega Faltýnek, to potvrzují, jsme probrali na dnešní koaliční radě mnoho dalších témat. V podstatě jsme se dohodli i na jednání sněmovny, jak bude probíhat. Dneska mimo jiné probíhala ...

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Ano, ale to samotné jednání bylo od počátku vcelku v ohrožení.

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

Tak v ohrožení bylo podle mě z nepochopitelných důvodů. Tohle byl jeden z bodů. My jsme sdělili našim koaličním partnerům náš postoj a myslím si, že to nijak nenarušilo ani jednání koaliční rady, ani jinou koaliční spolupráci. Mimochodem dnes zasedala vláda a velmi rychle taky celou agendu, kterou měla v programu, prošla bez jakýchkoli problémů. Čili jedna věc je koaliční spolupráce, ta funguje, a druhá věc je otazníky okolo korunových dluhopisů. A my se prostě domníváme, že není možné to jen tak přejít, že je potřeba se tím zabývat.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

A z vašeho pohledu, o jak vyostřený spor vlastně šlo? Vy jste se té schůzky účastnil, protože pan vicepremiér a šéf KDU-ČSL Pavel Bělobrádek dokonce mluvil o tom, že tam padla slova, která by veřejnost neměla slyšet. Tak jak vyhocené to jednání bylo z vašeho pohledu?

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

Tak mně nepřišlo zas až tak nějak mimořádně vyhocené, vzhledem k tomu, že se jednání koaličních rad účastním od počátku volebního období. A jsem zvyklý. Mně spíš přišlo, že ...

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Žádné drama řekl byste?

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

Kolegové z ANO se spíš snažili odvádět pozornost od toho podstatného a dlouho jsme se nemohli dohodnout na podstatě toho sporu. Ale pokud nakonec bylo tedy dohodnuto, že se finanční správa bude zabývat tím, o co ji žádá rozpočtový výbor a podá svoji zprávu, tak my jsme s tím závěrem spokojeni a budeme na ni netrpělivě čekat.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Říká předseda poslaneckého klubu ČSSD Roman Sklenák, který byl naším dalším hostem. Děkujeme za rozhovor, na slyšenou.

Roman SKLENÁK, předseda poslaneckého klubu /ČSSD/

Také děkuji, na shledanou.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

A my přidáme ještě jeden pohled, a to pohled politologa. Na lince je Josef Mlejnek z katedry politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dobrý večer i vám.

Josef MLEJNEK, katedra politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý večer.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

O jak vážný spor z vašeho pohledu jde? Je to tedy nějaký vážnější spor v koalici, anebo žádné drama, jak mluvil o tom například Jaroslav Faltýnek z hnutí ANO?

Josef MLEJNEK, katedra politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Já si myslím, že ona tím sporem vlastně startuje volební kampaň, respektive ona už volební kampaň možná dávno běží. Čili je to spor, který v té, z toho věcného hlediska, pokud bych se měl pokusit o nějaký objektivní pohled, tak demonstruje jednak problematičnost střetu zájmů, problematičnost toho, že by podnikatel jaksi neměl být členem vlády, poněvadž pak ta vláda nebo ministerstvo financí řeší daně a to, jestli firmy ty daně platily správně nebo nesprávně. Ale odráží to dost pokrytectví české politiky, protože ČSSD útočí na Andreje Babiše, že má ty daňové nedoplatky a tak dál. Ale ve vládě s ním je, z vlády odejít nechtějí a předpokládám, že s ním v té vládě vydrží až do konce. Čili potom když ti aktéři vlastně se tváří navenek na veřejnost jako principiálně, ale vlastně v tom konání, tak ty své principy pak začnou vždycky ohýbat podle toho, jak se jim to hodí. Tak samozřejmě je to spíš předvolební boj nebo takové politické hašteření, které má za hlavní cíl si získat pozornost voličů a získat přízeň pro ty dané strany.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

A můžeme očekávat, že tedy podobné střety a rétorická cvičení teď budeme slyšet až do voleb?

Josef MLEJNEK, katedra politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

No to samozřejmě. Dá se očekávat, že se to bude stupňovat, tak jak se bude blížit termín voleb.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

A jak tohle funguje na voliče? Je to něco, na co skutečně slyší?

Josef MLEJNEK, katedra politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

To je otázka, protože ona část voličů, jak se ukazuje, prostě na tu gestiku neslyší nebo třeba kritika Andreje Babiše, pokud jde o ten střet zájmů nebo i některé, jako záležitost třeba dotace a tak dál, tak ono už vlastně na Andreje Babiše vyplavaly věci nebo kauzy, o nichž se říká, a myslím, že i pravdivě, že kdyby vyplavaly v minulosti na skoro jakékoli jiného politika, tak by ho to hlavně poškodilo. Zajímavé je, že pokud jde o Andreje Babiše, tak si pořád drží prostě vysokou podporu jak pro hnutí ANO, tak on sám v těch žebříčcích důvěry politiků. Zdá se, že prostě voliči ANO nějakým způsobem prostě věří Andreji Babišovi a už možná zaujmají to přesvědčení, že postoj, že jakákoli kritika Andreje Babiše je účelová, že to prostě jo, že přijímají tu jeho interpretaci, poněvadž ostatně Andrej Babiš dovede některé ty útoky jakýmsi šikovným umným způsobem od sebe odvádět, odvádět pozornost jinam. Dovede prostě se s tím vlastním elektorátem pracovat, takže mu pořád důvěřuje. Takže je docela možné, že ani tato kauza s těmi korunovými dluhopisy nakonec hnutí ANO Andreje Babiše nepoškodí.

Martina SPĚVÁČKOVÁ, moderátorka

Říká politolog Josef Mlejnek z Univerzity Karlovy. Děkujeme za rozhovor, na slyšenou.

Josef MLEJNEK, katedra politologie **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Děkuju, na shledanou.

BLOG: Když si radní pletou dluhopisy s akciemi, aneb RRTV ve službách politika

13.3.2017 ct24.cz str. 00 Názory
merickaa

Minulý týden jsem se dozvěděl, že Rada adresovala České televizi žádost o vysvětlení dvou reportáží, po jedné z pořadu Reportéři ČT a ze 168 hodin, za kteréžto pořady jako šéfredaktor odpovídám. Nedověděl jsem se to ovšem z úřední pošty, jak by bylo obvyklé, ale z médií (mediaguru.cz). To je důvod, proč reaguji nejprve veřejně, předtím, než odpovím úředně.

Způsob, jakým radní o vysvětlení žádají, totiž už dopředu obsahuje hodnocení. Dozorčí orgán, který má dbát na nestrannost, přitom sám vychází z jednostranného, subjektivního a zavádějícího stanoviska stěžovatele, s nímž se v popisu situace ztotožňuje, místo aby jej nezávisle zkoumal, případně pro zachování objektivit alespoň uvedl slovy „stěžovatel namítá“.

Píše se zde... „žádá (RRTV, pozn.autora) provozovatele Česká televize...o podání vysvětlení, z jakého důvodu v reportáži Ministerské počty...došlo k prezentaci situace kolem nákupu korunových dluhopisů Andrejem Babišem způsobem, který mohl vyvolat pochybnosti o nestranném přístupu k osobě respondenta A. Babiše a objektivitě informování o celé kauze, neboť reportáž zpochybňuje legitimitu nákupu dluhopisů, a přitom se soustředí výhradně na osobu A. Babiše a společnost Agrofert, ačkoli se jedná o hojně využívanou finanční transakci i jinými osobami, aniž by jejich postup byl Českou televizí zpochybňován.“

V reportáži přitom nejde o zpochybňování legitimacy nákupu dluhopisů obecně, ale právě o nejasnosti, které se objevily v daném konkrétním případě, a ten je, podle všech dostupných a známých informací, zcela ojedinělý.

Zvětšit obrázek
Zmenšit obrázek
Zvětšit obrázek na celou obrazovku

Zdroj: ČTK

Autor: David Taneček

Vznikl počátkem ledna tím, že na Andreje Babiše, místopředsedu vlády a tehdejšího majitele Agrofertu, přišlo na policii trestní oznámení kvůli krácení daní a porušení povinností při zprávě cizího majetku v souvislosti s nákupem dluhopisů firmy Agrofert, o čemž informovala mnohá média. Andrej Babiš pochybnosti odmítl a následně oznámil, že dluhopisy nakoupil za 1,5 miliardy korun ze svých zdaněných úspor.

Otázka nákupu dluhopisů se stala i součástí interpelací v Poslanecké sněmovně 19. ledna 2017. Novinářka serveru echo.cz pak zveřejnila článek, který dokazoval, že v době, kdy Andrej Babiš akcie nakoupil (v roce 2013), zmíněnou částku 1,5 miliardy zdaněných úspor neměl. Z jeho majetkových přiznání v Poslanecké sněmovně plyne, že v roce 2013 nakoupil první várku dluhopisů za 1,252 miliardy, ale ani tyto prostředky ze zdaněných peněz neměl. Jeho čisté příjmy dosahovaly částky o sto milionů nižší. Následně Andrej Babiš přišel s druhým vysvětlením, že kromě zdaněných peněz měl ještě nezdaněné příjmy – celkově měl prý k dispozici více než dvě miliardy korun.

Jak z popisu situace plyne, Andrej Babiš sám svým vysvětlením kolem nákupu dluhopisů vytvořil tolik nejasností, že bylo ve veřejném zájmu pít se po správných odpovědích. Politici běžně musejí vysvětlovat rozpory v mnohem menších částkách a jejich nedostatečné odpovědi končily v minulosti i rezignací.

přehrát

video
168 hodin: Křišťálově čisté

V případě existuje stále spousta otázek, které v průběhu času a s novými argumenty Andreje Babiše neubývají, ale jen narůstají. Jejich vysvětlením a zhodnocením by se měli zabývat nejen novináři, ale i k tomu příslušné orgány, vedle policie i daňová správa, podléhající ovšem ministru financí Andreji Babišovi.

Pokud je RRTV známý jeden jediný podobný případ, kdy ústavní činitel nedokáže věrohodně vysvětlit rozpory ve svých příjmech v řádu stovek milionů korun, byl bych jako šéf investigativního pořadu vděčný, kdyby mě o takové skutečnosti neprodleně informovala.

Stačí, když půjde o pouhé miliony, v Reportérech ČT se případem budeme neprodleně zabývat, jako děláme už třináct let pokaždé, když na podobný případ narazíme. Ostatně k pádu vlády Mirka Topolánka přispěla naše reportáž, která upozornila na politicky motivované průtahy ve vyšetřování poslance Petra Wolfa, který byl stíhán za podvod s dotacemi ve výši 11 milionů korun.

RRTV dále píše: „Reportáž dále jednoznačně evokuje dojem, že k nákupu akcií (sic!, ve skutečnosti jde o dluhopisy, poznámka autora) došlo účelově s cílem vyhnout se placení daní a že společnost Agrofert je protěžována při získávání veřejných zakázek, aniž by reportáž tyto domněnky jakkoli prokázala.“

přehrát

video

Reportéři ČT: Ministerské počty

Pomiňme fakt, že RRTV nedokáže rozlišit mezi tak odlišnými ekonomickými nástroji, jako jsou akcie a dluhopisy, ačkoli pokud bychom se takové záměny v reportáži dopustili my, stali bychom se vedle oprávněné stížnosti i předmětem oprávněného posměchu. Ale RRTV je zřejmě pod tak velkým tlakem, že je schopna vyrobit hrubou chybu i na pouhých několika řádcích svého úředního rozhodnutí.

Pro zhodnocení situace jsme se obrátili na dva odborníky, Ladislava Mejzlíka, děkana Fakulty financí a účetnictví VŠE, a senátora, původně policejního vyšetřovatele zabývajícího se korupcí i během svého působení v Transparency International, Václava Lásku. Kritizovanou pasáž z naší reportáže o daňové optimalizaci uvádím v doslovném přepisu.

Václav LÁSKA, senátor, bývalý vyšetřovatel /Zelení/

Ta operace jednak musí být podle zákona, ale jednak musí mít nějaký účel. Účelem vydávání dluhopisů je posílit kapitál té firmy, dát jí prostředky, které ona potřebuje k nějakému účelu. Pokud ten účel není naplněn, pokud je to obchod jenom fiktivní, který má skutečně sloužit jenom ke zkrácení daně, no, tak pak se dostáváme do roviny daňové, že finanční úřad by tu daň měl doměřit.

Jana NEUMANNOVÁ, redaktorka

Jiným slovy, ten, kdo vydává dluhopisy, má nedostatek volných peněz. A právě prodejem dluhopisů je získává. Je otázka, zda Agrofert měl skutečně nedostatek hotových peněz, nebo jen formálně vydal dluhopisy kvůli tomu, aby jeho majiteli ušetřil desítky milionů korun na daních.

Ladislav MEJZLÍK, děkan Fakulty financí a účetnictví VŠE

Záměr to byl asi určitě, ale jestli je tohleto možno považovat za daňový únik nebo ne..., dokonce za trestný čin, to je úkol pro toho, kdo to bude vyšetřovat.

Václav LÁSKA, senátor, bývalý vyšetřovatel /Zelení/

Pro odpověď na otázku, zda tam ta trestně-právní rovina je či není, je strašně důležité vědět, kde Andrej Babiš těch 1,5 miliardy vzal.

Z pasáže je zřejmé, že jsme se nepokoušeli nic jednoznačně evokovat, jak nám podsouvá RRTV, ale nechali jsme promluvit experty, kteří volí slova věcně a s ohledem na presumpci neviny. Nezpochybnitelným výsledkem finanční operace je, že ministr financí, který vyhlásil boj daňovým únikům, ušetří na daních více než 13 milionů korun ročně, a to po dobu deseti let. Celkově se tedy jedná o úlevu ve výši 130 milionů korun.

Co se týká druhé kritizované oblasti, získávání zakázek Agroferty, RRTV vůbec nepochopila téma reportáže. Ta se nezaměřovala na dokazování, že společnost Agrofert „je protěžována při získávání veřejných zakázek“. Mapovala veřejné zakázky, které Agrofert získává od státu, a to s ohledem na veřejně dostupná data a před

okamžikem platnosti zákona Lex Babiš, který měl zamezit střetu zájmů při podnikání ministra vlády. Cituji z reportáže:

Jana NEUMANNOVÁ, redaktorka

Jiří Skuhrovec vypracoval odhad finančního dopadu. O kolik by tedy firmy skupiny Agrofert mohly ročně přijít, kdyby neobchodovaly se státem? Veřejné zakázky 705 milionů korun. Evropské dotace 176 milionů korun. Zemědělské dotace 669 milionů korun, zakázky pro Čepro 2 miliardy 700 milionů korun, celkem tedy 4 miliardy 250 milionů korun.

Zvětšit obrázek
Zmenšit obrázek
Zvětšit obrázek na celou obrazovku

Zdroj: ČTK

Autor: Martin Štěrba

Z výtky plyne, že RRTV nedokáže rozlišit „domněnky“ od veřejně dostupných dat, z nichž jsme při tvorbě reportáže vycházeli a které nikdo včetně Andreje Babiše nerozporoval. Právě v tom, stejně jako v řadě jiných dílčích zjištění, přinesla reportáž nové informace, jejichž nedostatek nám RRTV – ačkoli jí to nikterak nepřísluší – vytýká.

Jako perličku na závěr je třeba ocitovat tuto pasáž z rozhodnutí RRTV: „Reportáž klade sugestivní řečnické otázky (kde a které? pozn. autora) navozující neurčitá podezření směrem k hospodaření A. Babiše a společnosti Agrofert, ale nepřináší k nim konkrétní reakce A. Babiše, nýbrž sestřih obviňujících výroků Babišových odpůrců, k nimž zařazuje spontánní vyjádření Babiše, spíše obecné invektivy směrem k České televizi, což vzbuzuje pochyby, zda šlo autorům reportáže o skutečné informování o podstatě kauzy, nebo o účelové vytvoření negativního obrazu respondenta Babiše.“

Které odpůrce má rada na mysli? Snad ne ministra zemědělství Mariana Jurečku z koaliční strany KDU-ČSL, který naopak na obranu Agrofertu říká:

Marian JUREČKA, ministr zemědělství /KDU-ČSL/

„Ten Agrofert a jeho podniky mají stejné postavení, pokud žádají o, ať už národní nebo finanční prostředky z programu rozvoje venkova, tak pravidla platí naprosto stejná pro všechny. Buď je splní, anebo nesplní.“

Pro nesmyslnost teze o odpůrcích vyjmenujme všechny, kteří v reportáži dostali prostor: Petr Havel, agrární analytik, Jiří Skuhrovec, ekonom, Jaroslav Mašek, novinář, Jan Duspěva, předseda představenstva, Čepro, Ladislav Mejzlík, děkan Fakulty financí a účetnictví VŠE, Jan Pavel, katedra veřejných financí VŠE, Marian Jurečka, ministr zemědělství (KDU-ČSL), Václav Láska (Zelení), senátor a bývalý vyšetřovatel.

Všichni jsou experty bez výrazné politické profilace, kteří se ani v reportáži nedopouštějí kategorických soudů. V demokratickém státě by ovšem nemělo být považováno za prohřešek ani to, kdybychom oslovili i skutečné politické odpůrce, jak je běžné například v BBC. Z obsazení respondentů je naopak zřejmé, že nám nešlo o politické přestřelky, nýbrž o co nejvěcněji pojatou ekonomickou kauzu.

Andreje Babiše jsme oslovili několikrát přes jeho tiskové mluvčí. Odmítl nás jak mluvčí ministerstva financí, tak mluvčí Agrofertu. Mluvčí hnutí ANO nereagovala na e-maily ani sms s prosbou o rozhovor. Když se nám přece jen podařilo zastihnout ministra financí, pokusili jsme se ještě dodatečně získat jeho odpovědi, jak nám ukládá etický kodex.

Dříve, než jsme mu mohli položit otázku, dozvěděli jsme se, že jsme „zkorumpovaná pakáž“. Proto jsme jeho vyjádření k jednotlivým bodům reportáže doplnili jeho vlastními vystoupeními v jiných pořadech, abychom co nejlépe dostáli pravidlu vyváženosti. Z výroku RRTV ovšem plyne, že rada na naše bedra klade odpovědnost i za ministrova „spontánní vyjádření“ a „obecné invektivy“ (ve skutečnosti hrubé urážky).

Zvětšit obrázek
Zmenšit obrázek
Zvětšit obrázek na celou obrazovku

Zdroj: ČT24

„Negativní obraz“ Andreje Babiše tak není důsledkem jeho vlastního exaltovaného slovníku, ale součástí našeho dobře zosnovaného scénáře. Zbývá jen otázka, zda se podobně „vstřícný“ přístup k politikovi ještě vůbec hodí do obrazu „dozorčího orgánu“ demokratické společnosti.

RRTV dále kritizuje příspěvek Voda a víno v pořadu 168 hodin, o které hovoří jako o reportáži, ačkoli nejde o reportáž, ale o dvouminutový sestřih výroků Andreje Babiše. I zde se však objevuje výtku, že „...nedala prostor k vyjádření aktérovi, ale naopak pracovala s účelovým sestřihem jeho předchozích vyjádření, sestavených do takového celku, který evokoval dojem jednoznačného provinění.“

Šot ve skutečnosti obsahoval pouze výroky Andreje Babiše a nikoho jiného. Je ovšem pravda, že jeho výroky se od sebe liší: ministr financí Andrej Babiš hovoří v Poslanecké sněmovně o povinnosti platit a vybírat daně, kdežto podnikatel Andrej Babiš v pořadu Události, komentáře obhajuje svou transakci s daňově výhodným nákupem dluhopisů.

přehrát

video

168 hodin: Voda a víno

Právě s tímto kontrastem sestřih pracoval, což je v souladu s dlouhodobou dramaturgií pořadu, který se od svého vzniku nikdy nevyhýbal nadsázce. Kritika RRTV neobsahuje nic konkrétního, vystačí si s floskulemi typu „reportáž se nestaví k situaci neutrálně a předjímá údajné provinění aktéra, které nebylo dosud nijak věcně prokázáno, ať už v trestně-právní, nebo v etické rovině“.

Na podobná tvrzení jsem ovšem obsáhle reagoval už výše, proto by bylo zbytečné je na tomto místě opakovat.

Profil

Marek Wollner

Šéfredaktor reportážní publicistiky České televize, kam vedle Reportérů ČT patří ještě pořady 168 hodin a Černé ovce. V České televizi pracuje od roku 1999. V roce 2004 se stal redaktorem Reportérů ČT a o rok později i jejich moderátorem a dramaturgem, který pořadu vtiskl jeho investigativní charakter.

Reportéři ČT za tu dobu získali řadu odborných ocenění. Mezi nejznámější patří například kauzy Diag Human, předražené jízdenky Dopravního podniku, tunelování staveb dálničního obchvatu na jihu Prahy nebo pozadí lihové mafie kolem Radka Březiny.

Před nástupem do televize Wollner pracoval jako redaktor v Lidových novinách a Respektu a spoluzakládal časopis Týden. Je také autorem románů Ukradené knihy (1997) a Babiččin Majnkampf a já (2008) a rovněž básnické sbírky Pamatuju (2007).

Vystudoval **Fakultu sociálních věd** UK obor žurnalistika (1992).

Jak to vidí komentátor Ivan Hoffman

13.3.2017 ČRo Dvojka str. 01 08:30 Jak to vidí

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Dobrý den přeje Zita Senková. Vítám vás u pravidelné půlhodiny názorů našich stálých hostů. Dnes se dozvíte, "jak to vidí" komentátor Ivan Hoffman. Posílám pozdrav dobrého rána do zlínského studia.

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Také srdečně zdravím vás i posluchače ze Zlína.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Děkuji. Jak komentátor Deníku vidí druhou kandidaturu Miloše Zemana na prezidenta, jeho motivaci i šance? Co ukázal sjezd sociální demokracie, a proč polská vláda brojí proti svému krajanovi v Bruselu? Připojte se k poslechu a dozvíte se názor dnešního hosta. Prezident Miloš Zeman bude znovu kandidovat na post hlavy státu. Vy jste to předpokládal, pane Ivane. Co vás utvrzovalo v tom, že se pan prezident rozhodne obhajovat svou funkci pro příští prezidentskou volbu?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Tak předpokládal jsem, že bude mít přesně ty důvody, které nakonec i on sám zmínil. Za prvé, že bude cítit důvěru lidí, kteří mu říkají, že by tak měl učinit, že by měl pokračovat, no a ten druhý důvod je, že ho to prostě baví. To je na něm vidět. Miloš Zeman vlastně nikdy, v celé své politické kariéře neměl důležitější pozici, důležitější funkci a tak, pokud mu to zdraví dovolí, tak by bylo nelogické, kdyby se jí zřekl nebo vzdal.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

V současnosti se těší pan prezident důvěře více než polovina národa. Miloš Zeman je považovaný za favorita přímé volby. Co může podle vás sehrát při rozhodování voličů klíčovou roli? Od čeho se podle vašeho názoru bude odvíjet výsledek příští prezidentské volby v lednu 2018?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

No, většina lidí se snaží analyzovat prezidentovo působení v jeho funkci. Dávají dohromady, co říkal před volbami, co z toho se splnilo, jakým způsobem uspěl nebo naplnil předvolební sliby. Ale já mám pocit, že od tohoto se úplně ta jeho pozice odvíjet nebude. Myslím si, že to základní, co asi funguje, je jakási, jakási chemie. Miloš Zeman byl původně, když si ho člověk pamatuje zmlada, liberálem, byl to elitář, člověk břitký bonmotů a on se postupně během života stal, nejprve teda sociálním demokratem, no a nakonec mám pocit, že je mluvčím lidí, kteří, kdybychom to řekli s Václavem Havlem, cítí, že naše země nevzkvétá. Je prostě hlasem těch, kteří nejsou úplně spokojeni s tím, co se děje a když Miloš Zeman kritizuje poměry a musím říct, že kritizuje i věci, za které nese nějaký díl odpovědnosti, no, tak lidé s ním souzní a mají pocit, že on je teda tím jejich hlasem. No a takovým důležitým bonmotem, který použil, anebo výrokem, který použil Miloš Zeman během té první své prezidentské kariéry, byl výrok, když řekl, že "tato země je naše". To si málo lidí uvědomuje, že je to v podstatě banalita, věc, kterou za normálních okolností by si nikdo ani nevšiml, ale lidé v něm vidí člověka, který hájí ten jejich, ten jejich zájem, tu jejich obavu, vyjadřuje prostě ten jejich, ten jejich strach a říká, že se s tím musí něco udělat, no a já mám pocit, že od tohoto spíš se odvíjí, řekl bych, sympatie těch, kteří Miloše Zemana mají rádi. Naproti tomu samozřejmě je hodně lidí, kteří, kterým nevyhovuje, kterým vadí, ale není jich mnoho a i ti někdy v některých situacích říkají: "Já sice Miloše Zemana nemusím, ale v téhle té věci mně mluví z duše, říká to přesně. To znamená, jeho bude velice těžké porazit právě z toho důvodu, že, že on nemá za sebou nějaké konkrétní výsledky, kvůli kterým by ho lidé dávali, kvůli kterým by ho znovu volili, on nemá odpovědnost za

zahraniční politiku, jenom občas něco, něco k zahraniční politice řekne, nemá odpovědnost za vládu. Zde vládne kabinet a návrhy zákonů, které vetuje, tak ho poslanci přehlasují. To znamená, on vlastně skoro ničeho konkrétního ve své funkci nedosáhl, ale, ale spřátelil se s velkým množstvím voličů, kteří ho budou volit.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Jak tedy podle vás naplnil své sliby, které dal v tom roce 2013, respektive, co sliboval v předvolební kampani?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Tak lidé si všímají, že sliboval, že dá do pořádku Ústavní soud, že bude provádět, že bude podporovat ekonomickou diplomacii. To bylo víc takových obecných věcí, které se mu v některých případech splnily. Současně ale slíbil, že bude společnost sjednocovat a každý vidí, že to k tomu teda doopravdy nedošlo, to, to, ta společnost je stále velmi ostře rozdělena na jeho odpůrce a sympatizanty, takže tam asi, asi neuspěl. Ale, jak říkám, to hlavní, ten pocit, že, že mluví za obyčejného člověka, tak to, to se mu podařilo bez ohledu na to, že mnoho komentářů, analýz velmi podrobně po celou dobu jeho prezidentství dokazuje a analyzuje, že vlastně se v něm lidi mýlí, že, že ve skutečnosti je jiný, horší, nejhorší. Ale lidé tomu nevěří, berou to jako takovou nepřejícnost od, od médií, od novinářů, kteří se s ním nemohou smířit, protože měli jiného kandidáta a ten nevyhrál. To znamená, tohle to vůbec nefunguje. Lidé si ten názor doopravdy dělají spíš z toho, jak jo, jak ho oni vnímají, než z těch analýz a navíc si musíme uvědomit, Miloš Zeman je politik do této doby, politik, který chodí mezi lidmi, mluví s nimi. Jeho mítinky jsou, jsou plné, zaplňuje náměstí a všude, všude lidé přijdou, vyslechnou ho a mají pocit: "Ano, ten se nás neštítí, nevyvyšuje se nad námi, jde mezi nás." Vlastně se odlišuje od, od toho všeho, čím dnes politici trpí a co je jim vyčítáno. To znamená, tohle to jsou asi jeho, tohle to jsou asi jeho výhody.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Myslíte, že ostatní nebo jiní politici nechodí mezi lidi, své voliče nebo potenciální voliče?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Chodí málo a budou muset. To je jasné, protože ten trend je, ten trend je takový, že, že došlo k jakémusi uzavření se v bublině, kdy politici si vystačí sami mezi sebou, ale když se dívají potom na preference, tak vidí, že, že to tak doopravdy nestačí, že se něco změnit musí a mám pocit, že Miloš Zeman na to přišel o něco dřív než ostatní, ale, ale i ostatní budou muset prostě znovu hledat cestu, cestu k obyčejnému člověku, k voliči.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Když jste zmínil, pane Ivane, tu větu, kterou mnozí také kritizovali, že naše země je tedy naše nebo pro nás, naznačujete tím třeba téma té předvolební kampaně, ačkoli pan Zeman oznámil, že nechce vést nebo nebude vést žádnou osobní kampaň, také, že nebude odpovídat na případné výpady protikandidátů, dokonce se nehodlá ani účastnit televizních či rozhlasových debat. Co říkáte vůbec těmto slibům?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Je to strategie, kterou většina lidí, když si ho vyslechla, tak ne všichni s tím souhlasí, ale všichni se shodnou na tom, že to je chytré, že on vlastně nemá, proč by říkal, co bude dělat, když lidé se můžou podívat na to, co dělá a tak dál, tak to má svoji logiku. Za druhé, ve chvíli, kdy ten politik má vysoké preference, tak ... a jde do nějaké diskuse, kde špatně argumentuje, udělá nějakou chybu, teď to všichni rozmažou a vyjde z toho trapně. Tak to doopravdy nemá zapotřebí. To znamená, já myslím, že ta taktika, protože tady se jedná o taktiku, je jednoduše chytrá. Druhá věc je, že když se ptáte na tu konkrétní větu "tato země je naše" ...

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Ano.

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Tak on naráží na samozřejmě migrační krizi v Evropě. To se dá brát z různých pohledů. Podstatné je, že vlastně nemá pravdu. Tato země v pravém smyslu slova už není úplně naše, jsme vázáni množstvím smluv, které nás nutí reagovat určitým způsobem, nemůžeme si tedy dělat v dnešní Evropě úplně co chceme, pokud jsme součástí NATO, součástí Evropské unie. To znamená, on vlastně neřekl pravdu. Ta země není tak úplně naše, ale vyjádřil přání mnoha lidí, aby byla. Takhle, takhle jsem to asi myslel.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Když říká, že nepovede předvolební kampaň, tak vlastně nejsou jeho veškeré činy, výroky, kroky, vše, co učiní během vykonávání své funkce, svým způsobem kampaň? Nebo lze to považovat vlastně za druh kampaň?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Já myslím, že ano, že máte pravdu, že, že to tak je. On vlastně tu kampaň vede tím, že i když je v médiích a i když nic nedělá, tak tam stejně je, ale je to podobné jako v jiných zemích, kde je přímá volba a kde přichází protikandidát proti stávajícímu prezidentovi. Když se podíváme na moderní historii amerických voleb, tak téměř všichni prezidenti byli zvoleni i do druhého funkčního období, protože právě měli tuto obrovskou výhodu, že už vlastně si na ně lidé zvykli, viděli je, že těmi prezidenty jsou a neustále, neustále byli vidět, možná víc, než ti oponenti. To znamená, toto samozřejmě je jeden z důvodů, proč nemusí chodit do televizi. No a druhým důvodem, proč nemusí, je ten, že když se podíváme na poslední výzkum Masarykovy univerzity, tam médiím věří, anebo tomu, co je ve zprávách, v televizi, abychom byli přesní, věří pouze třetina lidí. To znamená, prudce se snížila důvěryhodnost médií. To znamená, Miloš Zeman, když, když v nich nebude, tak možná naopak si ještě tím i polepší.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Jaká je příčina vůbec toho poklesu, když jsme se dostali k tomu průzkumu. Já jen upřesním, že vlastně se to zkoumá od roku 2004. Zpočátku nedůvěřovalo novinářům 19 % dotázaných v tom průzkumu **Fakulty sociálních věd** a loni to bylo 46 % respondentů.

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

No, oni dospěli k nějakým předpokladům, proč to tak je, co se vlastně teda stalo a kdyby se to mělo úplně zjednodušit, tak ty důvody hlavní jsou dva. Jeden je teda ten, že u nás si převážně levicové publikum nesedlo s převážně pravicovými médii. To znamená, média jsou politicky někde jinde anebo novináři, velká část novinářů, někde jinde, než je větší část občanů, tak to je jeden důvod a druhý ...

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A proč tomu tak je?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

No, souvisí to určitě s tím, že po změně režimu se novináři identifikovali s novými poměry, s ..., kdybych to měl velmi jednoduše říct, tak se rozhodli, že pomohou budovat kapitalismus a tomu zasvětili prostě své životy a teď se těžko teda přemění, předělají a nějaká další generace novinářů, kteří budou, dejme tomu, neutrální, nebudou, nebudou tak jednoznačně identifikováni s režimem, tak ta ještě nedorostla. Naopak dorůstají novináři, kteří se rovněž velmi silně, řekl bych, identifikují s tím, s tím, s těmi pravicovými ideály, demokratickými, svobodomyšlnými. To můžeme říct různě, ale, ale rozhodně ta veřejnost se zase tak úplně s tím režimem neidentifikuje a tam, tam dochází k tomu, že si potom ten čtenář, posluchač, divák myslí, že novinář místo toho, aby ho suše informoval o tom, co se stalo, tak se ho snaží vychovat, že mu, že mu vlastně provádí jakési politické školení a chce ho, chce ho napravit a vyvést z jeho bludů a přivést na pravou míru a na to jsou lidé samozřejmě citliví. No a ten druhý důvod je právě ten, že, že novináři se tím pádem v pohledu mnoha, mnoha posluchačů, čtenářů, diváků nezastávají občanů, nehledají, nehledají příčiny problémů a nepoukazují na ně dostatečně, nýbrž je bagatelizují, obhajují ten stávající režim jako nejlepší ze všech, který jsme kdy měli, no a to samozřejmě vytváří propast mezi, mezi novináři a jejich publikem. Ale já bych k tomu řekl, že tam je, tam je toho víc. Studie zaznamenala, že, že stále víc jsou média bulvární, hodně, hodně respondentů v tom výzkumu podezírá novináře z úplatnosti a tady bych řekl, že nám, že nám teda docela křivdí a navíc hlavně mám pocit, že

jsme někdy my novináři kritizováni za něco, co vlastně ta veřejnost poptává, což je například právě takové to mixování zpráv se zábavou, kdy, kdy prostě už to vypadá, jako kdyby, kdyby úplně lidem nestačilo to, že se dozvedí zprávu, ale potřebují se u toho ještě bavit, no, tak tam média vycházejí vstříc tomu, jak se, jak se mění společnost a tady, řekl bych, že jsme, že jsme kritizováno neprávem, ale to je můj pocit subjektivní.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Mediální analytik Jaromír Volek z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, spoluautor studie, o které právě hovoříme, říká, cituji: "Nedůvěřující, co se týče médií, vztahu vůči médiím je člověk méně vzdělaný, se základním vzděláním, nezaměstnaný nebo v nejnižší příjmové kategorii. Zdá se, že došlo k tomu, že je nedůvěra vůči médiím manifestována jako výraz vůči společnosti establishmentu." Tolik citace jeho slov v rozhovoru pro Český rozhlas Plus. Co to bude znamenat pro společnost a demokracii tento prohlubující se, ani ne rozpor, ale rozdílný postoj veřejnosti nebo části a médií?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Tak uvidíme. Teď žijeme v hlubokém míru a můžeme prostě o tom debatovat a všimát si toho, ale nějak, nějak není to, není to žádná nějaká výbušná, řekl bych, záležitost, která by mohla tu, tu společnost přivést do nějaké krize, ale ve chvíli, když se situace zhorší, tak pochopitelně vznikne, vznikne averze vůči, vůči způsobu, jak se vládne, no, tak pak to nemusí dopadnout dobře. To znamená, asi se to nedá podceňovat, ale, ale zase v dnešní době docela, řekl bych, zatím nežijeme v nějakém neklidu, že, že lůza vtrhne na barikády a ti, ti chytří se budou ukrývat ve sklepech, tak to, to, nic takového nehrozí.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Vraťme se ještě k rozhodnutí pana prezidenta ucházet se opět o post hlavy státu. Jaký kandidát má proti němu šanci z vašeho pohledu? Čím by ideální protikandidát musel oslovit voliče Miloše Zemana?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Určitě, určitě v té přímé volbě bude mít Miloš Zeman četné vyzývatele a já stále si myslím, že ještě se nějaká zajímavá jména objeví a když říkám zajímavá jména, tak tím myslím, že objeví lidé, kteří budou mít i zajímavou nějakou představu nebo, nebo nabídnou něco zajímavého, to uvidíme, ale je to, je to volba, ve které, pokud nikdo nevyhraje v prvním kole, tak přijde kolo druhé a pokud bude mít Miloš Zeman doopravdy silného soupeře, tak jsou, myslím, karty rozdány, jsou, jsou, je ta situace otevřená, ty karty nejsou rozdány úplně jako beznadějně, že by všechny držel Miloš Zeman, to určitě tak nebude. Bude zajímavé sledovat také, jak v té situaci, když už bude znám výsledek prvního kola, tak co se potom stane, protože za relativně krátkou dobu lze voliče mobilizovat k rozhodnutí, které prostě se těžko předem předjímá. Když se vrátíme k té minulé volbě, tak tam vlastně vznikla strašně zvláštní volba dvou kandidátů, z kterých každý byl jiný, každý měl spoustu nepřátel a to tak vůbec nemusí být teď. Protikandidátem Miloše Zemana nemusí být člověk kontroverzní, budící vášně. Může to být úplný, úplný klidás, který se lidem najednou bude líbit. Když si všimneme, jak vypadala popularita různých politiků u nás, tak velmi často se vysoké popularity těšili lidé nenápadní, úředníci, bankéři, to, to je fenomén, který je zde u nás přítomen. Může se stát, že proti Milošovi Zemanovi nakonec bude kandidovat někdo, kdo se bude lidem jevit jako, jako dobrý prezident a bude jeho úplným protikladem. Tak to se nechme překvapit, to ještě může být všelijak, ale jaké konkrétně by měl mít vlastnosti, to si, to si úplně přesně představit neumím, ale ...

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Možná spíše nabídku, co by měl prezident, ať už to bude Miloš Zeman nebo jiný kandidát, nabídnout voličům?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Když se podíváme do Francie a vidíme Macrona, který nabízí Francouzům evropanství, Evropskou unii, plus k tomu samozřejmě všechno možné jiné a teda čelí vlastně tomu, tomu nacionalismu, vlastenectví, někdo řekne populismu, tak, tak vidíme, že najednou v té francouzské společnosti mnoho lidí si říká: "No, než jít do nějaké divočiny, tak tohle to je prostě sázka na jistotu." A ta jeho hvězda stoupá a je s tímto programem docela populární, ale u nás vlastně to takhle vyostřené není. Těch témat, o kterých se bude rozhodovat, je víc. Postavit

tu kampaň jenom, jenom na evropanství, to asi, to asi by samo o sobě nestačilo. Navíc, když se podíváme na průzkumy veřejného mínění, jaká je důvěra občanů v Evropskou unii, tak, tak to momentálně není úplně valné. To znamená, těžko si představit nějaké, nějaké obecné téma, které by mohl nabídnout jiné než Miloš Zeman. Pokud ten protikandidát řekne: "Souhlasím se stávajícím prezidentem, že tato země je naše," no, tak tím vlastně ale je až druhý, už se opakuje, taky to není žádná, žádná výhoda v soutěži se opakovat po protikandidátovi, tak tady je doopravdy, doopravdy těžké. No, jsem rád, že nejsem kandidátem.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Bohuslav Sobotka obhájil post předsedy sociální demokracie. Ještě před volbou na brněnském sjezdu žádal o silný mandát, dostal 67 % delegátů ... hlasů delegátů. Jaký vzkaz vyslala členská základna svému staronovému předsedovi? Byl zvolen už počtvrté v řadě.

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Do kopce se nepřepřahá, to je jasné, to sociální demokraté, kdyby se vzdali Bohuslava Sobotky, tak by tím mnoho nezískali hlavně, hlavně proto, že nemají za něj žádnou nějakou jasnou náhradu. Do budoucna se spekuluje, že by jednou mohl nahradit Bohuslava Sobotku Lubomír Zaorálek. To je zdatný řečník, politický rutinér, chytrý chlap, prostě toho si člověk umí třeba představit, ale, ale není to zase charismatický lídr, který by těsně před volbami mohl zásadním způsobem přitáhnout voliče. Je potřeba si uvědomit, že sociální demokraté doopravdy nejsou v dobré situaci, protože za prvé mají dluhy ...

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Říkáte, do kopce se nepřepřahá.

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

No, ubývají jim nejen voliči, ale ubývají jim také členové a to, to všechno dohromady nevytváří předpoklad pro, pro nějaký klidný spánek, jo, budou to mít těžké. Je to strana zavedená, která vlastně z těch všech posledních zůstala a řekl bych, že voliči v těch minulých volbách si sociální demokraty nechali a dali jim, dali jim ještě šanci. Kromě ostatních stran, které, které prostě prudce propadly v preferencích, tak sociální demokraté vyhráli, ale je potřeba si uvědomit, oni vyhráli, kromě jiného proto, že slibovali udělat něco s církevními restitucemi, pak s nimi neudělali nic. Prostě slíbili, slíbili něco, co v té době lidé chtěli slyšet, ale pak o tom přestali mluvit kvůli tomu, že mají ve vládě koaliční partnery, jejichž zájmy také musí zohlednit a tak dále, ale teď před volbami nic takového silného, nějakou silnou kartu podle mě nemají, protože ukazuje se, že ani ta sázka na progresivní zdanění bohatých jim úplně nevychází, protože ani se nedovedou domluvit, kdy je člověk bohatý, jestliže má 50 tisíc, 70, 90. Podobně jim nevychází sázka na nějaké, na nějaké sociální jistoty, které by chtěli zavést, protože ten volič není jenom příjemce dávek, ale současně je plátcem daní a říká se: "Kde na to vezmu, proč to mám platit z daní ..." a tak dál. Těžko se jim hledá nějaká silná karta, něco, co by, co by bylo schopné konkurovat Andreji Babišovi a jeho ANO, které má 32 %, oni mají 15, tak v takové situaci doopravdy se nemění předseda. Tady spíš je předpoklad, že pokud by dosáhli slušného výsledku, ale nevyhráli, tak pak mohou svého předsedu obětovat a vstoupit do koaliční vlády s vítězem, s jiným lídrem. To je třeba taková, taková možnost. Možná, že si ho nechali Bohuslava Sobotku, aby ho pak mohli obětovat. To je těžko říct.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Pánové Bohuslav Sobotka a jeho statutární zástupce Milan Chovanec řekli o víkendu, že pokud sociální demokracie nevyhraje a nebude si moct diktovat podmínky, tak bude raději v opozici. Svůj mandát minulý týden obhájil předseda Evropské rady Donald Tusk, podpořily ho všechny země Evropské unie kromě jeho domovského Polska. Co konkrétně mu vládní strana Právo a spravedlnost vyčítá? Proč odmítla svého krajana podpořit?

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Tak to jsou důvody, kterým, mám pocit, že vůbec nemůže zbytek Evropy rozumět. Ten konflikt se traduje od vyšetřování letecké havárie, kde zahynul, prostě kde zahynula celá polská elita, včetně prezidenta.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Tehdejší prezident a včetně, ano.

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Donald Tusk prostě je bratrem zesnulého prezidenta, od té doby nenáviděn, protože podle něj to vyšetřování nezvládl a myslím si, že všechno bylo jinak a tohle to je naprosto osobní věc, která se promítá do nevráživosti konkrétních lidí, no a v dnešní době, kdy Evropská unie je s Donaldem Tuskem v podstatě spokojena, dokonce, když se sejdou, tak o něm hovoří jako o "našem Donaldovi", tam je slyšet prostě, že to je jiný Donald, než je Donald Trump a ... a tak si ho tak nějak považují, zvykli si něj, nechtějí, nechtějí ho měnit, ale, ale současně je zde ten problém, že pokud Poláci doopravdy splní to, čím hrozí, že odted' budou všechno vetovat, s ničím nebudou souhlasit, že budou prostě za takové permanentní potíživosty, což doufám, že teda nakonec nebudou, ale je to situace nepříjemná, je to nezvyk, kdy proti, proti názoru a proti vůli vlády nebo země, ze které ten kandidát pochází, je zvolen a navíc takto jednoznačně. To prostě nebude dělat chvíli dobrotu, protože samozřejmě Poláci nechtějí úplně ztratit tvář, no, ale uvidíme, jak to dopadne.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Konstatuje komentátor Deníku Ivan Hoffman. Já vám za to děkuji. Mějte se pěkně, na slyšenou.

Ivan HOFFMAN, komentátor Deníku

Také hezký den.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Zítřejší Jak to vidí bude patřit pohledu ekonomky Ilony Švihlíkové. Dobrý den přeje Zita Senková.

Dlabáčková partnerem v Best Communications

12.3.2017 [mediar.cz](http://www.mediar.cz) str. 00 Články

Ondřej Aust

Barbora Dlabáčková

Best Communications, anglo-česká PR agentura se sídlem v Praze, jmenovala Barboru Dlabáčkovou na pozici partnera po boku zakladatele a ředitele agentury Euana Edworthyho. Dlabáčková má dva tituly z Univerzity Karlově v Praze - jeden ze žurnalistiky a mediálních studií na **Fakultě sociálních věd** a druhý z estetiky na Filozofické fakultě. Do Bestu nastoupila před šesti lety poté, co pracovala jako novinářka v lifestylových titulech. Její tým se stará o klienty z odvětví technologií, finančnictví, zdravotnictví a lifestylu, hlavně o Emirates, Enterprise Investors, Four Seasons, Renishaw či Puma.

URL| <http://www.mediar.cz/dlabackova-partnerem-v-best-communications/>

Klíčové tahy ve francouzských volbách

12.3.2017 ČT 24 str. 07 21:05 Horizont

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Napětí před prezidentskými volbami ve Francii vrcholí. O pozici favorita prvního kola se podle různých průzkumu přetahují šéfka protiimigrační Národní fronty Marione Le Penová s centristou Emmanuelem Macronem. Otázníky se už týdnů vznášejí nad politickým osudem pravicového kandidáta Françoise Fillona. Po vypuknutí

finančních skandálů okolo jeho neodstoupil, i když se ho úřady chystají stíhat. Záchraný kruh jeho kandidatuře hodil jeho stranický kolega a bývalý premiér Alain Juppé v boji o Elysejský palác ho odmítl nahradit a místo toho ho veřejně podpořil.

Alain JUPPÉ, bývalý francouzský premiér

Opakuji, pro mě je příliš pozdě. Samozřejmě příliš pozdě pro Francii. Pro Francii není nikdy příliš pozdě. Naše země churaví.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

A se mnou ve studiu už je Michel Perotino, politolog z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy, vítejte.

Michel PEROTTINO, politolog, **Fakulta sociálních věd** UK

Dobrý večer.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Jedna z posledních volebních kauz, republikáni zveřejnili na svém twitterovém účtu hanlivou karikaturu Emmanuela Macrona a Francois Fillon, pravicový kandidát, se od toho velmi rychle distancoval, označil ji za antisemitskou. Co tohle znamená? Je to nějaká další strategie nebo před finálním bojem nebo pravici povolují nervy?

Michel PEROTTINO, politolog, **Fakulta sociálních věd** UK

Já si spíš myslím, že to byla chyba, chyba té skupiny nebo těch skupin kolem Fillona a že tam asi záměr nebo rozhodně tam záměr nebyl, určitě nebylo tam myšleno nějaký útok na, na, na Macrona právě v tom nějakém antisemitském duchu.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Je satira ve Francii důležitá? Je silným nástrojem? Jakou tam vlastně hraje roli?

Michel PEROTTINO, politolog, **Fakulta sociálních věd** UK

Tak rád bych řekl, že to je důležitý nástroj, ovšem asi realita bude trošičku jiná. Samozřejmě třeba týdeník Le Canard enchaîné hraje velmi důležitou roli, obzvlášť v politickém světě. Nicméně na druhé straně, když se podíváte na počet lidí, který to kupují, i když je to vlastně jediný tištěný média, který žije ze čtenářů, tak ve skutečnosti to bude několik stovek tisíc lidí, ale ten dopad může být, může být obrovský, samozřejmě.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Je podle vás Francois Fillon odepsaný? Co by se vlastně muselo stát, aby tento kandidát ještě uspěl?

Michel PEROTTINO, politolog, **Fakulta sociálních věd** UK

Tak jsme ještě vlastně měsíc a přibližně deset dní před volbami. Může se stát ještě poměrně hodně věcí, koneckonců už jsme to viděli v minulých měsících. Stát se může cokoli, takže se nechme ještě překvapit, nicméně samozřejmě z dnešního hlediska se spíš zdá, že ta jeho ztráta je taková, že už jí těžko může dohnat.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Úřady už za pár dní nicméně zahájí stíhání Françoise Fillona, podobná věc hrozí kvůli ztrátě imunity i šéfce protiimigrační Národní fronty Marine Le Penové. Ta by za zveřejňování videí Islámského státu na sociálních sítích požádat mohla být odsouzena až na tři roky. Což samozřejmě je zatím, zatím s otazníkem. Nicméně i tak by to znamenalo stíhání dvou hlavních uchazečů o elysejské křeslo. Jak by se Francie s takovou situací vypořádala?

Michel PEROTTINO, politolog, **Fakulta sociálních věd** UK

Tak nechme se překvapit, bude to vlastně poprvé, kdy se nestane nějaká taková situace, dosud, když něco takového bylo ve vzduchu nebo se už blížila stíhání, tak, tak soudy spíš vyčkali a vlastně, vyčkali až po volbách, aby, aby se k tomu nějakým způsobem postavili. Tady se zdá, že, že budeme mít trošičku jinou situaci a ono to může samozřejmě hodně, hodně ubrat voličů Fillonovi. Co se týče Marine Le Penové, tam si spíš myslím, že ty voliči zůstanou, zůstanou spíš u ní, než, než že odešli.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Ústava připouští v určitých případech i možnost odkladu voleb. Je tohle něco, co by, řekněme, tu otázku mohlo otevřít? Protože média o tom spekulují. Je tohle ve hře?

Michel PEROTTINO, politolog, **Fakulta sociálních věd** UK

Už se o tom začalo mluvit, možná před měsícem, je to velká otázka, protože zatím se nikde nic takového nestalo. Je tady nějaký prostor, ale vůbec není jasný, jaký jsou pravidla hry, respektive jakým způsobem se k tomu postaví ústavní rada. Takže musíme počkat vlastně, až, až se to poprvé stane, abychom věděli, jestli skutečně toto bude platit, to znamená, že někdo, kdo je stíhán, vlastně může zavinit to, že volby budou odloženy o, nevíme, kolik. A je to ještě zajímavější, protože pokud budou odloženy prezidentské volby, tak bude viset ještě větší otazník nad dalšími poslaneckými volbami.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Na výsledek si budeme muset ještě pár týdnů počkat. Michel Perottino. Děkuji, že jste přijal naše pozvání.

Michel PEROTTINO, politolog, **Fakulta sociálních věd** UK

Děkuji za pozvání.

Den žen: výzvy roku 2017

12.3.2017 ČT 24 str. 10 21:05 Horizont

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Už déle než sto let slaví svět Mezinárodní den žen. Připadá na 8. březen. Ženy si v uplynulých dekádách vydobily zcela novou pozici a dnes samy mění svět. Jsou vidět, protestují, bouří se a hýbou i politikou. Co považují za největší výzvy v současném světě? Po čem ženy touží? Odpověď nabízí anketa nadace Thomson Reuters.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

To je záludné.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

To nemůžu říct. Je to moc složité.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Je mnoho různých žen. Každá žena má své vlastní výzvy, kterým čelí.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Pravděpodobně Donald Trump!

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Patriarchát zcela jistě.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Dosažení rovnosti.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Myslím, že je to rovnoprávnost.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Rovnoprávnost.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Jsme podceňované.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Nevím, proč se pořád předpokládá, že zůstaneme vzad.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Myslím, že není příliš žen u moci.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Musíme pracovat dvakrát tak tvrdě, abychom mohly soupeřit s muži.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Pokud dva dělají stejnou práci, ženy musejí dělat mnohem víc, aby si získaly stejnou důvěryhodnost.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Pro ženy je tabu chodit do školy.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Říkají, že ženy by neměla dostat rodinný majetek, protože se vdá.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Myslela jsem, že právo na potrat je jistota. Ale vidíme, že s muži politiky, kteří jsou teď u moci, se nad tím zase vznáší otazník.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Stále postrádáme sebevědomí, stále podceňujeme, kým jsme.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Největší výzvou pro ženy v těchto dnech v Indii je bezpečnost.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Ženy nejsou v noci v bezpečí. Nemohou nikam cestovat!

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Způsob, jakým se pohlíží na ženy, způsob, jakým se mají chovat. Musí následovat určité vzorce. Pokud ne, jsou ocejchované.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Lidé si neuvědomují, co je patriarchát a jak je ovlivňuje.

osoba /Jaké největší výzvě čelí ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Ženy nemohly jít dopředu kvůli samotnému machismu.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

My muži si musíme uvědomit, že je tu problém.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Systém vedený muži bude vždycky vytvářet systém pro muže.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Rovný plat, rovné příležitosti.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Musíme jim dát víc prostoru v rozhodování o zásadních věcech.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Dát jim práva, jaká si zaslouží.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Musíme ukázat, že ženy jsou součástí společnosti.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Myslím, že o tom to celé je. Všichni by měli mít stejná práva.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Skutečně věřím, že svět se stane lepším místem, pokud lidé budou dávat víc lásky a budou se navzájem víc respektovat.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Pokud pole, na kterém se hraje, bude na stejné úrovni pro muže a ženy, tak to bude ta nejbáječnější věc.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Mladé ženy cítí, že se liší od mužů a tento rozdíl by tam být neměl.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Vždycky pohlížet na děti jako na sobě rovné, bez ohledu na gender.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Co může situaci zlepšit? Musíme si pomoci sami.

osoba /Jaká jedna věc by udělala svět lepším místem pro ženy?, průzkum Thomson Reuters Foundation/

Je to náš život a náš boj.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

A se mnou ve studiu už je můj další host Lenka Vochocová z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, členka genderové expertní komory. Dobrý večer.

Lenka VOCHOCO VÁ, výzkumnice, pedagožka, katedra mediálních studií **Fakulty sociálních věd** UK

Dobrý večer.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Mluví se o tom, že přišla doba, kdy ženy jsou aktivní, ženy se angažují, ženy jsou slyšet, vidět. Je to jen mediální obraz nebo tomu odpovídají i výsledky, výsledky světových výzkumů?

Lenka VOCHOCO VÁ, výzkumnice, pedagožka, katedra mediálních studií **Fakulty sociálních věd** UK

I v tom předchozím příspěvku padla celá řada možných odpovědí. Pokud se ptáte na výsledky výzkumu. Tak třeba loňská zpráva o genderových nerovnostech, globální zpráva konstatovala, že v podstatě v tom globálním měřítku stále ještě zdaleka nevyužíváme plného potenciálu celé poloviny lidstva, tedy žen. Ale samozřejmě to je ten kvantitativní pohled, to znamená, že ženy jsou třeba více vidět v tom početním hledisku, pak je tady taky ten kvalitativní, to kvalitativní, hledisko, to znamená podívat se na to, v jakých podmínkách ty ženy, které jsou vidět a jsou aktivní, žijí. Čemu třeba musí čelit na těch postech, do kterých se vypracovali a v neposlední řadě za jakou cenu třeba jsou takhle veřejně činné, to znamená, mluvíme třeba o té přetíženosti ve společnostech, které stále vlastně na ženy uvalují to takzvané dvojí břemeno, to znamená kariéru a ještě dominantně péče o domácnost.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Když srovnáme tu situaci ve světě a situaci u nás. Jak se liší situace Češek oproti jejich zahraničním kolegyním? V čem se lišíme?

Lenka VOCHOCO VÁ, výzkumnice, pedagožka, katedra mediálních studií **Fakulty sociálních věd** UK

Zase, kdybychom se podívali na čísla, tak v té globální zprávě Česká republika se umístila až na sedmdesátém sedmém místě za celou řadou samozřejmě zemí a včetně takových jako Rumunsko, Moldávie, Kuba, Bangladéš. Samozřejmě ten, ta pozice se skládá z celé řady různých charakteristik, ale my jsme třeba na pozici politických příležitostí a ekonomických příležitostí byli až těsně před devadesátým místem, takže v tom kvantitativním samozřejmě máme co dohánět. No, a když se podíváme zase trochu víc do hloubky na to, co se tady v posledních, v poslední době dělo, třeba kolem různých genderových témat veřejně nastolených, kolik emocí vyvolaly vlastně jenom takové zmínky, že bychom ženy a muži měli mít vlastně rovné šance, rozhodovat si o svých osudech, jak uznáme za vhodné, tak myslím, že to vytváří i určitý obraz.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Jak je to s oním diskutovaným nepoměrem žen ve vysokých funkcích? Nemůže to být taky trochu třeba tím, že ženy prostě o tyto funkce nestojí tolik, jako muži?

Lenka VOCHOCOVÁ, výzkumnice, pedagožka, katedra mediálních studií **Fakulty sociálních věd** UK

No, to je taková oblíbená odpověď, nebo oblíbený, oblíbený důvod, který se nabízí vždycky, já si myslím, že je to velmi nebezpečné takhle to, takhle to prezentovat, protože samozřejmě tady to tvrzení v podstatě předává veškerou odpovědnost za nerovné podmínky mužů a žen, za nerovné příležitosti žen na jednotlivé ženy. Což samozřejmě těch podmínek nebo těch příčin je celá řada, je jich mnohem víc a i kdybychom se podívali na to, že ženy třeba tolik neusilují o významné pozice, tak je potřeba za tím vidět, za tím jejich individuálním rozhodnutím nějaké systémové a strukturální příčiny. L to znamená, jestli vůbec dívky vedeme k tomu, aby se viděly jako budoucí vůdkyně nebo jako budoucí vůdkyně nebo ženy v rozhodovacích pozicích. Právě jaké máme možnosti sladování profesního a osobního života. V neposlední řadě, jak se třeba společnost dívá na muže, kteří se rozhodnou být na rodičovské dovolené a vlastně převzít na sebe více tu soukromou roli.

Kateřina ETRYCHOVÁ, redaktorka

Tolik pohled Lenky Vochocové. Děkuji, že jste přijala naše pozvání.

Lenka VOCHOCOVÁ, výzkumnice, pedagožka, katedra mediálních studií **Fakulty sociálních věd** UK

Děkuji.

Yiannis Koreček: Dnešní řecký stát by si neměl přát, aby všechny daně byly zaplacený. Neměl by pak kdo podnikat

12.3.2017 ct24.cz str. 00 Ekonomika
ginterovam

Celý život ti lidé nějak pracují, fungují a plánují a náhle se dozví, že vláda zadlužila zemi do takové míry, že na nápravu nebude stačit možná ani celý produktivní život. A dopady tohoto stavu se budou absorbovat „odzdola společnosti“ směrem nahoru, tak popisuje současné pocity mnoha Řeků odborník na Řecko Yiannis Koreček. Ačkoliv Řekové nejsou ve své nátuře pesimističtí, pesimismus na ně poslední dobou doléhá stále více.

Jaká je skutečná situace v Řecku? Pro vnějšího pozorovatele hrubý domácí produkt podle nejaktuálnějších údajů v posledním čtvrtletí předchozího roku opět klesl, a to se očekával jeho růst. Země navíc nyní stojí před další splátkou dluhu ve výši sedmi miliard a potřebuje na ni peníze.

Nejdůležitější informace, která ovšem prakticky nezaznívá, je, že pokud by Řecko fungovalo ve stavu, v jakém je právě teď, tedy mírně přebytkové rozpočty, členství v EU a eurozóně a s udržitelným dluhem, řekněme do 40 procent HDP, tak je zcela normální fungující zemí. Všechno by bylo v naprostém pořádku.

Ale není...

Situace je ovšem taková, že vše stávající platí – demokracie, právní stát, tržní prostředí, eurozóna, členství v EU a legislativa s tím spojená, ale momentální dluh činí 176 procent HDP, a letos se v nominálních očekává jeho navýšení o 3,5 miliardy eur na celkových 318,6 miliard eur.

Veškeré půjčky od prvního memoranda dodnes (té pomoci) šly totiž pouze na zaplacení splátek a během té doby se mělo vymyslet, jak zajistit, aby země dokázala půjčky splácet bez půjček. A právě tato část se vůbec nepodařila, naopak, výsledky jsou poměrně děsivé. Od roku 2010 dodnes jsou řecké dluhy spláceny tou mezinárodní pomocí – což je také půjčka, a i ta má své úroky a i ta musí být splacena. Je to tedy takové nabalování sněžné koule.

Odkaz

Půjčky jako řecké perpetuum mobile. Staré se mění za nové, ale země se stále nezvedá ze dna

Mezinárodní organizace, včetně Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), naléhají na řeckou vládu, aby si za prioritu stanovila boj proti chudobě a nerovnosti. V zemi se rozrůstá barterové hospodářství. Jak moc je tedy skutečně chudoba v řeckých ulicích vidět?

Ano, barterové hospodářství se do jisté míry rozmohlo, ale rozhodně ne do příliš velké, protože má přece jen svá omezení. Tato vlna ale proběhla v té nejhorší fázi okolo roku 2012. A co se týká chudoby, tak kdo jezdí do Řecka, tak rozdíl vidí. Na první pohled však pouze v Athénách a trochu v Soluni. Je totiž poměrně schovaná, protože v Řecku platí středomořský socioekonomický model, ve kterém rodiny tak trochu přebírají role státu a prostě se o své nemohoucí postarají. Takže se k sobě například sestěhují, ušetří na jídle společným stolováním, na úspěšná studia se skládá celá rodina i sourozenci.

Zvětšit obrázek

Zmenšit obrázek

Zvětšit obrázek na celou obrazovku

Hlavní obchodní ulice v Aténách

Zdroj: Reuters

Ekonomika strádá i proto, že mimo stát mizí velká část daní.

Problémy s výběry daní existují, ale není to tak jednoznačné. Předně je třeba říci, že dnešní řecký stát by si neměl přát, aby všechny daně byly zaplacené, a to zkrátka proto, že pokud by tak bylo učiněno, neexistuje šance pro mnoho malých podnikatelů vůbec existovat. Troufám si tvrdit, že se to týká většiny.

Daně jsou současně tak obrovské, že podnikání je mimořádně obtížně realizovatelné. Do toho je potřeba připočítat ještě speciální jednorázové daně, které měly být aplikovány pouze na stav nouze, ale staly se běžnou součástí daňové soustavy. Jmenujme každoroční původně pouze mimořádnou daň ENFIA, kterou musí platit úplně všichni, kteří vlastní elektrifikovanou nemovitost.

Expertí, kteří sledují dlouhodobě podmínky pomoci Mezinárodního měnového fondu, tvrdí, že jeho první podmínky, které uvalil na Řecko, byly historicky zdaleka nejtvrděší. Tedy tvrdší než v případě Irska, Portugalska, Kypru. Proč?

V tomto případě nedokáži srovnávat s ostatními případy půjček, protože konkrétní čísla nemám. Ale principiálně je problematická samotná definice pomoci. Jedná se o enormní půjčky, které se zcela použily na splátky předchozích dluhů za masivních škrtů, z nichž je rozhodně nejkontroverznější trvání na těch primárních přebycích v rozpočtu, a to nikoliv zrovna ve skromné výši.

Požadovat přebytek 3,5 procenta každý rok de facto znamená požadovat snížení HDP o obdobné množství. Když se taková čísla sejdou několikrát za sebou po roce, tak je z toho pohroma. Po pěti letech zmizí pětina HDP.

Všechny vyspělé země fungují na deficitním rozpočtu. A proto je dost obtížně představitelné, že přebytkové rozpočty budou mít jiný následek než propad do značné chudoby a je to jeden z větších důvodů, proč se země nemá příliš prostoru nadechnout.

Nyní je to právě MMF, který tlačí na ostatní věřitele, aby souhlasili s masivním odpisem dluhů. Šéfka MMF Christine Lagardeová pak zároveň uvedla, že odpustění části dluhů Řecku zatím není třeba, věřitelé by podle ní ale měli prodloužit dobu splácení půjček a omezit úroky. Proti tomu jsou zástupci Evropy, především Německa. Co by tedy skutečně Řecku pomohlo?

Bohužel praxe ukázala, že směr je jednoznačný a deflace zemi ničí a ta se velmi pravděpodobně dávno nachází pod svými možnostmi. K tomu dluhu je potřeba dodat, že půjčky jsou skutečně vytloukání klínu klínem. Staré dluhy se mění za nové. Nominálně tedy zadlužení Řecka nijak hrozně neroste, akorát se přesouvá ze starého dluhu na nový dluh. Nemám proto úplně rád, když se používá fráze, kolik bylo „celkově do Řecka napumpováno peněz“ – protože peníze odešly na starý dluh a ten starý tím zanikl – Řecko tedy za pomoci věřitelů zůstalo solventní, ale vznikl nový dluh. Takže on neroste o ty půjčky, protože ty se rovnou posílají jako splátky předchozí půjčky. Narůstá tedy hlavně o úroky. Do rozpočtu nebo ekonomiky z těchto půjček nejde pak vůbec nic.

A co s tím?

Myslím, že je skutečně nutné přistoupit k podobnému kroku, jako bylo odpuštění dluhu Německu roku 1952, které tehdy mělo zafixovaný horní strop. Hodnotím to velmi kladně a Německo se své šance zhostilo bravurně. Řecko by nyní potřebovalo něco podobného. Odpuštění neznamená oddlužení nebo škrtnutí dluhu, ale zmrazení nebo rozpuštění splátek či jejich fixní strop podle toho, jak se bude vyvíjet HDP. To by byl přesně ten nádech, který je nyní pro Athény potřeba. Samozřejmě je potřeba potom této šance využít.

Pomohla by i ochota ostatních zemí přebrat na sebe větší díl odpovědnosti za ochranu evropských zemí?

Tato otázka poněkud přesahuje hranice Řecka, ale je to dobrá otázka. Obnažila nám, že euro jako politický projekt, ale jako ekonomický nástroj není dotažený a velmi pravděpodobně se jedná o výzvu naší generace, zdali dokážeme obětovat část své národní integrity ve prospěch většího projektu, anebo dospěje do neřešitelné krize. Odpověď na tuto otázku si může vytvořit každý z nás individuálně sám.

Šéf záchranného fondu eurozóny ESM Klaus Regling ve vydání německého listu Süddeutsche Zeitung dokonce uvedl, že pokud příštích 18 měsíců využijí Atény správně, pak by už další záchranný balík potřebovat neměly, protože by si Řecko mohlo začít půjčovat na finančních trzích od poloviny příštího roku. Jak je to reálné?

Nevíme. Protože ani zúčastněné strany nejsou zajedno. Mně to přijde krajně nepravděpodobné vzhledem k vývoji, ale jedno je jisté: pokud vezmete v potaz tu malou výšeč zatížení řeckého obyvatelstva, kterou jsem nastínil, tak pokud by začala ekonomika růst aspoň trochu, tak je jasné, že se z toho země dostane. Protože až ta extrémní opatření pomínou, tak pravděpodobně doslova vystřelí nahoru. Ale vzhledem k tomu, že takové signály nevidím, tak si to teď nedokážu představit.

Evropská komise zároveň odhadla, že řecká ekonomika letos vzroste o 2,7 procenta a příští rok růst zrychlí na 3,1 procenta. EK také čeká příští rok přebytek primárního rozpočtu Řecka, tedy bez nákladů na obsluhu dluhu, 3,7 procenta. MMF se však domnívá, že bude činit pouze 1,5 procenta. Jaká čísla jsou podle Vás reálná?

Nevím. Podstatné budou podmínky třetí půjčky. Jak velký bude vyžadován primární přebytek státního rozpočtu a jaké další daňové zatížení a škrty mají přijít. Na tyto informace všichni čekáme.

Zvětšit obrázek
Zmenšit obrázek
Zvětšit obrázek na celou obrazovku

Zdroj: Reuters

Autor: Ronen Zvulun

Dobrá zpráva je, že Řecko čekají prý letos vyšší příjmy z turistiky, které by měly pomoci ekonomice. Mohlo by tak z turistiky získat až 14,5 miliardy eur (téměř 392 miliard korun), což by byl proti předchozímu roku nárůst až o devět procent. Je to reálné? Není to podmíněné investicemi do sektoru?

Počet turistů pravidelně roste. A letos se očekává ještě větší růst. Podstatné je však spíše, že trend je poměrně jednoznačný. Dopravní infrastruktura je v Řecku na dobré úrovni. Zejména síť dálnic je poměrně rozsáhlá. Na

ostrovech jsou zase napojeny dostatečným množstvím letišť, z nichž před rokem mnohá přešla v rámci privatizace pod německou skupinu z Frankfurtu nad Mohanem Fraport.

Proč by mělo letos získat více peněz než v předchozích letech?

Letos se tak očekává asi 10procentní růst cestovního ruchu a zisk ve výši zhruba 14,5 miliardy eur. Samozřejmě to není jisté, ale faktem je, že křivka nárůstu počtu turistů vypadá stabilně.

Vidíte nějakou další oblast, která by měla silný potenciál růstu?

Myslím si, že v Řecku mají budoucnost chemicko-technologická odvětví, protože má přece jen určitou tradici. Domnívám se, že celá oblast námořnictví je velmi potenciální v celém svém širokém spektru. Nelze například nezaznamenat masivní rozvoj průmyslového hubu v přístavu Pireus po jeho převzetí čínskou skupinou COSCO, která z něho vytváří bránu do Evropy. Její cargo přeprava roste v násobcích a podle čínských plánů s ním hodlají konkurovat největším evropským přístavům.

Další odvětví jsou již tradiční – turismus a zemědělství. Turistický ruch byl vždy, i v těch nejhorších letech, existujícím zásadním prvkem HDP a bude tomu tak i nadále. Zemědělství však svoji vysokou kvalitou high-end produktů si obhájí bez problému své pozice, protože poptávka po specializovaných produktech se dostala třeba už i do Česka.

Speciálními odvětvími jsou potom těžba kamene a jeho zpracování, zajímavý je takzvaný řecký mramor, vývoj zavlažovacích systémů a farmy patří také k lepší části řeckého hospodářství. A poměrně netknutá oblast, ale s velkým potenciálem je energetika – solární energie a desalinizační (odsolovací) stanice, tato oblast je prozatím hluboko pod svými možnostmi. Spíše čeká na své objevení.

Zvětšit obrázek

Zmenšit obrázek

Zvětšit obrázek na celou obrazovku

Přístav Pireus u Atén

Zdroj: Reuters

Autor: Alkis Konstantinidis

A jak moc na to může mít vliv migrační krize? Ta přece přiměla snížit v turistickém sektoru cenu. Od čeho si tedy vlastně Řekové slibují více peněz?

Nemyslím si, že tento vliv bude tak velký. Situace se změnila, vybudovala se infrastruktura, země je mnohem lépe na nápor uprchlíků připravena. Je to svět, ve kterém dnes žijeme a lidé v něm i trpí. Vnímám to jako zajímavý kontrast, setkání člověka postiženého válkou či klimatickými změnami s jiným člověkem, který přijel zapomenout na své celoroční starosti.

Řecko má prý také na rozdíl od ostatních zemí extrémně vysoké výdaje na obranu. Jak nedávno uvedl Mezinárodní institut pro strategická studia, Řecko a Estonsko byly loni jedinými evropskými zeměmi, které vydaly dvě procenta svého HDP na obranu. Pro srovnání? české výdaje nedosahují ani 1,4 procenta HDP. Lze proto pochopit, že ve chvíli, kdy Řecko nemá nejen na zaplacení dluhu, ale ani dostatek peněz na obsluhu vlastní země, tamní obyvatelé nepřijímají s nadšením plán Atén utratit dalších deset miliard eur za vybavení armády. Proč jdou tedy peníze sem? Má to nějaký speciální důvod?

Jsou jimi dlouhodobě neutěšené vztahy s Tureckem, které prochází různými výkyvy. Doposud bohužel nebyla nalezena vzájemná důvěra natolik, aby překlenula historické zkušenosti.

Odkaz

Další osud Řecka je teď v rukou Angely Merkelové

Hrozí riziko další řecké krize a nákaza do zbytku Evropy?

Myslím si, že momentálně nehrozí, protože všechny zúčastněné strany si dohodu přejí a v řecké vládě dávno nesedí antiestablishmentová strana, kterou před dvěma lety nynější premiér symbolizoval. Naštěstí se po počáteční panice ukázalo, že předseda vlády Alexis Tsipras je demokraticky smýšlející politik. Vůbec nástup strany Syriza v mnohém připomíná nástup strany PASOK počátkem 80. let 20. století, která se s podobným programem posléze přetvořila v sociálně demokratickou stranu plně integrovanou do evropských struktur.

Profil

Yiannis Koreček

Odborník na Řecko Yiannis Koreček pochází z česko-řecké rodiny. Absolvoval **Fakultu sociálních věd** Univerzity Karlovy v oboru Mezinárodní teritoriální studia a jejich navazující magisterský program Balkánská, euroasijská a středoevropská studia. Na řecké Makedonské univerzitě v Soluni vystudoval postgraduální program MA Politics and Economics of Contemporary Eastern and Southeastern Europe.

Aktuálně působí v soukromém sektoru na rozvoji zahraničních vztahů jako Business Development Manager. Předtím pracoval v německém Aachenu jako obchodní a marketingový specialista pro český a řecký trh. Zabývá se dlouhodobě Řeckem jako analytik a zejména potom jeho politickou a ekonomickou situací. Specializuje se též na vzájemné česko-řecké bilaterální vztahy a současné dění.

Jakožto člen třetí generace řeckých uprchlíků v Československu se pod vedením předních odborníků Kateřiny Králové, Kostase Tsivose a Nikose Maranzidise i osudem této menšiny zabýval. V rámci výzkumu vyšla v roce 2012 publikace „Vyschly nám slzy...“, která následně zvítězila v kategorii „Literatura faktu“. Pod nakladatelstvím Lidových novin vyšla nedávno jeho druhá publikace „Řecká ruleta“, na jejíž odborné části se podílel jako spoluautor.

URL| <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/2051820-yiannis-korecek-dnesni-recky-stat-si-nemel-prat-aby-vsechny-dane-byly-zaplaceny>

V posledním týdnu se začala u Donalda Trumpa projevovat mírná paranoia, říká v rozhovoru pro SECURITY magazín amerikanista Kryštof Kozák

11.3.2017 securitymagazin.cz str. 00 Zprávy

Mgr. Petr Duchoslav

SECURITY magazín přináší rozhovor o Donaldu Trumpovi s amerikanistou dr. Kryštofem Kozákem z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze.

Pane doktore, jak zatím hodnotíte měsíc a půl působení Donalda Trumpa v úřadu?

Velmi negativně. Donald Trump se obklopil lidmi, kteří jsou úzce navázáni na zbrojní průmysl, produkci ropy, těžbu uhlí a spekulativní finančnictví. Jeho hlavní poradce Steve Bannon je osoba, jež se neštítí využívat dezinformací a latentního rasismu pro politické účely, jak ukazuje jeho bývalý informační portál Breitbart. Bannonovy představy o světě jsou podezřelé už proto, že je sice katolík, nicméně ve Vatikánu aktivně lobbuje proti papeži Františkovi.

Zákaz cestování ze sedmi muslimských zemí sice potěšil Trumpovy voliče, nicméně z dlouhodobého hlediska poškodil bezpečnost USA i Evropy, neboť poskytli verbířům Islámského státu a Al-Kájdý další argument pro jejich oblíbené tvrzení, že USA jsou nepřátelé islámu.

Dá se už nyní říci, co se mu podařilo a kde má naopak větší rezervy?

Podařilo se mu uspokojit svoje voliče, a to zejména svými protiimigračními opatřeními. Určité pozitivum vidím v tom, že se důležití mezinárodní aktéři zatím opatrně drží zpátky, neboť nechtějí neukotvenou Trumpovu administrativu zbytečně rozdráždit a potenciálně poštvat proti sobě.

Největší rezervy se ukazují v psychologickém profilu samotného prezidenta. Jeho impulzivní tweety ohledně zásadních otázek světové bezpečnosti velmi znejistňují dlouhodobé spojence USA, což může vést ke globální nestabilitě a novým závodům ve zbrojení (včetně jaderného). V posledním týdnu se začala u Donalda Trumpa projevovat i mírná paranoia, kdy je podle dostupných informací přesvědčen, že jsou proti němu téměř všichni spiknutí a odposlouchávají ho.

Minulý týden přišel Trump s obviněním bývalého prezidenta Obamy, že mu ještě před volbami odposlouchával kancelář. Dále o něm americký prezident tvrdí, že proti němu organizuje soustavnou kampaň svoláváním masových demonstrací. Proč je zrovna Obama v Trumpově hledáčku, co tím může sledovat?

Chápu to tak, že Donald Trump se nesnaží být dobrým prezidentem všech Američanů, ale snaží se být především dobrým prezidentem svých voličů, které bude za čtyři roky opět potřebovat. Prezident Obama je pro tyto lidi vhodným cílem.

Po nástupu Trumpa do funkce došlo k výraznějšímu zhoršení americko-čínských vztahů kvůli vstřícnému Trumpově postoji vůči Tchaj-wanu a hlavně kvůli umělým ostrovům, které staví v Jihočínském moři Čína. Situace je nebývale vyostřená. Myslíte si, že v krajním případě zde může vypuknout lokální ozbrojený konflikt, nebo je to jen řinčení zbraněmi?

Pevně doufám, že se nemýlím ve svém odhadu, že je to spíše řinčení zbraněmi. Americká a čínská ekonomika jsou velmi úzce provázány a i ty největší americké firmy mají v Číně velké investice a jsou fakticky závislé na čínských továrnách. Případný vojenský konflikt by znamenal pro globální ekonomiku obrovský šok, okamžitou recesi i výrazné snížení životní úrovně. To si naštěstí uvědomují i někteří Trumpovi poradci, například ti, kteří jsou navázáni na investiční banku Goldman Sachs. Jejich hlas snad nakonec převáží a k horkému vojenskému střetu nedojde.

Trump se také nechal slyšet, že pokud nebudou spojenci v NATO přispívat více do společného „banku“, může USA své závazky této organizaci utlumit. Myslíte americký prezident tato slova vážně? Evropské spojence přece potřebuje jak ve vojenském, tak v politickém ohledu.

Navýšení evropských vojenských rozpočtů se snažil prosazovat i prezident Obama, nicméně nepříliš úspěšně. Trumpovy výroky bych proto chápal spíše v kontextu ostřejšího vyjednávání, které je občas až na hranici vydírání. Navýšení evropských vojenských rozpočtů by kromě jiného znamenalo skvělou příležitost pro americké zbrojařské firmy, jež mají v Trumpově administrativě velké slovo.

Jak ukázaly volby v USA či ukáží blížící se volby ve Francii, největší nebezpečí dnes nehrozí od desítek tankových divízi či stovek stíhaček, ale spočívá spíše v obratně vedené informační válce, kdy jsou například Rusové schopni dosahovat svých důležitých politických cílů bez jediného výstřelu. Ani proti reálné hrozbě terorismu nepomohou supermoderní drahé tanky či stíhačky, ale spíše kvalitní zpravodajská práce v terénu a chytře vedená informační válka o „hlavy a srdce“ mladých muslimů proti verbířům z řad radikálních islamistů.

Dalším tématem je „válka“ s některými vybranými médii (CNN, New York Times, Politico), které Trump ignoruje, protože podle něho o něm píšou úmyslně lži. Nemůže mu tato „válka“ nakonec za čtyři roky, pokud by chtěl znovu kandidovat, výrazně uškodit?

Je to znepokojivé, neboť tato média o něm nepiší úmyslné lži – naopak třeba relativně konzervativní deník Washington Post správně upozornil na podezřelé kontakty lidí z Trumpova týmu na ruskou vládu. Tyto kontakty opravdu existovaly, o tom dnes již není žádného sporu.

Opět bych zopakoval, že u svých voličů si Donald Trump tímto postojem příliš nepohorší – často jsou také naštvaní na „mediální elity“, které jsou v USA navíc dlouhodobě a často nespravedlivě obviňovány z nadřizování

Demokratům. Trumpovi voliči se zpravidla dívají na FoxNews, poslouchají extrémně konzervativní rádia a čtou na internetu Breitbart, to jim zpravidla stačí.

Kontroverzní je i plán výstavby zdi mezi Mexikem a USA. Minulý týden mexický kongresman ukázal, jak je snadné přelézt plot oddělující Mexiko od USA. Myslíte si, že zeď může opravdu efektivně zabránit přílivu mexických narkobaronů a dalších kriminálních živlů do USA?

My, co máme zkušenosti s Železnou oponou, víme, že s masivním nasazením armády v kombinaci s vhodnými překážkami lze i dlouhou hranici relativně neprodyšně uzavřít. V případě Mexika však takový postup nedává žádný smysl. Na americko-mexické hranici je evidováno ročně 350 milionů legálních přechodů. Toto číslo ukazuje na velmi intenzivní přeshraniční propojenost, a to jak ekonomickou, tak kulturní i sociální. Nelegální migrace mimo hraniční přechody navíc dlouhodobě klesá a nepředstavuje zdaleka takový problém jako třeba na konci devadesátých let minulého století. Stavba zdi je tedy spíše drahým symbolickým gestem, které má potěšit Trumpovy voliče, ale reálné problémy migrační politiky neřeší. Plánované masové deportace navíc výrazně poškodí ty sektory americké ekonomiky, které jsou na práci ilegálních imigrantů fakticky závislé (sběr plodin, zpracování masa či stavebnictví).

PhDr. et Mgr. Kryštof Kozák, Ph.D. (*1977) je český amerikanista a vysokoškolský pedagog. Působí v současné době jako vedoucí katedry severoamerických studií **FSV UK** v Praze. Odborně se zaměřuje na protesty a represe vůči nim v dějinách USA, protidrogovou politiku USA v Latinské Americe, ideologie, sociální dějiny USA a dějiny pracujících v USA. Z jeho odborných prací jmenujme: Měkký podbříšek navěky (Důsledky asymetrie mezi Spojenými státy a Mexikem), Dopady krize v euroatlantickém prostoru (s Tomášem Weissem a Helenou Schulzovou), Spojené státy v úpadku? (Vybrané problémy veřejné politiky v severoamerickém kontextu) (s Magdalenou Fiřtovou).

URL| <http://www.securitymagazin.cz/zpravy/v-poslednim-tydnu-se-zacala-u-donalda-trumpa-projevovat-mirna-paranoia-rika-v-rozhovoru-pro-security-magazin-amerikanista-krystof-kozak-1404055314.html>

Spisovatel Dan Hrubý převzal Cenu Prahy 1

11.3.2017 prazskypatriot.cz str. 00 Pražský život
red

Městská část Praha 1 letos udělila již druhou Cenu Prahy 1. Významné ocenění po Elišce Haškové Coolidge získal uplynulý týden autor knih Pražské příběhy, spisovatel Dan Hrubý.

„Toto ocenění uděluje Praha 1 osobnostem za jejich významná díla a za jejich pozitivní vztah k naší městské části. Dan Hrubý jako spisovatel a autor řady knih o historické Praze splňuje tyto podmínky do puntíku, proto jsem rád, že Cenu Prahy 1 mohl předat právě jemu,“ uvedl Oldřich Lomecký.

Dan Hrubý je český publicista, spisovatel a nakladatel. Je autorem řady knih a reportáží o zmizelé Praze. Mezi jeho díla patří: Pražské příběhy-Na cestě Malou Stranou, Pražské příběhy 2-Cesta na Hradčany, Nový svět a zpátky na Malou Stranu, Cesta pražským kruhem nebo Čekání na Golema.

Známý spisovatel vystudoval **Fakultu sociálních věd** Univerzity Karlovy. Během sametové revoluce spoluzakládal Studentské listy. Poté nastoupil do týdeníku Reflex, kde vede sekci zaměřenou na historii a dění ve světě. Dvakrát získal cenu Egona Erwina Kische, dvakrát výroční vydavatelskou cenu společnosti Ringier (za reportáže z KLDK a Gruzie v době padesátého výročí Stalinovy smrti) a jednou také Prémii Miroslava Ivanova za literaturu faktu.

URL| <http://www.prazskypatriot.cz/spisovatel-dan-hruby-prevzal-cenu-prahy-1/>

Jak a komu slouží elity: pravé elity, anebo toxičtí vůdci?

11.3.2017 nazory.aktualne.cz str. 00 1078

Pohled zblízka

Petr Robejšek ve svém příspěvku „Skutečná elita“ v blogu na Aktualne.cz píše, že elity mají sloužit lidu. No to je přece jasné, když nebudou sloužit lidu, tak budou sloužit jen samy sobě, a to je špatně. Kde jsem to už slyšel? Ano, za časů své největší slávy to říkával Vladimír Mečiar, který prohlašoval, že touží sedět se ve službě slovenskému lidu, a kritizoval své oponenty, že na zájmy lidu nehledí. Samozřejmě, ta myšlenka a touha sloužit lidu je ještě staršího data. Již Karel Marx a Fridrich Engels ve svém slavném Komunistickém manifestu psali o tom, že komunisté touží nezištně sloužit kapitalistickými elitami utlačovanému proletariátu (lidu). Jak jinak by mohla fungovat diktatura proletariátu bez obětavých komunistických altruistů? Svého času to byla líbivá utopie, ale četné pokusy o její realizaci nikde nedopadly dobře.

Ostatně předvídali to už klasické teorie elit (Gaetano Mosca, Vilfredo Pareto, Robert Michels), jejichž názory nás Petr Robejšek nechtěl unavovat, kteří v prvních dekádách dvacátého století upozorňovali na to, že altruismus komunistických vůdců je jen hraný, že nevydrží déle, než se pevně usadí v mocenských postech. A jak se ukázalo, měli pravdu. Celkově byli tito klasici k altruismu elit velmi skeptičtí a za kritérium kvality elit (na rozdíl od Petra Robejška) považovali míru jejich skutečného talentu vést masy, řídit instituce, organizace a společnost. Zkrátka věřili více realitě, než někteří současní „realisté“, kteří chtějí poměřovat pravost elit jejich dobrými úmysly sloužit lidu.

Říká se, že dobrými úmysly je dlážděná cesta do pekel. Političtí vůdci prohlašující, že chtějí jen sloužit občanům, často jim dělají medvědí služby, protože nemají dost talentu a schopností. Různí charismatičtí vůdci, kteří se oháněli službou zájmům lidu, přivedli svůj lid do neštěstí. Sloužili špatně. Političtí vůdci, jejichž talent převyšovala ctižádost a ambice si vysloužili titul „toxičtí vůdci“. Dějiny se hemží příklady toxických vůdců, kteří obraceli lid proti elitám a slibovali nemožné jen, aby se zalíbili masám a strhli na sebe moc. Elity a političtí vůdci v demokracii jsou od toho, aby lidi vedli, aby jim sloužili tím, že je vedou, a ne že se nechají vést lidem.

Úkolem elit v demokracii není „doprovázet lid“, jak píše Petr Robejšek. Elity mají svým příkladem masy pozvedávat na vyšší úroveň morálky a transformovat je z manipulovaného davu na skutečnou veřejnost schopnou kompetentně diskutovat a rozhodovat o věcech veřejných. Demagogové, kteří se bezpátečně ovíjejí kolem kolísavých nálad davu, nazývali klasici teorie elit kurtizánami vůle lidu. Namísto, aby masy pozvedávali na svoji úroveň, toxičtí vůdci klesají na úroveň mas.

Toxičtí vůdci odsuzují snahy elit lidi vést a dělají ze sebe jakési převodové páky vůle lidu. Slibují, že si lidé budou vládnout sami, pokud se oni dostanou k moci. Přímou vládu lidu sliboval i jistý Lenin. Komunisté měli podle něho jen sloužit, ale pak se to nějak zvrtilo - a vlastně těžko by se dal v dějinách najít příklad, kdy se to převodovým pákám vůle lidu nějak nezvrtilo. Z převodové páky se nakonec vždy vyklubal toxický vůdce.

Petr Robejšek se bláhově domnívá, že pravé elity se dají poznat podle toho, že je národ následuje a že mají silnou odezvu ve společnosti. Bláhovost těchto předpokladů přesvědčivě dokazují příklady toxických vůdců typu Hitlera, Stalina či Mečiara. Ironií však je, že Robejškovy ambice vstoupit mezi politickou elitu zatím testem jeho vlastního kritéria ani náznakem neprošly. Houf jeho následovníků má k národu hodně daleko.

Kromě talentu musí pravé demokratické elity mít a vyznávat i demokratické hodnoty. Toho jsou si vědomí i někteří toxičtí vůdci, a proto předstírají, že je vyznávají. Dobře to ilustruje i současná vlna nástupu populistických vůdců na politické scény mnoha demokratických společností. Jsou to právě populističtí vůdci, kteří se maskují Robejškovou převodovou pákou vůle lidu a vydávají se za pravé demokraty. Přimknou se k masám a ostře se vymezují proti zkorumpovaným a odcizeným elitám. Populismus díky svému demokratickému mimikry dovoluje marginalizovaným či myšlenkově vyhaslým politickým vůdcům jakousi zkratkou překonávat bariéry politické soutěže. Populismus je velmi účinný politický doping a jím nadopovaný kdejaký pitomio se může lehce vyšvihnout k mocenským výšinám.

A ještě jeden dovětek - pikantní pro Petra Robejška bude zjištění, že vizi pravých, tj. altruisticky orientovaných elit, které se chovají jako převodové páky vůle lidu, klasici teorie elit zásadně odmítali pod heslem realismu. Reálnější podle nich bylo očekávat, že elity se budou chovat sobecky. Robejškovy představy by považovali za nebezpečný utopismus velmi podobný komunismu.

Pavol Frič

Sociolog, působí na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy

URL| <http://blog.aktualne.cz/blogy/pohled-zblizka.php?itemid=28960>

K předvolebnímu politickému pábení

10.3.2017 kurzy.cz str. 00 Investice

Spolu s tím, jak se v ČR blíží parlamentní volby, stoupá teplota v domácím politickém kotli. Některé strany zvažují vytvoření společných volebních kandidátek s nadějí, že se ve volebních místnostech dostaví synergický efekt.

Spolu s tím, jak se v ČR blíží parlamentní volby, stoupá teplota v domácím politickém kotli. Některé strany zvažují vytvoření společných volebních kandidátek s nadějí, že se ve volebních místnostech dostaví synergický efekt. Jiné začínají projevovat nebývalou vstřícnost vůči kritice zákonů, za jejichž vznik nesou přímou politickou odpovědnost. A samozřejmě jsou tu i partaje přicházející se sliby, které sice mohou posílit jejich voličskou základnu, jejichž naplnění by však jistě neprospělo zdravému vývoji české společnosti.

Na podporu posledního tvrzení uvedu tři věcně odlišné příklady z repertoáru ČSSD. I když to na první pohled nemusí být zřejmé, všechny jsou relevantní pro budoucnost české ekonomiky.

Začněme nejaktuálnějším a prvoplánově ekonomickým tématem: daňovou reformou. Je evidentní, že zvýšení korporátních daní by učinilo ČR méně atraktivní zemí pro podnikání. Ohrozilo by tvorbu pracovních míst a přibrzdilo růst životní úrovně obyvatel. Speciální daň pro finanční instituce nedává v českých podmínkách smysl: tuzemské banky na rozdíl od svých protějšků v některých jiných zemích nečerpaly v krizových letech 2008-9 od státu žádnou pomoc a riziko zneužití oligopolního postavení je u nich menší než v jiných sektorech.

Ani nárůst progresu u zdanění fyzických osob nemá ekonomické opodstatnění. Pokud by bylo třeba fyzické osoby více danit, bylo by lepší provést to cestou vyššího zdanění majetku, eventuálně spotřeby, než příjmů. Proč však prosazovat zvýšení již existující daňové progresu v zemi, která hospodářs s vyrovnaným rozpočtem, jejíž ekonomika slušným tempem roste a rozpětí příjmů obyvatel patří k nejnižším v EU? Další zvýšení progresu u daně z příjmu fyzických osob jen urychlí odchod nejschopnějších mozků do ciziny a v tuzemsku zesílí kreativní snahy o eliminaci dopadů zákona ...

V oblasti vzdělávání je společným prvkem řady návrhů z dílny ČSSD přesvědčení o tom, že děti a mládež je třeba vzdělávat co nejdéle společně, jednotně, ve veřejných školách a podle státem napsaných not. Nebylo by na místě, více respektovat ve školství odlišné vlohy a sklony dětí, stejně jako preference jejich rodičů? Nota bene, když se v oficiálních materiálech strany dočteme: Naší základní hodnotou je úcta ke každému člověku jako jedinečné bytosti. ... Usilujeme o to, aby každý člověk mohl uplatnit své právo občana na svobodný rozvoj osobnosti a na svobodná rozhodnutí. Podle převažujícího mínění expertů bude rozhodujícím faktorem zachování konkurenceschopnosti české ekonomiky v příštích desetiletích přítomnost vysoce vzdělané, kreativní a flexibilní pracovní síly. Současný školský systém takovou pracovní sílu vychová jen těžko.

Genderovou ideologii zmiňují v tomto příspěvku jednak kvůli přemíře prostoru, který je jí - po mém soudu - vzhledem k závažnosti jiných společenských témat věnován, jednak jako ukázkou nešťastné transformace původně chválehodné iniciativy v sociální „zbraň hromadného ničení“. Zanícení, s nímž jsou propagátoři genderu ochotni zákonnou cestou dláždít cestu „pokroku“, jde evidentně nad rámec legitimního úsilí o to, aby každý jedinec, bez ohledu na pohlaví či menšinu, k níž patří, mohl ku prospěchu svému i společnosti svobodně rozvíjet své jedinečné vlohy. Nemusíme mít zvlášť bujnou fantazii k tomu, abychom si dokázali představit škodlivé dopady bezhlavého prosazování této ideologie na produkční (i reprodukční) schopnost české společnosti.

Všem uvedeným příkladům z levicového předvolebního arzenálu je společná snaha napravit státním zásahem „omyl“ přírody, která vypouští do světa lidi různě orientované, nadané, pracovité a vnímající svět, jehož jsou součástí. Při takovém postupu je však vždy na místě velká opatrnost. Moudrá vláda by se měla snažit objektivně existující různost svých občanů v jen nezbytné míře omezovat a v maximální možné míře využít pro posun společnosti vpřed. Opačný přístup jsme v české kotlině zažívali v letech 1948-1989 a většině z nás k srdci nepřirostl...

Martin Kupka

Pozice: hlavní ekonom ČSOB

Martin Kupka je od roku 2002 ředitelem investičního výzkumu a hlavním ekonomem ČSOB. Vystudoval obor ekonomicko-matematické výpočty na pražské VŠE, postgraduální studium absolvoval na PgÚ ČSAV v Praze a GIIIS v Ženevě. V první polovině 90. let přednášel makroekonomii na **Fakultě sociálních věd** UK, byl ekonomickým poradcem ministra na MHPR ČR a působil jako makroekonomický analytik pro středoevropský region v NRI ve Vídni. Od roku 1995 do roku 2002 pracoval Martin Kupka jako vedoucí ekonomického výzkumu ve skupině Patria Finance, s výjimkou období 1999-2001, kdy řídil strategii a výzkum v pražské Raiffeisenbank.

Témata: přijetí eura, ekonomická transformace, hospodářská politika ČR a EU.

URL| <http://www.kurzy.cz/zpravy/418939-k-predvolebnimu-politickemu-pabeni/>

Vývoj ceny emisních povolenek v roce 2016 a budoucnost emisního obchodování v Evropské unii

9.3.2017 PRO-ENERGY str. 46 Ekologie - hospodárnost
Matěj Procházka

Evropské emisní obchodování se dlouhodobě potýká se špatně nastaveným modelem svého fungování. Vývoj ceny povolenek je závislý na řadě vlivů, které bezprostředně souvisí s výrobou energie a poptávkou po ní. Co přinesou přijaté změny v emisním obchodování?

ÚVOD

Evropská unie se počátkem nového století pustila do plnění závazků vedoucích ke snížení produkce skleníkových plynů. Těch má být dosaženo za pomoci systému obchodování s emisními povolenkami (EU ETS). Tento systém se již od samého počátku setkává s problémy, které mu neumožňují zcela efektivní fungování. Pravděpodobně největším úskalím celého systému je příliš velký počet emisních povolenek v oběhu, který v posledních letech významně tlačí cenu povolenek dolů a činí je tak snadno dostupnými. Nízká cena a dostupnost emisních povolenek doslova demotivuje producenty skleníkových plynů k omezování produkce či k využívání nových technologií výrazně snižujících vypouštění těchto plynů.

V tomto článku analyzuji vývoj ceny emisních povolenek v roce 2016. Analýza vychází z veřejně dostupných informací, které se týkají povolenek a EU ETS. Dále se dotýká i chystaných změn v systému, které samozřejmě také promlouvají do vývoje trhu. Chystané reformy jsou navíc velmi aktuálním tématem, bude se podle nich řídit celý trh v dalších obdobích obchodování. Je důležité rozebrat i základní poslání nové klimatické dohody z Pařížské klimatické konference konané v roce 2015. Ta přináší spoustu změn, které se v budoucnu promítnou i do systému EU ETS.

KLIMATICKÉ DOHODY

Aktuálně platná klimatická dohoda nazvaná Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu byla přijata v prosinci roku 1997. Země, které protokol ratifikovaly, se zavázaly do konce prvního období snížit emise skleníkových plynů alespoň o 5,2 % ve srovnání se stavem v roce 1990. Toto první období skončilo v roce 2012, kdy také došlo ke schválení dodatku, aby bylo umožněno pokračovat v plnění dohody. V dodatku bylo

stanoveno druhé období a jeho konec je naplánován v roce 2020. Členské státy Evropské unie se v rámci této dohody zavázaly, snížit emise skleníkových plynů o 20 % oproti roku 1990.

V prosinci roku 2015 byla v Paříži podepsána nová klimatická dohoda, kterou akceptovaly všechny smluvní strany Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu. Dohoda od roku 2020 nahradí právě Kjótský protokol. Pařížská dohoda vstoupila v platnost 4. listopadu roku 2016 poté, co byly splněny podmínky a ratifikovalo ji alespoň 55 zemí, které odpovídají za nejméně 55 % celosvětového objemu emisí skleníkových plynů. V tiskové zprávě ministerstva životního prostředí k ratifikaci Pařížské dohody se uvádí, že konkrétně ke dni 3. listopadu ratifikovalo tuto dohodu 94 smluvních stran, které se v souhrnu podílí na globálních emisích skleníkových plynů ze 65,85 %. Hlavním cílem nové klimatické dohody je snížit produkci skleníkových plynů, a to mnohem výrazněji, než k tomu zavazoval Kjótský protokol. Dále by měl být udržen nárůst průměrné globální teploty pod 1,5 °C. Na rozdíl od Kjótského protokolu je důležitou změnou také to, že každý stát musí stanovit konkrétní příspěvek ke snižování emisí skleníkových plynů, a ten musí následně plnit. Toto se týká všech signatářů Pařížské dohody, ať již jde o rozvinuté, či nerozvinuté země. Zde je právě rozdíl oproti Kjótskému protokolu, kterým k tomuto plnění byly zavázány pouze vyspělé ekonomiky. Státy Evropské unie se shodly, že v rámci příspěvku ke snižování skleníkových plynů sníží tyto emise o 40 % v porovnání s rokem 1990. Tohoto cíle má být dosaženo v roce 2030. Podle ministerstva životního prostředí České republiky se již v roce 2014 blížily země Evropské unie omezení skleníkových plynů o téměř 37 % oproti roku 1990. Tím pádem by nově stanovený cíl neměl být žádným problémem. Důležitým bodem Pařížské dohody také je, že všechny státy, které dohodu ratifikují, musí připravit dlouhodobé strategie nízkoemisního rozvoje a strategie pro adaptaci vůči negativním dopadům změny klimatu. Kontrola dodržování zmíněných závazků bude probíhat každých pět let. Navíc by postupně měly všechny státy své závazky navyšovat.

EVROPSKÁ UNIE A OBCHODOVÁNÍ S EMISEMI

Pro omezení produkce skleníkových plynů, ke kterému se členské státy Evropské unie zavázaly přijetím Kjótského protokolu, byl vytvořen unijní systém obchodování s emisními povolenkami (EU ETS). Právě emisní obchodování je nástrojem, který by měl motivovat ke snižování vypouštěných skleníkových plynů. Tento systém aktuálně funguje ve 31 evropských zemích (28 zemí EU, Island, Lichtenštejnsko a Norsko) a omezuje emise skleníkových plynů u více než 11 tisíc těžkých energetických provozů. Mezi ty patří elektrárny, průmyslové závody a letecká doprava provozovaná v rámci zúčastněných zemí. Obchod s emisními povolenkami pokrývá zhruba 45 % emisí skleníkových plynů na území Evropské unie.

Celý systém funguje na principu „cap and trade“. To znamená, že pro každého producenta skleníkových plynů je určen „strop“ (cap) pro vypouštění skleníkových plynů, měřený v tunách na metr krychlový za jeden rok. Na základě určeného „stropu“ jsou producentům skleníkových plynů přiděleny emisní povolenky, které by ho měly pokrýt. Pokud se producent do tohoto stropu nevejde a vypustí více skleníkových plynů, musí si nové povolenky dokoupit v aukci (trade). Ty lze koupit od jiných producentů skleníkových plynů, kteří se do svého stropu bez problému vejdu, a dokonce jim nějaké povolenky zbydou. To, že jim zbydou emisní povolenky by mělo být ovlivněno právě tím, v jakém rozsahu investují do inovativních opatření snižujících počet vypouštěných skleníkových plynů. Myšlenka je taková, že subjekty, které mají možnost redukovat emise s nižšími náklady, mohou uspořené emisní povolenky nebo jiné emisní kredity prodat těm, u kterých by taková redukce byla nákladnější.

Vývoj EU ETS je prozatím rozdělen do čtyř fází. První fáze probíhala mezi lety 2005 a 2007 a šlo především o fázi zkušební. V tomto období byl tento největší systém obchodování s emisemi na světě spuštěn. Tato fáze se hned od svého počátku potýkala s problémy, protože počet emisních povolenek přidělovaný bezplatně v rámci „stropu“ (cap), byl výrazně nadhodnocen. Žádný z producentů tak neměl potřebu dokupovat povolenky nové. Toto mělo být opraveno ve druhé fázi obchodování, která byla spuštěna v roce 2008 a trvala do roku 2012. Do této fáze vstoupily také Island, Norsko a Lichtenštejnsko. Počet přidělovaných povolenek byl redukován o 6,5 %, avšak díky světové ekonomické krizi, která vypukla v roce 2008, nebyla po povolenkách prakticky žádná poptávka. V roce 2012 byl systém rozšířen, byla do něj nově zahrnuta letecká doprava. Třetí fáze, probíhající od roku 2013 do roku 2020, je spojena s řadou reforem systému. Klíčové změny budou podrobněji rozebrány v následujícím textu, nicméně patří mezi ně hlavně snížení stropu pro vypouštěné skleníkové plyny (o 1,74 % každý rok). Prozatím poslední plánovaná čtvrtá fáze bude probíhat v letech 2021 až 2030 a podmínky jejího fungování jsou aktuálně v jednání a v procesu schvalování.

Ačkoliv tento systém a jeho podmínky fungování jsou zcela logické, trh s povolenkami se již od své první fáze nevyvíjí podle předpokladů. Kvůli tomu neplní funkci, kvůli které bylo obchodování s emisemi vytvořeno. Hlavním z problémů, proč tomu tak není, je vysoký počet emisních povolenek v oběhu, který tlačí jejich cenu výrazně dolů.

Původní záměry, že by se cena povolenky měla pohybovat na hodnotě 60 € za tunu vypuštěných skleníkových plynů v první fázi, či snad kolem 30 € ve fázi druhé, nebyly naplněny. Efektivní cena za povolenku se odhaduje právě mezi 20 až 30 €. Za takovýchto cen plní emisní povolenky svou funkci a nutí ke snížení produkce skleníkových plynů. Efektivní tržní ceny se nepodařilo dosáhnout z několika důvodů. Nejprve došlo k příliš velké emisi povolenek v první fázi obchodování a pak přišla světová ekonomická krize v roce 2008. Přebytek emisních povolenek v aktuální třetí fázi obchodování již dosáhl počtu více než 2 miliard, a to v roce 2013. Evropská komise tedy rozhodla o tzv. „backloadingu“, který má ve třech etapách odstranit část přebytečných povolenek z trhu a pomoci tak zvýšit jejich cenu. V roce 2014 došlo ke stažení 400 milionů povolenek, v roce 2015 to bylo 300 milionů a v roce 2016 posledních 200 milionů. Celkový balík stažených povolenek z trhu byl tedy 900 milionů. Původně se počítalo s tím, že budou povolenky navráceny zpět na trh, a to v roce 2019. Mělo se tak stát prostřednictvím aukce, nakonec byl této záměr změněn a povolenky by měly být převedeny do nově vznikající Rezervy tržní stability (MSR).

Rezerva tržní stability je dlouhodobé řešení, které by mělo stabilizovat trh s emisními povolenkami, a to od roku 2018. Přitom samotná rezerva začne fungovat v lednu 2019. Na základě rozhodnutí Výboru Evropského parlamentu pro životní prostředí by se nově mělo do této rezervy odvádět 24 % emisních povolenek ročně. Oproti původnímu návrhu Evropské komise z roku 2015 je to dvojnásobek. Právě Rezerva tržní stability je jednou z klíčových reforem celého systému. V praxi bude vše nastaveno tak, že pokud přesáhne počet obchodovaných povolenek 833 milionů, bude 24 % z oběhu přesunuto do této rezervy. Povolenky mohou být také uvolněny zpět na trh, a to za předpokladu, že jejich počet v oběhu klesne pod 400 milionů. V takovém případě bude z rezervy uvolněno 100 milionů povolenek.

VÝVOJ CENY EMISNÍ POVOLENKY V ROCE 2016

Klimatické dohody vytváří rámec pro snižování produkce skleníkových plynů a EU ETS má být nástroj, který by k tomu měl dopomoci. Ovšem, jak bylo zmíněno výše, tento systém nefunguje tak efektivně, jak by si Evropská unie přála. Současný stav na trhu s emisními povolenkami lze ukázat na analýze vývoje ceny. Poslední rok 2016 byl navíc poznamenán několika klíčovými událostmi, které výrazně ovlivnily dění na tomto trhu.

Na začátku roku 2016 mezinárodní agentura pro atomovou energii (MAAE) oznámila, že Írán splnil požadavky pro omezení jaderného programu. Na základě této zprávy byly ze strany Spojených států amerických a Evropské unie zrušeny sankce, které byly na Írán uvalovány postupně od roku 2006. Írán patří k předním producentům ropy, a tak se dalo předpokládat, že zrušení sankcí přispěje k nárůstu objemu těžby. Toto očekávání navíc podpořilo prohlášení samotného Íránu, který chtěl přidat ke světovým dodávkám 500 tisíc barelů ropy denně. To vedlo k prudkému poklesu ceny ropy Brent na světových trzích. Lednové dění kolem ropy výrazně ovlivnilo i cenu emisních povolenek v EU ETS, jenž začala klesat. Podle odborníků byl tento strmý pokles zapříčiněn propadem cen komodit ovlivňujících cenu elektřiny, jako je právě ropa, plyn nebo uhlí. Dalším vysvětlením propadu cen byla teplá zima 2015/2016, která znamenala, že teplárny omezily svou produkci a přebytečné emisní povolenky se rozhodly prodat. Na začátku ledna se přitom cena pohybovala kolem 8 € za tunu, přičemž následoval pokles až na cenu okolo 6 € za tunu vypuštěných skleníkových plynů (viz graf). Pokles ceny pokračoval i během měsíce února. Cena povolenek se pohybovala na hodnotách mezi 4,5 a 5,5 € za tunu vypuštěných skleníkových plynů. V polovině února došlo k nepatrnému oživení trhu, který byl zapříčiněn vyšší poptávkou po povolenkách ze strany německých producentů a růstem ceny ropy.

V březnu 2016 pověřila francouzská ministryně životního prostředí a prezidentka Pařížské klimatické konference tým energeticko-klimatických expertů vypracováním návrhů na zavedení minimální a maximální ceny emisní povolenky. Zároveň informovala o tom, že kvůli ceně emisí v červnu svolá koalici vytvořenou na prosincovém Pařížském klimatickém summitu. Tento krok byl bezprostřední reakcí na nepříznivý vývoj ceny povolenek právě od začátku roku 2016. Cena emisí je podle Francouzů příliš nízká a dosavadní reformy nefungují tak, aby s tím něco udělaly. Tento radikální návrh se však od začátku nesetkával s velkou podporou. Nejen, že stanovení ceny by šlo proti tržním principům, na kterých trh s emisními povolenkami od začátku staví, ale navíc jsou tu velká očekávání od připravované Rezervy tržní stability. Její vznik byl schválen v roce 2015 a právě to by mělo nastolit rovnováhu v množství emisních povolenek vydávaných v rámci EU ETS. Spekulace okolo zavedení cenového pásma povolenky pravděpodobně vyvolaly nejistotu na trhu a cena opět zaznamenala lehký propad.

Významněji do vývoje cen povolenek zasáhlo až rozhodnutí Evropského soudního dvora z přelomu dubna a května 2016. Rozhodnutí se týkalo výpočtu pro bezplatné přidělování emisních povolenek, průmyslovým odvětvím ohroženým tzv. únikem uhlíku (carbon leakage). Společnosti v těchto odvětvích by mohly, kvůli vysokým cenám emisních povolenek, přesunout svou výrobu do zemí, kde není tak přísná regulace pro vypouštění skleníkových plynů. Na základě toho byl již v roce 2009 vytvořen „carbon leakage list“, který je

soupisem takto ohrožených odvětví. Aktuální nařízení Evropské komise, které bylo vydáno v říjnu 2014 a je platné mezi lety 2015 až 2019, přiznává těmto ohroženým odvětvím nárok na vyšší bezplatný počet povolenek. To z toho důvodu, aby bylo riziko úniku eliminováno. Rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie se týká tzv. korekčního koeficientu, pomocí kterého je určováno právě bezplatně přidělované množství povolenek do ohrožených odvětví. Tento koeficient byl, dle soudního dvora, stanoven chybně a do zmíněných odvětví bylo přiděleno více povolenek, než být mělo. Nesprávnost tohoto výpočtu by v budoucnu mohla znamenat vyšší náklady pro velké spotřebitele energie. Ačkoliv se dalo předpokládat, že toto dění zahýbe s cenou na trhu emisních povolenek, neočekávalo se, že by došlo k výrazným změnám. Předpoklady analytiků se nakonec naplnily a krátkodobě se cena emisní povolenky dostala přes hodnotu 6,5 €, což byl vrchol zhruba dvouměsíčního nárůstu ceny. Následně se až do června 2016 pohybovala mezi 5,5 – 6,5 € za tunu vypouštěných skleníkových plynů. Bylo to oproti únoru roku 2016 výrazné zlepšení ceny.

Ačkoliv vývoj ceny povolenek ve druhém čtvrtletí vypadal příznivě, na jeho konci došlo k velkému šoku, který otrásl nejen trhem s emisemi, ale i s celou Evropskou unií. Stalo se tak po britském referendu o vystoupení z Evropské unie (tzv. „brexit“), které proběhlo 23. června 2016. Britové se z 52 % přiklonili k vystoupení Velké Británie z Evropské unie, což bylo vyvrcholením dlouhodobější britské vnitropolitické diskuse. Trh s emisními povolenkami na tuto situaci reagoval téměř 20% poklesem ceny na hodnotu kolem 4,7 € za tunu vypouštěných skleníkových plynů. Tím se cena dostala ještě níže než v únoru. Velká Británie je druhým největším producentem skleníkových plynů v Evropě a díky tomu tvoří jednu z neaktivnějších zemí vstupujících na trh emisních povolenek. Navíc patří mezi země, které se zasazují o nárůst ceny emisních povolenek. Po červnovém referendu to však vypadá, že již dále nebude mít vliv na prosazování těchto změn. Podle agentury Reuters se díky „brexitu“ výrazně změnil odhad analytiků k budoucímu vývoji ceny povolenek. Zatímco v dubnu 2016 byly předpokládány průměrné ceny povolenky kolem 6,02 € v roce 2016, 6,78 € v roce 2017 a 7,10 € v roce 2018, nové odhady hovořily o hodnotách kolem 5,46 € v roce 2016, 5,59 € v roce 2017 a 6,02 € v roce 2018. Rekordní červnový propad potvrzují i informace serveru Carbon Pulse, který uvedl, že ceny za emisní povolenku klesly na dvouleté minimum, a to právě po oznámení výsledků referenda o odchodu Velké Británie z Evropské unie. „Brexitem“ byl trh s emisními povolenkami poznamenán i v průběhu července. Průměrná cena za tunu vypouštěných skleníkových plynů dosáhla hodnoty 4,65 €. Podle dat z měsíce června si tak emisní povolenky pohoršily v průměru o 17 % oproti květnu 2016.

Také v průběhu července a srpna se cena povolenek blížila k dlouhodobým minimům. Svou roli v tom však sehrálo i snižování objemu aukcí emisních povolenek o polovinu, ke kterému dochází každý srpen, a to vzhledem k předpokladům, že zajišťovací aktivity energetických firem jsou nižší díky letním dovoleným a odstávkám na údržbu. Rok 2016 byl v tomto ohledu navíc výjimečný z důvodu zrušení celkem pěti aukcí na německé burze EEX, protože vypršela smlouva mezi Evropskou komisí a burzou v Lipsku. V kombinaci s nejistotou spojenou s „brexitem“ to znamenalo velký propad ceny povolenek, který pokračoval až do září.

Na podzim přišlo nečekané oživení trhu. Události okolo francouzských jaderných elektráren, které se dostaly do popředí ještě v září, znamenaly růst ceny povolenek. Francouzské jaderné elektrárny byly nuceny k rozsáhlým odstávkám díky bezpečnostním testům. Společnost EDF, která provozuje celkem 58 jaderných reaktorů, musela odstavit 19 z nich. Tento výpadek provozu zasáhl do okolních zemí, mezi které patří Německo, Itálie, Španělsko a země Beneluxu. Načasování této odstávky navíc nebylo ideální kvůli snižujícím se teplotám, které běžně zvyšují poptávku po energii. Problémy s dodávkou energie vedly postižené země k obnovování produkce dlouho nevyužívaných zdrojů. To se týkalo obnovení provozů například plynových elektráren v Itálii. Podstatnější však bylo obnovení výroby elektrické energie z uhlí, což vedlo k prudkému nárůstu ceny této suroviny. V říjnu roku 2016 byla cena uhlí na dvouletém maximu, a to se ještě v únoru tohoto roku pohybovala na devítiletém minimu. Na základě toho se zvýšila také cena elektrické energie. Společnosti provozující uhelné elektrárny byly nuceny zvýšit svou produkci, což vedlo ke zvýšení množství vypouštěných skleníkových plynů do ovzduší. Tento fakt se projevil na rostoucí ceně emisních povolenek, které se ještě v září nacházely na celoročním minimu, kolem hodnoty 4 € za tunu vypouštěných skleníkových plynů. Potřeba navýšit emisní „stropy“ (caps) znamenala vyšší poptávku po povolenkách a růst jejich ceny během října a listopadu až na hodnotu 6,5 €. 7 z odstavených nukleárních reaktorů se podařilo po úspěšných bezpečnostních prověrkách zprovoznit až v první polovině prosince 2016. Francie tak mohla garantovat, že zimní dodávky elektřiny budou bez problémů dodrženy. EDF také uvedla, že zbytek reaktorů by se měl vrátit k provozu v polovině ledna 2017. Zcela úplně k tomu nedošlo, francouzský úřad pro atomovou energii (ASN) povolil v polovině ledna 2017 zprovoznit pouze 9 z 12 stále odstavených reaktorů. Až v průběhu února byly ukončeny prověrky na dalších dvou reaktorech a prověrky na posledním z nich by měly být hotovy do konce března 2017. Na prosincové dění kolem znovuspouštění sedmi reaktorů reagoval trh s emisními povolenkami zastavením růstu a následným poklesem.

Konec roku 2016 přinesl další nejistotu na trhu. Na začátku prosince se začal v Evropském parlamentu projednávat návrh na revizi systému EU ETS pro čtyři následující obchodovací období. Prosincové hlasování bylo však odsunuto, a to z důvodů prohlášení výboru Evropského parlamentu pro životní prostředí o dalším

přezkoumání návrhu. Podle agentury Reuters některým poslancům nevyhovoval původní návrh Evropské komise, že mezi lety 2020 a 2030 by se měl počet povolenek snižovat jen o 2,2 % ročně (tzv. lineární redukční faktor). Ideální by podle nich měla být hodnota 2,4 %. Neshoda během jednání, o návrhu revize systému EU ETS, prudce srazila cenu povolenek skoro o 6 %. Tato nejistota však netrvala příliš dlouho. Velmi rychle, v polovině prosince 2016, se Výbor Evropského parlamentu pro životní prostředí dohodl na upraveném souboru reforem. Hlavním cílem těchto opatření má být reforma systému takovým způsobem, aby byli producenti skleníkových plynů nuceni k přechodu na nízkouhlíkové technologie. Klíčovým bodem nového návrhu se stalo navýšení zmíněného lineárního redukčního faktoru na 2,4 %, tedy tak, jak si přál výbor Evropského parlamentu. Jen pro porovnání, v aktuálně probíhající třetí fázi obchodování, je tento redukční faktor nastaven na hodnotu 1,74 %. Mimo to nový návrh zpřísnil podmínky Rezervy tržní stability. V roce 2021 by mělo v této rezervě dojít ke zrušení 800 milionů povolenek, které tak již nebudou moci být navraceny zpět na trh. Schválení návrhu reforem se pozitivně projevilo na trhu s povolenkami. Dokonce se cena za povolenku výrazně zvedla, až ke konečné hodnotě 6,54 € za tunu vypuštěných skleníkových plynů.

Hlasování o balíku reforem EU ETS, navrženém na konci prosince 2016, se uskutečnilo v polovině února tohoto roku. Evropský parlament tento balík schválil a tím odsouhlasil podmínky pro následující období. Výše lineárního redukčního faktoru byla nakonec stanovena na původně zamýšlená 2,2 %, ovšem s podmínkou, že do roku 2024 se může zvýšit až na 2,4 %. Právě lineární redukční faktor způsoboval největší rozpory již v prosincových jednáních a tímto bylo dosaženo jistého kompromisu. Parlamentem prošlo i zmiňované zpřísnění podmínek Rezervy tržní stability, a to tím způsobem, jaký se objevil v návrhu z prosince 2016. Počátkem roku 2021 tedy dojde ke zrušení 800 milionů emisních povolenek v rezervě a dále sem bude možno převést až 24 % emisních povolenek z oběhu. Mezi nově schválená opatření, která jistě stojí za zmínku, patří také vytvoření dvou fondů, do kterých budou odváděny příjmy z aukcí povolenek. Jeden z fondů bude poskytovat prostředky pro rozvoj energetických systémů v méně rozvinutých zemích EU a druhý by měl sloužit k podpoře výzkumu obnovitelných zdrojů, systémů Carbon Capture and Storage a nízkouhlíkatých technologií. Novou podobu systému ještě musí odsouhlasit Evropská rada, až poté se stane definitivní.

ZÁVĚR

Trh s emisními povolenkami prošel v roce 2016 několika výraznými cenovými propady, které byly zapříčiněny hlavně na začátku roku klesající cenou ropy a v polovině roku referendem o vystoupení Velké Británie z Evropské unie. Tyto propady významně poznamenaly celý trh a vyvolaly opět mnoho diskusí o efektivitě celého systému obchodování. Ceny povolenek v prvním čtvrtletí roku 2016 byly tak nízké, že Francie volala po zavedení cenového intervalu pro povolenky, tak aby cena dále výrazně neklesala. I když návrh francouzské ministryně pro životní prostředí přijat nebyl, výrazně to zvýšilo tlak na vrcholné orgány Evropské unie, aby připravily takovou reformu, která celé obchodování výrazně oživí. Kromě výraznějších propadů se však trh i několikrát vzpamatoval a zaznamenal prudký nárůst. Ovšem ani tak se cena nedokázala vyšplhat zpět na lednové hodnoty a meziročně tak došlo k výraznému poklesu. Podstatný cenový růst zaznamenal trh na podzim, a to díky odstávkám francouzských jaderných elektráren. I přes události, které francouzské jaderné elektrárny způsobily, se závěr roku nesl ve znamení nejistoty a dalších výrazných výkyvů v ceně povolenek. Bylo to právě díky návrhům o reformě systému EU ETS. Od reforem se očekává, že zajistí, aby došlo k plnění závazků stanovených Pařížskou dohodou, která oficiálně vstoupila v platnost v listopadu 2016. Právě efektivně fungující trh s emisními povolenkami by měl vést ke snižování emisí skleníkových plynů, jejichž počet by se měl do roku 2030 snížit výrazně, o 40 % oproti roku 1990. Bez revize systému by naplnění tohoto cíle mohlo být problémové, protože aktuálně cena povolenek příliš nenutí producenty skleníkových plynů snižovat své emise. Jestli bude čtvrté obchodovací období konečně tím správně fungujícím, se dá jen těžko předpokládat. Ačkoliv vše nasvědčuje tomu, že by vše mělo být mnohem lépe nastavené, než tomu bylo ve třech předcházejících obdobích, praxe může opět ukázat něco jiného. Stále je tu totiž hrozba tzv. úniku uhlíku, kdy určitá odvětví mohou přesunout svou výrobu do jiných lokalit, kde se emisnímu obchodování zcela vyhnou. V globálním měřítku tak nezáleží pouze na systému obchodování s emisemi provozovaném na území Evropské unie. Bude tak záležet i na přístupu zemí, které dosud své emise výrazně neomezovaly. Mezi takové země patří hlavně Čína, která disponuje velkou ekonomickou silou a v posledních letech se jí hospodářsky velmi daří. Čína se sice zavázala novou klimatickou dohodu plnit, avšak vidina výraznějšího hospodářského růstu může znamenat, že své závazky nedodrží. Dá se předpokládat, že nejen Evropská unie stojí před klíčovými obdobími, které ukáže, jak výrazně jsou země ochotny plnit své klimatické závazky.

O AUTOROVI

Bc. MATĚJ PROCHÁZKA je studentem magisterského oboru Veřejná a sociální politika na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze. Bakalářské studium absolvoval na Fakultě informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze. Zajímá se o tvorbu a analýzu veřejných politik, a to jak na domácí, tak na evropské úrovni. Kromě studia pracuje jako datový analytik, dříve ve veřejném a nyní v soukromém sektoru.
Kontakt: matejpro@gmail.com

O autorovi | Matěj Procházka, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy
Foto popis | Graf: Vývoj ceny emisních povolenek v roce 2016 Zdroj: blog.vertis.com

Jak to vidí Jan Jirák

9.3.2017 ČRo Dvojka str. 01 08:30 Jak to vidí

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Dobrý den a dobrý poslech u pořadu Jak to vidí přeje Zita Senková. Dnešní pozvání přijal pan Jan Jirák, dobrý den. Vítejte.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Dobrý den.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha a profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Vítám vás v naší sestavě stálých hostů, pane profesore.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Já děkuji za pozvání.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Jak se proměňují média v poslední době? Změnily sociální sítě podobu médií? Připojte se k naší sondě světem médií. Média, jejich role a vliv jsou v poslední době neustále skloňována. Jak se proměňují v tom současném světě, pane profesore Jiráku, média u nás i ve světě?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tak pokud médií myslíme tedy tisk, rozhlas, televizi, tak se asi proměňují dost zásadně právě proto, že se všechna ta zmíněná média nutně musí přesouvat do prostředí internetu, akceptovat sociální sítě a ono to mění způsob, jakým vyrábějí informace, mění to způsob distribuce, mění to novinářskou práci. Ty změny jsou dost zásadní. A někdy mi připadá, že je s podivem, že na konci jsou pořád ještě pořady a tiskoviny, tak jak jsme je znali.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Média ukazují, co se děje, nebo se děje to, co ukazují média?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Tohle je jedna z klíčových otázek, které před náma jsou a které si musíme zkoušet zjistit. Myslím, že stále víc se děje to, co média ukazují, respektive stále víc věcí se děje proto, aby si toho média všimla. A stále důležitější je to, aby si toho všimla. Čili trošku to přeženu, ale do značné míry to, co považujeme za veřejný život společnosti, tak je z velké části inscenovaný život společnosti.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Co vlastně my konzumenti očekáváme od médií?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

To je velmi různé. To se liší od jednotlivých skupin součástí společnosti a liší se to i u jednotlivce, protože od médií chceme každou chvíli něco jiného. Jednou si chce člověk odpočinout, jednou hledá informace, jednou potřebuje se ujistit, že jiní vidí svět jako on. A tohle všechno nám média nabízejí. Někdy taky prostě jenom nechce být sám, tak je s rozhlasem nebo s televizí.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Jako kulisa třeba takzvaná.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Ale ne jako kulisa, i jako partner nebo náhrada partnera. Kolikrát se člověk hádá s televizí, že, jako to se děje.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A to všechno to je role médií, co jste vyjmenoval?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Nepochybně.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Zaznívá také názor, že média nebo některá média jsou jaksi nebo se stávají vykladači toho, co si o tom myslíme, tedy ta redakce, nikoli o tom, co se děje.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

No, ono, kdybych to trošku zjednodušil, ono fakticky nikdy není možné nabídnout posluchačům, divákům nebo čtenářům to, co se děje. Ona i zpráva zpravodajství je určitý typ interpretace, něco se muselo vybrat, něco se řekne, něco se tam nevejde. Čili nějaký výklad to je vždycky. A v tomhle směru pochopitelně média nabízejí, ať chtějí, nebo nechtějí, to nemohou nedělat, nabízejí určitý, řekněme vznešeně, interpretační rámec, tedy nabízejí nějaký kontext, v kterém události vnímáme, a nabízejí nám jejich interpretaci.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A co když médium nabídne vlastní interpretaci? Je to ještě role médií?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

No, určitě je. Asi je čestné, aby médium...

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Přiznalo barvu?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Přiznalo barvu a řeklo: "Toto je interpretace". Kdysi se to ošetřovalo v tisku, takže se dbalo na důsledné rozlišování mezi zprávou a komentářem. Ale dlužno podotknout, že ono to oddělení zprávy a komentáře je trošku hra, protože ona i ta zpráva je svým způsobem implicitní komentář. Už proto, že to se to vybralo jako důležité, tak se tím říká, je to důležité, že jo.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Takže i v tom výběru vlastně ta redakce svým způsobem nějak určuje nějakou tu cestu.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Nepochybně.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A je to správně?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Nemůže to tak nebýt.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Ano.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Je to prostě jedna z osudových věcí, které jsou. To, že se říká, že se občas média ohánějí jaksí něčím, čemu říkají objektivita, to je vlastně takový komunikační rituál. My víme, že objektivita není možná. Redakce to taky vědí, ale obě strany se snaží k tomu nějak blížít.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Co je vlastně takzvaný hlavní mediální proud, nebo-li anglicky mainstream, protože v poslední době vznikla celá řada alternativ. Ať už média, nebo jiná tvrdí, že ony píší pravdu. Ostatně vidíme tento trend i v politice, kde vznikla celá řada nových subjektů, jaksí alternativ k těm tradičně zavedeným politickým stranám.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Já si trošku myslím, že jsme svědky takového vyprazdňování slova alternativní. To slovo alternativní bylo svého času, je to pár let zpátky, docela čestným označením médií a kanálů, politických směrů taky, které se skutečně snažily nabízet nějaký alternativní výklad k tomu hlavnímu proudu. Ale byla to fakticky snaha podpořit pluralitní prostředí, v kterém je víc pohledu na věc k dispozici. Toho slova se začalo nadužívat a v posledních letech se ho zmocnily i kanály hlavně internetové, které ho začaly používat v tomhle významu, ale fakticky nabízejí určitou směs demagogie, ale také zpráv smíšených dezinformacemi. A tím to slovo se pro ně stalo, řekněme, určitou reklamní nálepkou, ale současně se vyprázdnilo. Dneska už říct, to je alternativní web, znamená říct, to je

nějaký web, který není moc důvěryhodný. Čili od toho významu alternativa jako další obohacení naší nabídky k tomu významu alternativa jako něco podezřelého došlo k určitému posunu.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A nacházíte tady i jaksi pravdivou alternativou nebo objektivní alternativu, jak to správně pojmenovat?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Ta, ta myslím, že ani není možná. Myslím si, že se tady dají nacházet alternativy, které nejsou nijak zvlášť podezřelé nebo nejsou vůbec podezřelé. Já je pochopitelně nemohu jmenovat, abych nedělal reklamu přes Český rozhlas. Ale vedle nich jsou to alternativy, které lze důvodně podezřívát z toho, že jsou součástí nějaké snad i dokonce zahraniční propagandy.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

K dezinformacím se ještě určitě dostaneme. Proč podle vás, pane profesore Jiráku, mnoho lidí přestalo důvěřovat takzvanému tomu hlavnímu mediálnímu proudu? Čím se zpronevěřilo?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Já mám pocit, a tady skutečně musím mluvit o pocitu, tady pro to nemám žádný podklad v podobě tvrdých dat. Já mám pocit, že ta mainstreamová média aspoň v určité části mají tendenci vykládat svět pořád stejně.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

To znamená?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Je tam přítomný určitý stereotyp, který se těžko pojmenovává. Ale je to stereotyp, který zdůrazňuje správnost současného stavu věci. Ta mainstreamová média se často tváří kriticky k jednotlivcům, k jejich excesům, ale zjednodušeně řečeno, v zásadě nemají tendenci kritizovat společenské a politické uspořádání, v kterém žijeme.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Z čeho to pramení podle vás?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Nějaký díl viny v téhle situaci je v určité setrvačnosti, možná v určitých myšlenkových stereotypech. Ale především asi v tom, že až na výjimky, jako je instituce, v které se nacházíme, tak přece jenom médiím a lidem, kteří v nich pracují, nezbývá, než být konformní k těm, kteří je platí.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Vy už jste sám řekl, že mluvíte teď spíš o vašich pocitech, že neexistují takzvaně tvrdá data. Opravdu neexistují nebo lze to vůbec takhle zanalyzovat?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Oni nějaká data existují. Ale většinou se týkají jednotlivých jevů, které se v médiích objevují. Zpravodajství o něčem konkrétním nebo něco takového. Ale ono se velmi těžko uchopuje mediální produkce jako celek. Tam se prostě člověk musí z velké části spolehnout na vlastní zkušenost. A kupodivu i na intuici.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Mě napadá, jak zkoumat, analyzovat vůbec média? Vy ostatně přednášíte na institutu komunikačních studií a žurnalistiky.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Je to obtížné. Pochopitelně že je možné dělat nějaké analýzy obsahu, koukat se, o čem se mluví víc, o čem se mluví míň. Ale problém je ten, že to je vždycky vytržené z kontextu. Kdyby se našel nějaký odvážlivec, který by si tenhle ten náš pořad pustil, já nevím, za patnáct let, tak by pravděpodobně úplně nechápal, proč jsme se najednou začali bavit třeba o alternativních webech nebo proč se chceme bavit o dezinformacích, protože to je pevně zakotvené v tom kontextu, v kterém teďka jsme. A už to za patnáct let bude úplně jinak, bude to podstatně dřív jinak. A tohle je jedna z pastí, které to studium médií představuje. Média jsou svět, který žije a jde dopředu. Pracuje s kontextem, který je efemérní, okamžitý, za chvíli se rozplyne, proto se těžko uchopují.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Byly podobné debaty, jakou vedeme třeba my dva, aktuálně před deseti, dvaceti lety?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Byly, ale s jiným obsahem. Ono skutečně velký zlom v celé té věci představuje nástup těch sociálních sítí.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Před nedávkem jsem absolvovala na mosteckém gymnáziu besedu se studenty, zorganizovali takový mediální týden, kdy si zvali novináře a experty právě z oblasti médií z celé republiky. A hned první otázka asi zásadní pro ty studenty, pane profesore, byla, co čtu a čemu věřit. Tak co byste jim odpověděl vy, čemu věřit?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Zní to banálně, ale ze vše nejvíc asi vlastnímu úsudku. Já myslím, že je těžké se spolehnout na to, že některé médium v současné době nabídne takový výklad světa, aby se mu dalo stoprocentně věřit. Jsou média, která jsou v tomhle směru spolehlivější, asi zrovna v jednom takovém sedíme. Ale jsou média, která jsou v tomhle směru, řekněme, více jednostranná nebo nějakým způsobem předpojatější, ale podle mého soudu základ je osvojit si elementární princip kritického myšlení. Čili ať slyším, co slyším, ať čtu, co čtu, musím se sám sebe zeptat, proč si o tom myslím to, co si o tom myslím. Čili jít ke svým vlastním východiskům a říci: Aha, tomuhle médiu jsem uvěřil, protože říká to, co chci slyšet. Třeba co je poměrně časté, že člověk považuje za důvěryhodné to, co říká jeho názory. A tohle je cesta, jak s médií žít a nezbláznit se z toho.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

V čem je důležité, pane profesore, podle vás mít veřejnoprávní média?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

No, dnes je to důležité především jako určitá garance, řekněme, informací, které prošly takovým mechanismem kontroly, že je dost pravděpodobné, že jsou ověřené. Abych to řekl velmi jemně. Ale ono těch důvodů, proč mít veřejnoprávní média, je víc. On to není jenom zdroj informací, on je taky kulturní statek. Přece jenom jak

rozhlas, tak televize v té veřejnoprávní podobě produkuje i, řekněme, fiktivní obsahy, tomu říkáme, tedy hry, seriály, dokumenty, všechno možné.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

To je ta pestrá paleta role média jako takového, které jste hovořil, že je to zdroj informací. Ale někdy třeba i společný partner.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

No, ale i jako zdroj, řekněme, estetických zážitků.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Jaký je reálný vliv médií ať už veřejnoprávního, nebo jiného na veřejné mínění?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Jednak obtížně zjištělný, protože to veřejné mínění je fenomén, který se formuje na základě více faktorů, z nichž média jsou jenom jeden z nich. Ale soudí se obecně, že ten vliv je poměrně velký. Dokonce se uvažuje o takovém zvláštním jevu, že se média podílejí na něčem, čemu se říká spirála mlčení, že totiž přispívají k tomu, že ve společnosti se třídí témata na ta, o nichž lidé vědí, že se o nich mluví, a na ta, o nichž se nemluví, o nichž se mlčí. A čím víc se o nějakém tématu mluví nebo čím víc se nějaký názor prezentuje, tím víc najde tendenci ten názor říkat, protože vědí, že ho mají i ostatní, a čím méně se o nějakém tématu mluví nebo čím méně se nějaký názor prezentuje, tím víc mají tendenci mlčet ti, kteří ten názor mají, protože vědí nebo mají pocit, že je menšinový. A zdá se, že média jsou dost silný zdroj informací o těch názorech, o kterých se mluví. Tam se roztáčí nějaká taková ta to, čemu se říká ta spirála mlčení.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Prezident Spojených států Donald Trump nedávno označil média za nepřítele lidu. Kritizoval je jako šířitele falešných zpráv a součást zkorumpovaného systému. Za účelové a zkorumpované označil nedávno vicepremiér Andrej Babiš dva pořady České televize, ve kterých se ho novináři ptali na nesrovnatelnosti v jeho příjmech. A jako mediální žumpu kritizoval novináře Reflexu předseda hnutí Svobody a přímé demokracie Tomio Okamura. Média jsou v poslední době, jak vidíme i ve Spojených státech, nebo některá média trochu terčem, na pranyři, pane profesore.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

Ale to není žádné v poslední...

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Novinka žádná.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd**
Univerzity Karlovy

...žádné v poslední době. Už na začátku dvacátého století prezident Spojených států a politici kolem něj označili skupinu, dnes bychom řekli, investigativních novinářů za kydače hnoje, za muckrakry. A oni to proti němu otočili tím, že to označení přijali a začali si tak říkat hnutí muckrakrů, což byli významní novináři té doby, posléze i dost významní sociálně kritičtí spisovatelé. Takže tohle to napětí mezi mediální sférou a politickou sférou není nic neobvyklého. Je na tom prazvláštní jedna věc, že mohu-li to tak říct, projevuje se tady určitá nepoučitelnost politiků. Už by si mohli bývali všimnout, že tím fakticky postavení těch médií posilují, protože nakonec teď mohou v České televizi, kde kam část té kritiky směřovala, říkat, ale my jsme ohrožováni ve své existenci útoky

politiků, kdo nás kritizuje, ten jim fakticky nahrává a tím svou pozici mohou posilovat. Takže ta nepoučitelnost politická je zvláštní.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Z čeho pramení tyto spory nebo tyto útoky?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

No, tak ono tam svým způsobem dochází ke střetu jaksi společenských rolí. Politik může oprávněně ztrácet nervy, když vidí, že mu jaksi novináři koukají pod prsty, on potřebuje dělat jednu věc, ale oni mu předhazují něco jiného, často z minulosti a tak podobně. Takže myslím, že to je docela přirozený antagonismus, na kterém není nic kupodivného, až tedy na tu nepoučitelnost.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Ukazuje to právě i ten vliv médií nebo tu sílu médií právě na formování veřejného mínění možná?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Pravděpodobně nebo téměř jistě ano. I když nepřeceňoval bych to, protože některých z těch politiků, které jste teď jmenovala naposledy, u Donalda Trumpa ta nechuť částí médií k té osobě politika byla zřejmá, byla deklarovaná veřejně, byla dlouhodobá, a přesto to výsledek voleb zásadně neovlivnilo. Čili nepřeceňoval bych sílu médií. Ten problém je spíš v tom, že média jsou silná tam, kde potvrzují, zjednodušeně řečeno, to, co lidé chtějí slyšet. Čili v obecné rovině média, ať chtějí, nebo nechtějí, přispívají k určitému rozštěpení společnosti.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Od nového roku začalo v Česku fungovat Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám. Patří pod ministerstvo vnitra. Je jeho existence opodstatněná, pane profesore?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Upřímně řečeno, úplně přesně nevidím do toho, co všechno má tohle centrum na starosti, protože těch bezpečnostních rizik, o kterých se mluví v souvislosti s tím centrem, je několik. A myslím, že velká část z nich se vůbec nedotýká dezinformací nebo těch informačních tady tahanic, které se tady údajně dějí, takže existenci toho centra jako celku nemůžu hodnotit. Je zřejmé, že část působení toho centra směřuje i k tomu, že poukazuje na zřejmé nepravdy, dezinformace a manipulace, které se objeví ve veřejném prostoru, zvlášť pokud jsou vyhodnocené jako významné riziko. To je asi docela neškodný způsob projevu uvádění věcí na pravou míru. Ale trošku to připomíná tu kancelář, kterou si založil Saturnin s dědečkem, že jo, tu kancelář na uvádění románů na pravou míru. Tak jako nevím, jestli je to úplně přesně to, co potřebujeme nejvíc.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Jak upozorňovat na dezinformace?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

A je třeba na ně upozorňovat?

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Nebo jak je, možná ani ne teda upozorňovat, ale jak odhalovat dezinformace? Specialisté Českého rozhlasu na datovou žurnalistku nedávno sestavili takový žebříček českých neověřených článků a ty dezinformační texty

mají navrch nad pravdivými. Podle kolegů s tím, jak přibývá lidí, kteří čerpají informace především z Facebooku, se snižuje síla těch tradičních zpravodajských serverů.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

To nepochybně snižuje. Ale já si myslím, nechť je mi odpuštěno, že my s určitou hladinou dezinformací existujeme dlouhodobě.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Nebo je těch, promiňte, dezinformací, těch falešných, smyšlených zpráv, zavádějících zpráv, hoaxů a podobně, přibylo toho?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

To se asi těžko takhle dá měřit. Myslím si, že se sociálními sítěmi se zintenzivnila cirkulace nejrůznějších informací i neinformací mezi lidmi, lidé si to přeposílají, postovají, to vytváří jaksi nekontrolované toky informací, které mohou vytvářet i nějaké potenciálně nepříjemné situace například z bezpečnostního hlediska. To nevylučuju. Koneckonců není to tak dávno, co jsme tady měli takovou zvláštní situaci s tím jódem ve vzduchu, tam se objevila celá řada dezinformací s tím spojených, takže na tom nevidím nic tak dalece podivného. Ale já myslím, že surově řečeno, určitá míra dezinformací je zabudovaná do systému, v kterém existuje. On takový článek, to, čemu se říká advertoriál, to jest reklamní článek, který se tváří, jakože není reklamní, to je taky dezinformace. PR články, které se také objevují, to jsou také dezinformace, čili a těžko se identifikují. Takže já myslím, že s nějakou mírou dezinformace tady prostě žijeme.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

A postačí nám ten obyčejný selský rozum, pane profesore, abychom odhalili, tohle je manipulativní, zavádějící, to není pravda.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Měl by nám do značné míry postačit z jednoho prostého důvodu, který se pokusím formulovat. Já si totiž myslím, že problém světa, v kterém žijeme, není problém rozlišení dezinformace a informace, to je jenom určitá zástěrka, za kterou se schovává problém daleko vážnější, a to je otázka poklesu užitečnosti informací. My se dovídáme čím dál tím věcí, pravdivých i nepravdivých, ale čím dál tím víc si uvědomujeme, že to, že to víme, nám k ničemu nepomáhá.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Jsme přehlčeni informacemi, pane profesore?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Potenciálně ano. Ale znovu říkám, jsme přehlčeni informací, které nám koneckonců k ničemu nejsou.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Podle amerického historika Snydera je největším problémem současných médií ani ne to, že by neměla dost faktů, ale že vlastně cílí a šíří emoce nebo zaměřuje se na emoce místo faktů.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

To je obecný problém. Začalo se o něm víc mluvit právě v souvislosti především s Facebookem, protože to je vlastně typ komunikace a sociální sítě obecné, které podporují jednání na základě okamžitého prožitku. Zaškrtni, že to lajkneš. To je nedostatek kritické úvahy, kritického odstupu. Ten je na tom patrný. Dokonce jsou psychologové, kteří upozorňují na to, že celá architektura sociálních sítí a zvláště Facebooku je postavená tak, že přibývá lidí, kteří se setkávají v tom virtuálním světě jenom s těmi, kteří si myslí totéž, co oni, že vznikají takové, říká se tomu...

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Uzavřené skupiny?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Teď se mu módně říká bubliny. Dřív se tomu říkalo konfirmativní komunity. Komunity lidí, kteří se vzájemně utvrzují v té své pravdě. A mohou vyloučit z toho svého světa ty, kteří si myslí něco jiného, což, soudí někteří psychologové, může vést k tomu, že vyrostete generace, která nebude umět vyjednávat kompromis, protože se to včas nenaučí.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Také se říká, že mladí lidé, teenageři ani nečtou, ale v podstatě žijí v tom svém světě těch sociálních sítí a jenom lajkují to, co se jim líbí, jak sám říkáte.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

I když to zas úplně přesně nevím, protože na druhou stranu přibývá tlustých románů a čtou se hodně, že jo. A nemyslím si, že to je jenom věc starší generace, takže nepochybně se proměňuje čtenářství, proměňuje se role literatury v našem životě, to nepochybně. Ale že by ustupovalo samotné čtení, tak jak se soudilo dřív, že ustupuje, to myslím, že úplně ne.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Také do toho asi úplně nevidíme, nemáme na to ta tvrdá data. Takže nemůžeme to říct stoprocentně. Vidíte tedy cestu zpět nebo možná ani ne zpět, ale také nejenom lajky takzvané, ale návrat k tomu kritickému myšlení, o kterém jste se zmínil?

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Já nevím, jestli to může být návrat, protože nevím, jestli tady do té míry bylo. Ale rozhodně chceme-li uvažovat o nějakém nakročení směrem k tomu, abychom nebyli ve vztahu ke své společnosti ani cyničtí, ani odevzdaní, ani pasivní, tak kritické myšlení je cesta.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Říká profesor Jan Jiráček z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Já vám děkuji za vaše postřehy a těším se na další setkání v Jak to vidí.

Jan JIRÁK, vedoucí Katedry mediálních studií Metropolitní univerzity Praha, profesor **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Děkuji za pozvání a na shledanou.

Zita SENKOVÁ, moderátorka

Na shledanou a na slyšenou se těší Zita Senková. Zvu k zítřejšímu pořadu, ve kterém se představí psychoterapeutka Věra Roubalová Kostlánová. Příjemný poslech dalších pořadů Českého rozhlasu Dvojky.

Je Donald jako Ronald?

9.3.2017 ČRo Plus str. 06 18:10 Názory a argumenty

Jan FINGERLAND, moderátor

Je Donald jako Ronald? Záhadu této otázky vyřeší Josef Mlejnek z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy.

Josef MLEJNEK, **Fakulta sociálních věd** Univerzity Karlovy

V současných sporech na téma Donald Trump poměrně často zaznívá srovnání současného, pětáctýřicátého prezidenta Spojených států amerických s tím čtyřicátým, tedy s Ronaldem Reaganem. Tuto paralelu pochopitelně rýsují zejména Trumповi příznivci, kteří v něm někdy spatřují skoro až Reaganovu reinkarnaci. Jimi předestíraná analogie je veskrze optimistická. Reagan revitalizoval chřadnoucí Ameriku, oslabenou lidskoprávním „sluníčkářem“ Carterem, a přivedl ji k triumfálnímu vítězství nad komunismem. Důrazný Trump má nyní podobně probudit zemi stíženou důsledky nemotorné Obamovy politiky a vrátit ji zpět na výsluní. Migrantí, Číňané i Putin prý radši zařadí zpátečku a my se posléze opět ocitneme v báječných 90. letech. Jde prostě pouze o to umět pojmenovat věci pravým jménem a ve vhodnou chvíli ukázat svaly. Onen „dvojportrét“ působí na první pohled přitažlivě. Má ovšem četné nedostatky, respektive opomíjí řadu podstatných rozdílů mezi obou srovnávaných prezidentů i mezi jejich přístupem. Jistě, Donald Trump je teprve na začátku svého mandátu a pořad lze spíše jen spekulovat, co se z něj nakonec vyklubne. Ronald Reagan však nehlásal, že by Amerika měla sledovat skoro výhradně vlastní zájem. V roce 1983 pak dokonce přišel s poněkud středověkým heslem o boji s říší zla. Nic jiného než zápasit s komunismem mu ostatně ani nezbývalo a věděl, že obětováním západní Evropy by si v zápolení s ním moc nepomohl, ba právě naopak. Uvedený slogan, zejména západní levicí hojně kritizovaný jako ideologický primitivismus, samozřejmě maskoval i řadu hodně pragmatických motivů, leč na druhou stranu evokoval idealismus a vtiskoval politice silný morální rozměr. Trump se oproti tomu jeví už jen jako pragmatik, který coby ideál vystavuje ostré lokty byznysmena. Hlavní je však proměna doby. Svým způsobem šlo o hezké a přehledné časy, když proti demokratickému Západu stál moloch totalitního impéria, kdy se zápasilo o to, který z obou táborů dosáhne rozhodující vojenské převahy. A i díky faktu, že v jejich globálním souboji hrála hlavní roli invence v rozvoji technologií, nejen těch vojenských, slavil Západ nakonec triumf. Kdo je ale nyní jeho úhlavním nepřítelem? Vlastně téměř nikdo a zároveň skoro všichni. Svět jakoby se vracel do 19. století, do období soupeření mnoha mocností, s tím rozdílem, že řada nových mocenských hráčů vyrostla nebo vyrůstá ze zemí někdejšího takzvaného třetího světa díky jejich demografickému i ekonomickému rozmachu. A navíc s takovými skutečnostmi jako migrace, terorismus či změny klimatu si balistické rakety ani letadlové lodi poradit nedovedou.

Donald Trump zatím jednoznačně avizoval, že se Amerika bude napříště starat hlavně sama o sebe. Prosím, má na to právo i mandát od voličů, pouze nechápu, proč od toho kdokoliv v Evropě očekává nějaké terno.

Dlabáčková je partner v Best Communications

9.3.2017 Lidové noviny str. 15 Ekonomika

PŘESTUPY MANAŽERŮ

Společnost Best Communications, angločeská PR agentura se sídlem v Praze, jmenovala Barboru Dlabáčkovou na pozici partnera po boku zakladatele a ředitele agentury Euana Edworthyho. Do firmy nastoupila před šesti lety poté, co pracovala jako novinářka v lifestylových titulech. Její tým se stará o klienty z odvětví technologií, finančnictví, zdravotnictví a lifestylu. Mezi největší společnosti, za jejichž public relations zodpovídá, patří Emirates, Enterprise Investors, Four Seasons, Renishaw a Puma.

„Bára vynikala od chvíle, kdy nastoupila do Bestu. Coby bývalá novinářka rozumí požadavkům médií do hloubky a se svým velkým mezinárodním rozhledem je klientům brilantním poradcem. Bára je okouzující a rozhodná žena, která se zasloužila o řadu úspěchů našich klientův mediální branži. Myslím, že představuje novou generaci PR profesionálů ve střední Evropě, a je mi ctí ji jmenovat partnerem v Best Communications,“ uvedl Euan Edworthy. Podle Dlabáčkové je Best mezinárodní agentura, která si klade za cíl přinést ty nejlepší postupy z Velké Británie, USA a Evropy klientům v České republice. „Snažíme se měnit zažitá standardy komunikace v tradičních médiích, na sociálních sítích a být inovativní i v rámci naší spolupráce s klienty.“

Barbora Dlabáčková získala dva tituly na Univerzitě Karlově v Praze, jeden ze žurnalistiky a mediálních studií na **Fakultě sociálních věd** a druhý z estetiky na Filozofické fakultě.

Informace o přestupech manažerů posílejte na e-mail: byznys@lidovky.cz

Foto popis|
Regionalni mutace| Lidové noviny - Morava

TurkStream

9.3.2017 PRO-ENERGY str. 38 Plynárenství
Alexandra Antonenko

Kontroverzní projekt Turkish Stream nebo také TurkStream je znovu aktivně v pohybu a přináší s sebou spoustu nových otázek a hypotéz ohledně toho, jakou roli bude hrát ve vývoji energetického trhu a v návaznosti na ekonomickou a politickou situaci v Evropě.

PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU

Plynovod bude veden 900 km po dně Černého moře z ruského pobřeží nedaleko města Anapa do tureckého regionu Thrákie. Aktuálně se jedná o výstavbu dvou linek s kapacitou 15,75 miliard kubických metrů plynu. Jedné pro Turecko, která nahradí trasu přes Ukrajinu, Rumunsko a Bulharsko, a druhé exportní k řeckým hranicím. Na oficiálních stránkách projektu turkstream.info bylo 8. prosince 2016 oznámeno, že projekt pokračuje podle plánu a South Stream Transport B. V. (plně vlastněná dceřiná společnost Gazpromu) a Allseas Group S. A. podepsaly smlouvu o vybudování podmořské části první linky TurkStreamu v druhé polovině roku 2017.

Projekt je nepochybným důkazem velmi pragmatického přístupu Turecka a jeho představitele prezidenta Recep Tayyip Erdogana. Je všeobecně známým faktem, že rusko-turecké vztahy značně ochladly během Syrské krize a napjaté poměry mezi oběma zeměmi vyvrcholily v momentě, kdy byl sestřelen ruský bombardér Su-24 tureckým bojovým letadlem v roce 2015. Projekt TurkStream byl na dlouhou dobu pozastaven a spekulovalo se i o jeho ukončení. Zvrat nastal loni v létě, kdy turecký prezident zveřejnil formální omluvu za sestřelené letadlo. Následně se v poměrně krátkém časovém horizontu vztahy Ruské federace a Turecka významně zlepšily a 10. listopadu 2016 za přítomnosti obou státníků byla v Istanbulu ministry energetiky podepsána dohoda o projektu TurkStream. Z tohoto podpisu však nevzešla pouze energetická spolupráce. Putin také oznámil zrušení zákazu dovozu tureckých citrusů a peckovin a ministři hospodářství obou zemí podepsali dohodu o vytvoření investičního fondu ve výši 1 miliardy dolarů. Dále bylo zrušeno omezení týkající se charterových letů ruských leteckých společností v Turecku a Rusko také slíbilo urychlit výstavbu jaderné elektrárny Akkuyu.

ZMĚNA TOKU PLYNU DO EVROPY UŽ V ROCE 2020?

Na druhou stranu tento projekt můžeme vnímat jako úspěšný tah Ruska ve své agendě obejít Ukrajinu jako tranzitní zemi pro dodávku plynu do jižní Evropy. Již od anexy Krymu v roce 2014 můžeme pozorovat evidentní snahy Ruska rozšířit infrastrukturu svých plynovodů tak, aby nezasahovaly do států střední Evropy, obzvláště zmiňované problematické Ukrajiny.

Předchůdce TurkStreamu, projekt South Stream, který měl přepravit ročně 63 miliard metrů krychlových ruského plynu pod Černým mořem přes Bulharsko až do Itálie, ztroskotal kvůli zásahu Evropské komise

ohledně třetího energetického balíčku, nebo dále také projekt rozšíření plynovodu Nord Stream a zvětšení jeho přepravních kapacit, taktéž pozastavený, tentokrát vlivem polského antimonopolního úřadu. Zda však bude Turkish Stream pokračovat až do Evropy, byť je další postup očekávaný, zatím stále není zcela jasné. Ministr zahraničních věcí Ruské federace Sergej Lavrov se nechal slyšet, že po neúspěchu projektu South Stream bude Rusko připraveno rozšířit řetězec do EU pouze po obdržení jednoznačných oficiálních záruk o realizaci tohoto projektu na papíře. Stavba projektu v první fázi by měla být dokončena v prosinci 2019, termín je důležitý zejména proto, že v tomto roce končí tranzitní smlouvy Ruska s Ukrajinou, které Ruská federace zřejmě nemá v plánu obnovovat.

JAKÝ JE TEDY ZÁVĚR?

Je zřejmé, že turecko-ruská spolupráce vyvolává jisté obavy, obzvlášť pokud vezmeme v potaz to, že je Turecko členem NATO a do nedávné doby usilovalo i o členství v Evropské unii. Vzhledem k rozkolu mezi Tureckem a EU po nezdařeném puči vůči Erdoganovi a komplikované situaci ohledně migrační krize je podobná obava ze sblížení dvou států se silně autoritářskými tendencemi pochopitelná.

Nesmíme však zapomínat, že politické a ekonomické zájmy obou zemí se podstatně liší a zatím je stále velmi brzo dělat jakékoli unáhlené závěry. Také postavením TurkStreamu a „vyschnutím“ plynovodu přes státy střední Evropy dojde ke zřejmé finanční újmě pro tranzitní země. Ukrajina tímto také přijde o svou hlavní strategickou výhodu při diplomatickém vyjednávání s Ruskem. Pokud plynovod bude prodloužen až do Evropy, o čemž tedy zatím můžeme pouze spekulovat, otevřou se pro Rusko nové možnosti, jak konkurovat globálnímu LNG trhu, do kterého přispívají Austrálie, Katar a Spojené státy. Nicméně vzhledem k nedostatku technologie na regasifi kaci LNG, zůstává přeprava plynu plynovody neefektivnější a preferovanou variantou na evropském trhu se zemním plynem.

O AUTORCE

ALEXANDRA ANTONENKO je studentkou politologie na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy. Zajímá se o globální politiku a její dopad na socioekonomickou situaci a ekologický sektor, aktuálně se soustředí především na energetiku blízkého východu.
Kontakt:

Alexandra-Antonenko@seznam.cz

Foto popis| Mapa plynovodu TurkStream Zdroj: Gazprom

Média jsou nebezpečnou zbraní. Uvědomuje si to Rusko, EU i česká vláda

9.3.2017 euractiv.cz str. 00

Lukáš Hendrych

V poslední době se čím dál více mluví o tzv. dezinformačních kampaních a lživé propagandě ze strany nejrůznějších internetových serverů i ze strany států, zejména pak Ruska. Není divu, sám ruský ministr obrany totiž prohlásil, že média se již stala novou zbraní. Evropská unie bere tuto hrozbu vážně již dva roky. A první úspěchy má za sebou i česká vláda, která se v tomto ohledu rozhodla postavit prezidentovi.

Česká republika je jednou z prvních zemí Evropské unie, která v rámci své exekutivy zřídila speciální pracoviště pro boj s dezinformacemi a propagandou. Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám funguje od ledna letošního roku a je součástí ministerstva vnitra. Nejde však o úplně první orgán svého druhu v Evropě.

Již v roce 2015 vznikl na unijní úrovni East StratCom Task Force, tedy jednotka, která má za cíl bojovat s ruskou dezinformační kampaní. Jedná se o tým jedenácti expertů, mezi kterými je i český novinář Jakub Kalenský.

Tyto kroky nám ukazují, že moderní technologie a prakticky neomezený přístup k jakýmkoli informacím sebou nesou značná rizika. Důležité je si ale uvědomit, že mezi oběma úřady jsou jisté rozdíly.

Hrozba leží na východě

Jednotka East StratCom Task Force není výmyslem evropských byrokratů. Během jednání Evropské rady v březnu 2015 se na nutnosti bojovat proti neustávající ruské dezinformační kampani shodli představitelé všech osmadvaceti členských zemí EU.

„Hybridní válka, včetně té informační, kterou Ruská federace vede proti Evropské unii, má úspěchy,“ myslí si například český europoslanec Jaromír Štětina (TOP 09, EPP).

Obavy unijních politiků jsou pravděpodobně na místě. I ruský ministr obrany

Sergei Shoigu totiž před dvěma lety uvedl, že „slovo, kamera, fotografie, internet a informace jako takové se již staly dalším typem zbraně, další součástí ozbrojených sil“. Podle něj je takovou zbraň možné použít jak ve jménu dobra, tak ve jménu zla.

Shoigu má jistě pravdu. Jak ale máme v souvislosti s jeho slovy nahlížet na to, když ruský prezident Vladimír Putin tajně udělil ocenění více než třem stovkám ruských novinářů za „objektivní“ mediální pokrytí událostí na Krymu?

V návaznosti na výsledky Evropské rady představila Evropská komise Akční plán strategické komunikace, který si vytyčil tři hlavní cíle, jejichž naplnění má za úkol mimo jiné East StratCom Task Force. Jedná se o podporu a účinnější prezentaci unijní politiky a hodnot ve státech východního partnerství, posilování svobodných médií a především pak o zmíněný boj proti dezinformacím.

Štětina: Hybridní válka, včetně té informační, kterou Ruská federace vede proti Evropské unii, má úspěchy

Útoky na osoby i média

Jednotka každý týden zveřejňuje tzv. Disinformation Review, a to jak v angličtině, tak v ruštině. Stejně tak zřídila i speciální twitterový účet.

Internetové lži a zavádějící informace podle East StratCom často cílí buď na jednotlivé osoby, politické skupiny a vlády, nebo na mezivládní a nevládní organizace či na mainstreamová média. Další strategií dezinformační kampaně pak je šíření co možná největšího množství navzájem si odporujících zpráv. V takovém případě v kyberprostoru koluje několik verzí jedné události, což čtenáře nutí k myšlence, že pravda je relativní a nelze k ní nikdy dojít.

„Cílem není přesvědčit lidi, že Rusko má skvělá média. Jde o to přinutit čtenáře, aby dezinformaci přijali,“ uvedl Kalenský. Podle něj v zemích Visegrádské skupiny přijímá tyto nepravdivé a zkreslené informace z propagandistických médií 20 až 40 % občanů.

Účelem takových zpráv je často podřívání hodnot demokratického právního státu, principů liberální demokracie nebo oslabení evropské integrace. V poslední době vyjádřilo své obavy z dezinformační kampaně během voleb například Německo či Francie. Podle Evropské komise byla nedávným cílem takové kampaně i německá kancléřka Angela Merkelová.

Kalenský: Jde o to přinutit čtenáře, aby dezinformaci přijali

Češi následují Evropskou unii

Na kroky Evropské unie navázala i Česká republika. Pro boj proti těmto „novým zbráním“ na počátku roku zřídila na ministerstvu vnitra Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám.

Hlavním úkolem je podle oficiálního vyjádření „monitorování hrozeb spojených přímo s vnitřní bezpečností státu“, což je oblast, kam spadá jak terorismus, tak extremismus, narušování veřejného pořádku nebo „dezinformační kampaně se vztahem k vnitřní bezpečnosti státu“.

Od počátku roku upozornilo centrum na několik dezinformací, které se objevovaly na českých propagandistických a konspiračních serverech. Jednalo se například o teroristy z Berlína, kteří se měli údajně skrývat na území České republiky, nebo o radioaktivní mrak, jenž se měl objevit nad naší republikou.

Nejedná se však o nový úřad, bezpečnostní sbor ani o zpravodajskou službu. Stejně tak centrum podle vyjádření ministerstva vnitra nebude provádět jakoukoli cenzuru či „vypínání internetu“. Centrum je pouze odborným analytickým a komunikačním pracovištěm, které se inspirovalo praxí v Pobaltí či v Británii, kde podobná pracoviště již existují.

„Centrum bude mimo jiné upozorňovat na závažné dezinformace a bude směrem k veřejnosti i směrem ke státním institucím poskytovat odborná stanoviska,“ uvádí dále ministerstvo.

Zeman: Nepotřebujeme cenzuru, ideovou policii, nový Úřad pro tisk a informace, pokud máme i nadále žít ve svobodné a demokratické společnosti

Vznik centra vítá i Michael Romancov, politický geograf z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze.

„Stejně jako v jiných evropských zemích i v České republice se Rusko snaží využít všech nabízejících se kanálů. Velkým problémem je například šíření dezinformací. Na boj s nimi ale ministerstvo vnitra zřídilo speciální pracoviště, což je první krok k tomu, abychom se proti dezinformačním kampaním mohli účinně a aktivně bránit,“ myslí si.

Současný šéf centra Benedikt Vangeli však upozorňuje, že úkolem není jen boj proti dezinformacím, ale proti všem hybridním hrozbám. Vyvracení dezinformací podle jeho slov zahrnuje jen necelých 10 % práce.

Zeman: Nepotřebujeme ideovou policii

Vybudování centra měla na starosti právnička působící na ministerstvu vnitra Eva Romancová. Podle ní je v plánu postupně vytvořit kapacitu, která bude vybrané internetové zdroje monitorovat čtyřicet hodin denně, sedm dní v týdnu. Dodává však, že je třeba se zaměřit pouze na vážné hrozby.

„Nechtěli bychom upozorňovat na každou lež, která vyjde na internetu. Chceme monitorovat trendy a závažné dezinformace. Pokud nějakou informaci vyhodnotíme jako natolik rizikovou, že je potřeba na ni zareagovat, tak to uděláme. Ale pokud půjde o závažnou věc na jednom obskurním webu a nikdo ji nebude sdílet, tak na ni nebudeme reagovat, protože bychom na ni zbytečně upozorňovali,“ uvedla v rozhovoru pro Aktuálně.cz.

Vznik centra se však nelíbí všem. Mezi jeho nejhlásitější odpůrce patří i prezident

Miloš Zeman. Ten ve svém tradičním vánočním projevu na konci minulého roku uvedl, že „nepotřebujeme cenzuru, ideovou policii, nový Úřad pro tisk a informace, pokud máme i nadále žít ve svobodné a demokratické společnosti“.

(3)

URL| <http://euractiv.cz/clanky/cr-v-evropske-unii/media-jsou-nebezpecnou-zbrani-vedomuje-si-to-rusko-eu-i-ceska-vlada/>

K nám se musíte propít

9.3.2017 Ekonom str. 24 Rozhovor
JAKUB HORÁČEK

ONDŘEJ FRUNC CYRIL HOLUB

Majitelé malé ciderovny v Kladně chtějí nabízet alternativu k pivu a vínu. V Česku se přitom cideru vypije poměrně málo a trhu dominují velké pivovary, které podle nich vyrábí sladký pop drink.

Cyril Holub a Ondřej Frunc se spolu kamarádí už od základní školy. Před sedmi lety se vrátili z delších pobytů v zahraničí a potkali se v jedné dejvické hospodě. Ta desítka, kterou spolu rádi popíjeli ve 14 letech, jim už ale moc nechutnala.

V zahraničí si oba zamilovali cider – alkoholický nápoj z jablek, který tehdy v Česku nebyl moc známý. Když pak Frunc přišel za Holubem s tím, že viděl na YouTube video o výrobě cideru, hned nakoupili jablka a pár litrů si udělali. A s výrobou pokračovali. Byl to však jen koníček.

Nyní už mají zavedenou firmu F. H. Prager s ročním obratem kolem 12 milionů korun a dvacítku zaměstnanců. Cider dodávají v několika příchutích a dělají i vlastní limonády bez přidaného cukru. Ačkoliv nejsou žádná velkovýroba, vezou se na oblíbené alternativních jídel a nápojů, které nejsou spojené s žádnou velkou značkou a jejich příprava připomíná spíš řemeslo než průmyslovou produkci.

* Už je dávno po sklizni jablek. Co se děje v ciderovně přes zimu, máte tu vůbec co dělat?

Holub: Teď se tu toho opravdu moc neděje. Ale ještě na přelomu podzimu a zimy, když už jsou jablka sklizena a vymošťována, se o mladý cider staráme. Nejdřív mošt prochází poměrně divokým kvašením, kdy se cukr mění na alkohol, a potom jej sléváme z kalu, aby mohl zrát. Frunc: Vedle cideru vyrábíme limonády, jejichž produkce nezávisí na sezoně, ačkoliv v zimě po nich není taková poptávka. Přes zimu řešíme administrativní a koncepční věci a volný čas věnujeme vylepšování výroby, protože na to během hlavní sezony nezbývá čas. To musíme rychle stáčet a expedovat.

* Kolik lahví všech vašich nápojů během hlavní sezony prodáte?

Holub: Celkem ročně expedujeme necelý milion lahví a během hlavní sezony, zhruba od konce dubna do začátku října, přes půl milionu.

* Když se jablka sklízí na podzim, jak velké musíte mít zásoby, abyste hlavní sezonu zvládli?

Frunco: Zhruba na rok a půl dopředu, protože mošt ze sklizených jablek ještě zhruba čtyři měsíce zraje. Holub: Každý rok rosteme a nakupujeme více moštu než rok předcházející a zatím to vychází. V červnu se ale vždycky začínám děsit a říkám si, že od září do ledna nebudeme mít co prodávat, ale pak to vyjde. I díky propadu našeho odbytu během zimy, který je až 50 procentní.

* Ale jablka můžete dokupovat i v průběhu roku, nebo se pletu?

Holub: Jablka, která nakupujeme, pocházejí ze starých odrůd, které se nepěstují ve velkém. Ty, jež se pěstují celý rok a dodávají se do supermarketů, sice vypadají hezky, ale když se vymoštují a vykvasí se z nich cukr, zmizí z nich charakter jablka a zůstane jenom taková kyselá alkoholická šťáva. Proto si vybíráme jablka, která jsou nějakým způsobem silná, ale ta se neskladují.

* Odkud tedy odebíráte vaše jablka? Jenom z České republiky?

Fruc: Všechna pocházejí z Česka. Na začátku jsme objeli několik malých rodinných sadařů, ochutnávali jsme jejich jablka a podle toho jsme je vybírali. Jak jsme se rozrůstali, už to takto dělat nešlo. Dohodli jsme se s Hoštětínskou moštárnou nedaleko Uherského Brodu, aby nám udělali odkup od farmářů z okolí Bílých Karpat. Ale ani to později nestačilo, tak jsme se spojili s Ovocnářskou unií. Ta nás propojila se sadaři, kteří pěstují staré odrůdy. Od nich nyní jablka vykupujeme.

* O vlastním sadu jste nikdy neuvažovali?

Fruc: Pro letošní rok máme nový plán. Spojili jsme se s Danielem Pitkem, který vlastní poměrně rozsáhlé pozemky v Českém středohoří a snaží se tam vrátit krajinu do doby před druhou světovou válkou. Dříve to byla ovocnářská oblast, takže tam jsou staré jabloně, ale sází tam i nové stromy. A my tam s ním letos stavíme moštárnu a do budoucna chceme odebírat jablka jenom odtamtud. Holub: Majetkově by ten sad náš nebyl, fungujeme na vzájemném partnerství.

* Proč jste se rozhodli zapojit zrovna do tohoto projektu?

Holub: Líbil se nám étos Dana Pitka. Nechce tu krajinu jenom zakonzervovat, ale navrátit ji do nějakého historického stavu, který vnímáme, že byl pro ni prospěšnější. Funkčně i esteticky. Fruc: Chceme mít jeden zdroj jablek, na který se budeme moct soustředit a pracovat s ním, bude to lepší i kvůli plánování. Budeme mít větší kontrolu nad tím, jaká jablka se pěstují. Budeme si moct vybrat odrůdy, které jsou pro nás důležitější. Takže to celé budeme dělat opravdu od píky.

* Kdo vaše nápoje nejvíce odebírá?

Fruc: V podstatě dodáváme jenom do gastru. To dělá asi 90 procent. Zbytek připadá na přímý prodej koncovým spotřebitelům a na několik bioobchodů. Dneska máme skoro tisícovku zákazníků po Česku. Trh s nápoji není úplně rovný, protože tu dominují velké pivovary, které tlačí na to, aby si hospody objednávaly nápoje z jejich portfolia. Takže díky tomu a díky sympatiím s našimi odběrateli to vyšlo tak, že dodáváme hlavně do „alternativních“ podniků. Nebývají navázaný na velké pivovary nebo jiné nápojářské skupiny.

* Takže vaše nápoje budou k dostání spíš ve větších městech?

Fruc: Ano, ale také v rekreačních objektech, protože tuzemská turistika zažívá boom, kdy lidé chtějí lepší kvalitu, maso z blízkého domácího chovu, místní sýry a tak dále. Chtějí vědět, co všechno za produktem je. Je pak jasné, že majitelé hospod, restaurací nebo penzionů sáhnou i po nějaké místní limonádě. Holub: Svou roli sehrává to, že si ten podnik chtějí sestavit sami. Není to ten případ, kdy hospodský vezme, co mu nabízejí velké značky. Nás kupují majitelé, kteří chtějí do podniku vnést svůj otisk. Dají si práci s tím, aby našli produkty, které nejsou tolik rozšířené, ale mají nějakou kvalitu. Chtějí si prostě jít svou cestou.

* Proto jste si na etikety napsali slogan „Vyrobeno lidmi v rodinné firmě“?

Holub: To máme napsáno u složení výrobků. Uvědomujeme si, že ty naše produkty jsou drahé. Ale drahé jsou proto, že je nevyrábí bezduchá mašina a není to žádná velkovýroba. Snažíme se říct, že v té lahvi je více než jen ingredience. Fruc: Za jednou lahví leží hromada ruční práce a zákazníci si to těžko dovedou představit. Ručně ji plníme, zátjukujeme a etiketujeme. Nemáme plně automatizovanou výrobu.

* Na jaké koncové spotřebitele touto strategií cílíte?

Fruc: Nemáme jasně definovanou cílovku, pro kterou vymýšlíme marketingovou strategii, ale spíš vytváříme produkt, který je nám sympatický. A on si pak cílovku nachází. Ta je relativně uzavřená a shoduje se

s našimi prvotními očekáváními. Jde o mladší lidi, spíš z měst, kteří hledají alternativu, rádi zkoumají a vyhledávají nové věci. A nejsou chuťově konzervativní, protože naše nápoje chutnají specificky a ne každý je má rád. Holub: Na začátku jsme si říkali, že můžeme oslovit lidi, kteří uvažují kosmopolitně a mají za sebou zahraniční zkušenosti. Ale to bylo v době, kdy tu cider příliš lidí neznalo. Od té doby se zpopularizoval a já si prošel šokem, když jsem zjistil, že nás nepijí jen lidé od 25 do 30 let, ale že nás pijí třeba také rodiče našich kamarádů.

* Může vaše nápoje pít mladší skupina spotřebitelů i proto, aby tím řekla něco o vlastní imagi?

Holub: My si to rádi myslíme. Když jsem na festivalu nebo v nějakém baru a vidím tam lidi, kteří drží naši lahvičku, promítám si do toho, že jde o jakousi formu prohlášení o jejich osobnosti. Ale možná to беру moc idealisticky a lidé prostě pijí to, co jim zrovna chutná. Frunc: To byste se musel zeptat přímo těch zákazníků. Ale myslím, že by se jim to obtížně přiznávalo.

* Proč? Není dnes módní hledat alternativu a nakupovat spíš výrobky od menších výrobců, což se většinou pojí s tím, že lidé mají pocit znalosti toho, co konzumují?

Frunco: Ano, to je vidět. Lidé už tolik neutráci za nevýrazné spotřebitelské zboží, ale nakupují něco, co vyjadřuje určité hodnoty. Kupují si příběh, zajímavý život nebo dobrodružství za tím výrobkem. Holub: Na druhou stranu do naší děvkové prodejny chodí štangasti, o kterých bych na první pohled neprohlásil, že nás pijí kvůli imagi. Třeba jenom jezdí okolo do práce a zastaví se u nás, aby tam měli co pít. Takže když opustím svou idealizovanou představu hipstera nebo anarchovegana, vychází mi z toho, že nás pijí vesměs úplně normální lidé, kterým akorát chyběla nabídka. Naše pití není sladké, je bez barviv, takže je to taková zdravější varianta.

* Jak moc je pro malou ciderovnu těžké prosadit se v konkurenci velkých značek?

Holub: Myslím, že nám velké pivovary trochu pomohly. Když jsme na začátku oslovovali hospodské, byli zakuklení v tom, že existuje jenom pivo, víno a cola. Najednou jim do toho vstoupilo něco dalšího. Pak pivovary investovaly miliony do reklamy a národ věděl, co je to cider. To nám pomohlo a zčásti jsme se vezli na vlně, kterou oni vybudovali. Frunc: Trochu mi ale vadí, jak se velké pivovary chovají. Nepřijde mi, že lze moc mluvit o volném trhu. Není to příliš konkurenčně rovné prostředí, ačkoliv je otázka, jak moc si nakonec konkurujeme. Když přijdu do nové hospody a její majitel mi řekne, že už má na pět let výhradní smlouvu s pivovarem, takový konzervativní přístup něco vypovídá i o jeho zákaznících, kteří nejspíš mají raději něco sladšího. Našeho hořkého cideru by asi moc neprodal. Agresivní politika velkých pivovarů k nám zároveň přivádí našťavané hospodské, kteří si nechtějí nechat diktovat, jaké nápoje mohou nebo nemohou prodávat.

* Jaké agresivní metody máte konkrétně na mysli?

Frunco: Třeba majiteli řeknou, že má ve smlouvě napsáno, že má prodávat určitý počet piv. A když to nesplní, chtějí od něj, aby si ještě vzal jejich cider, jinak mu vezmou pípu. Děje se to i v případě festivalů, které pro nás představují významné odbytiště. Velké značky disponují spoustou peněz, a tak si zajistí, aby se na konkrétním festivalu neobjevila menší značka. A stále častěji se objevují i na menších festivalech. Stává se, že mi z festivalů, na nichž jsme byli čtyři roky po sobě, řeknou, že letos bohužel, že už mají pivovar, protože jim zaplatil pódium.

* Nepanuje v tuzemsku kolem cideru zmatení? Většina lidí jej považuje za lehčí variantu piva. Přitom má blíže k vínu.

Holub: Panuje zmatení v tom, co my považujeme za industriální a co za řemeslný cider. U industriálního cideru, který je záležitostí velkých značek, jsou výrobní procesy jiné než ty naše. To, co děláme my, je opravdu z jablečného moštu a není tam nic jiného. Ale oni pracují s glukózovými sirupy, barvivy a jablečnými koncentráty. Frunc: Z hlediska chutí cílí na někoho jiného. Snaží se udělat sladké populární pití, něco na způsob frisca. My jsme od začátku chtěli vytvořit nízkoalkoholickou alternativu k pivu a vínu. Má to být hořký, nesladký nápoj, který člověk může pít celý večer a druhý den se bude cítit dobře. Oni dělají líbivý „pop drink“. K nám se ale musíte propít.

* Opravdu? Co všechno tedy musím překonat, abych váš cider začal mít rád?

Fruc: Náš největší nepřítel je láska k cukru. Lidé mají rádi sladké nápoje a pijí jich velké množství. Jenom si to příliš neuvědomují. Ale myslím si, že je to jenom o zvyku. Když někdo pije poprvé pivo, nejspíš si taky neřekne, že je to nejlepší věc na světě. Na hořkost si zvykne až později.

* Oproti industriálním výrobcům ale musíte mít vyšší náklady na jednu lahev. Jak moc velká překážka to pro vás je?

Fruc: Cenotvorba pro nás vždycky byla obrovská magie. Nejdřív jsme hodně dlouho drželi cenu, která neodpovídala našim nákladům. Chtěli jsme se probojovat na trh. Až postupně jsme zdražili. Ve srovnání s industriálními výrobci budeme dražší, ale přinášíme jiné přidané hodnoty. Holub: Češi jsou jako zákazníci zhýčkaní cenou piva, které tu je příliš levné. Náklady na cider jsou ale větší, protože v jedné lahvičce máme vylisováno klidně půl kila jablek.

Kdyby pivo bylo dražší a stálo tři a půl eura jako jinde v Evropě, bylo by to pro nás snazší.

* Kolik dalších cideroven vaší velikosti v Česku může být?

Holub: Začátkem března se koná takové setkání cideristů. Když jsme tam byli před šesti lety poprvé, sešlo se tam asi devět lidí, loni už 50. Ale to počítám i ty komerční. Výrobců, jako jsme my, může být mezi 10 a 20 a často jde o lokální hráče.

* Může se tedy opakovat stejný scénář jako u minipivovarů, jejichž počet tu raketově roste?

Fruc: Je to otázka nastavení trhu. Pivo je oblíbený nápoj, takže pro malé pivovary nebylo těžké jít proti velkým. Navíc minipivovar si otevřete jako součást svého penzionu nebo hospody, kde tu produkci také udáte. Tak to ale nefunguje v případě cideru. Musíte si prostě vyběhat odběratele a musíte mít více zákazníků. Ale cideru se tu vypije málo a je těžké se na trhu uživit. Někteří menší výrobci to už zabalili. Cider by se musel stát běžnějším nápojem.

* Už jste zmínili, že na začátku vašeho podnikání tu cider moc lidí neznalo. Nebylo tehdy příliš rizikové vrhnout se zrovna na výrobu tohoto nápoje?

Fruc: Když jsem v Irsku viděl, že třetina lidí pije pivo, třetina víno a třetina cider, tak jsem se sám sebe ptal, jak je možné, že v Česku není cider rozšířený. Vždyť se tu tolik pěstují jablka a vyrostli jsme na jablečných moštích. Díky tomu jsem si říkal, že tu cider může fungovat. Ale chvíli trvalo, než jsme se rozhodli, jestli z toho bude byznys, nebo jestli si budeme hrát na zahrádce.

* Co vás nakonec přesvědčilo?

Holub: Přesvědčil mě moment, kdy jsme nakoupili prvních 40 kilo jablek a na domácích odšťavňovačích jsme je odšťavňovali a za pár týdnů jsme se opili. Ale úplně jiným způsobem než z piva. To člověka utluče. A víno je zase hrozně rychlé. Ale cider člověka pomalu vynese nahoru, kde si jenom tak pluje. A tenhle pocit mě přesvědčil, že cider budou chtít pít i další lidé.

* Začínali jste ale s investicí 20 tisíc korun. To zní jako bláznovství.

Holub: Kdybych věděl, co to přinese, tak bych do toho podruhé nešel, ale zároveň to je to nejlepší, co jsme mohli udělat. Fruc: Kdybychom na začátku měli velkou investici, skončíme v pekle. Tehdy jsme vůbec nic nevěděli, takže bychom peníze nejspíš někde utopili. Přejde mi lepší začít s ničím a postupně věci zkoušet. To je bezpečný model, protože prostě na začátku nevyplácíte 50 milionů a za dva roky nezjistíte, že to nefunguje. Takhle to děláme i teď, všechny peníze ihned vrážíme zpátky do firmy a i po sedmi letech velmi zvažujeme, do čeho investujeme. Holub: Až postupně jsme si půjčovali peníze od rodičů a kamarádů. Ale oslovovali jsme je v době, kdy jsme už věděli, že ten produkt za něco stojí. Úplně jsme neměli koule na to, abychom šli za nějakým investorem, aby nám financoval podnikání v něčem, co jsme nikdy předtím nedělali, a malovali mu bulíky na nos, jak to bude hrozně úspěšné.

* S podnikáním jste ale ani jeden neměl zkušenost. To vás neodradilo, nebáli jste se?

Holub: Spíš bych řekl, že právě díky tomu, že jsme vůbec netušili, do čeho jdeme, jsme se nebáli. Navíc nikdy nejste tak chytrý, abyste věděl, co podnikání přinese. Frunc: Můj švagr, který už dlouho podniká, mi poradil, abych počítal s tím, že pět let se bude všechno jenom kazit a pak to možná začne fungovat. Kdybych toto nevěděl, měl bych pocit, že jsme neschopní a na co sáheme, to pokazíme. Ale vědomí, že tohle je celkem běžná věc, že problémy přicházejí a jsou tu od toho, abychom je vyřešili a ustáli je, mi mentálně pomohlo pokračovat. Žádný byznys nejde úplně hladce.

Všechna jablka pocházejí z České republiky. Odebíráme je od malých sadařů, kteří pěstují staré odrůdy v malém množství. Lidé dnes neutráčí za nevýrazné zboží. Nakupují něco, co vyjadřuje hodnoty. Kupují si příběh za výrobkem. Ondřej Frunc (33) a Cyril Holub (32)

Ondřej Frunc vystudoval moderní dějiny, evropskou etnologii a environmentalistiku na Masarykově univerzitě v Brně a antropologii na Západočeské univerzitě v Plzni. Před podnikáním pracoval v neziskovém sektoru.

Cyril Holub absolvoval marketingovou komunikaci na **Fakultě sociálních věd** UK. Poté studoval strategické plánování na Middlesex University v Londýně a marketing na univerzitě v Bath. Po škole pracoval u vydavatele počítačových her Electronic Arts. Společnost F. H. Prager založili v roce 2010. Každý v ní drží bezmála 40procentní podíl. Zbytek mají jejich kamarádi, kteří jim na podnikání půjčili.

Foto autor| FOTO – MATEJ SLÁVIK

Foto popis| Cyril Holub a Ondřej Frunc se znají od dětství. Ciderovnu F. H. Prager založili, neboť postrádali alternativu k pivu a vínu.

Foto popis| První cider Ondřej Frunc (vpravo) a Cyril Holub udělali na domácím odšťavňovači. Dnes jej vyrábějí v Kladně ve sklepení bývalého pivovaru.

Budoucnost českých uhelných elektráren

9.3.2017 PRO-ENERGY str. 32 Elektroenergetika

Markéta Nováková

Zlatá éra uhelné energetiky v České republice je již nejspíš v nenávratnu. Její další vývoj však závisí na mnoha faktorech.

BUDOUCNOST UHELNÝCH ELEKTRÁREN PODLE STÁTNÍ ENERGETICKÉ KONCEPCE

Státní energetická koncepce i po aktualizaci z roku 2015 počítá v budoucím energetickém mixu při výrobě elektrické energie s příklonem k jaderné energetice. Koncepce počítá s tím, že k roku 2040 by struktura výroby elektřiny měla být ze 46–58 % zajišťována jadernou energetikou, z 18–25 % obnovitelnými zdroji energie a pouze 11–21 % ze spalování tuhých paliv. S využitím uhlí se podle této koncepce stále počítá v teplárenství, kde je uhlí spalováno v teplárnách velkých měst, kde funguje centrální zásobování teplem. Teplány ve městech ve většině případů zároveň produkují i elektřinu. Menší část uhlí je spalována v kotlech jednotlivými domácnostmi. Podíl takto spalovaného uhlí se však postupně zmenšuje.

Hlavním důvodem pravděpodobného budoucího odklonu od uhlí je vysoké zatížení životního prostředí. Celosvětový tlak na snižování emisí CO₂ vedl k přijímání celé řady opatření, jejichž cílem je omezit emise na minimum. Vedl například k vytvoření systému obchodování s emisními povolenkami. Emisní povolenky mají sice v současnosti velmi nízkou cenu, nicméně emitenti emisí již počítají s trhem s povolenkami jako s nejistým faktorem ovlivňujícím jejich náklady. Důvod odklonu od uhelných elektráren je tedy zřejmý. Proti této úvaze stojí argument, že uhlí je jediným fosilním palivem, kterého je v EU dostatek.

Pro příklon vlády ČR k jaderné energetice mluvílo především to, že Česká republika stále zůstává i v rámci EU významným emitentem škodlivin do ovzduší. A to i přesto, že od 90. let již došlo k významnému snížení emisí, které ČR vypouští. Uhelné elektrárny zůstávají jedním z hlavních původců emisí oxidů dusíku, oxidu siřičitého a tuhých látek do ovzduší. ČR například vypouští nadprůměrné množství emisí CO₂ oproti původním členským státům a to i přes 25% snížení množství emisí v letech 1990–2006. Většina uhelných elektráren byla postavena v 60.–80. letech. Oproti novějším elektrárnám stavěným na západě se průměrná účinnost českých elektráren, i přes významné zlepšování, pohybuje okolo 33 %. Nejmodernější elektrárny dnes

již dosahují účinnosti přes 40 % (z českých elektráren dosahuje takovéto účinnosti například nově postavený blok v Ledvicích). V případě, že by se česká vláda nakonec přiklonila k uhlí a nikoli k jádru, stálo by to nemalé náklady, pokud by české elektrárny chtěly udržet krok se západními standardy.

Vzhledem k tomu, že v České republice ve srovnání s téměř všemi ostatními členy EU hraje průmyslová výroba proporcionálně stále velmi významnou roli, bude tato země na spotřebu vždy energeticky náročnější než většina našich sousedů. I kvůli možnosti udržet si toto tradiční zaměření, přikládá česká vláda energetické nezávislosti velkou váhu a nechce se spoléhat na přenos energie ze zahraničí a na těžko odhadnutelný vývoj cen na trzích s elektřinou.

Plánovaná změna energetického mixu bude znamenat naprostý obrát oproti současné situaci. Podíl výroby elektřiny z tuhých paliv v poměru k ostatním zdrojům klesá ve prospěch obnovitelných zdrojů a jaderné energie, přesto se stále podílí na energetickém mixu při výrobě elektřiny z více než 50 %. K dosažení polovičního podílu jaderné energie na energetickém mixu by musely být vybudovány minimálně dva bloky s instalovaným výkonem 1 000 MW. Vláda České republiky však stále nemá jasnou strategii, jak výstavbu zajistí. Problematické jsou především otázky spojené s financováním stavby a finanční návratností jejího provozu, pokud na trhu s elektřinou vydrží současné nízké ceny za silovou elektřinu. Na konci minulého desetiletí sice došlo k vypsání tendru na dostavbu dvou bloků jaderné elektrárny Temelín, premiér Sobotka však po propadu cen elektřiny odmítl poskytnout garanci výkupních cen pro elektřinu, která by byla v jaderné elektrárně vyrobena. Po velmi negativních zkušenostech s garancí cen pro elektřinu vyrobenou fotovoltaickými elektrárnami, je zdrženlivost vlády v této oblasti zcela pochopitelná. Na druhé straně z pohledu skupiny ČEZ jako investora šlo o neúměrné riziko, pokusit se tento projekt realizovat bez jakékoli státní garance či podpory, a proto byl vypsáný tendr na jaře 2014 zrušen. Pokud by ČR udělila společnosti ČEZ garanci výkupních cen, způsobilo by to velkou nevoli nejen sousedů, kteří se stavějí negativně proti jaderné energetice, ale udělení podpory by i podléhalo kontrole Evropské komise, zda nejde o nezákonnou veřejnou podporu s potenciálem negativně ovlivnit evropský energetický trh.

Ačkoli se všeobecně počítá s prodloužením životnosti jaderné elektrárny Dukovany za horizont roku 2025, životnost současných elektráren nemůže být prodloužována do nekonečna. I toto prodloužení životnosti bude moci být povoleno a provedeno jen za cenu investic v řádu desítek miliard Kč.

VARIANTNÍ ANALÝZA DALŠÍHO VÝVOJE ENERGETICKÉHO MIXU ČR

Kromě Státní energetické koncepce, která již příliš neodpovídá současné politické a ekonomické realitě, existují i jiné studie, které se zaměřují na výzkum variant, jak by mohla být zajištěna výroba elektrické energie v budoucnosti. Ve studii Analýza prolomení těžebních limitů v širším kontextu (dostupné na www.iuhli.cz) se sledují čtyři možné varianty budoucího energetického mixu.

První varianta, tzv. nulová, počítá se scénářem, kdy by nedošlo k žádné další výstavbě jaderných ani uhelných elektráren. V takovémto případě by Česká republika byla do dvaceti let čistým dovozcem elektřiny a bez dodávek ze zahraničí by jí hrozil kolaps. Pokud by ceny elektřiny zůstaly nízké, šlo by z ekonomického hlediska o výhodnou variantu. Nevýhodou by však byla závislost země v tak důležité otázce, jako je energetika.

Druhý ze scénářů tzv. koncepční by, jak název napovídá, sledoval Státní energetickou koncepci.

Poslední dvě popisované varianty jsou vůči sobě zcela protichůdné, jedna počítá s dosažením cíle nízkouhlíkové energetiky a druhá s dočasným masivnějším využíváním fosilních paliv z důvodu pozdního dokončení slibovaných bloků jaderné elektrárny. Tato varianta počítá i s prolomením těžebních limitů na dole ČSA a s výstavbou nových elektráren na černé a hnědé uhlí, s odhadovaným výkonem 2500 MW. Nízkouhlíkový scénář naopak počítá s včasným dokončením dokonce čtyř bloků, jak v Dukovanech, tak i v Temelíně, s postupným ukončováním provozu uhelných elektráren s předpokladem, že poslední z nich by byla uzavřena přibližně okolo roku 2050. První by byl provoz ukončen v elektrárnách, které se nejvíce podílejí na znečištění. Dle tohoto scénáře bude v roce 2050 v provozu 18 tisíc MW výkonu solárních a 5660 MW výkonu větrných elektráren, ale také bioplynové stanice o výkonu 860 MW a geotermální zdroje. Co se týká požadovaných investic, je oproti koncepčnímu scénáři dvojnásobně nákladný. Uhlí by podle tohoto scénáře bylo nadále využíváno pouze jako palivo v teplárenství.

BUDOUCNOST UHELNÝCH ELEKTRÁREN

Současné posuny a důvody změn

K významným změnám dochází i v současnosti hlavně díky Energiewende. Mezi lety 2006 až 2013 bylo běžné, že větší uhelné elektrárny či teplárny vydělávaly svým majitelům (dle článku Soumrak fosilního Česka. Uhelné elektrárny přestávají vydělávat, dostupné na www.dotyk.cz) „okolo jedné miliardy korun za rok, u největších

zařízení typu elektrárny Počerady to byly tři miliardy a více.“ Hospodářské výsledky z několika posledních let jsou však již řádově několikanásobně nižší. „Elektrárny Opatovice a Dětmorovice skončily ve ztrátě“, ostatní elektrárny vydělávaly řádově jen stovky milionů. Pokud se pokles příjmů stane trvalejším trendem, můžeme očekávat, že provozovatelé díky poklesu zisků nebudou mít dostatek prostředků a ani důvod pro finančně extrémně náročné investice. Náklady na modernizaci technologií se i v případě investic do jedné elektrárny pohybují v řádech desítek miliard korun.

Důvod poklesu výnosů je zřejmý. Ještě na počátku roku 2012 se platilo za jednu vyrobenou megawatthodinu 55 eur, nyní je to jen polovina – zhruba 27 eur. Naopak ceny paliva elektráren se odrazily ode dna a pomalu stoupají. Například cena černého uhlí jen od počátku roku 2016 do září posílila z 50 na 70 dolarů za tunu. Při cenách 27–29 eur za MWh vyrobené elektřiny se nevyplatí stavět nejen extrémně nákladné jaderné elektrárny. Není možné postavit v zásadě žádnou novou elektrárnu, která nezíská některou z forem podpory, což v tuto chvíli získávají hlavně obnovitelné zdroje.

Ceny silové elektřiny limitují rozvoj a výstavbu všech typů nových elektráren, nejen uhelných. Naopak uhelné elektrárny mají oproti ostatním zdrojům komparativní výhodu v nízké ceně, při které jsou již investice návratné. Například většina elektráren vlastněných Skupinou ČEZ má dle dostupných informací mezní náklady na výrobu pod 30 eury za megawatthodinu. I energetičtí giganti, jako je ČEZ, se strategicky rozhodují tak, že některé elektrárny do roku 2020 odstaví, protože již nebudou splňovat environmentální emisní limity a odmítají do nich dále investovat. Hlavní roli v těchto rozhodnutích hraje nejistota ohledně vývoje cen, nejistá výstavba nových bloků jaderných elektráren a nedostatek uhlí v lokalitě, kde elektrárny stojí a kde je povolena těžba.

V říjnu 2015 bylo rozhodnuto o prolomení těžebních limitů na dole Bílina a naopak o zachování limitů v dole ČSA. Hnědouhelný důl Československá armáda (ČSA) má celkové zásoby uhlí téměř 800 mil. tun, což by při stávající těžbě 5 mil. tun ročně vystačilo do roku 2170. Alternativa, kdy by byly prolomeny limity i v tomto dole, by však vedla k zániku města Horní Jiřetín.

V případě neprolomení těžebních limitů je nutné počítat s ukončením těžby v ČR nejpozději do roku 2060. Dostupnost českého uhlí se však již v následujících letech bude postupně snižovat, jak budou ukončovat provoz jednotlivé doly. Ve veřejně přístupné strategii Skupiny ČEZ zaznívá, že i při neoptimističtější variantě dalšího vývoje ztratí pravděpodobně uhelné elektrárny v závislosti na dostupnosti českého hnědého uhlí v období 2035–2050 postupně svůj dominantní význam. V kapitole Vnitřní dimenze energetické bezpečnosti České republiky – hlavní výzvy a problémy, ve studii je uvedeno, že při zachování těžebních limitů vytěžitelné zásoby českého hnědého uhlí, které je dominantní složkou tuhých paliv používaných v ČR, činí pouze zhruba 1000 mil. tun. Pokles těžby bude obzvláště markantní mezi lety 2020 a 2035, kdy podle některých prognóz dojde k poklesu těžby ze 40 mil. tun ročně na 10 mil. tun, a to v horizontu pouhých 15 let (s tím, jak ukončí provoz lomy ČSA, Jiří, Bílina a Libouš).“

Je samozřejmě možné uvažovat o dovozu uhlí z například Polska, Německa nebo ze zámoří. Samotnou výrobu elektřiny a tepla by to však velmi prodražilo. Zvýšením výrobních nákladů by uhelné elektrárny přišly o komparativní výhodu oproti ostatním zdrojům. Ačkoliv české uhlí je na trhu výrazně dražší než například méně kvalitní polské, v případě, že je zdroj paliva blízko elektrárny, výrazně klesnou výrobní náklady díky absenci nákladů za dopravu uhlí.

Podrobnější prognózy ohledně jednotlivých elektráren

Modernizací elektrárny Prunéřov II skončila etapa, kdy se ČEZ intenzivně věnoval investování do obnovy elektráren v Ústeckém kraji. Investice prodloužily životnost elektráren společnosti ČEZ o další čtvrt století a bylo docíleno toho, že elektrárny i pro nejbližší budoucnost budou splňovat emisní limity. Po roce 2020 začne totiž platit nová přísnější směrnice týkající se emisí oxidu uhličitého.

Investice se netýkaly elektrárny Prunéřov I, která bude z důvodu nevyhovění přísnějším emisním limitům odstavena. Předpokládá se, že do roku 2020 bude zastaven i provoz v elektrárně Mělník III a do roku 2025 i v elektrárně Mělník II. Kromě přísnějších emisních limitů hraje roli v odstavení konkrétních elektráren jejich horší dostupnost ke zdrojům uhlí.

V letech 2030 až 2035 se sníží produkce elektrické energie o 6000 MW výkonu z důvodu ukončení produkce některých uhelných elektráren. Do roku 2036–2040 by mohla zůstat v provozu elektrárna ve východočeských Chvaleticích, díky investicím jejich vlastníků ze Severní energetické, dále i elektrárny Mělník I a Hodonín.

K roku 2040 se předpokládá, že dojde k vytěžení dolu Libouš na Chomutovsku, který slouží především k zajištění dodávek sousední elektrárny Prunéřov II a Tušimice II, která prošla v nedávné minulosti výměnou technologií v ceně 26 miliard Kč, čímž by se měla prodloužit životnost elektrárny zhruba do doby, kdy dojde k vyčerpání zásob na dole. Nedávno byla také dokončena dlouho očekávaná modernizace největší české elektrárny Prunéřov II, která měla již velké zpoždění oproti původním plánům. Elektrárny Prunéřov byly podle údajů ekologického sdružení Arnika od roku 2005 do roku 2015 největším producentem skleníkových plynů v

České republice. Podle informací od ČEZ šlo o investici za zhruba 100 miliard korun, která povede k výraznému snížení emisí škodlivých látek z výroby.

Po roce 2045 by podle odhadu provozovatelů měl skončit provoz elektráren Opatovice a Litvínov. Poslední uhelnou elektrárnou v regionu bude podle současných předpokladů v roce 2050 nový blok v Ledvicích na Teplicku. Ačkoli ČEZ provedl již druhou vlnu modernizace na všech svých elektrárnách, do elektráren Tušimice, Ledvice a Pruněvov směřují nejvíce hodnotné investice z důvodu, že palivo je zajišťováno ze Severočeských dolů, které jsou součástí koncernu řízeného společností ČEZ. Uhlí do Ledvic míří ze sousedního dolu Bílina. Vláda loni prolomila limity na Bílině, kde se tak může těžit zhruba do roku 2055. Pokud nedojde k prolomení limitů, důl Bílina bude nejspíš poslední, kde bude docházet k významnější těžbě.

ZÁVĚR

Současný stav, kdy není jasné, zda se nízké ceny silové elektřiny na trhu udrží a zda a kdy bude zahájena výstavba dalších jaderných bloků v České republice, nesevřel nikomu, nejméně plánování investic. Nejistota panuje i v tom, jestli dojde k oživení trhu s emisními povolenkami a za jakých podmínek. Byl sice nastaven jasný směr pro českou energetiku na následujících třicet let, vláda se tohoto směru však nedrží. Na její obranu je třeba říci, že důvody nynějšího postupu vlády jsou poměrně pochopitelné.

Ačkoli se počítá z dlouhodobého hlediska s útlumem těžby a výroby elektrické energie z uhlí, tento plán se nakonec nemusí střetnout s realitou. Existuje stále nemalá pravděpodobnost, že vzhledem k predispozicím země bude nakonec podíl výroby elektrické energie a tepla z uhlí větší, než se nyní předpokládá. Je to směřování, ke kterému se může vláda vrátit, selžou-li jiné plánované varianty.

I pokud se plány stanovené ve Státní energetické koncepci naplní, může být výroba elektřiny z uhlí vítanou pomocí i ve vzdálenější budoucnosti, například v obdobích, kdy výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů krátkodobě rapidně poklesne, protože počasí nebude výrobě přát. Systémy skladování energie prozatím nejsou schopné uložit velké množství energie, které by stačilo na zimní měsíce. Za nejpravděpodobnější tedy považuji variantu, kdy po většinu roku bude v energetickém mixu země převládat energie vyrobená v jaderných elektrárnách a energie pocházející z obnovitelných zdrojů a během zimních měsíců se výrazně zvýší podíl výroby v uhelných elektrárnách. Ačkoli tedy věk uhlí v České republice nejspíš končí, stále bude hrát v energetice svojí roli.

O AUTORCE

MARKÉTA NOVÁKOVÁ je absolventkou Právnické fakulty Karlovy univerzity a v současnosti studuje navazující magisterský program Mezinárodních teritoriálních studií se specializací na Evropská studia na **Fakultě sociálních věd** na téže univerzitě. Od roku 2015 pracuje v protikorupční právní poradně jako právní asistentka.

Foto popis| Obrázek č. 1: Vývoj a struktura hrubé výroby elektřiny Zdroj: Státní energetická koncepce, 2015
Foto popis| Obrázek č. 2: Variantní životnost hnědouhelných dolů Zdroj: Marcela Šafářová a Lubomír Chytka, Vývoj hnědouhelného hornictví v ČR, 2009

Panel volebního auditu - Praha

8.3.2017 denik.cz str. 00 Praha

Redakce

Představujeme panel volebního auditu Deníku z Prahy.

"

Leonid Křížek, nakladatel, překladatel z němčiny a publicista
Pochází z Prahy, je šéfredaktorem časopisu Militaria a současně vede nakladatelství Elka Press, kde vydává vojensko-historickou literaturu faktu. Celý život se věnuje historickému šermu.

Adam Scheinherr, manažer, aktivista
Má doktorát z fyziky, pracuje jako manažer. Dlouhodobě se angažuje v problematice Libeňského mostu, založil občanskou iniciativu Libeňský most, nebouřit, nerozšiřovat.

David Zábranský, spisovatel

Prozaik a autor rozhlasových her se narodil v Praze. Je držitelem Magnesie Litery (2007) za objev roku. Na kontě má pět beletristických knih, je také šéfredaktorem webu Czechlit.cz, který se věnuje propagaci české literatury v zahraničí.

Jaroslav Feyereisl, gynekolog, porodník

Je přední český odborník v oblasti porodnictví, pracuje jako ředitel Ústavu pro péči o matku a dítě v Podolí. V říjnu loňského roku obdržel za svou činnost státní vyznamenání.

Mikuláš Kroupa, novinář, vedoucí projektu Post Bellum

Spoluzaložil neziskovou organizaci Post Bellum, jejímž je ředitelem. Je také spoluautorem rozhlasového dokumentárního cyklu Příběhy 20. století a jedním ze scenáristů stejnojmenného připravovaného televizního seriálu.

Daniel Kolský, provozovatel pražírny a kaváren mamacoffee

Pražský kavárník je absolventem Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. V roce 2008 spoluzaložil společnost Mamacoffee, která se zabývá distribucí kávy přímo od pěstitelů z Etiopie, zároveň poskytuje catering a provozuje pražírnu kávy či pekárnu.

Karel Melzoch, rektor Vysoké školy chemicko-technologické

Profesor Melzoch působí na VŠCHT od roku 1984. Rektorem je od roku 2012. Vystudoval obor kvasná chemie a technologie, ve stejném oboru získal titul kandidát věd, později se stal docentem. Profesorem byl jmenován v roce 2007. Je místopředsedou České konference rektorů.

Kateřina Cidlinská, studentka

Je studentkou doktorandského studia oboru sociologie na **Fakultě sociálních věd** Univerzity Karlovy, zároveň je předsedkyní České asociace doktorandů a doktorandek.

Matěj Ruppert, zpěvák

Je známý český zpěvák vystupující s hudební skupinou Monkey Business. Příležitostně se také věnuje herectví. Menší role zastával například ve filmech Pupendo či 3 sezóny v pekle.

Michaela Dolinová, herečka, moderátorka

Je absolventkou Pražské konzervatoře. Čtrnáct let působila v televizi Nova jako moderátorka, v současné době účinkuje na různých pražských scénách.

Patrik Děrgel, herec

Vystudoval Janáčkovu konzervatoř v Ostravě a Divadelní akademii múzických umění v Praze, obor činoherní herectví. Od sezony 2015/2016 je členem činoherního souboru Národního divadla. Působí také v televizních seriálech. Je držitelem ceny Alfréda Radoka v kategorii Talent roku za rok 2013.

Petr Fridrich, smícholog

Józe smíchu se Petr Fridrich věnuje od roku 2009. Založil platformu Smíchologie, která se touto problematikou zabývá. Kromě jiného i spoluorganizoval první Mistrovství ve smíchu v ČR.

Petr Ryska, spisovatel, autor projektu Praha neznámá

Vystudoval obor věnující se dopravě, později se věnoval cestovnímu ruchu. V roce 2013 založil blog Praha neznámá, ze kterého se postupně stala úspěšná webová stránka a nakonec i podnikání. V rámci projektu pořádá komentované vycházky po neznámých místech metropole, napsal také stejnojmennou knihu.

Petr Vacek, herec

Absolvoval DAMU, od začátku 90. let je ve stálém angažmá Studiu Ypsilon v Praze. Působil také v televizních seriálech a pořadech věnovaných dětem. V posledních letech se také věnuje občanskému sdružení Letní dům, které pečuje o děti v dětských domovech."

URL| <http://www.denik.cz/praha-audit/panel-volebniho-audit-u-praha.html>

Schůzka Zemana s Kellnerem demonstruje sílu. Jde o oboustranně výhodný vztah, říká politolog

8.3.2017 [zpravy.rozhlas.cz](http://www.rozhlas.cz) str. 00 domácí

Kristýna Novotná

ROZHOVOR. Oficiálně oznámená schůzka prezidenta Miloše Zemana s miliardářem a majitelem PPF Petrem Kellnerem je demonstrace síly. Zpravodajskému webu Českého rozhlasu to řekl politolog Josef Mlejnek z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dodal také, že vztah Zemana s Kellnerem je vzájemně výhodná symbióza.

Prezident Miloš Zeman se s Petrem Kellnerem sešel jen několik dnů před tím, než oznámí, zda bude znovu kandidovat. Může to mít nějakou souvislost? Souvislost to mít může, protože při politických návštěvách prezidenta Miloše Zemana v Číně byl Petr Kellner součástí delegace. Dokonce ho vzal zpět svým tryskáčem (letadlo měly pronajaté společnosti PPF a J&T - pozn. red.). Také při návštěvě čínského prezidenta se Kellner pohyboval v politicko-ekonomickém okolí prezidenta. Spekuluje se, že nějakým způsobem Miloši Zemanovi pomáhá. Samozřejmě si dává pozor, aby nemohl být obviněn, že mu dává přímo peníze na kampaň. Zeman přijal na Hradě miliardáře Kellnera. Mluvili o byznysu s USA, Čínou a Ruskem. Překvapilo vás jejich setkání? Přijde mi zvláštní, že se schůzka oficiálně zveřejňuje. Není to úplně běžné. Očekával bych, že pokud Miloš Zeman zvažuje kandidaturu, tak velmi pravděpodobně on sám nebo někdo z jeho okolí to bude s Kellnerem probírat. Zaráží mě ale, že Jiří Ovčáček tuto skutečnost zveřejnil a že se tak z toho stává oficiální věc. Může to být určitá demonstrace síly vůči dalším soupeřům, potenciálním prezidentským kandidátům, když ostatní uvidí, že za Zemanem stojí bohatý a vlivný podnikatel? Ano, může. Je to oficiální schůzka, mohou se sejít i neoficiálně. Pokud je to oficiálně oznámené, tak mě nenapadá jiné zdůvodnění, než je demonstrace síly. Prezident oznámil, kam letos vycestuje. Kromě Spojených států a Číny pojedete také do Ruska. Finanční skupina PPF v těchto zemích působí. Může tak schůzka souviset i s plánováním zahraničních cest? Může Kellner opět prezidenta doprovázet? Může to tak být. Vztah Zemana s Kellnerem je, diplomaticky řečeno, vzájemně výhodná symbióza. Otázkou je, kdo z toho těží víc, o tom bych ale nechtěl spekulovat. Pokud jde o vztah k Číně, tak Petr Kellner už dříve byl v ekonomickém okolí prezidenta, takže bonusem pro něj může být, že se díky prezidentovi dostane k politicko-ekonomickým kruhům a může lépe dojednat nějaké obchody. U Číňanů a Rusů je byznys daleko více spojený s politikou. Podnikatel s takovou státní politickou podporou může být v čínských nebo ruských očích věrohodnější a žádanější partner. Pokud jde o Spojené státy, tak to těžko říct. Zeman přijal na Hradě miliardáře Kellnera. Mluvili o byznysu s USA, Čínou a Ruskem. Zeman bude v USA oceněn jako Bojovník za pravdu. 'Zřejmě za můj celoživotní vztah k Izraeli,' uvedl Zemanovi stále věří více než polovina lidí, vláda si pohoršila, nejlépe jsou na tom starostové. Poradili mi, ať kandiduji znovu, řekl prezident. O podporu by požádal občany. Hradní sedmička radila Zemanovi ohledně kandidatury. Zvažte ji, shodla se většina

URL| http://www.rozhlas.cz/_zprava/1705625

Vzdělání na druhém místě. Kdo je brzdou pokroku?

8.3.2017 **Hospodářské noviny** str. 14 **Kariéra & vzdělávání - vzdělávání digitální generace**
Zuzana Arnadová

Rozvoj digitálního vzdělávání nevychází podle plánu. MŠMT nevládá dodržovat nastavené termíny a realizace naplánovaných aktivit se opakovaně odkládá. Důvodem je prý nezáměr pedagogických pracovníků a strach ze změny. Odborná veřejnost zase naopak vidí problém ve státem organizovaném systému vzdělávání, který inovacím brání.

Blíží se volby do sněmovny, a tak se téma vzdělávání stalo opět populárním pro veřejné diskuse. V programu nejedné politické strany se rýsují velkolepé plány na transformaci ČR ve vyspělý moderní stát, za který se zaručí již dobře známé mediální tváře, jež nám rovněž slibují, že dobro zvítězí nad zlem, bohatí pomůžou chudým a zdraví těm nemocným. Základem všeho je však vzdělávání, což je priorita, na kterou ve své předvolební kampani lídři již zavedených stran nikdy nezapomínají. Jenže v pořadníku splněných přání a slibů se nakonec téměř vždy objeví důležitější věci k řešení, než jakými jsou „školácké záležitosti“. V posledních letech však obavy o budoucnost, která je ohrožována nevzdělanou populací, narůstají, a tak se letos prvně můžeme

seznámit s iniciativou strany 5 % pro vzdělání. Za politickým uskupením stojí vedoucí katedry severoamerických studií **Fakulty sociálních věd** UK Kryštof Kozák a další odborníci na vzdělávání, kteří usilují o to, aby se problematika českého školství začala reálně řešit. Bez ohledu na to, jestli je tato snaha seriózně míněným politickým projektem, nebo experimentem, podařilo se vzkřísit otázku ohledně hodnoty vzdělání v informační společnosti a schopnosti orientovat se v dnešním světě.

Informační (ne)gramotnost

Rychlý rozvoj komunikačních a informačních technologií klade na člověka vyšší nároky a práce s ICT je v současné době téměř základním předpokladem pro jeho plnou integraci do společnosti.

Možnost uplatnění na trhu práce i účast ve společenském životě závisí na tzv. informační gramotnosti a ta se dnes téměř překrývá s dovednostmi v oblasti informačních technologií. Lidé jsou tak nuceni se neustále vzdělávat, s čímž jsou kromě nesporných výhod spojené i obavy. Význam digitálních technologií bude i nadále růst a při správném pochopení jejich potenciálu a uváženém využití mohou pomoci s řešením soudobých globálních problémů. Přináší s sebou ale i nežádoucí společenské jevy, jakými jsou mezigenerační komunikační potíže, propastné rozdíly bohatých a chudých oblastí či boje o společenské postavení. Šířením informací a systematickou podporou digitální gramotnosti je možné negativní důsledky rychlého vývoje nových technologií snížit a současně podporovat udržitelný rozvoj.

Digitální vzdělávání

V roce 2014 byla vládou ČR přijata Strategie digitálního vzdělávání, která dle zveřejněného dokumentu MŠMT zahrnuje jak vzdělávání, které účinně využívá digitální technologie na podporu výuky a učení, tak vzdělávání, které rozvíjí digitální gramotnost žáků a připravuje je na uplatnění ve společnosti a na trhu práce. Resort školství sice reagoval na neustálý vývoj moderních technologií, ale plán se zatím příliš plnit nedaří. Úspěšné realizaci brání zejména špatná komunikace, což zpomalilo všechny související aktivity natolik, že se celý projekt málem zhroutil. Dokonce i v poslední zprávě MŠMT stojí, že „zavádění změn zpravidla vyvolává u těch, kterých se to týká, nejistotu a odpor. Tyto reakce mohou být způsobeny nedostatkem informací o budoucím postupu, strachem z neznámého, obavami z nových věcí a nových postupů, které narušují zavedené pořádky, nejistotou v tom, jak změny ovlivní postavení jedince a zda bude schopen obstát v nových podmínkách. K dalším překážkám v modernizaci vzdělávání patří zastaralé představy o vzdělávání, které zpravidla pocházejí z doby, kdy jejich nositelé sami chodili do školy, vliv nedostatečného přehledu o možnostech digitálních technologií a vliv vlastních nedostatečných kompetencí v této oblasti.“ (zdroj: MŠMT, Implementace SDV, zpráva za rok 2016)

Aktuální stav lze zjednodušeně popsat asi takto: „Některé plánované aktivity se opakovaně odkládají, jiné se realizují s velkým zpožděním (s ohledem na harmonogram čerpání evropských fondů).“ Radovat se můžeme asi jen z toho, že se po dvou letech podařilo MŠMT konečně vytvořit komunikační strategii, což je první (doufejme, že ne poslední) krok ke změně.

Otevřené vzdělávání

Prioritním cílem v rámci strategie digitálního vzdělávání je otevřít vzdělávání novým metodám a způsobům učení prostřednictvím digitálních technologií a rozvíjet inováční myšlení žáků. Pochopitelně že zlepšit kompetence v oblasti práce s informacemi lze jen za předpokladu, že ČR bude mít přístup ke kvalitním informačním zdrojům. V zahraničí se již několik let uplatňují principy tzv. otevřeného vzdělávání, což je koncept, který využívá možností internetu k šíření vzdělávacích materiálů i nejnovějších vědeckých poznatků a zároveň podporuje spolupráci studentů. V USA našla inovativní výuka podporu především ze strany „ekonomů“, kteří si dobře spočítali, kolik financí se ušetří, když tištěné učebnice nahradí on-line zdroje. V Británii taktéž došli k názoru, že aktualizace informací by se v tištěné podobě nemusela zcela vyplatit vzhledem k rychlosti, s jakou se dnes dostáváme k novým poznatkům o světě. A kromě toho, sdílením know-how se zvyšuje kvalita a efektivita práce učitelů, škola tak získá jistou prestiž a studenti dovednosti na celý život.

Díla svobodné kultury

V českých kruzích se vedle zmíněných benefitů akcentuje otevřenost jako součást širší změny a posunu směrem k rovnosti a spolupráci, symbol svobodné kultury, svobodné občanské společnosti. Na základě iniciační schůzky společností EDUin zde dokonce vznikla Aliance otevřeného vzdělávání, jejíž členové vytvořili a podepsali Chartu otevřeného vzdělávání. Prosazují například, aby byly „zdroje pod správnou ‚otevřenou‘

licencí, jako jsou učebnice, webové stránky, videa, výukové plány, audiozáznamy a obrazové soubory, volně dostupné pro sdílení a přizpůsobování podle pedagogických potřeb. K tomu, aby byly zdroje v otevřeném vzdělávání skutečně otevřené, musí být zadarmo, což znamená, že člověk musí mít přístup k edukačním materiálům bez nákladů a mít zákonná práva k opětovnému použití, revizi, přepracování a redistribuci zdroje a/nebo přizpůsobení zdrojů.“ (zdroj: otevrenevzdelavani.cz) S tím úzce souvisí koncept otevřených dat, díky kterému by bylo každému umožněno nahlédnout, s jakými informacemi a za jakým účelem pracují instituce financované z veřejných prostředků, což by mimo jiné pomohlo třeba novinářům vytvářet kvalitní datovou žurnalistiku.

K Chartě Aliance pro otevřené vzdělávání se připojila také Česká pirátská strana, které se podařilo v Praze prosadit podporu otevřených vzdělávacích zdrojů. Přímou na stránkách otevřeného vzdělávání mohou dnes zájemci najít odkazy na bezplatné zdroje z různých oborů, elektronické knihy, tematické mapy, pracovní sešity a samozřejmě bližší informace o celém projektu. “ *

Foto popis|

Vzdělání na druhém místě. Kdo je brzdou pokroku?

8.3.2017 iHNed.cz str. 00

Zuzana Arnadová

Rozvoj digitálního vzdělávání nevyhází podle plánu. MŠMT nezvládá dodržovat nastavené termíny a realizace naplánovaných aktivit se opakovaně odkládá.

Důvodem je prý nezájem pedagogických pracovníků a strach ze změny.

Odborná veřejnost zase naopak vidí problém ve státě organizovaném systému vzdělávání, který inovacím brání.

Blíží se volby do sněmovny, a tak se téma vzdělávání stalo opět populárním pro veřejné diskuse. V programu nejedné politické strany se rýsují velkolepé plány na transformaci ČR ve vyspělý moderní stát, za který se zaručí již dobře známé mediální tváře, jež nám rovněž slibují, že dobro zvítězí nad zlem, bohatí pomůžou chudým a zdraví těm nemocným. Základem všeho je však vzdělávání, což je priorita, na kterou ve své předvolební kampani lídři již zavedených stran nikdy nezapomínají. Jenže v pořadníku splněných přání a slibů se nakonec téměř vždy objeví důležitější věci k řešení, než jakými jsou "školácké záležitosti".

V posledních letech však obavy o budoucnost, která je ohrožována nevzdělanou populací, narůstají, a tak se letos prvně můžeme seznámit s iniciativou strany 5 % pro vzdělání. Za politickým uskupením stojí vedoucí katedry severoamerických studií **Fakulty sociálních věd** UK Kryštof Kozák a další odborníci na vzdělávání, kteří usilují o to, aby se problematika českého školství začala reálně řešit. Bez ohledu na to, jestli je tato snaha seriózně míněným politickým projektem, nebo experimentem, podařilo se vzkřísit otázku ohledně hodnoty vzdělání v informační společnosti a schopnosti orientovat se v dnešním světě.

Informační (ne)gramotnost

Rychlý rozvoj komunikačních a informačních technologií klade na člověka vyšší nároky a práce s ICT je v současné době téměř základním předpokladem pro jeho plnou integraci do společnosti. Možnost uplatnění na trhu práce i účast ve společenském životě závisí na tzv. informační gramotnosti a ta se dnes téměř překrývá s dovednostmi v oblasti informačních technologií. Lidé jsou tak nuceni se neustále vzdělávat, s čímž jsou kromě nesporných výhod spojené i obavy. Význam digitálních technologií bude i nadále růst a při správném pochopení jejich potenciálu a uváženém využití mohou pomoci s řešením soudobých globálních problémů. Přináší s sebou ale i nežádoucí společenské jevy, jakými jsou mezigenerační komunikační potíže, propastné rozdíly bohatých a chudých oblastí či boje o společenské postavení. Šířením informací a systematickou podporou digitální gramotnosti je možné negativní důsledky rychlého vývoje nových technologií snížit a současně podporovat udržitelný rozvoj.

Digitální vzdělávání

V roce 2014 byla vládou ČR přijata Strategie digitálního vzdělávání, která dle zveřejněného dokumentu MŠMT zahrnuje jak vzdělávání, které účinně využívá digitální technologie na podporu výuky a učení, tak vzdělávání,

kteře rozvíjí digitální gramotnost žáků a připravuje je na uplatnění ve společnosti a na trhu práce. Resort školství sice reagoval na neustálý vývoj moderních technologií, ale plán se zatím příliš plnit nedaří. Úspěšné realizaci brání zejména špatná komunikace, což zpomalilo všechny související aktivity natolik, že se celý projekt málem zhroutil. Dokonce i v poslední zprávě MŠMT stojí, že "zavádění změn zpravidla vyvolává u těch, kterých se to týká, nejistotu a odpor. Tyto reakce mohou být způsobeny nedostatkem informací o budoucím postupu, strachem z neznámého, obavami z nových věcí a nových postupů, které narušují zavedené pořádky, nejistotou v tom, jak změny ovlivní postavení jedince a zda bude schopen obstát v nových podmínkách. K dalším překážkám v modernizaci vzdělávání patří zastaralé představy o vzdělávání, které zpravidla pocházejí z doby, kdy jejich nositelé sami chodili do školy, vliv nedostatečného přehledu o možnostech digitálních technologií a vliv vlastních nedostatečných kompetencí v této oblasti." (zdroj: MŠMT, Implementace SDV, zpráva za rok 2016)

Aktuální stav lze zjednodušeně popsat asi takto: "Některé plánované aktivity se opakovaně odkládají, jiné se realizují s velkým zpožděním (s ohledem na harmonogram čerpání evropských fondů)." Radovat se můžeme asi jen z toho, že se po dvou letech podařilo MŠMT konečně vytvořit komunikační strategii, což je první (doufejme, že ne poslední) krok ke změně.

Otevřené vzdělávání

Prioritním cílem v rámci strategie digitálního vzdělávání je otevřít vzdělávání novým metodám a způsobům učení prostřednictvím digitálních technologií a rozvíjet inforatické myšlení žáků. Pochopitelně že zlepšit kompetence v oblasti práce s informacemi lze jen za předpokladu, že ČR bude mít přístup ke kvalitním informačním zdrojům. V zahraničí se již několik let uplatňují principy tzv. otevřeného vzdělávání, což je koncept, který využívá možností internetu k šíření vzdělávacích materiálů i nejnovějších vědeckých poznatků a zároveň podporuje spolupráci studentů. V USA našla inovativní výuka podporu především ze strany "ekonomů", kteří si dobře spočítali, kolik financí se ušetří, když tištěné učebnice nahradí on-line zdroje. V Británii taktéž došli k názoru, že aktualizace informací by se v tištěné podobě nemusela zcela vyplatit vzhledem k rychlosti, s jakou se dnes dostáváme k novým poznatkům o světě. A kromě toho, sdílením know-how se zvyšuje kvalita a efektivita práce učitelů, škola tak získá jistou prestiž a studenti dovednosti na celý život.

Díla svobodné kultury

V českých kruzích se vedle zmíněných benefitů akcentuje otevřenost jako součást širší změny a posunu směrem k rovnosti a spolupráci, symbol svobodné kultury, svobodné občanské společnosti. Na základě iniciační schůzky společností EDUin zde dokonce vznikla Aliance otevřeného vzdělávání, jejíž členové vytvořili a podepsali Chartu otevřeného vzdělávání. Prosazují například, aby byly "zdroje pod správnou 'otevřenou' licenci, jako jsou učebnice, webové stránky, videa, výukové plány, audiozáznamy a obrazové soubory, volně dostupné pro sdílení a přizpůsobování podle pedagogických potřeb. K tomu, aby byly zdroje v otevřeném vzdělávání skutečně otevřené, musí být zadarmo, což znamená, že člověk musí mít přístup k edukačním materiálům bez nákladů a mít zákonná práva k opětovnému použití, revizi, přepracování a redistribuci zdroje a/nebo přizpůsobení zdrojů." (zdroj: otevrenevzdelavani.cz) S tím úzce souvisí koncept otevřených dat, díky kterému by bylo každému umožněno nahlédnout, s jakými informacemi a za jakým účelem pracují instituce financované z veřejných prostředků, což by mimo jiné pomohlo třeba novinářům vytvářet kvalitní datovou žurnalistiku.

K Chartě Aliance pro otevřené vzdělávání se připojila také Česká pirátská strana, které se podařilo v Praze prosadit podporu otevřených vzdělávacích zdrojů. Přímo na stránkách otevřeného vzdělávání mohou dnes zájemci najít odkazy na bezplatné zdroje z různých oborů, elektronické knihy, tematické mapy, pracovní sešity a samozřejmě bližší informace o celém projektu. "

URL| <http://HN.IHNED.CZ/c1-65650470-vzdelani-na-druhem-miste-kdo-je-brzdou-pokroku>

Snahy o regulaci sociálních sítí

7.3.2017 ČT 24 str. 09 22:00 Události, komentáře

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Průlomové rozhodnutí v Německu. Společnost Facebook není zodpovědná za šíření falešných zpráv a nenávistných příspěvků a nemusí je aktivně vyhledávat a mazat. Soud ve Würzburgu odmítl žalobu syrského uprchlíka, který po firmě žádal odstranění všech lživých koláží, které zneužily jeho fotografie s kancléřkou Merkelovou. Zobrazovaly ho jako zločince nebo teroristu.

Václav ČERNOHORSKÝ, redaktor

Anas Mudamání se bojí vyjít na ulici, čelí výhrůžkám. Virtuální lži dopadly na jeho reálný život. Podle soudu ve Würzburgu za to nemůže Facebook, ale jeho zákazníci.

Tobias KNAHN, mluvčí soudu ve Würzburgu

Obrázky na Facebook umístila neznámá třetí strana. Facebook si nečiní nárok na tento obsah a nezměnil ho.

Václav ČERNOHORSKÝ, redaktor

Anasova fotografie s kancléřkou se objevila v řadě mutací. Jednou je z něj terorista z Bruselu, podruhé útočník z Berlína. Původní lživé příspěvky musí Facebook smazat. Tisíce kopií má ale hledat sám Anas. Soud odmítl argument obžaloby, že je sociální síť přímo zodpovědná za svůj obsah.

Chan-jo JUN, obhájce Anase Modamaniho

Facebook je redakční služba. Určuje, jaké zprávy budou vidět, kdo je uvidí. Má vlastní pravidla a redakční dohled. Facebook se zříká veškerých práv, co se týče obsahu, ale zároveň může o tomto obsahu spolurozhodovat, proto za něj má zodpovědnost.

Václav ČERNOHORSKÝ, redaktor

Boj proti lžím a nenávisti na internetu nezaměstnává jen soudy, ale stále víc taky vládu v Berlíně. Ministerstvo spravedlnosti v současnosti zkoumá způsob, jak Facebook, v krajním případě pomocí zákonů a hrozby vysokých pokut, dotlačit k rychlejšímu mazání nahlášených protiprávních příspěvků.

Thomas JARZOMBEK, poslanec CDU, člen výboru pro digitální agendu

Na stole jsou určité minimální standardy. Například reakce během 24 hodin. Pro mě osobně je velmi důležité téma, transparentnosti. Dodnes nevíme, jaká má Facebook vlastní pravidla pro mazání příspěvků.

Václav ČERNOHORSKÝ, redaktor

Kritici varují před přílišnou regulací. Podle některých hlasů by mohla otevřít dveře cenzuře a privatizaci soudnictví.

Markus REUTER, počítačový expert, Netzpolitik.org

Celé by to vedlo k privatizaci prosazování práva. Facebook by o svobodě vyjadřování rozhodoval jako vyšetřovatel, soude i popravčí v jedné osobě.

Václav ČERNOHORSKÝ, redaktor

Otázka nedostatků Facebooku v rychlosti mazání nahlášeného škodlivého obsahu zůstává otevřená. Mladý Syřan se může odvolat a další proces rozhodne, jestli má největší sociální síť světa na boj s protiprávními příspěvky vynaložit víc peněz. Z Würzburgu a Berlína Václav Černohorský, Česká televize.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

No a do Berlína teď právě Václava Černohorského, zpravodaje České televize, zdravím. Dobrý večer.

Václav ČERNOHORSKÝ, zpravodaj ČT v Německu, Berlín

Dobrý večer.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Jak ta kauza je zásadní?

Václav ČERNOHORSKÝ, zpravodaj ČT v Německu, Berlín

Jednoduše řečeno, soud rozhodl, že Facebook je pouhá platforma, tedy že není zodpovědný za ten protiprávní nebo pokud ten obsah je protiprávní, není za něj zodpovědný on, ale ten člověk, který ho tam umístil a ten má být eventuálně potrestán v rámci platných zákonů. Ale Facebook nemusí tyto příspěvky sám aktivně hledat, mazat, ale má je mazat, pokud ty příspěvky někdo nahlásí a jsou eventuálně protiprávní nebo odporují jeho vlastním pravidlům.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Angela Merkelová nebo její vláda, abych byl úplně přesný, tak chystala před volbami zákon, který by měl mít možnost regulovat některý ten obsah sdílený na internetu. Je tenhle rozsudek komplikací pro ty plány přijmout takový zákon?

Václav ČERNOHORSKÝ, zpravodaj ČT v Německu, Berlín

Já si to dovolím upřesnit. On vlastně na podzim nebo na přelomu podzimu, zimy ministr spravedlnost, který to má v kompetenci, řekl, že žádné nové zákony potřeba nejsou, že můžeme využít ty, které už platí, ale budme důslednější v jejich uplatňování. Ale ten tlak jak na Facebook, tak na ministerstvo spravedlnosti se zvýšil a teď se tedy zkoumá možnost, jak to udělat. Ale ještě není žádný návrh zákona, ale shoda, řekněme, politická, i experti se shodují na tom, je, že velké mezery má Facebook právě v té rychlosti, jak maže příspěvky, které jsou protiprávní a někým nahlášené. Jak je možné, že v řádu vteřin smaže nahá ženská prsa, ale antisemitické, antisemitské výroky, hanobení rasy, národa jsou na síti často týdny. A jsou tady vlastně dvě věci, které se v tomto střetávají. Jedna věc je, že jenom v Německu má Facebook 30 milionů uživatelů, ale pouhých 200 zaměstnanců a zhruba 500 lidí, kteří se zabývají právě mazáním těch příspěvků. Každý, kdo o to má zájem, tak si může v magazínu Süddeutsche Zeitung najít reportáž, která vlastně odhaluje to, jak to funguje. Sám Facebook vůbec není ochotný ukázat nebo nechat nahlédnout do té své kuchyně. Ale Süddeutsche Zeitung mluvil s lidmi, kteří pro Facebook pracovali nebo pracují v tomto oddělení, a to jsou v podstatě lidé, kteří za minimální mzdu mají v podstatě celý den za úkol mazat dětskou pornografii, násilí, krev, nenávistné příspěvky, často mají pár vteřin na to se rozhodnout a není tedy divu, že rozhodnutí o tom něco smazat nebo nesmazat se rychleji udělá v případě nahého těla než nějakého komplikovaného textu. Samozřejmě druhá věc je, že těch nahlášených příspěvků jsou miliony a nejde o to jenom, že to jsou nějaké nenávistné posty nebo nahota, ale často, pokud třeba, řekněme, by teoreticky fanoušek Slavie napsal něco nenávistného o Spartě, nějaký fanoušek Sparty mě nahlásil Facebooku, tak teď se musí zaměstnanec Facebooku starat o to, jestli tento příspěvek má smazat nebo ne. Takže je to komplexní téma, ale určitě Facebook jako největší sociální síť na světě má prostor, jak toto zefektivnit a to je debata, která teď je zásadní, a která běží, a právě třeba z hlediska politiky je jeden z návrhů teď donutit Facebook nějakým způsobem, pod hrozbou pokut, zapracovat na zefektivnění, zrychlení tohoto systému.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Říká Václav Černohorský. Já mu děkuju za jeho vysvětlení. Hezký večer.

Václav ČERNOHORSKÝ, zpravodaj ČT v Německu, Berlín

Hezký večer.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Pojďme u tématu ještě zůstat s Alicí Němcovou Tejkalovou, ředitelkou Institutu komunikačních studií a žurnalistiky **Fakulty sociálních věd**. Dobrý večer.

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Dobrý večer.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Možná taková obecná otázka na úvod. Dezinformace a propaganda, to opravdu není nic nového. V čem je ta situace dnes jiná a je v něčem jiná?

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Často kolegové říkají, starší kolegové, zkušenější, a kteří toho i víc zažili, že se vlastně mění jenom ty platformy, ale ta základní teze a to, jak se vlastně, to, jak funguje propaganda, zůstává stejné. A když se podíváte do těch historických pramenů, tak v podstatě s tím lze souhlasit. Samozřejmě dneska se ty informace šíří daleko snáz a daleko rychleji. To je ten základní rozdíl, ale vždycky tu byly zájmy šířit informace, které jsou nepravdivé, šířit informace propagandistické, akorát teď to jde daleko snáz.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Je to technologický problém? A teď například nejenom český zákon, ale i zákony mediální jiných států říkají, že za obsah je odpovědný vydavatel, což bylo poměrně jednoduché ve chvíli, kdy to byl nějaký časopis nebo papírové médium. Ve chvíli, kdy máme sociální síť a soud řekl, že vlastně ta sociální síť není médium nebo je to prostor, který není zodpovědný za ten obsah, komplikuje to tuhle situaci?

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Ta otázka toho, co je médium a co není, je úplně klíčová pro to právě, jak budete vlastně to prostředí regulovat. Protože ve chvíli, kdy se budeme bavit o nějaké regulaci mediální a řekneme si, že sociální sítě jsou média, tak samozřejmě můžeme vůči nim postupovat úplně stejným způsobem, jako postupujeme vůči médiím. Ve chvíli, kdy si řekneme je to jenom prostředí, kde se šíří informace a vlastně to jako nikdo nevydává, ty informace, ony tam tak jako jsou a tak sem tam se šíří, sem tam ne, tak je to strašně zranitelná situace v tom, že těžko můžete kontrolovat vlastně něco, co někdo jen tak šíří, nikdo systematicky jakoby nevydává, přestože samozřejmě víme, že sociální síť slouží k tomu, že lidé přes ně šíří informace, které jsou velmi centralizované, a stojí za nimi organizace, za které by se často nemusela stydět ani média. A je to jako systematická propaganda, vlastně systematické šíření těch informací, systematické vydávání v podstatě informací jako v případě vydavatelských domů, akorát že naprosto neregulované a neregulovatelné v téhle chvíli.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Takže když se vrátím zpátky k tomu rozhodnutí soudu nebo k tomu rozsudku, který v zásadě definoval, že to není médium, že to je jenom komunikační prostor, je to věc, kterou to komplikuje?

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Docela jistě to komplikuje vůbec úvahy o tom, jak vlastně vzdorovat takovýmhle situacím, které mohou být pro lidský život velmi devastující, což nepochybně zažila řada lidí po celém světě, když se informace, které nejsou v jejich případě vůbec pravdivé, začaly po světě šířit naprosto nekontrolovatelným způsobem. Kdyby se diváci chtěli na něco podívat, tak existuje skvělý film, který se jmenuje Pomozte nám najít Sunila Tripathiho. Je to dokument o tom, jak také zaměnili jednoho, jednoho mladíka, který v té době už byl i mrtvý, že po něm dlouho pátrala jeho rodina, vlastně za atentátníka v Bostonu, při útocích vlastně na maraton a jak to všechno vypadalo a jak devastující to je pro životy vlastně lidí kolem. Je to opravdu něco, s čím bychom měli bojovat a teď je otázka jak.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Umíme?

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Otázka je, jestli chceme. To já bych neřekla, že je to úplně nutně ...

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Dobře, tak já se omlouvám. Máme? Máme bojovat?

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Já si myslím, že jsou určité meze, kdy bychom bojovat měli. Něco jiného je, že takovýhle dobře míněný boj se může rychle změnit v cenzuru a z toho já mám velké obavy. Protože ve chvíli, kdy se pokoušíte vlastně regulovat nějakým způsobem tok informací, tak se opravdu k cenzuře dostat můžete. A teď je otázka, co nám za to stojí a co ne? A musím říct, že já na ni nemám jasnou odpověď. Já jsem si pro sebe ještě nenašla ten, tu mez. Asi je to ohrožení, řekněme, života, ohrožení rodiny a vůbec vlastně devastace celého soukromí, řekněme, kdy opravdu je na čase zamyslet se nad tím, jako proč tohle dělat a jestli to stojí za to, takovéhle informace šířit a trestat ty lidi, kteří, kteří je šíří. Na druhou stranu kdokoliv vám může říct to byla taková informace, že mi zdevastovala život a pojdme, pojdme potrestat toho, kdo ji začal šířit. To je velmi obtížně definovatelné a velmi obtížně postižitelné. Takže já tam opravdu tu, ani pro sebe nemám tu mez jasně nastavenou.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Takže na co čekáme? Čekáme na nějaký precedent, který ...

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Já si myslím, že se čeká na velký průšvih, až to opravdu bude neúnosné a až se stane něco takového jako lynč, ošklivá, ošklivá situace, která bude vlastně dohnaná na hranu, řekněme, boje o lidský život, tak tam potom se začnou o to podle mě politici a zákonodárci podstatně zabývat než v současné chvíli, kdy se opravdu bavíme o tom, že se někomu zničil život, ale neznamená to soukromí, ale tak znovu si ho vybuduje, můžeme říct, ale není to to, že by o něj přišel.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

No a jenom úplně na závěr, stručně. Fake news. To je taková moderní věc, takový módní termín. Co to vlastně je?

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Fake news se definují různě, často jako falešné zprávy. Jsou to zprávy, které se šíří záměrně. Šíří se jako něco, co je pravdivé. Mohou se samozřejmě šířit i nezáměrně, když pak ti, kteří je dál sdílejí a tak podobně, tak netuší o tom, že to jsou zprávy, které jsou nepravdivé nebo problematické.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Je to fenomén dneška?

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Není to fenomén dneška. Vždycky byly zprávy tohohle charakteru, akorát se dneska zase šíří rychleji.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

Říká Alice Němcová Tejkalová. Děkuju mnohokrát za vaši návštěvu. Mějte se hezky. Na shledanou.

Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, ředitelka IKSŽ, **FSV UK**

Na shledanou.

Lukáš DOLANSKÝ, moderátor

No a díky také vám, divákům České televize. Mějte se hezky. Dobrou noc. Zítra tu budeme opět. Mějte se. Na shledanou.

Zeman přijal na Hradě miliardáře Kellnera. Mluvili o byznysu s USA, Čínou a Ruskem

7.3.2017 zpravy.rozhlas.cz str. 00 domaci
Anna Kottová, ČTK

Prezident Miloš Zeman se v úterý na Pražském hradě sešel s miliardářem a majitelem PPF Petrem Kellnerem. Mluvili spolu o ekonomických vztazích s Ruskem, Čínou a Spojenými státy. Finanční skupina PPF v těchto zemích působí a Zeman je plánuje v tomto roce navštívit. O schůzce informoval na Twitteru mluvčí prezidenta Jiří Ovčáček.

Mluvčí prezidenta Jiří Ovčáček odmítl schůzku dál komentovat s tím, že tisková zpráva Hradu obsahuje veškeré důležité informace. „Nebudu nad rámec tiskové zprávy, kterou jsme publikovali, více sdělovat,“ odpověděl na dotazy Zpravodajského webu Českého rozhlasu Ovčáček. „Klíčové je, že prezident republiky plánuje v letošním roce navštívit dvakrát Spojené státy americké, Čínskou lidovou republiku a také Ruskou federaci. To je nová informace, kterou jsme uveřejnili,“ dodal Ovčáček. Podle politologa Josefa Mlejnka z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy není běžné, aby se takováto schůzka oficiálně zveřejňovala. „Pokud je to oficiálně oznámené, tak mě nenapadá jiné zdůvodnění, než je demonstrace síly,“ řekl Zpravodajskému webu Českého rozhlasu Mlejnek. Vztah Zemana s Kellnerem je podle něj, diplomaticky řečeno, vzájemně výhodná symbióza. Kellner letěl se Zemanem do Číny. Prezident Miloš Zeman poletí koncem dubna na návštěvu USA, kam ho pozval nový americký prezident Donald Trump. V květnu by měl znovu navštívit Čínu, o plánech na jeho cestu do Ruska Hrad dosud neinformoval. Podnikatel Petr Kellner v roce 2014 doprovázel Zemana při jeho cestě do Číny a společně s českou hlavou státu navštívil čínského prezidenta Si Ťin-pchinga. Zeman bude v USA oceněn jako Bojovník za pravdu. 'Zřejmě za můj celoživotní vztah k Izraeli,' uvedl Zeman se poté z Číny vracel letadlem pronajatým společností PPF a J&T místo vládního speciálu. Volbu soukromého letadla Zeman později zdůvodnil tím, že na rozdíl od speciálu letělo bez mezipřistání, což mu umožnilo víc se prospát před slavnostním udělováním státních vyznamenání, které bylo v plánu bezprostředně po jeho návratu z Číny. Skupina PPF působí v řadě zemí od Evropy přes Rusko, Čínu, Vietnam po Spojené státy. Investuje do řady odvětví od bankovníctví a finančních služeb, přes telekomunikace, pojišťovnictví, nemovitosti, těžbu surovin, zemědělství a maloobchodní služby až po biotechnologie. Kellner v PPF drží 98,92 procenta akcií, zbytek připadá na Ladislava Bartoníčka a Jeana-Pascala Duvieusarta. Zeman bude v USA oceněn jako Bojovník za pravdu. 'Zřejmě za můj celoživotní vztah k Izraeli,' uvedl Zemanovi stále věří více než polovina lidí, vláda si pohoršila, nejlépe jsou na tom starostové. Poradili mi, ať kandiduji znovu, řekl prezident. O podporu by požádal občany Hradní sedmička radila Zemanovi ohledně kandidatury. Zvažte ji, shodla se většina

URL| http://www.rozhlas.cz/_zprava/1705593

Ostudně nízké mzdy akademických pracovníků humanitních fakult Univerzity Karlovy.

7.3.2017 nazory.aktualne.cz str. 00 370
Václav Hořejší

V září loňského roku mě v Lidových novinách zaujaly dva příspěvky pozastavující se nad skandálně nízkými mzdami pracovníků Pedagogické a Filosofické fakulty Univerzity Karlovy (jejich autory byli doc. Hník a prof.

Humpál). Na stejné téma napsal pod názvem „Tahle fakulta bude chudá“ rozsáhlý článek P. Zídek v příloze Orientace LN dne 6.6.2015.

Já působím na Přírodovědecké fakultě UK již přes 30 let jako externí přednášející (a školitel diplomantů a doktorandů); přes 20 let přednáším i velkou přednášku Imunologie pro více než 200 studentů. Mám řadu známých na různých fakultách UK, včetně těch s humanitním zaměřením (filosofická, pedagogická, sociálních věd, humanitních studií, právnická, tři teologické).

Paupertas non est vitium?

Musím říci, že mě vždy udivovalo, jak obrovské (násobné!) jsou platové rozdíly mezi jednotlivými fakultami UK. Bylo mi vysvětlováno, že to vyplývá ze systému, na jakém je UK založena ("společenství svěbytných fakult") - ty fakulty, které jsou schopny si opatřit hodně peněz z grantů a mají větší poměr studentů vs. učitelů, se prostě mají lépe.

Přesto bych řekl, že je to špatně a že Univerzita by měla při rozdělování peněz na fakulty zajistit nějaký minimální alespoň trochu přijatelný standard pro své učitele bez ohledu na to, na jaké fakultě působí - řekněme alespoň 70 tis. resp. 50 tis. hrubého pro profesory resp. docenty a 40 tis. pro odborné asistenty. Toto jsou totiž zhruba průměrné mzdy v těchto kategoriích na českých vysokých školách (viz závěr recentního článku prof. Růžičky). Je dobře známo, že na většině přírodovědeckých a lékařských fakult jsou tyto průměry výrazně vyšší.

Pozoruhodné je, že tento problém je zřejmě mnohem menší na jiných vysokých školách (např. Masarykově či Palackého univerzitě) – je tedy těžko pochopitelné, proč je nejvýraznější na naší největší, nejvýznamnější a doposud pravděpodobně i nejprestižnější české univerzitě.

Od některých zoufalých kolegů z Filosofické fakulty UK jsem slyšel např. následující názory:

Může vůbec prvotřídní egyptologie nadále existovat na chudé FF UK? Nebylo by lepší převést tento obor (jako univerzitní ústav) přímo pod rektorát, aby tito světově špičkoví egyptologové už nemuseli honit RIVy a raději vykopávali princezny?

Je normální, aby špičkoví lingvisté, kteří tlumočí u monarchů nebo překládají zásadní korpusy, žili z almužny cca 25 tis. a byli ještě považováni za jakési budižkničemu?

Nemělo by být pro UK otázkou prestiže pěstovat si výběrově některé obory, jako třeba

klínopisec (se slávou již od B. Hrozného!) či experty na malé jazyky (pobaltské, asijské atd.) a přispívat na to z celouniverzitního rozpočtu, protože se tyto obory nikde jinde v Česku nepěstují?

Nechci dávat vedení UK nevyžádané „hraběcí rady“, ale řekl bych, že pokud je univerzita skutečná alma mater, musí se v ní projevovat nějaká elementární vzájemná solidarita. Pokud mají profesori na některých fakultách mzdy pod úroveň profesorů středoškolských, nabízí se jedno možné jasné řešení – přerozdělit univerzitní mzdové prostředky takovým způsobem, aby se mzdy na těch nejbohatších fakultách snížily o nějakých 10-15 % (pořád by byly velmi slušné) a takto získané prostředky pomohly současně skandálně nízké mzdy kolegů filosofů, teologů, atd. alespoň přiblížit k onomu celorepublikovému průměru.

Audietur et altera pars

Když jsem ale o této věci diskutoval s kolegy z těch bohatších fakult, slyšel jsem, že podle nich onen problém může mít ještě další aspekty:

1) Těch humanitních fakult má UK zbytečně moc - proč má mít vedle Filosofické fakulty ještě **Fakultu sociálních věd** a Fakultu humanitních studií a tři fakulty teologické? Krom toho se zdá, že spousta "malých oborů" se takto dubluje nebo triplikuje - např. moderní historie se učí asi v šesti různých oborech na třech fakultách. Nepřispívá toto k větší nákladnosti a menší efektivitě? Nedalo by se to reorganizovat a racionalizovat?

2) Kapitola samou pro sebe je zvrhlý „kafemlejkový“ systém přidělování institucionálních finančních prostředků, který vede k často samoučelné „výrobě bodů“.

3) Dost silně slyším razantní názor, že na těch fakultách je „spousta lidí, kteří by tam dávno neměli být, protože nic nedělají“, takže na to, jak málo toho dělají, ve skutečnosti zas tak málo nevydělávají (a přivydělávají si jinde). Je to pak jakýsi začarovaný kruh: mají málo peněz - proto dělají létající profesory na jiných školách - proto nemají čas na vědu - proto mají málo peněz na fakultě... Slyším ovšem názor, že to tak zůstává, protože to nakonec většině vyhovuje, změna by bolela a znamenala by odchod mnoha z nich.

Pokud tomu tak opravdu je, je s podivem, že vedení příslušných fakult a zvláště vedení UK nezjedná nápravu...

URL| <http://blog.aktualne.cz/blogy/vaclav-horejsi.php?itemid=28936>

Karolína Kašparová: Americký sen a jeho čeští snílci

7.3.2017 e15.cz str. 00 Agora

Pro mnohé Američany dnes představuje americký sen pouze nereálnou utopii a v USA začínají slyšet hlasy volající po změně „zaseknutého“ systému, který údajně hraje proti většině amerických občanů. V České republice je americký sen naopak hýčká a ti, již si stěžují na znevýhodnění, jsou mnohdy vnímáni pouze jako neúspěšní lidé, kteří svou neschopnost svádí na všechny okolo a odmítají za ni přijmout odpovědnost. Jaká jsou úskalí tohoto typu uvažování? Obstojí tento náhled, pokud se nad realizovatelností amerického snu zamyslíme ze sociologického či ekonomického hlediska?

V době globalizované kultury je těžké se vyhnout národnímu mýtu Spojených států a jeho parodiím – americkému snu. Velký Gatsby, Forrest Gump, Updikův Králík, Don Draper ze seriálu Mad Men, Sociální síť o Marku Zuckerbergovi... Všechny stojí na hrdinovi, jehož život charakterizuje americký idiom „from rags to riches“, který ve volném překladu znamená pohádkové zbohatnutí člověka z chudého prostředí. Splnitelnost amerického snu tedy souvisí se sociální mobilitou a rovností příležitostí, což z amerického snu dělá vrcholně politické téma, a to i v České republice.

Většina amerických akademiků se shodne na tom, že naprosto zásadní roli v tvorbě amerického snu hrála Autobiografie Benjamina Franklina. Studenti americké literatury většinou úpí nudou nad vyprávěním o tom, co všechno si Franklin odepře, aby si mohl uložit peníze na horší časy, jeho životní příběh je však naprosto zásadní. Úspěšný podnikatel Franklin pocházel z velmi chudé rodiny a k bohatství a společenskému vlivu se, jak tvrdil, dostal především díky mnohaleté tvrdé práci, sebekontrolě a kreativitě. V Autobiografii například najdeme seznam ctností, které si Franklin sepsal a zavázal se je dodržovat. Zároveň byl zarytý individualista a kritizoval organizované náboženství a puritánský dogmatismus. V dospělosti pak Franklin dělal vše pro „veřejné dobro“ – založil mnoho občanských prospěšných organizací, zajímal se o rozvoj vědy a zasazoval se o rozvoj demokracie ve světě, mimo jiné podporoval francouzské revolucionáře.

Americký sen? Leda v Dánsku nebo Kanadě

Jak to vypadá s americkým snem dnes? Od Franklinovy Autobiografie se jeho podoba změnila. Erik Roraback, který své vzdělání získal na několika univerzitách včetně té v Oxfordu a v posledních letech učí americkou literaturu a filosofii na Filozofické fakultě v Praze a teorii filmu na FAMU, se domnívá, že většina Američanů v poslední době vysněný úspěch přepočítává pouze na cifry na účtu. Cynickou parodií na americký sen jsme mohli vidět v mainstreamovém filmu Vlk z Wallstreet, který představuje svět, kde se bohatství měří podle hloubky bazény naplněného nahými ženami a kokainem. Podobné pochybnosti vzbudil už Fitzgeraldův Velký Gatsby, kde se po všech těch luxusních večírcích ukáže, že Gatsby na Oxford tak úplně nechodil a že ke svému bohatství nepřišel zrovna legálně. O jakém typu pohádkového úspěchu dnes sní mladá generace, americká i česká? Chtějí střídmy život v neokázalém luxusu, nebo by své bohatství rádi dávali co nejvíce najevo?

Vlastně je to jedno. Alespoň pro Američany, jejichž sny rozbíjí tvrdá realita. „Myšlenka americké výjimečnosti, která spočívá v mimořádném přístupu k mobilitě směrem vzhůru, fakticky neobstála už před čtyřiceti lety,“ upozorňuje Erik Roraback. „Tento ekonomický mýtus však přetrvává a jednou za čas ony zlé podmínky někdo překoná. Obecně je však tato představa něčím, co reálně přestalo platit před několika desetiletími,“ tvrdí.

Jeho slova potvrzují ekonomická a sociologická data. Raj Chetty, profesor ekonomie na Stanfordské univerzitě, v podcastu pro Freakonomics prezentuje výzkumy, podle kterých se z rodin spadajících do příjmově nejchudších dvaceti procent „propracuje“ do příjmově nejbohatší pětiny země jen sedm a půl procent dětí. V Kanadě je to přitom téměř dvakrát tolik a i ve většině zemí západní Evropy je tato situace mnohem lepší. Zvláště v posledních letech tedy panuje ve Spojených státech ohledně amerického snu pesimismus. Chettyho výzkumy bohužel neobsahují žádná data o České republice, kde veřejná debata o sociální mobilitě zatím nezačala. Jak je to možné?

Česká verze americké utopie

Sociální mobilita v České republice je výrazně odlišná od té ve Spojených státech. Už jen vzhledem k velikosti území tu nepanují tak propastné lokální rozdíly a svou roli jistě hraje i dostupnější školství a silnější sociální stát. Jakou funkci má však idea amerického snu ve veřejné debatě? Nepřipomíná vám následující text něco?

„Daně platím také. A obrovské. Jsem přesvědčen, že je to správné. Podporuji charitu. Významně. Například jen Domov sv. Josefa loni díky mé aktivitě obdržel přes 600 000 Kč. [...] Jsem ze skromných poměrů. Moji rodiče nejezdili na dovolenou, víkendy a volný čas trávili na stavbě rodinného domu, který v zásadě postavili s jedním zedníkem. Cihly si bourali a škrabali sami. [...] Já sám bydlím druhým rokem ve 3+1 se třemi dětmi. Předtím, už jako vicepremiér, jsem bydlel v 2+1. Auto mám z roku 2001. Nejezdím na zahraniční dovolené, v létě jsme byli pouze týden na manželských setkáních v Třešti. Nemám DVD přehrávač, u moře jsem byl pouze s gymnáziem ve třetím ročníku, celý život šetřím.“

Životní příběh Pavla Bělobrádka, který předseda lidovců sám sepsal, stojí na stejných hodnotách jako ten Franklinův (pokud odhlédneme od toho, že Franklinův finanční úspěch vzhledem k povaze jeho aktivit byl pravděpodobně mnohem větší a že by se tyto dva lidé nejspíš neshodli v názoru na roli náboženství ve společnosti). Za oběma příběhy stojí víra v to, že pokud člověk skutečně dře, šetří a má ty správné hodnoty, dosáhne úspěchu. A právě to je podstatou jejich amerického snu. Franklin i Bělobrádek navíc věří, že úspěšný člověk by měl společnosti své nadbytky vrátit.

Tyto příběhy však mají i svou odvrácenou stránku: pokud jste svého snu nedosáhli, asi jste se dost nesnažili. Bělobrádek sice ve svém dopise kritizuje skutečnost, že se některým pracujícím rodičům vzhledem k „vyšší“ minimální mzdě vlastně vyplácí žít na dávkách, ale neustále přitom připomíná, že v České republice žije spousta lidí, kteří nedovedou vést řádný život a za svou situaci si mohou sami. Zdá se tedy, že chudoba je čistě problém selhání konkrétních individuů. Bělobrádek na rozdíl od jiných politiků není žádný cynik a nechce tyto lidi nechat umírat na ulici, pomáhat se jim ovšem má spíše individuálně – když se někdo z těch, kteří celý život tak tvrdě pracovali, smiluje a podá pomocnou ruku.

Bělobrádek tak reprezentuje český mainstream: Každý přece může, když chce. Tento pohled sdílejí politické strany po celé pravolevé ose. Lidovci i ODS se kupříkladu nedávno snažili zákon o sociálním bydlení smršknout na „rozdávání bytů zadarmo“, což je prostě a jednoduše lež. Proti zákonu o sociálním bydlení se stavělo i ANO. Podobně je na tom sociální demokracie, jejíž většina senátorů hlasovala pro novelu zákona o pomoci v hmotné nouzi. Všechny však trumfla KSČM, která rovnou přišla s návrhem na obnovení trestného činu příživnictví. Všichni politici samozřejmě říkají, že chtějí pomáhat samoživitelkám, starým lidem a mladým rodinám a že pouze nechtějí lít peníze do produktivních lenochů. Zamysleli se však nad tím, jaký je poměr těchto dvou skupin? A zda to vůbec lze určit? Proč je nezaměstnanost a chudoba v některých regionech vyšší než v jiných? Jaké jiné důvody může mít dlouhodobá nezaměstnanost? Jaký je věk dlouhodobě nezaměstnaných a jejich zdravotní stav? Z jakého kulturního prostředí pocházejí? Stále věříme v americký sen, takže u nás nevzniká žádný prostor pro diskusi o sociální mobilitě: „Když se budeš snažit, dokážeš to.“ Nebo ještě lepší varianta: „Hlavně Romové by se měli víc snažit a hned by jim bylo líp!“

Co se sociální mobility týče, o České republice lze z veřejně dostupných zdrojů nalézt jen málo relevantních dat. V tom je velký rozdíl oproti západní Evropě a USA, kde o sociální mobilitě píší mainstreamová média poměrně

často. Sociolog Tomáš Katrňák, který učí na **Fakultě sociálních věd** Masarykovy univerzity, k proměnám sociální mobility v České republice v posledních letech říká: „Data máme sociologická a těch je řada. Podle toho, o co se zajímáte, je lze analyzovat, pokud jsou v nich dostupné proměnné. Obecně se analyzuje vztah mezi sociálním původem a sociální destinací. To je takzvaná mezigenerační sociální mobilita, které reflektuje posun mezi pozicí vymezenou zaměstnáním rodičů a vlastní pozicí na trhu práce. Mezi lety 1989 až 2000 tento vztah posiloval, ale od roku 2000 do roku 2011 probíhá v České republice vzdělanostní expanze a ta by dle hypotézy ‚odpoutávání od sociálního původu‘ měla tento vztah oslabovat. Tato hypotéza však zatím není více otestována.“

Tomáš Katrňák navíc dodává, že pohlaví, věk, sociální třída a především rodinný původ značně determinují to, kde člověk ve společnosti skončí – a právě díky tomu považuje „americký sen“ spíše za ideál. Zároveň si myslí, že bychom se o něj měli co nejvíce snažit a usilovat o maximální rovnost šancí (nikoli výsledků). Tvrdit, že s trochou sebezapření může zbohatnout každý, je tedy příliš velké zjednodušení. Budoucí úspěch či neúspěch člověka ovlivňuje mnoho faktorů, přičemž „pevná vůle“ je jen jedním z nich. Pokud tedy Pavel Bělobrádek naznačuje, že „z chudého úspěšným“ se může stát každý, kdo se snaží, pak opomíjí například vklad svého rodinného zázemí, tedy že ho rodiče vedli k šetrnosti, pracovitosti a sebekontrolě. Nebrzdí mobilitu české školství?

Jediné statistiky, které alespoň zčásti souvisejí se sociální mobilitou a ke kterým se může neoborník snadno dostat, jsou ty vzdělávací. Výzkum OECD z roku 2012 ukazuje, že Česká republika patří k zemím, kde má socio-ekonomický statut školy („prestižní“ vs. „odpadní“ školy) obrovský dopad na úspěch studenta. To nepřímou potvrzuje i nedávný článek na severu EduIn o výzkumu, z něhož vyplývá, že na tom, zda se dítě dostane na víceleté gymnázium, rozhodují spíše ambice rodičů než schopnosti žáků. A i když data dostupná nejsou, jen z dopadu statusu školy na budoucnost studenta lze odtušit, jak značný vliv bude mít jeho rodinné zázemí.

A s tím už se těžko něco dělá. Ostatně právě ambiciózní rodiče také nejčastěji vstupují do debaty o kvalitě vzdělávání, z čehož logicky těží jejich potomci. Mnozí z těchto rodičů mají strach, že podpora těch „nejslabších“ nutně povede k potlačování talentů a k celkovému snížení nároků na studenty. Podpora talentů a znevýhodněných se ovšem vůbec nemusí vylučovat, jak dokazuje článek hodnotící výsledky srovnávacích testů PISA za rok 2015 – například v Estonsku se znevýhodněným studentům věnují mnohem víc než u nás a estonské výsledky jsou jedny z nejlepších na světě. V Polsku, kde se po roce 2000 začalo rozdělovat studenty na gymnazisty a vyučené později než dříve, se výsledky dramaticky zlepšily. Měli bychom se tedy vzdát myšlenky nutného „buď anebo“ v otázce podpory talentovaných a znevýhodněných studentů. Obojí je možné – a to dokonce i ve východní Evropě.

Co s tím?

Stále nebylo jasně řečeno, proč by se měl stát snažit sociální mobilitu zvyšovat. Pokud někomu nestačí důvod, že podpora rovnosti šancí je prostě fér, je důležité zdůraznit, že podpora sociální mobility umožňuje společnosti dostat na nejvyšší pozice ty skutečně nejlepší lidi – oproti těm nejlepším z privilegované skupiny. Téma sociální mobility však nelze dále přehlížet především proto, že ve společnosti nepřímo bují samo. Víte, který politik řekl občanům své země, že za své vlastní ekonomické neúspěchy nemohou oni sami, ale „systém“, který hraje ve prospěch určitých skupin? Že mnohdy můžete dřit a šetřit jak chcete, ale svou ekonomickou úroveň nezlepšíte, protože sociální mobilita není možná? To zní dost alibisticky a socansky, že? Jenže to řekl Donald Trump. Byl to právě nový americký prezident, navíc z vrstvy takřka nejprivilegovanější, kdo řekl, že americký sen je mrtvý (zjistit, jak se s touto kapitolou Trumpovy politiky vyrovnávají jeho čeští striktně neoliberální příznivci, bylo nad rámec sil autora těchto řádků).

Současný prezident Spojených států tak ve své kampani ukázal na problém, který velkou část Američanů trápí – byť k němu, na rozdíl od Bernieho Sanderse, přidal ještě protipřistěhovalecké téma, a byť sám je synem miliardáře. Ukázal tím, že zájem o otázku sociální mobility překračuje pojmy levice a pravice (pokud vůbec ještě něco znamenají). Donald Trump navíc není jediný americký politik, který se rozhodl, že se tomuto tématu bude věnovat. Vypadá to, že pozvednutí sociální mobility považují za více či méně důležité demokraté i republikáni. To potvrzuje i práce zmíněného Raje Chettyho, který se zabývá nejen analýzou sociální mobility v USA, ale i tím, jak mobilitu zvýšit, a na kterého se odkazují politici jako Hillary Clinton nebo republikán Paul Ryan. Chettyho výzkumy zaujaly i tým ultrakonzervativního Bena Carsona (ano, toho, který věří, že pyramidy v Egyptě postavil starozákonní Josef).

Ochota mluvit o selhávající prosperitě je právě tím, proč znevýhodnění a nezaměstnaní Francouzi – a mezi nimi paradoxně i muslimové – tleskají Marine Le Pen, která, co se práv pracujících týče, mluví téměř stejným jazykem jako Donald Trump. Zabývat se problémy chudých, naštvaných či znevýhodněných však nemusí být nutně spojeno s anti-imigrantskými či anti-liberálními postoji, byť mnozí politici velice strategicky z těchto dvou témat dělají nerozlučný celek. Na to je třeba reagovat.

Český politický mainstream se navzájem nepřestává uklidňovat českou verzí amerického snu – když se chce, tak to jde – zatímco euroskeptik, konzervativce a „expert z Německa“ Petr Robejšek varuje před oligarchy a mocnými elitami, které vládou proti zájmu většiny, kterou se snaží držet zpátky jak od moci, tak bohatství. Můžeme sice namítat, že politika Robejškových Realistů by se sociální mobilitou vůbec nepohnula. To je ovšem v současné situaci úplně jedno, jelikož to se bude řešit až po volbách. Mávat rukou nad otázkou rovnosti šancí s tím, že to svedeme na neschopnost a lenost, je nejen naivní, ale i nebezpečné. Po tomto tématu pak totiž strategicky může sáhnout někdo, kdo se bude snažit zničit dnešní liberální demokracii. A ještě se u toho bude tvářit, že on jediný vlastně lidem rozumí.

URL| <http://www.e15.cz/clanek/1329661/karolina-kasparova-americky-sen-a-jeho-cesti-snilci>

Bára Nesvadbová: Máme velký rozdíl mezi postavením žen a mužů

5.3.2017 ctidoma.cz str. 00 Zpravodajství

Karolína Saviová

Zajímá vás, proč jsou ženy „divné“, nadmíru sebekritické, ale zároveň silné a soběstačné? S filantropkou, šéfredaktorkou Harper's Bazaar a úspěšnou spisovatelkou Barbarou Nesvadbovou o tom, proč feminismus není sprsté slovo.

Říká se, že vaše poslední kniha je dost temná. O čem tedy vlastně je?

Je to knížka povídek a fejetonů o ženách, které mě obklopují. Jsou to jejich příběhy, samozřejmě se nejedná o popsanou realitu, ale inspirací mi moji bližní jistě byli. Spousta čtenářů mi dnes říká, že knížka není zrovna veselá. Já ale doufám, že v sobě nese hodně humoru a nadhled.

Ladislav Špaček: Nejhorší složkou etikety je u nás stolování?.

Texty navíc vtipně doplňují art-objekty Pasty Onera...

Jeho tvorba ve mně asociuje kritický koment a veselý pop. Byť jeho sdělení mohou být velmi ostrá, protože nastavují zrcadlo společnosti, jsou vždy prezentovány s nadějí.

Michal Viewegh: Svou občanskou povinnost mám splněnou?.

Má vaše kniha nějaké zvláštní poslání?

Chci čtenářům sdělit, že spousta věcí jde prožít, ale také přežít a že se ve všem dá najít nový začátek. Jedna moje blízká známá ji dokonce nazvala "Biblí pro kamarádky". Ženy si tam najdou, co všechno divného se může stát, ale také jak z toho vyjít. Překvapivě je to je moje první knížka, která má dobré recenze i čtenářský úspěch. Což je vlastně hrozně hezké.

Absolvovala **Fakultu sociálních věd** UK, obory žurnalistika a masová komunikace. Poté pracovala jako šéfredaktorka časopisů Xantypa a Playboy, dnes je šéfredaktorkou české edice prestižního módního časopisu Harper's Bazaar.

Zmiňujete, že české ženy jsou k sobě nadmíru kritické. Čím to?

České ženy jsou nádherné. Málokde na světě najdete tak půvabné ženy jako v Česku. Možná, že s nadmírou sebekritiky má co dělat výchova rodičů. To podivné "Panenko sedávej v koutě, budeš-li hodná, najdou tě", nebo

příběhy pohádkových princezen, to také nikomu nepřidává. Naštěstí se tyto archetypy lámou. Třeba Zloba Angeliny Jolie je hrdinka, kterou by malé holky měly znát, myslím, mnohem víc než Popelku...

Jak vnímáte obecně postavení českých žen ve společnosti?

Nerada dělím na pohlaví, protože pevně doufám, že v generaci mé dcery už to bude jiné. Já ale bohužel žiji v generaci, kdy byť moji kolegové mají méně úspěšné časopisy, dosáhnou na vyšší platy. Pravidlo, že ženy mají menší platy než muži, platí i ve státní sféře nebo zdravotnictví. Přijde mi absurdní, že volební právo pro ženy bylo uzákoněné těsně předtím, než jsem se narodila. Tuším, že v jednom švýcarském kantonu až v roce devadesát, to je prostě sci-fi.

Zibura: Zabít bílého člověka? To je problém všude na světě?.

A jak ženy vnímá česká společnost?

Malý příklad. Máma, která jde brzy po porodu do práce, místo aby s dítětem zůstala doma, je viděna jako špatná matka. Naopak muž, co přebaluje nebo jde s kočárkem, je terčem obdivu. Žena, co zůstane s dětmi dlouho doma a nepracuje, je zase viděna jako "zlatokopka - dobře se vdala, nemusí nic dělat". Když je žena moc samostatná, třeba i střídá partnery, studuje, nechce rodit ve 25, nebo je déle doma, tak je stále ještě tou mocnou většinou společností definována jako "divná". Přijde mi, že je tu vládne dlouhodobý společenský konsensus ženy odsuzovat.

Pavel Sehnal: Chci zabránit zanikání hudební paměti?.

Co podle vás k takové situaci vede?

Je to dané výchovou a navíc ten podivný socialistický model absolutní "kolchoznice" ženám na sebevědomí také nepřidal. Na tom modelu nebylo nic osvobozujícího, moderního nebo feministického, tak jak se v minulosti kázalo. Namísto slibovaného oprostění ženy prakticky pracovaly na dvě směny. Ráno v takzvané továrně a potom ještě doma.

Spousta lidí navíc o genderové diskriminaci mluvit nechce...

Veďte si už jenom vnímání slova feminismus. Často slyším i velmi úspěšné ženy, které samy zaměstnávají mnoho mužů, říkat věty typu: "Já sice hodně pracuju, ale nejsem žádná feministka." Slovo feminismus má v naší společnosti velmi špatnou konotaci. Rovnoprávnosti by se snad mělo raději říkat jinak. Jsem ale přesvědčená o tom, že i muž musí být feministka. Každý, kdo má dcery, tak přece chce, aby mohly svobodně volit, studovat a vydělávat stejně jako muži. A právě tyto pilíře jsou gro toho opovrhovaného slova...

A co vaše práce v Harper's Bazaar, jak obsahově odpovídáte na společenské změny?

Česká mutace Harper's Bazaar byla vždy trochu jiná. Myslím, že pokud má luxusní časopis přežít jako médium, musí fungovat trochu jako klub podobně smýšlejících lidí. Mým vlastním hlavním motem je filantropie, protože pevně věřím, že kdokoliv je zdravý a má určité možnosti, by se měl stavět zodpovědně ke společnosti.

V čem spočívají vaše filantropické aktivity?

Teď například budeme pořádat Harper's Bazaar Charity Tram 17. 3. v rámci Mercedes-Benz Fashion Week, kde budeme prodávat oblečení. Výtěžek půjde na terapie Elenky Szymanské v rámci Bazaar Charity, kde pomáháme dvaceti sedmi převážně neurologicky nemocným dětem zlepšit jejich životní situaci. Pak s Etincelle, kde funguji jako dobrovolník, podporujeme zaměstnávání lidí s lehkým mentálním nebo kombinovaným postižením, třeba provozem kavárny Mezi řádky nebo Bez konce, pak máme také farmu, úklidové služby.

V rámci filantropie také spolupracujete s českým UNICEF...

Dvacátého třetího s nimi odjízdim poprvé do terénu, na misi do Rwandy, snad se nám podaří sesbírat s dostatek prostředků pro místní školu. Nedávno jsem se bavila s Pavlou Gomba, což je výkonná ředitelka pro UNICEF ČR, o výzkumu a poslání UNICEF ve střední Evropě. Moc ráda bych podpořila mediální gramotnost dětí. Chtělo

by začlenit do osnov speciální předmět, kde by se děti učily rozeznávat validitu zprávy. Je těžké se zorientovat v dnešním digitálním světě, kde se šíří různé falešné informace.

Co takové vzdělání dětem přinese?

V dnešní demokracii je dezinformovanost velkou hrozbou, protože manipulace davem se stává lehčím. Děsí mě, že největší hodnotou české společnosti jsou peníze, což je přece hrozně málo na to, aby kdokoliv prosazoval politická rozhodnutí. Nesmírně mi chybí názorotvůrci, filozofové, učitelé. Přeci nemůžeme brát jako modlu pouhý podnikatelský úspěch...

URL| <http://www.ctidoma.cz/zpravodajstvi-osobnosti/2017-03-05-bara-nesvadbova-mame-velky-rozdil-mezi-postavenim-zen-muzu-29622>

Tajemství pražských dvorků

4.3.2017 ČT 1 str. 11 12:00 Z metropole

Petr SOJKA, redaktor

Před několika lety rozjeli studenti **Fakulty sociálních věd** kampaň pod názvem Oživme Hollar.

Filip LÁB, proděkan **FSV UK**

Studenti se na nás před pár lety obrátili s tím, že vlastně nemají žádný prostor, kde by se mohli setkávat, není tady žádný prostor, kam by bylo možné si sednout, kam by bylo možné si dojít na kafe a také, kde by bylo možné dělat nějaké jako neformálnější setkávání, než to, co probíhá standardně v učebnách a přišli s nápadem, že tady na dvorku byly dvě staré garáže, které fungovaly jako sklad.

Kateřina PÍSAČKOVÁ, studentka

Ještě před několika lety vlastně ty skleněné dveře, který vidíte, tam nebyly, byly tam garážové hnědé vrata, za kterými se schovával vlastně nějaký nepoužívaný nábytek a počítačová technika tady z **Fakulty sociálních věd** a na dvorku bylo pár plastových židlí a stolků, který nikdo moc nevyužíval.

Filip LÁB, proděkan **FSV UK**

Studenti začali celkem urputně tedy na nás útočit s tím, že by si z toho chtěli udělat nějaký studentský prostor, sehnali si nějakou architektonickou firmu, nějaké kamarády, kteří jim to nakreslili a začali jsme vyjednávat o tom, jestli by to bylo možné.

Petr SOJKA, redaktor

Ještě dva roky trvalo, než s přestavbou starých garáží na kavárnu souhlasili památkáři. Pak už se ale sami studenti s podporou vedení fakulty vrhli do práce a během několika měsíců bylo studentské zázemí hotové.

Marie PODZEMSKÁ, provozní kavárny

Může sem jít každý z ulice, ale musí říct, že jde do kavárny, a pak ho teprve vrátňý pustí, takže fungujeme spíš jako v rámci studentstva tady, takže děláme takový úplně klasický studentský svačiny pro studenty.

Petr SOJKA, redaktor

Polévky, sendviče a namazané chleby, hitem je vajíčková a tvarohová pomazánka. Kavárna je ale také oblíbeným místem pro pořádání různých akcí.

Kateřina PÍSAČKOVÁ, studentka

Pořádáme čtení, různý ostatní studentský spolky se na nás obrací se zájmem v tom prostoru uspořádat nějaký promítání dokumentárních film, normálních filmů, různý menší přednášky, ten prostor slouží i jako zázemí pro výuku. Někteří profesori ho vlastně využívají pro menší semináře v neformální atmosféře se svými studenty.

Petr SOJKA, redaktor

Studenti tu kvůli provozování kavárny založili i spolek, ten pak pořádá zajímavé akce i v aulách, jako třeba přednášku moderátora pořadu České televize Hyde Park Civilizace Daniela Stacha.

Daniel STACH, moderátor pořadu Hyde Park Civilizace

Příprava na hosta, abyste byli jiní než ostatní novináři, protože u těchto lidí víte, že se s nimi bavila spousta novinářů, nejste zdaleka první, kteří se s nimi potkali, ne. Vy musíte najít něco jiného, něco nového, něco, čím jste jiní než ostatní. A když si uděláte pořádnou rešerši, tak se dost často dá něco najít.

Petr SOJKA, redaktor

Kateřina Písačková je jedním z posledních studentů, kteří před lety kampaň Oživme Hollar rozjeli a která na fakultě studuje dosud. Mnozí se otevření klubu nedočkali.

Filip LÁB, proděkan **FSV UK**

Oni se ho dožili. Oni si pak začali zcela záměrně studium různě prodlužovat, rozkládat, aby nám tady vydrželi, aby si to stihl užít, leč pravdou je, že ta první parta, která to celé rozjela, která tady fungovala pod hlavičkou skupinky Oživme Hollar, tak ta vlastně už je víceméně pryč.

Petr SOJKA, redaktor

Dvorek s kavárnou jsou ze všech stran obklopeny školními budovami, v nichž je spousta dalších zajímavostí. Tohle je třeba pracovna pana děkana se záviděníhodnými výhledy na světoznámé pražské panorama nebo třeba tahle fotokomora, jedna z posledních svého druhu v Praze.

Filip LÁB, proděkan **FSV UK**

U nás, když student chce začít dělat praktické kurzy, tak první semestr tady musí strávit se mnou a s mými kolegy ve fotokomoře a musí si vyzkoušet ten klasický proces ještě vyvolat film, nazvětšovat fotografii a nám se tohle to hrozně osvědčuje, protože studentům to dává možnost nahlédnout do principů technických obrazů a vlastně práce potom s jakoukoliv sofistikovanou digitální technikou je pro ně výrazně jednodušší.

Petr SOJKA, redaktor

V přízemí rozlehlého domu sídlí i známá galerie Hollar.

Kateřina SLEZÁKOVÁ, vedoucí galerie Hollar

Galerie Hollar je zaměřená na českou volnou grafickou tvorbu a každoročně představuje prostřednictvím 13 nebo 12 právě autory, které zastupuje.

Petr SOJKA, redaktor

Sdružení českých umělců grafiků Hollar slaví v roce 2017 100 let své existence.

Kateřina SLEZÁKOVÁ, vedoucí galerie Hollar

V rámci tohoto výročí chystáme mnoho výstavních projektů jak v galerii Hollar, tak i mimo zdi. A v zahraničí bude čítat přibližně 30 výstavních projektů.

Petr SOJKA, redaktor

I návštěvníci téhle galerie mohou navštívit i zdejší dvůr a kavárnu a nejen přes den. Tenhle prostor totiž jednou měsíčně ožívá i v noci.

Kateřina PÍSAČKOVÁ, studentka

My jsme vlastně s vedením školy domluvený, že na základě nějakých žádostí můžeme pořádat i večerní akce, což spočívá v tom, že tu s námi zůstanou vrátit v budově o něco déle a my na dvorku rozbalíme muziku, dýdžejský pultry a když prší, tak třeba i plachty, aby na lidi nepršelo, protože jsme, že jo, nekrytej pavlačovej vnitroblok.

Petr SOJKA, redaktor

Petr Sojka, Česká televize.

Bára Nesvadbová: Máme velký rozdíl mezi postavením žen a mužů

4.3.2017 ctidoma.cz str. 00 Zpravodajství

Karolína Saviová

Zajímá vás, proč jsou ženy „divné“, nadmíru sebekritické, ale zároveň silné a soběstačné? S filantropkou, šéfredaktorkou Harper's Bazaar a úspěšnou spisovatelkou Barbarou Nesvadbovou o tom, proč feminismus není prosté slovo.

Říká se, že vaše poslední kniha je dost temná. O čem tedy vlastně je?

Je to knížka povídek a fejetonů o ženách, které mě obklopují. Jsou to jejich příběhy, samozřejmě se nejedná o popsanou realitu, ale inspirací mi moji bližní jistě byli. Spousta čtenářů mi dnes říká, že knížka není zrovna veselá. Já ale doufám, že v sobě nese hodně humoru a nadhled.

Ladislav Špaček: Nejhorší složkou etikety je u nás stolování?.

Texty navíc vtipně doplňují art-objekty Pasty Onera...

Jeho tvorba ve mně asociuje kritický koment a veselý pop. Byť jeho sdělení mohou být velmi ostrá, protože nastavují zrcadlo společnosti, jsou vždy prezentovány s nadějí.

Michal Viewegh: Svou občanskou povinnost mám splněnou?.

Má vaše kniha nějaké zvláštní poslání?

Chci čtenářům sdělit, že spousta věcí jde prožít, ale také přežít a že se ve všem dá najít nový začátek. Jedna moje blízká známá ji dokonce nazvala "Biblí pro kamarádky". Ženy si tam najdou, co všechno divného se může stát, ale také jak z toho vyjít. Překvapivě je to je moje první knížka, která má dobré recenze i čtenářský úspěch. Což je vlastně hrozně hezké.

Absolvovala **Fakultu sociálních věd** UK, obory žurnalistika a masová komunikace. Poté pracovala jako šéfredaktorka časopisů Xantypa a Playboy, dnes je šéfredaktorkou české edice prestižního módního časopisu Harper's Bazaar.

Zmiňujete, že české ženy jsou k sobě nadmíru kritické. Čím to?

České ženy jsou nádherné. Málokde na světě najdete tak půvabné ženy jako v Česku. Možná, že s nadmírou sebekritiky má co dělat výchova rodičů. To podivné "Panenko sedávej v koutě, budeš-li hodná, najdou tě", nebo

příběhy pohádkových princezen, to také nikomu nepřidává. Naštěstí se tyto archetypy lámou. Třeba Zloba Angeliny Jolie je hrdinka, kterou by malé holky měly znát, myslím, mnohem víc než Popelku...

Jak vnímáte obecně postavení českých žen ve společnosti?

Nerada dělím na pohlaví, protože pevně doufám, že v generaci mé dcery už to bude jiné. Já ale bohužel žiji v generaci, kdy byť moji kolegové mají méně úspěšné časopisy, dosáhnou na vyšší platy. Pravidlo, že ženy mají menší platy než muži, platí i ve státní sféře nebo zdravotnictví. Přijde mi absurdní, že volební právo pro ženy bylo uzákoněné těsně předtím, než jsem se narodila. Tuším, že v jednom švýcarském kantonu až v roce devadesát, to je prostě sci-fi.

Zibura: Zabít bílého člověka? To je problém všude na světě?.

A jak ženy vnímá česká společnost?

Malý příklad. Máma, která jde brzy po porodu do práce, místo aby s dítětem zůstala doma, je viděna jako špatná matka. Naopak muž, co přebaluje nebo jde s kočárkem, je terčem obdivu. Žena, co zůstane s dětmi dlouho doma a nepracuje, je zase viděna jako "zlatokopka - dobře se vdala, nemusí nic dělat". Když je žena moc samostatná, třeba i střídá partnery, studuje, nechce rodit ve 25, nebo je déle doma, tak je stále ještě tou mocnou většinou společností definována jako "divná". Přijde mi, že je tu vládne dlouhodobý společenský konsensus ženy odsuzovat.

Pavel Sehnal: Chci zabránit zanikání hudební paměti?.

Co podle vás k takové situaci vede?

Je to dané výchovou a navíc ten podivný socialistický model absolutní "kolchoznice" ženám na sebevědomí také nepřidal. Na tom modelu nebylo nic osvobozujícího, moderního nebo feministického, tak jak se v minulosti kázalo. Namísto slibovaného oprostění ženy prakticky pracovaly na dvě směny. Ráno v takzvané továrně a potom ještě doma.

Spousta lidí navíc o genderové diskriminaci mluvit nechce...

Vezměte si už jenom vnímání slova feminismus. Často slyším i velmi úspěšné ženy, které samy zaměstnávají mnoho mužů, říkat věty typu: "Já sice hodně pracuju, ale nejsem žádná feministka." Slovo feminismus má v naší společnosti velmi špatnou konotaci. Rovnoprávnosti by se snad mělo raději říkat jinak. Jsem ale přesvědčená o tom, že i muž musí být feministka. Každý, kdo má dcery, tak přece chce, aby mohly svobodně volit, studovat a vydělávat stejně jako muži. A právě tyto pilíře jsou gro toho opovrhovaného slova...

A co vaše práce v Harper's Bazaar, jak obsahově odpovídáte na společenské změny?

Česká mutace Harper's Bazaar byla vždy trochu jiná. Myslím, že pokud má luxusní časopis přežít jako médium, musí fungovat trochu jako klub podobně smýšlejících lidí. Mým vlastním hlavním motem je filantropie, protože pevně věřím, že kdokoliv je zdravý a má určité možnosti, by se měl stavět zodpovědně ke společnosti.

V čem spočívají vaše filantropické aktivity?

Teď například budeme pořádat Harper's Bazaar Charity Tram 17. 3. v rámci Mercedes-Benz Fashion Week, kde budeme prodávat oblečení. Výtěžek půjde na terapie Elenky Szymanské v rámci Bazaar Charity, kde pomáháme dvaceti sedmi převážně neurologicky nemocným dětem zlepšit jejich životní situaci. Pak s Etincelle, kde funguji jako dobrovolník, podporujeme zaměstnávání lidí s lehkým mentálním nebo kombinovaným postižením, třeba provozem kavárny Mezi řádky nebo Bez konce, pak máme také farmu, úklidové služby.

V rámci filantropie také spolupracujete s českým UNICEF...

Dvacátého třetího s nimi odjízdim poprvé do terénu, na misi do Rwandy, snad se nám podaří sesbírat s dostatek prostředků pro místní školu. Nedávno jsem se bavila s Pavlou Gomba, což je výkonná ředitelka pro UNICEF ČR, o výzkumu a poslání UNICEF ve střední Evropě. Moc ráda bych podpořila mediální gramotnost dětí. Chtělo

by začlenit do osnov speciální předmět, kde by se děti učily rozeznávat validitu zprávy. Je těžké se zorientovat v dnešním digitálním světě, kde se šíří různé falešné informace.

Co takové vzdělání dětem přinese?

V dnešní demokracii je dezinformovanost velkou hrozbou, protože manipulace davem se stává lehčím. Děsí mě, že největší hodnotou české společnosti jsou peníze, což je přece hrozně málo na to, aby kdokoliv prosazoval politická rozhodnutí. Nesmírně mi chybí názorotvůrci, filozofové, učitelé. Přeci nemůžeme brát jako modlu pouhý podnikatelský úspěch...

URL| <http://www.ctidoma.cz/zpravodajstvi-osobnosti/2017-03-04-bara-nesvadbova-mame-velky-rozdil-mezi-postavenim-zen-muzu-29622>

Majitel na několik dní zpřístupnil Winternitzovu vilu

4.3.2017 ČT 1 str. 01 12:00 Z metropole

Petr SOJKA, moderátor

Majitel na několik dní zpřístupnil Winternitzovu vilu od Adolfa Loose, chystá tam další akce. Nostalgická Praha - výstava unikátních historických fotografií v Jindřišské věži. Studenti **Fakulty sociálních věd** přestavěli staré garáže na kavárnu a oživilí celý dvůr paláce Hollar. Sobotní poledne je na ČT1 pravidelně vyhrazeno magazínu Z metropole. Není tomu jinak ani tentokrát. Vítám vás u zpráv a zajímavostí z Prahy. Na jediný týden byla lidem otevřena Winternitzova vila architekta Adolfa Loose tady na Smíchově. Výjimečná příležitost prohlédnout si její funkcionalistický interiér a taky výstavu děl více než 20 umělců. Vila patří soukromému majiteli a po většinu času je zavřená.

Pavla SEDLISKÁ, redaktorka

Zájem je to nebývalý. Méně známá vila od Adolfa Loose přitahuje jako magnet, neodradí ani hodinová fronta. Funkcionalistickou vilu nechal v roce 1931 postavit právník Josef Winternitz pro svou rodinu.

David CYSARĚ, pravnuke Josefa Winternitze, organizátor akce

Tohle je třeba zadávací dopis, kterej pradědeček napsal architektu Loosovi a Lhotovi s jejich originálníma podpisama v roce 31 a přesně za rok už je tady kolaudační povolení. To znamená, od tohohle dopisu k dopisu kolaudace to trvalo přesně rok, což si myslím, že se nedá v dnešní době postavit ani dřevěná chajda.

Pavla SEDLISKÁ, redaktorka

Rodina žila ve vile necelých 10 let. Pod tlakem rasové perzekuce ji z domu vyhnal protektorátní vystěhovalecký fond a dům prodal Praze. Josef Winternitz a jeho syn zemřeli v plynové komoře hned po příjezdu do Osvětimi.

David CYSARĚ, pravnuke Josefa Winternitze, organizátor akce

Tady to je pradědeček, tady je můj tatínek s prababičkou a vlastně ve finále i já s prababičkou.

Pavla SEDLISKÁ, redaktorka

Manželka Josefa Winternitze s dcerou jako jediné koncentrační tábor přežily. Do rodinné vily se už ale nikdy nepodívaly. Stát po válce nárok na vrácení domu uznal, podmínil ho ale dědickou a milionářskou daní a zatížil exekucí. Žena, která se právě vrátila z lágru, neměla na vykoupení peníze.

David CYSARĚ, pravnuke Josefa Winternitze, organizátor akce

Tady jsou dokumenty právě, kdy prababička píše, aby jí vrátili ten barák a v závěru ještě píše, že prosí, jestli do doby, než se to vyřeší, by se nemohla aspoň sesbírat ovoce, protože jsou z koncentračního tábora zubožený. Tohle jsou věci, který jsou jako hodně citlivý a mně při tom bylo trochu jako blbě, když jsem to četl, no.

Pavla SEDLISKÁ, redaktorka

Nakonec musela darovat vilu státu. Dům dál sloužil jako mateřská školka. Paní Winternitzová už o vile v rodině nikdy nepromluvila a nedočkala se ani její restituce.

David CYSARĚ, pravnuke Josefa Winternitze, organizátor akce

Tady jsem našel v rodinném archivu posledních pár věcí po mým pradědečkovi. Tohle jsou jeho brýle, hodinky a našel jsem za skříní řetízek, kde je napsáno Josef Winternitz, tedy Z tam není, asi někdo mu ty cibule utrl i s tím posledním písmenkem.

Pavla SEDLISKÁ, redaktorka

Nejen historie. Výstava ve vile na týden představuje i české výtvarníky, sochaře, fotografy napříč žánry.

David CYSARĚ, pravnuke Josefa Winternitze, organizátor akce

Samozřejmě je tady možnost ukázat jenom tu vilu a jenom tu architekturu. Myslím si, že i to by lidi zajímalo, ale já vlastně jsem člověk, kterej jakoby fotí, tvoří něco, mám kolem sebe jako spousty kamarádů, který ty věci dělaj a přijde mi škoda ty prosty nevyužít k těmhle těm věcem, myslím, že se to k tomu opravdu hodí.

Pavla SEDLISKÁ, redaktorka

I díky citlivé rekonstrukci vedené před 5 lety má dnes vila podobu věrnou původnímu Loosovu projektu. Obnovu tehdy vedl vnuk Josefa Winternitze Stanislav Cysař, loni zemřel. Výtvarný samouk se teď do vily symbolicky vrátil se svými obrazy.

David CYSARĚ, pravnuke Josefa Winternitze, organizátor akce

Akce není jenom o umění. My jsme se snažili navázat vlastně taky trošku na tu minulost, kdy ty bohatý lidi nebo lidi, který se měli dobře, se snažili pomáhat těm, kteří se tolik dobře neměli. Podpořit tady můžou Lociku, což je organizace na pomoc dětem z rodin s domácím násilím.

Pavla SEDLISKÁ, redaktorka

Pavla Sedliská, Česká televize.

Boj s dezinformacemi je běh na dlouhou trať

3.3.2017 mediaguru.cz str. 00 Internet & Mobil

Mediaguru

Na boj s dezinformacemi jednoduchá řešení neexistují, ale bojovat se musí, ukázala diskuse.

Problematika dezinformací, misinformací či falešných zprávých neboli fake news se v současnosti stává stále diskutovanějším tématem. Probíhají kampaně, jejichž cílem je dezinformace vyvracet, vznikají seznamy tzv. dezinformačních webů a od ledna při ministerstvu vnitra funguje také Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám (CTHH), jehož jedním z úkolů je upozorňovat na dezinformace dotýkající se vnitřní bezpečnosti státu. Boji s dezinformacemi se věnovala také pravidelná diskuse Rozpravy o českých médiích, pořádaná Institutem komunikačních studií a žurnalistiky **Fakulty sociálních věd UK**.
Dezinformace vs. misinformace

Termínem dezinformace se většinou rozumí nepravdivá informace. Podle Romana Kučery z Pirátské strany nemusí vždy jít o úmysl, naopak v očích reportéra Respektu Ondřeje Kundry je záměr pro definici dezinformace zásadní. Jejím cílem je totiž šířit chaos a rozdělovat společnost. Benedikt Vangeli, vedoucí CTHH, rozlišuje dezinformaci (úmyslnou nepravdu) od misinformace, která je ve své podstatě neúmyslná. Petr Nutil, šéfredaktor webu Manipulátoři.cz, přidává do terminologie ještě falešné zprávy neboli fake news, hoax, propaganda, ale i clickbaitové rýžování, označující záměrně emočně vyhocené zprávy, které přivádějí návštěvníky na web s reklamou. Pro mediálního teoretika Jana Jiráka spočívá dezinformace rovněž v zamlčení důležitého faktu, čímž lze posunout veřejné mínění.

Dezinformaci představuje například poplašná zpráva z minulého týdne o zjištěném výskytu stopového množství radioaktivního jódu v ovzduší v některých evropských zemích. Na zprávu, jež se začala šířit na dezinformačních webech s tím, že je potřeba nakoupit jódomové tablety a dozimetry, musel oficiálně reagovat Státní úřad pro jadernou bezpečnost a ujistit, že nikomu nehrozí nebezpečí.

Tento typ zprávy je také dezinformací, kterou se zabývá CTHH. „Naším úkolem je především bojovat proti terorismu a hybridním hrozbám. Dezinformace jsou toho součástí, ale nejsou jediným předmětem naší činnosti. Monitorujeme situaci, a pokud vyhodnotíme, že daná dezinformace je záležitostí vnitřní bezpečnosti, je závažná a máme v ruce dostatek faktů, jednáme. Buď na dezinformaci upozorníme sami, nebo jiný příslušný úřad,“ popisuje Benedikt Vangeli s tím, že žádné jiné pravomoci centrum nemá. „Jsme úřadem, který situaci pouze monitoruje, odborně analyzuje a dává návrh na strategickou komunikaci, či ji sám realizuje,“ dodává. Dezinformační weby a průtokový ohříváč

Dezinformační, někdy nazývané též alternativní weby, již nějakou dobu sleduje například think tank Evropské hodnoty. Kromě webů typu Aeronet či Sputnik se zabývá i postavením Parlamentních listů, které označuje za „dezinformační webovou platformu“. „Parlamentní listy jsou médiem, které dává dezinformačním článkům výrazný prostor. Je to takový průtokový ohříváč mezi světem dezinformačních médií a mainstreamem,“ říká Ondřej Kundra, který se tomuto webu, jehož většinu dnes vlastní senátor Ivo Valenta, věnoval ve svých redakčních článcích. „Nejedná se však jen o Parlamentní listy. Pod nimi funguje ještě pět blogů, které už jsou výrazně dezinformační a prokremelské,“ doplňuje.

Označení Parlamentních listů za „průtokový ohříváč mezi dezinformací a mainstreamem“ však odmítá Jan Jirák s tím, že mainstream neznamená ve své podstatě pravdu: „Poutavost Parlamentních listů spočívá v tom, že kombinují manipulativní fakta s doplněním bílých míst, která mainstreamová média nevidí nebo je nechtějí vidět.“ Příkladem je podle něj informování o dění na Ukrajině. Snaha o diskreditaci novinářů

Častým jevem současnosti je podle diskutujících také snaha podkopat důvěryhodnost novinářů v očích veřejnosti. Četné pokusy je možné registrovat nejen na dezinformačních webech, ale i ze strany politiků. V nedávné době například ministra financí Andrej Babiš nazval reportérku České televize, která chtěla vysvětlit nákup dluhopisů Agrofertu, „zkorumpovanou pakáží“. „Podstatou tohoto výroku je zbavit reportéry České televize kredibility, protože to je jediná věc, kterou mají, vše relativizovat, tvrdit, že všichni točí či píší na objednávku a že všichni tak trochu lžou a nikomu se nedá věřit,“ myslí si Kundra.

V demaskování falešných zpráv a manipulace hraje důležitou roli mediální gramotnost a kritické myšlení. „Kritické myšlení a znalost dostatečného množství faktů je jediný způsob, jak se v tomto světě vyznat,“ zdůrazňuje Petr Nutil, který se na svém webu Manipulátoři věnuje kromě odkrývání hoaxů i psychologii.

Jak ukázal nedávný výzkum Nielsen Admosphere, vznik Centra proti terorismu a hybridním hrozbám při Ministerstvu vnitra zatím zaznamenala pětina Čechů. Na jeho přesný název si však ve výzkumu vzpomnělo jen 1 % z pětistovky dotázaných starších 18 let. Zájem mezi Čechy není ani o návštěvu internetových stránek Centra. Necelá třetina respondentů si přitom myslí, že alespoň částečně ví, jak útvar funguje.

-stk-

URL| <https://www.mediaguru.cz/2017/03/boj-s-dezinformacemi-je-beh-na-dlouhou-trat/>

Ministr spravedlnosti USA Ihal

2.3.2017 ČRo Radiožurnál str. 02 12:08 Ozvěny dne - publicistika

Vladimír KROC, moderátor

Současný ministr spravedlnosti USA Jeff Sessions se během ložské kampaně před americkými prezidentskými volbami dvakrát jednal s ruským velvyslancem ve Spojených státech. Sessionsův úřad to oznámil ve středu poté, co na schůzku upozornil list Washington Poste. U telefonu je Kryštof Kozák, vedoucí katedry severoamerických studií, studii **fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Dobrý den.

Kryštof KOZÁK, vedoucí katedry amerických studií na **FSV UK**

Dobrý den.

Vladimír KROC, moderátor

Jak vážná je to pro Sessionse situace? Důsledně vzato, proč by se člen senátního výboru pro ozbrojené složky nemohl sejít s ruským velvyslancem tím spíš, že v tom druhém případě to mělo být v rámci setkání amerických politiků se skupinou velvyslanců?

Kryštof KOZÁK, vedoucí katedry amerických studií na **FSV UK**

Tak ten problém je v tom, že on vlastně při slyšení v Senátu, který ho potvrzoval do úřadu, tak řekl, a já jsem slyšel ten záznam, že on žádné kontakty s Rusy nikdy neměl. Jo, jako možná to byla jenom chyba, možná na to jenom zapomněl. Ale myslím si, že ta důležitá zpráva je, že uvnitř republikánské strany nikdo nechce otevřeně začít zatím vystupovat proti Donaldu Trumpovi a jeho lidem. Nicméně používají jako osvědčenou, jako ostřelovací taktiku a je zajímavé s těmi obviněními přišel list Washington Poste, který je vlastně spíš konzervativnější, spíš republikánský a už teďka víme, že Jeffa Sessionse, i kdyby to náhodou politicky přežil, protože by ho musel odvolat vlastně prezident, prezident Trump, který je jeho velký podporovatel, tak ho to poškodilo. To Trumpovo ministerstvo mu to poškodilo a jsou to ti lidé vlastně republikáni, kteří jakoby mají velké obavy z toho, jakým způsobem je Trumpova administrativa a jeho lidé vlastně napojeni na Rusko.

Vladimír KROC, moderátor

No hlavním problémem tady je, jak jsem pochopil z vašich slov, že se o kontaktech s velvyslancem Ruska Sessions zkrátka nezmínil během slyšení v Senátu. Před tím než byl potvrzen do funkce...

Kryštof KOZÁK, vedoucí katedry amerických studií na **FSV UK**

No on, on je přímo popřel.

Vladimír KROC, moderátor

A on tam, ano, na, na tu ruskou roli v kampani přímo tážán. Takže on řekl, že neměl žádné kontakty, čili to se dá brát jako, jako jednoznačná lež?

Kryštof KOZÁK, vedoucí katedry amerických studií na **FSV UK**

Není to tak. Jako je to zajímavé, že v dnešní době jo, se vlastně s těmi informacemi pracuje, jako jak bych tak řekl strategicky. To znamená, že Jeff Sessions tvrdí, že tam je důležitý ten dovětek, že se to jako netýkalo kampaně, že on si myslí, že jako neřekl nic špatného, protože řekl, že se nikdy neseťkal s žádnými Rusy a je tam ten dovětek, respektive takový implikovaný dovětek, když se podíváte na to tvrzení, že se to netýkalo kampaně, jo, ale bylo to v průběhu kampaně, ty kontakty nebyl to jenom Sessions a neřek vlastně, co přesně bylo obsahem těch rozhovorů.

Vladimír KROC, moderátor

Někteří demokratičtí zákonodárci, včetně šéfky demokratů ve sněmovně reprezentantů Nancy Pelosiové už vyzvali ministra k rezignaci. Vy už jste o tom stručně mluvil, ale kdybychom to teď rozvedli, jaké důsledky to může mít jak pro samotného Jeffa Sessionsa a jaké tedy pro Donalda Trumpa?

Kryštof KOZÁK, vedoucí katedry amerických studií na **FSV UK**

Je dobré vědět, že jako demokraté dělají svoji práci, ale oni vědí, že jsou jako menšinová strana a čím více budou demokraté křičet, respektive jako naléhat, tak tím spíš ještě jako ty republikány zatvrdí, jo. Mnohem důležitější je, interpretovat celý ten spor jako určitý spor mezi tím republikánským vlastně protiruským establishmentem, který vede symbolicky třeba John, Johnny McCain a vlastně těmi nově příchozími Trumpovými oblíbenci. Jo, tam je ten klíčový spor a tam si myslím, že je důležité, jakým způsobem se k tomu postaví sami republikánští senátoři a republikánští zástupci ve Sněmovně reprezentantů.

Vladimír KROC, moderátor

Takže v tuto chvíli hlavní efekt těch zveřejněných informací je asi zejména tlak na to, aby Sessions jako ministr spravedlnosti neovlivňoval to probíhající vyšetřování FBI.

Kryštof KOZÁK, vedoucí katedry amerických studií na **FSV UK**

Je to velmi důležité. To je velmi důležité, protože ministr spravedlnosti, on vlastně správně ten termín je /anglický text/, takže to je něco, jak nejvyšší státní zástupce. Jo, jako /anglický text/ je vlastně jako ve starých dobách by to bylo, by to bylo spíš jako prokurátor. Jo a on tedy vlastně řídí to státní zastupitelství.

Vladimír KROC, moderátor

To byl Kryštof Kozák z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy. Děkuju vám. Na shledanou.

Kryštof KOZÁK, vedoucí katedry amerických studií na **FSV UK**

Díky za pozvání. Na slyšenou.

Barbora Dlabáčková se stává partnerem v Best Communications

2.3.2017 **Kariera.iHNed.cz** str. 00

-rkp

Best Communications, anglo-česká PR agentura se sídlem v Praze, jmenovala Barboru Dlabáčkovou na pozici partnera po boku zakladatele a ředitele agentury Euana Edworthyho.

Barbora Dlabáčková nastoupila do Best Communications před šesti lety poté, co pracovala jako novinářka v lifestyle titulech. Její tým se stará o klienty z odvětví technologií, finančnictví, zdravotnictví a stylu. Mezi největší společnosti, za jejichž public relations zodpovídá, patří Emirates, Enterprise Investors, Four Seasons, Renishaw a PUMA.

Kateřina Gazdíková a Tomáš Kaplan posílili B2B2C tým Best Communications - čtěte ZDE

Jitka Kvarťková ředitelkou oddělení nemovitostí Best Communications - čtěte ZDE

„Bára vynikala od chvíle, kdy nastoupila do Bestu. Coby bývalá novinářka rozumí požadavkům médií do hloubky a se svým velkým mezinárodním rozhledem je klientům brilantním poradcem. Bára je okouzující a rozhodná žena, která se zasloužila o řadu úspěchů našich klientů v mediální branži. Myslím, že Bára představuje novou generaci PR profesionálů ve střední Evropě, a je mi ctí ji jmenovat partnerem v Best Communications,“ uvedl Euan Edworthy.

Barbora Dlabáčková řekla: „Best je mezinárodní agentura, která si klade za cíl přinést ty nejlepší postupy z Velké Británie, USA a Evropy klientům v České republice. Snažíme se měnit zažitý standardy komunikace v tradičních médiích, na sociálních sítích a být inovativní i v rámci naší spolupráce s klienty. Užívám si každou

minutu v Best Communications a netřeba říkat, že jsem velmi poctěna rozhodnutím Euana jmenovat mě partnerem.“

Barbora Dlabáčková získala dva tituly na Univerzitě Karlově v Praze, jeden ze žurnalistiky a mediálních studií na **Fakultě sociálních věd** a druhý z estetiky na Filozofické fakultě. Plynně hovoří anglicky a německy, má základní znalosti ruštiny a řečtiny. Ve volném čase se věnuje studiu francouzštiny.

URL| <http://kariera.ihned.cz/pro-hr-manazery/c1-65644310-barbora-dlabackova-se-stava-partnerem-v-best-communications>

Visegrádskou skupinu nejvíce rozdělují Putin a Ukrajina

2.3.2017 euractiv.cz str. 00

Lukáš Hendrych, Jakub Šimkovič, Krzysztof Kokoszczynski, Edit Zgut

Je velmi obtížné nalézt politické téma, které by jednotlivé státy Visegrádské skupiny rozdělovalo více než jejich pohled na Putinův režim. Zatímco Česká republika zvyšuje své úsilí v boji proti dezinformacím, Viktor Orbán oslavuje ruský vzor neliberální demokracie.

V době, kdy jsou vztahy mezi NATO a Ruskou federací nejchladnější od konce studené války a Visegrádská skupina se rozhodla vyslat 150 vojáků k ruským hranicím, jednotlivé státy V4 se v přístupu ke Kremlu značně rozcházejí.

Tradičně protiruské Polsko vnímá, podobně jako pobaltské státy, geopolitické ambice Vladimíra Putina jako svou existenční hrozbu, slovenští a maďarští lídři ale zauímají ve vztahu k Moskvě značně vstřícnější a pragmatictější přístup. Respektive, maďarská vláda svůj proruský postoj za maskou pragmatismu alespoň skrývá. V České republice je to pak prezident Miloš Zeman, kdo otevřeně reprezentuje proruské pohledy.

Ačkoli země V4 od vypuknutí ukrajinské krize následují hlavní linii unijní politiky, tedy podporují sankce a hájí teritoriální integritu Ukrajiny, můžeme mezi těmito zeměmi i přesto vidět znatelné rozdíly a postoje.

V následujícím společném článku se můžete seznámit s přehledem vztahů mezi zeměmi V4 a Ruskem, stejně jako s jejich názory na ukrajinskou krizi.

Češi bojují proti propagandě

Zhoršení vztahů s Ruskem se v posledních letech nevyhnulo ani České republice. Anexe Krymu porušující mezinárodní právo a pokračující válka na východě Ukrajiny jsou hlavní důvody toho, proč česká vláda od počátku podporuje sankce uvalené Evropskou unií. A v tomto postoji je konzistentní.

Jedna část exekutivní moci se však z tohoto postoje vymyká. Prezident Miloš Zeman několikrát zopakoval, že uvalení hospodářských sankcí vůči Moskvě poškozuje naše zemědělství o průmysl. V loňském roce dokonce prohlásil, že „sankce jsou výrazem bezradnosti“.

Jeho názor podporuje i prezident Svazu průmyslu a dopravy ČR, Jaroslav Hanák. „Musíme být iniciativní a nastolit téma zrušení sankcí vůči Rusku, a to zejména v rámci zemi V4,“ myslí si.

Ekonomické sankce vůči Moskvě pravděpodobně měly negativní dopad na vzájemný obchod mezi Českou republikou a Ruskem. V roce 2012 dosahovala hodnota vzájemného obchodu částky 270 milionů korun (10 milionů eur), avšak v roce 2015 to bylo jen 180 milionů korun (6, 6 milionů eur). Na druhou stranu je nutno podotknout, že v roce 2016 český vývoz do Ruska tvořil jen 1, 9 % celkového českého exportu.

Zeman: Sankce jsou výrazem bezradnosti

Zájmy českých podnikatelů působících na ruském trhu jsou pochopitelné, postoj české vlády to však i přes snahy prezidenta Zemana neovlivnilo. A podle mnohých odborníků je to tak správně. „Politiku vlády ČR považuji v zásadě za správnou. Bylo by ale vhodné, aby vláda svou pozici komunikovala více směrem k veřejnosti,“ myslí si Michael Romancov, politický geograf z **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy v Praze.

Podle něj je v rámci zemi V4 nejdůležitější, aby byly v postoji vůči Rusku jednotné. „Vůči Moskvě je třeba udržet jednotu spočívající v odmítnutí současné ruské politiky, která je pro každý menší stát, zejména pak pro státy ležící v oblasti někdejšího ruského či sovětského vlivu, nebezpečná,“ dodal.

Člen evropského parlamentu Jaromír Štětina (TOP 09, EPP) je však poněkud skeptický. „Česká politika je vůči ruské agresi opatrná. Pragmatismus převažuje nad úsilím o obranu lidských práv a mezinárodních norem. České politické špičky by měly požadovat zesílení sankcí,“ zdůraznil.

Vzorem by nám v postoji směrem ke Kremlu měla být podle jeho názoru Varšava. „Země V4 by měly následovat Polsko. Uvědomovat si bezpečnostní rizika a těsněji spolupracovat s NATO. Uvítal bych i přítomnost vojenských jednotek NATO na území ČR,“ dodal.

Štětina: Uvítal bych přítomnost vojenských jednotek NATO na území ČR

Dezinformace mají velký vliv

Nejde ale jen o Krym, válku na Ukrajině a hospodářské sankce. V České republice v poslední době pociťujeme i rostoucí snahu bojovat vůči válce informační, a to nejen ze strany Ruska. Z průzkumů veřejného mínění vyplývá, že mnoho Čechů věří neověřeným a nevěrohodným zprávám. Snahy české vlády tedy v tomto ohledu mají své opodstatnění.

Z průzkumu agentury STEM z června roku 2016 například vyplývá, že polovina Čechů je přesvědčená, že za migraci ze Sýrie mohou Spojené státy. A čtvrtina občanů věří tzv. alternativním médiím, tedy dezinformačním webům. Téměř 40 % občanů je pak přesvědčeno, že za ukrajinskou krizi taktéž může Washington.

I z těchto důvodů vzniklo na ministerstvu vnitra Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám, které by se mělo kromě jiného zaměřit na dezinformace a propagandu. Jedná se o první projekt svého druhu v členském státě EU.

Podobný projekt s názvem East StratCom Tak Force, zaměřený na boj proti ruské dezinformační kampani, již funguje na unijní úrovni. Jeho členem je mimo jiné český novinář Jakub Kalenský. Nejlepší cesta, jak s ruským vlivem bojovat, je však podle něj vytváření center podobných tomu v Praze ve všech členských státech. Spoléhat se na centrální úřad nestačí.

Přítomnost hybridních hrozeb ze strany Moskvy potvrzuje i Barbora Knappová z pražského Institutu bezpečnostních studií. „Nejčastěji je v této souvislosti zmiňované šíření desinformací na tzv. alternativních webech. Spektrum aktivit, kterými Rusko ovlivňuje veřejné mínění, je ale mnohem širší. Jde například o napojení na některé politické strany či podporu extremistických stran a skupin napravo i nalevo politického spektra včetně paramilitárních formací. Může se ale jednat i o finanční a ekonomické nástroje,“ připomíná.

Polovina Čechů je přesvědčená, že za migraci ze Sýrie mohou Spojené státy. Čtvrtina občanů pak věří tzv. alternativním médiím, tedy dezinformačním webům

V tomto ohledu však opět přichází na scénu Miloš Zeman, který zřízení Centra proti terorismu a hybridním hrozbám striktně odmítá a zdůrazňuje, že nikdo nemá monopol na pravdu. V nedávném rozhovoru pro Českou televizi rovněž vyjádřil své pochybnosti o nebezpečí kybernetických útoků, když řekl, že „žvásty o nejrůznějších kybernetických útocích jsou tak trochu móda,“. Česká vláda se však jeho názory nenechává i nadále ovlivnit.

shutterstock_536519896

© Shutterstock / www.bezmeister

Polsko: Vztahy jsou na bodu mrazu

Varšava nemá s Moskvou zrovna nejlepší vztahy. Důležitým – avšak nikoli jediným – faktorem je společná a především složitá historie obou států včetně nedávného období studené války. Ale jsou zde i další důvody. Vzhledem k všeobecnému zhoršení vztahů mezi západem a Ruskem v poslední době má Varšava obavy z přibývajících ruských vojenských cvičení.

„Současné bilaterální vztahy jsou jen na pracovní bázi. Jsou takové z důvodu ruské politiky vůči Ukrajině, stejně jako z důvodu vztahů mezi Kremlm a západními státy. A v tomto ohledu toho Polsko příliš nez může, uvedl ředitel varšavské pobočky ECFR

Piotr Buras.

Polsko bylo vždy velice přesvědčivé, pokud jde o odsouzení ruské anexe Krymu a porušování mezinárodního práva. Tento přístup následně vedl k silné kampani ve prospěch protiruských sankcí na mezinárodní scéně, včetně Evropské unie.

Kowalska: Vzhledem k naší společné historii by se mohlo zdát, že budeme k nejrůznějším dezinformačním kampaním odolnější, ve skutečnosti jí ale také podléháme

I kvůli tomu jsou nynější vztahy nepřátelské a otevřeně proruské postoje mají velmi ztíženou cestu, jak se dostat mezi polské politické špičky. To však neznamená, že by Polsko bylo ušetřeno mnohých proruských dezinformačních kampaní.

„Vzhledem k naší společné historii by se mohlo zdát, že budeme k nejrůznějším dezinformačním kampaním odolnější, ve skutečnosti jí ale také podléháme. Rusko zde sice nemůže využívat otevřeně proruských postojů politiků, avšak je úspěšné při útocích na slabá místa,“ prohlásila Marta Kowalska, výzkumnice polské organizace Pułaski Foundation.

Tyto chladné vztahy se však dotýkají i ekonomické sféry. Ruský plyn (a v menší míře i ruská ropa) jsou stále velmi důležitou součástí polské energetiky. Rusko navíc bývalo velmi důležitým vývozním cílem mnohých polských výrobců, zejména v oblasti zemědělství.

V poslední době se ale situace změnila. Polsko sice stále zůstává 12. nejdůležitějším ruským obchodním partnerem, ale jak import, tak export každým rokem klesá. To se týká i vývozu polských strojů, což má na

polskou ekonomiku neblahý dopad. A z důvodu protiruských sankcí se výrazně propadl i vývoz zemědělských výrobků.

Najít společnou řeč s Ukrajinou je složité

Polsko-ukrajinské vztahy se, navzdory podpory ze strany Varšavy sahající až k počátkům protestů na Maidanu a k vyjednávání asociační dohody mezi EU a Ukrajinou, po výměně vlády v roce 2015 poněkud zkomplikovaly. Polská vláda oficiálně, podle slov premiérky Beaty Szydłové, „považuje svobodnou a nezávislou Ukrajinu za garanci polské bezpečnosti“ a k dosažení tohoto cíle chce Varšava vytvářet bilaterální projekty a navazovat s Kyjevem spolupráci. Situace však není tak jasná, jak by se mohlo zdát.

Polsko a Ukrajina totiž mohou jen stěží nalézt společnou řeč. A to zejména kvůli složité historii. Debaty ohledně změny vzájemného vnímání obou zemí jsou často zastřeny politickými vzpomínkami. Ukrajínští nacionalisté například stále trvají na tom, aby Ukrajinci oslavovali své hrdiny, kteří jsou však Varšavou pokládáni za zločince. Na druhé straně polský Sejm považuje i nadále ukrajinský odpor během let 1943 až 1945 za akt genocidy.

Ruská dezinformační kampaň vztahy nelepší

I to jsou důvody, proč jsou Poláci vůči ruské dezinformační kampani toliko citliví. „Moskva chce vzájemné Polsko-ukrajinské vztahy ještě více poškodit a z toho důvodu často cílí právě na historii těchto dvou zemí,“ dodala Kowalská.

Łukasz Jasina z Polského institutu pro mezinárodní otázky poznamenává, že „po revoluci na Maidanu zaujalo Polsko vůči Ukrajině více pragmatický přístup: vztahy s Polskem jsou důležité do té míry, co z nich lze získat. I proto je přístup současné vlády v Kyjevě vůči Varšavě poněkud chladnější. Vzhledem k napětí mezi polskou konzervativní vládou a Bruselem totiž Ukrajinci vědí, že Polsko již nadále nemůže být dobrým obhájcem ukrajinských zájmů v rámci EU“.

Rostoucí napětí mezi Polskem a Ukrajinou bude možná pokračovat i v následujících měsících, což zvyšuje možnost diplomatického konfliktu. Kowalska se ale domnívá, že především Rusko-polské vztahy budou i nadále de facto zmražené a že „v nejbližší době zde není žádný prostor pro jejich zlepšení“.

Kowalska: Moskva chce vzájemné Polsko-ukrajinské vztahy poškodit. Z toho důvodu často cílí na společnou historii těchto dvou zemí

Slovensko tápe, sankce ale podporuje

Proruský sentiment se na Slovensku datuje již od poloviny 19. století. A zdá se, že své místo má i v moderní slovenské politice. Historická zkušenost Slovenska se totiž v tomto ohledu od jeho sousedů liší. Během bratislavského summitu v září minulého roku se slovenský premiér Robert Fico nechal slyšet, že „Ukrajina dělá pro splnění sjednaných minských dohod méně než Rusko“, čímž vyvolal značný rozruch.

Kromě toho Fico také opakovaně zpochybňuje smysl protiruských sankcí. Na unijní úrovni však Slovensko v tomto ohledu zastává společný postoj EU. Slovenský prezident Andrej Kiska se v názorech na tuto problematiku od premiéra Fica značně liší. A jejich přístup je od ruské anexe Krymu prakticky neměnný.

Alexander Duleba ze slovenské Asociace pro mezinárodní politiku připomíná, že slovenský premiér byl schopný najít společnou řeč s Ukrajinou ohledně odmítnutí realizace projektu Nord Stream 2, ve stejný čas se však zúčastnil připomínky 2. světové války v Moskvě. Naproti tomu prezident Kiska opakovaně podporuje jednotný unijní postoj a potřebu zachování sankcí. Někde uprostřed se pohybuje ministr pro zahraniční věci a evropské záležitosti Miroslav Lajčák, vysvětluje Duleba.

Mesežnikov: Rusko-ukrajinský konflikt vnímám jako test pro naši společnost, naši zahraniční politiku a politiky
Ten také zdůrazňuje, že Slovensko ve skutečnosti Ukrajině umožnilo, aby přestala dovážet plyn z Ruska. „To ukazuje slovenskou důležitost pro energetickou bezpečnost Ukrajiny. Toto jednání by proto mělo být považováno za jasnou podporu, zejména v kontextu konfrontace s Ruskem,“ dodal Duleba.

Veřejnost je rozpolcená

Průzkumy veřejného mínění provedené Institutem pro veřejné otázky (IVO) v březnu 2016 byly uvedeny v publikaci vytvořené organizací Heinrich Böll Foundation. Jeden z autorů této pan-visegrádské publikace, Grigorij Mesežnikov, prohlásil: „Rusko-ukrajinský konflikt vnímáme jako test pro naši společnost, naši zahraniční politiku a politiky.“

Slovensko tehdy bylo jedinou zemí V4, ve které byla důvěra v Rusko vyšší než u Američanů (33 % vs. 23 %). „Můžeme potvrdit, že slovenská veřejnost tradičně vůči Rusku pociťuje více sympatií, než jak tomu je u slovenských sousedů. Pohled slovenské veřejnosti je charakterizován ambivalencí a důrazem na vlastní pragmatické chápání krátkodobých zájmů. Dlouhodobé hodnotově zaměřené vnímání je upozadováno,“ napsali ve studii Mesežnikov a Olga Gyárfášová.

O rok později názor, že nejlepší cestou by bylo opuštění protiruských sankcí, slyšíme stále častěji a hlasitěji. A to i z úst slovenského premiéra Fica, řekl Mesežnikov serveru EurActiv.sk. Pokud se ale Rusko znovu rozhodne napadnout Ukrajinu, veřejnost bude pravděpodobně na straně Kyjeva. Nejdůležitější však bude, jak na celou věc budou pohlížet vrcholní politici a jak budou o konfliktu informovat média.

Nová jednotka pro boj s propagandou?

Na Slovensku, stejně jako v dalších zemích V4, existují desítky médií šířící ruskou propagandu. Odborník ze Slovenského politického bezpečnostního institutu (SSPI)

Jaroslav Nad' se touto problematikou zabývá již více než tři roky. Během té doby zjistil, že i v sekci komentářů a diskuzí na nejrůznějších zpravodajských serverech se často objevují placené názory vymyšlené v zahraničí, přičemž je možné, že platby za tyto internetové aktivity přicházejí z Ruska. Ministr vnitra Robert Kaliňák tyto informace potvrdil před dvěma lety, když řekl, že zde jsou „informační kanály“ snažící se podkopat slovenské zapojení do Euro-atlantických struktur.

Mluvčí ministerstva vnitra, Michaela Paulenová, uvedla, že hybridní války se bude týkat i nové znění slovenské bezpečnostní strategie. Neprozradila však, jestli ministerstvo zvažuje vytvoření specializovaného orgánu, který by měl boj proti dezinformacím na starosti, jak tomu je nově v České republice.

Paulenová však dodala, že „jisté prvky, na které je cílena ruská propaganda a nelibost směrem k EU a NATO“ jsou v hledáčku Národního bezpečnostního a analytického centra, ve kterém působí zástupci hlavních státních bezpečnostních úřadů. Uvedla také, že zmírňování rizik spojených s šířením extremistické propagandy v kyberprostoru je dále posíleno projektem s názvem EMICVEC

(Effective Monitoring, Investigation and Countering of Violent Extremism in Cyberspace).

shutterstock_369032750

© Shutterstock / Olga Khasanova

Maďarsko chce být pilířem změn Evropsko-ruských vztahů

Od vypuknutí ukrajinské krize se Vladimír Putin a Viktor Orbán setkali již třikrát během dvou let. Poslední z těchto setkání se uskutečnilo 2. února 2017 během návštěvy ruského prezidenta v Budapešti. Tato praxe se s ostatními unijními lídry nedá srovnat a frekvence těchto setkání naznačuje, že maďarská vláda zaujala vůči ruskému vedení zvláštní postoj.

„Není to vztah založený na vzájemné důvěře. Viktor Orbán byl v letech 1988 až 2009 jedním z největších ruských odpůrců. A na to Moskva nezapomněla,“ uvedl odborník na Rusko a profesor na katolické univerzitě Pázmányho Pétera, András Rác.

Orbánův dlouhodobý protiruský postoj však zmizel prakticky ihned po jeho setkání s Putinem v roce 2009. Co se během tohoto setkání stalo ale zůstává záhadou. Rác věří, že Rusko-maďarské vztahy vytvářejí asymetrický systém založený na příležitostných zájmech. V tomto ohledu je cílem maďarské vlády zajistit levné dodávky energie, což Orbánovi přináší politické body. Cílem ruského snažení na druhé straně je zrušení unijních sankcí. Pragmatismus založený na maďarské energetické závislosti na Rusku byl vždy rozhodujícím faktorem při vytváření vládní strategie pro vztah k Moskvě. A jedním z nejdůležitějších bodů současných Rusko-maďarských vztahů je částečně přísně utajený projekt PAKS, který má být financován půjčkami z Ruské federace. Dlouhodobé zajištění levných dodávek plynu Orbánovi v roce 2014 pomohlo k jeho znovuzvolení.

„Maďarsko bych nevnímal jako součást ruské sféry vlivu, ale jako stát, do kterého Rusko chce investovat své prostředky. Putin však očekává něco na oplátku,“ myslí si

György Deák András, seniorní výzkumník Světového ekonomického institutu.

Rác: Viktor Orbán byl v letech 1988 až 2009 jedním z největších ruských odpůrců. A na to Moskva nezapomněla

Ruská agrese? Není se čeho bát ...

Budapešť se velmi liší od radikálnějšího postoje Polska či pobaltských států. Krizi na Ukrajině totiž nevnímá jako indikátor toho, že by byly v ohrožení i další státy. Orbán během společné tiskové konference s Putinem dokonce došel tak daleko, že chválil úspěchy Maďarsko-ruských ekonomických vazeb, které se udržují i v době silného protiruského vnímání na západě evropského kontinentu. Tento postoj západních států pak označil za „módní protiruskou politiku“.

S odkazem na ukrajinskou krizi Orbán pouze zdůraznil důležitost plnění minských dohod, čímž prakticky relativizoval ruskou agresi a zároveň představil oficiální postoj vlády, která podporuje ukrajinskou teritoriální suverenitu.

„Postoj maďarské vlády, opakovaně vyzdvihující Minsk II., je tím, co se Moskvě velice zamlouvá. Rusko v této dohodě nevystupuje jakožto zúčastněná strana. A jejím předmětem v žádném případě není otázka anexe Krymu. Z toho důvodu minská smlouva nemůže být základem budoucího uklidnění situace na Ukrajině,“ uvedl odborník na Rusko Biró Sz. Zoltán.

Orbánův kabinet definuje roli Maďarska jako pilíře pro restartování Evropsko-ruských vztahů. Zároveň opakovaně připomíná, že bychom měli upustit od unijních sankcí, což vedlo ruský propagandistický kanál Sputnik k tomu, aby Maďarsko označil za „beranidlo“ Kremlu. Strana Fidesz tvrdí, že sankce Maďarsku způsobily značné hospodářské ztráty.

„Politika sankcí neovlivňuje jen stav ruské ekonomiky, ale také ekonomiky bývalých členů Sovětského svazu s úzkými vazbami na dnešní Rusko, což má neblahé důsledky také pro Maďarsko. Ztráta sahá až k 6, 7 miliardám

dolarů, když vezmeme v úvahu propad exportovaného zboží a služeb,“ uvedl zástupce státního tajemníka pro vztahy s východem Zsolt Csutora.

Vláda přiznává, že tato data nejsou založena na reálných číslech z roku 2013, ale na scénáři, který předpovídá ekonomickou aktivitu mezi lety 2014 až 2016, pokud by v této době sankce neexistovaly. Zoltán Sz. Bíró je přesvědčen, že účelem těchto nereálných dat je vytvořit záminku pro kritiku politiky sankcí.

András: Maďarsko bych nevnímal jako součást ruské sféry vlivu, ale jako stát, do kterého Rusko chce investovat své prostředky. Putin však očekává něco na oplátku

Ruská neliberální demokracie je naším vzorem

Téměř pravidelné Rusko-maďarské summity se však zaměřují i na neekonomické záležitosti. Orbán sám v roce 2014 odkázal na úspěch ruského neliberálního modelu vládnutí. A zdá se, že sám ruský příklad následuje, zejména pokud jde o kroky mířené proti svobodným médiím a organizacím občanské společnosti, které se „snaží svrhnout vládu“, nebo které jsou „zahraničními agenty“.

Rétorika maďarské vlády se navíc vůbec nedotýká existence informační války, která je přijímaná jako součást ruského boje. Jedná se o velice odlišný přístup oproti jiným zemím v tomto regionu. A to i přesto, že instituce ministerstva zahraničí a obchodu zveřejnily zprávu, že ruská propagandistická mašinerie využívá Maďarsko jako nástroj při svých útocích proti západním hodnotám a EU.

Důkazem zvyšujícího se politického vlivu může být i fakt, že ruský vliv není v Maďarsku dostatečně prošetřován. A to ani v případech, kdy je ohrožována maďarská nebo regionální bezpečnost zahrnující i ruské tajné služby. Příkladem je třeba případ radikálně pravicové polovojenské organizace, která je spojována s „ruskými diplomaty“. Ani tehdy maďarská vláda neuskutečnila žádné kroky, které by případné napojení na Kreml prokázaly nebo vyvrátily. A není příliš pravděpodobné, že by se to – vzhledem k současným vzájemným vztahům – mohlo v budoucnu stát.

Praktiky vrcholné politické reprezentace se již přetavily i do maďarské společnosti, kde jen 32 % Maďarů v průzkumu veřejného mínění uvedlo, že Maďarsko by mělo být součástí západu. Na druhou stranu čistě východně orientovaní občané nejsou příliš častým jevem (jen 6 %). Padesát procent respondentů ovšem uvedlo, že svůj národ vidí někde mezi západem a východem, alespoň co se geopolitických a kulturních faktorů týče.

(5)

URL| <http://euractiv.cz/clanky/visegradska-ctyrka-v-eu/visegradskou-skupinu-nejvice-rozdeluje-putin-a-ukrajina/>

O auditu vzdělávacího systému 2016

1.3.2017 Řízení školy str. 06 Vzdělávání

PhDr. Ondřej Neumajer, Ph. D.

Náš vzdělávací systém čelí mnoha problémům, v celosvětovém měřítku to ale není žádná katastrofa. Potenciál, který spočívá v jeho zlepšování, je ale obrovský. EDUin se svým auditem pokouší k rozvoji tohoto potenciálu přispět.

Vytvořit a zveřejnit (<https://goo.gl/VwVaFN>) dokument zasvěceného a odborného charakteru o aktuálním stavu českého vzdělávání, nechat v něm vyjádřit i odborné oponenty, přizvat další odborníky k diskusi nad ním ke kulatému stolu SKAV za účasti veřejnosti, následně zveřejnit pořízený videozáznam na internetu (<https://goo.gl/HSLp45>), reagovat průběžně na připomínky čtenářů (<https://goo.gl/I1MLsr>) - všichni výše uvedené přijímáme jako samozřejmost, ale samozřejmost to v postupně se transformujícím Česku bohužel stále není. A ani jsem nezmínil, že to daňového poplatníka nevyšlo ani na korunu. Toto jsou všechno atributy otevřeného vzdělávání a nejde jinak, nežli takovému postupu z tohoto pohledu zatleskat.

Všichni víme, že Česku v rozporu se školským zákonem chybí Národní program vzdělávání, který by měl rozpracovávat cíle vzdělávání, a podle některých i vytyčovat vizi toho, kam má vzdělávací systém naší zemi směřovat. Někteří se domnívají, že právě toto opomenutí způsobuje, že nemáme jasnou vizi, a tudíž nemůžeme dostatečně dobře řídit vzdělávací systém a ověřovat, zda se onu stanovenou vizi daří naplňovat. Audit vzdělávacího systému sice nemá ambici takovou vizi formulovat, ale identifikuje mnohé indikátory, které popisují stav českého vzdělávacího systému, navíc zmiňuje i události posledního roku, které mohou další vývoj ovlivňovat. Audit tedy relativně systematicky upozorňuje na témata, o kterých je nutné v souvislosti s budoucností vzdělávání hovořit a brát je v potaz.

Ať už má být tato vize součástí školského zákona, nebo má být uvedena jinde, směřovat k její formulaci, diskutovat ji s mnoha skupinami s mnohdy rozdílnými zájmy a dále ji vysvětlovat laické veřejnosti je úkol důležitý a přitom obtížný. V rozjitřené náladě, kdy jsou lidé ve vyspělých státech rozděleni svými názory na dvě skupiny,

kteře zaujímají téměř nesmiřitelné postoje (viz např. brexit, volby prezidenta USA nebo aktivity českého prezidenta), musí být i nejzarytějšímu optimistovi zřejmé, že shodnout se v Česku na nějaké konsensuální vizi vzdělávání bude extrémně komplikované, ne-li nemožné. Přesto se o to musíme snažit. Snadná řešení již byla vyčerpána a ta obtížná bolí. Vzdělávání je záležitost postojů a hodnotové orientace, nikoli exaktní, daná fyzikálním zákonem.

Kromě podpory otevřeného vzdělávání mi je na celé aktivitě sympatický záměr vystavovat učiněné kroky státu konstruktivní kritice, která může přinášet jak potvrzování jejich vhodnosti, tak připomínky. Audit na pomyslné mapě aktivit ve vzdělávání našel a zaplnil bílé místo. Rizikem celé aktivity může být, že vzniká nezištně, bez zázemí v profesionálním týmu odborníků, kteří se na takový počin dlouhodobě připravují, plánují a domlouvají. Hovořím samozřejmě o oponentech, kteří jsou pro zvýšení objektivitu auditu důležití.

EDUinu se prostřednictvím tzv. auditu vzdělávacího systému rozhodně daří plnit jeden ze svých cílů, tedy podněcovat veřejnou diskusi o vzdělávání s důrazem na potřeby měnícího se světa a nastolovat veřejnou debatu. Dělá to přesně tak, jak od neziskové organizace lze očekávat.

REFLEXE AUDITU VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU V ČR

prof. doc. PhDr. Arnošt Veselý, Ph. D., vedoucí katedry veřejné a sociální politiky **Fakulty sociálních věd** Univerzity Karlovy

Audit vzdělávacího systému považuji za prospěšnou aktivitu. Je užitečné někdy se na chvíli zastavit a podívat se s nadhledem na to, v čem žijeme a co děláme. A nemusí jít jen o úroveň celého systému. Podobné cvičení je prospěšné i pro úroveň školy nebo katedry.

Na katedře, kterou vedu, například každý rok připravuji krátký seznam toho, co se minulý rok přihodilo a co nás čeká v roce následujícím. Když si to pak po sobě přečtu, často jsem překvapen, kolik se toho událo a co vše se za poslední rok změnilo (i co se nezměnilo...). Kolegové mě pak v diskusi nad tím často připomenou věci, které jsem opomněl zmínit a které oni považují za podstatné. Po takovém cvičení se pak cítím o něco připravenější čelit tomu, co přichází, resp. přijde.

Pokud má být takové cvičení užitečné, je samozřejmě zásadní být dostatečně sebekritický a mít odstup. Jak známo, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy každoročně vydává Výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice. Ačkoli tyto výroční zprávy nepovažuji za zbytečné, je pochopitelné, že jde do značné míry spíše o politický než analytický dokument. Jeho účelem je spíše změny obhajovat a ukazovat to, co se podařilo, než rozebírat to, co se nedaří nebo v čem nepanuje shoda. Proto je dobré, když se auditu zhostí někdo (v tomto případě EDUin), koho rozhodně nelze podezírat z přehnané loajality.

Audit má ovšem i svoje úskalí. První je v tom, že často není jasné, jak určitou událost či jev hodnotit. Záleží na tom, jaké hodnoty a přesvědčení zastáváme, a také na tom, z jakého hlediska se na to díváme. Tak například vznik nových neveřejných škol lze považovat za ukazatel toho, že stále více lidí se intenzivně zajímá o vzdělávání a hledá nové cesty. Na straně druhé je to i signál toho, že veřejné školy nejsou s to uspokojit rostoucí a stále diferencovanější očekávání žáků a rodičů.

Druhým úskalím je to, že zajímavé jsou nejen události, ale také „neudálosti“, tj. to, co se neodehrálo, anebo jenom potichu. Mnoho důležitých změn nastává jen postupně, bez halasného vytrubování v médiích. Tak například více jak deset let realitu vzdělávání v Česku potichu - ale podle mého názoru zcela zásadně - proměňují prostředky z Evropských strukturálních fondů. Je to proměna plíživá, a tak nejsme s to ji dostatečně reflektovat.

Konečně posledním úskalím je samotný název „audit“. Audit vzdělávací politiky je zjevně inpsirován tím, čemu se říká „strategický audit“, tedy přehled silných a slabých stránek a také seznam různých výzev, před kterými stojíme. Strategický audit je v podstatě tvořivým cvičením, podněcujícím diskusi, nikoli procesem s formálně danými postupy. Diskuse nad auditem ukázaly, že veřejnost tento význam nezná a že audit si spojuje především s důkladným zhodnocením dokumentů a účtů nějakou nezávislou osobou. Kdyby toto bylo srozumitelně vysvětleno, přešlo by se zbytečným diskusím o metodologii auditu.

Je těžké vybrat několik hlavních událostí a problémů, které budou mít největší vliv na podobu vzdělávacího systému v ČR. Je totiž těžké odhadnout, jak budou žáci, rodiče, ředitelé, učitelé či zřizovatelé reagovat na zaváděné změny. Povedou například jednotné přijímací zkoušky skutečně k nějaké radikální změně v rozhodování rodičů a žáků o tom, na jakou školu si podat přihlášku? Bude vznik nového Akreditačního úřadu znamenat nový způsob v nastavení studijních programů na vysokých školách a zajišťování jejich kvality? Promítne se zvýšení prostředků v rozpočtu školství do zvýšení atraktivity učitelé profese? Účinek všech těchto opatření a změn závisí na konkrétním provedení. Jak víme, ďábel (a nejen on) je ukryt v detailech. Audit tak chápu ne jako důkladnou analýzu a evaluaci, ale jako přehled toho, o čem je potřeba se bavit důkladněji a konkrétněji.

PhDr. Martin Chvál, Ph. D., Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, Pedagogická fakulta UK

Audit vzdělávacího systému v ČR od společnosti EDUin je velmi ambiciózní projekt. Lidé z prostředí pedagogického výzkumu, ze kterého pocházím, jsou zpravidla velmi zdrženliví v tom, aby vydali nějaké jednoduché soudy o stavu věcí. Navíc se věnují nějakému izolovanému tématu v oblasti vzdělávání, kterému dobře rozumějí, ale k výpovědi o celku mají zábrany nebo může být jejich pohled též víceméně laický.

Audit chce dát kritické stanovisko ke vzdělávacímu systému jako celku a navíc způsobem relativně stručným, jasným, srozumitelným. Toto samotné činit, ať již zdařile méně nebo více, je samo o sobě záslužné, protože sami výzkumníci by k tomu z uvedených důvodů odvahu nenašli. Díky EDUinu a jejich strategii tvorby se podařilo do materiálu zapracovat i názory „expertů“ z oblasti pedagogického výzkumu a vzdělávací praxe. I za tento metodický přístup stojí za to audit vyzdvihnout, byť kritický čtenář by mohl říci, že kdyby to četl a připomínkoval ten či onen, výsledek by se mohl lišit. Vážím si toho, že jsem byl osloven jako jeden z lidí, kteří byli požádáni o kritické čtení, doplňování a komentování auditu v procesu jeho přípravy. Z oblastí mého zájmu vytáhnu dvě témata, jedno je k vyřešení, druhé k domýšlení a rozpracovávání:

1) Je třeba konečně uspokojivě vyřešit datovou a analytickou otevřenost Cermatu. Jedním z kritických úhlů pohledu na testování žáků, ať už jde o státní maturitu či jednotné přijímací zkoušky, je pohled skrze analýzu dat. Opět mluvím za lidi z výzkumu, pro které je samozřejmostí, že data v anonymizované podobě jsou běžně otevřeně k dispozici (viz u mezinárodních výzkumů) a jsou vypracovávány analytické zprávy s transparentní metodologií dokládající kvalitu zkoušek.

2) Je žádoucí, aby práce s kritérii České školní inspekce byla dále domýšlena a rozpracována. Jsou zastřešena rámcem Kvalitní škola, který poukazuje k tomu, že samotná formulace kritérií není to, co samo o sobě kvalitu vzdělávání může zlepšit, ale že je potřeba domýšlet práci s nimi, posílit jejich srozumitelnost pro školy např. tím, že mají být vytvořeny příklady inspirativní praxe škol pro každé z kritérií apod.

RNDr. Dominik Dvořák, Ph. D., Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, Pedagogická fakulta UK

Na letošním auditu mě snad nejvíc zaujala poznámka, kterou audit doprovodil newsletter Beduin (28. 11. 2016). Silné stránky našeho vzdělávacího systému - od vzdělanosti jako součásti českého kulturně-historického odkazu přes dobrou či nadprůměrnou úroveň výsledků v mezinárodních šetřeních a vysokou míru dokončování středoškolského vzdělání až po hustou síť škol a dalších institucí - jsou prý spíše odkazem minulosti. Současné změny se naproti tomu jeví jako nekonceptní nebo velkými riziky zatížené kroky. To je zajímavý posun, protože se mi dosud zdálo, že i v EDUinu převažuje vidění, podle něž tradice školství - tu označované jako rakousko-uherské, jindy komunistické - jsou něčím překonaným, s čím se „potýkáme“ a měli bychom to co nejrychleji demontovat. A najednou to tradiční je vlastně základem, který bychom měli chránit a na němž bychom mohli a měli stavět. Věc je samozřejmě složitější a neměli bychom jít z jednoho extrému do druhého - ne vše tradiční je funkční a inovace jsou nutné, byť budou vždy spojeny s rizikem. Ale přes to - snad by místo neustálého zpochybňování práce našich učitelů (ať už těch ze základek, nebo z pedagogických fakult) bylo účelnější mluvit o vzdělávacím systému třeba jako Skotové: „Máme slušný vzdělávací systém, ale potřebujeme z něj udělat excelentní.“

Doc. PaedDr. Pavel Doulík, Ph. D., děkan, Pedagogická fakulta UJEP

Audit vzdělávacího systému tak, jak ho za společnost EDUin editoval Bohumil Kartous, považuji za zajímavý přínos do současné diskuze nad kvalitou českého školství. Proto jsem přijal nabídku tento text připomínkovat, neboť jako zástupce pedagogické fakulty vnímám problémy současného školství, jak regionálního, tak i vysokého, velmi intenzivně.

Samotný materiál považuji za přehledně zpracovaný a vítám to, že obsahuje formou komentářů pohledy různých aktérů školského života. Zastoupení různých odborníků tvoří pestrou mozaiku pohledů, která může pomoci k tomu, aby se problémy českého školství ještě intenzivněji a lépe řešily. Text je zpracován tak, aby oslovil jak veřejnost odbornou, tak i např. rodiče. V některých oblastech je však audit až příliš zjednodušující a tendenční. Nemohl jsem se místy zbavit dojmu, že je nutné za každou hledat kritická místa a opomíjet to, co se vyvíjí pozitivním směrem. Myslím si, že současnému vedení MŠMT se podařila spousta pozitivních změn.

Audit se primárně zaměřuje na problémy regionálního školství, včetně tolik diskutovaného společného vzdělávání, trochu opomíjí sektor školství vysokého, což pak vede k cyklení určitých zjednodušujících závěrů. Kdybych měl uvést nejzásadnější problémy současného českého školství, mohl bych zde jmenovat spousta koncepčních, teoretických či filozofických témat. Možná to bude vypadat přízemně, ale osobně považuji za nejzásadnější problém podfinancování školství jako takového. Určité zlepšení jsme zaznamenali na úrovni

regionálního školství, v případě vysokých škol je však podfinancování dlouhodobé a fatální. A chceme-li naše školství, na jakékoli úrovni, zlepšovat, zvyšovat a udržovat kvalitu, chceme-li uspět v mezinárodním srovnání, pak potřebujeme učitele, kteří nejen že svou profesi budou chápat jako poslání, ale zároveň budou i adekvátně finančně ohodnoceni. Ale jak jsem již uvedl, považuji každý příspěvek do diskuze o kvalitě českého školství, včetně tohoto auditu, za přínosný.

PaedDr. Tomáš Bouda, vedoucí CDV PedF OU

Audit vzdělávacího systému by měl být otevřený, nezávislý, podnětný a strategický. Myslím si, že tyto atributy audit EDUInu originálně splňuje, a proto jsem rád, že jsem se na jeho výsledné podobě mohl podílet.

K některým problémům vzdělávací politiky jsem se z nedostatku relevantních údajů nevyslovil, vůči některým tvrzením vymezil. Nebylo jich však mnoho. Jsem například rezervovanější k požadavku umožnit přístup odborníkům (předmětovým) bez pedagogického vzdělání do škol (v auditu cituji prof. Heluse); také k označení rozvinuté školské infrastruktury za jednoznačnou přednost bych dodal, že rozdrobenost škol poskytujících nižší sekundární vzdělání snižuje možnost zvyšovat kvalitu vzdělávání vyšší aprobovaností a výběrem předmětů dle zájmu i výkonu, tedy rozvinutou vnitřní diferenciací.

Audit je převážně kritický, ale zásadních problémů má náš vzdělávací systém díky dlouhodobému nezájmu klíčových aktérů vzdělávací politiky (dle skutků jejich poznáte je) bohužel dost. Vlivem své profesní zkušenosti (17 let vedení školského úřadu a krajského odboru školství) vnímám hlavně absenci strategického řízení a nedostatky veřejné správy. Strategickému řízení chybí shoda na směřování vzdělávání, na realizovaných, nejen deklarovaných principech a strukturách. A pak skutečné strategické řízení - implementační plány s potřebnými indikátory, soustavné monitorování a evaluace relevantních dat, tedy evidence based policy. To má především dělat MŠMT (za ministra Fialy vznikla za tímto účelem samostatná sekce), ale dělá to jen částečně zejména prostřednictvím ČŠI na základě toho, co je tato instituce oprávněna zjišťovat. I proto je tak důležitý nezávislý Audit vzdělávacího systému v ČR.

Zkušenosti ze zemí s úspěšnými strategiemi zvyšování kvality vzdělávání ukazují, jak důležitý je střední článek řízení školství. Ten v České republice díky nepovedené reformě veřejné správy nemáme. Kraje se chovají spíše jako subcentra než mezičlánky, municipality spoluzodpovědnost za kvalitu vzdělávání nemají, což je vzhledem k vysokému počtu malých a středních obcí pochopitelné, přesto rozhodují o jmenování a odměňování ředitelů škol, klíčových osob z hlediska kvality vzdělávání. Protože nelze očekávat změny, je třeba hledat náhradní mechanismy: vzdělávání státní správy i samosprávy (i povědomí kultivuje postupy), zavádění okresních a krajských metodických středisek, slibně se místně rozvíjejí akční plány podporované OP VVV...

POZNÁMKA

Jakékoliv připomínky k Auditě EDUIn vítá (například prostřednictvím e-mailu na adresu: bob.kartous@eduin.cz), stejně jako možný podíl na jeho dalším vydání.

O autorovi| PhDr. Ondřej Neumajer, Ph. D., odborník v oblasti vzdělávání a digitálních technologií, PedF UK
Foto popis|